

Zlati Sveti Rafael v Merrylandsu

**The Golden Jubilee of
St Raphael's in Merrylands**

Posvečeno:

50 let slovenske cerkve Sv. Rafaela

70 let prihoda slovenskih frančiškanov v Avstralijo

70 let revije Misli

30 let samostojne države Republike Slovenije

ISBN 978-0-646-85720-6

A standard linear barcode representing the ISBN number 978-0-646-85720-6.

9 780646 857206 >

Publisher: St Raphael's Slovenian Mission

Editing: HASA NSW

Design and desktop publishing: Florjan Auser, Slovenian Media House

Printed and bound by: PRINT2DAY Pty Ltd.

Sources of Information / photographs:

Chronicle of St Raphael's Slovenian Mission, Fr. Darko Žnidaršič

Historical Archives of Slovenian Australians - NSW (HASA NSW)

Archive of Slovenian Mission Sydney, Merrylands

Rafael: publication of St. Raphael's Slovenian Mission

Pater Valerijan Jenko OFM OAM, Memorial album, Sydney 2014

Archive of Slovenian Mission Melbourne, Kew

Misli - Thoughts Magazine, bi-monthly publication

Slovenian Media House

Olga Lah, Sadovi Slovenske dediščine, HASA NSW, Sydney 2004

Draga Gelt, Veronika Ferfolja, Pax et Bonum – Mir in dobro, Slovenian Mission Melbourne, 2001

Draga Gelt, From Dreams to Reality – Od sanj do resničnosti, Melbourne, 2011

Margaret Hatežič, Srebrni jubilej v zavetju Vseh Svetnikov, Slovenski klub Planica, Wollongong, 2008

Florjan Auser, Stičišče avstralskih Slovencev / www.glasslovenije.com.au

Katarina Vrisk, Anthology of Slovenian Australian Musicians, Palmer Higgs Publishing, Melbourne, 2016
/pages, 207, 262-263, 265-285, 288-293, 347, 356-364, 369, 387/

Slovensko pismo

Svobodni razgovori

Avstralski slovenec

Australian Slovenian Review (ASR)

Personal testimonials

Copyright: St. Raphael's Slovenian Mission

ISBN: 978-0-646-85720-6

Published: Sydney, March 2022

Zlati Sveti Rafael v Merrylandsu *The Golden Jubilee of St Raphael's in Merrylands*

Posvečeno:

50 let slovenske cerkve Sv. Rafaela

70 let prihoda slovenskih frančiškanov v Avstralijo

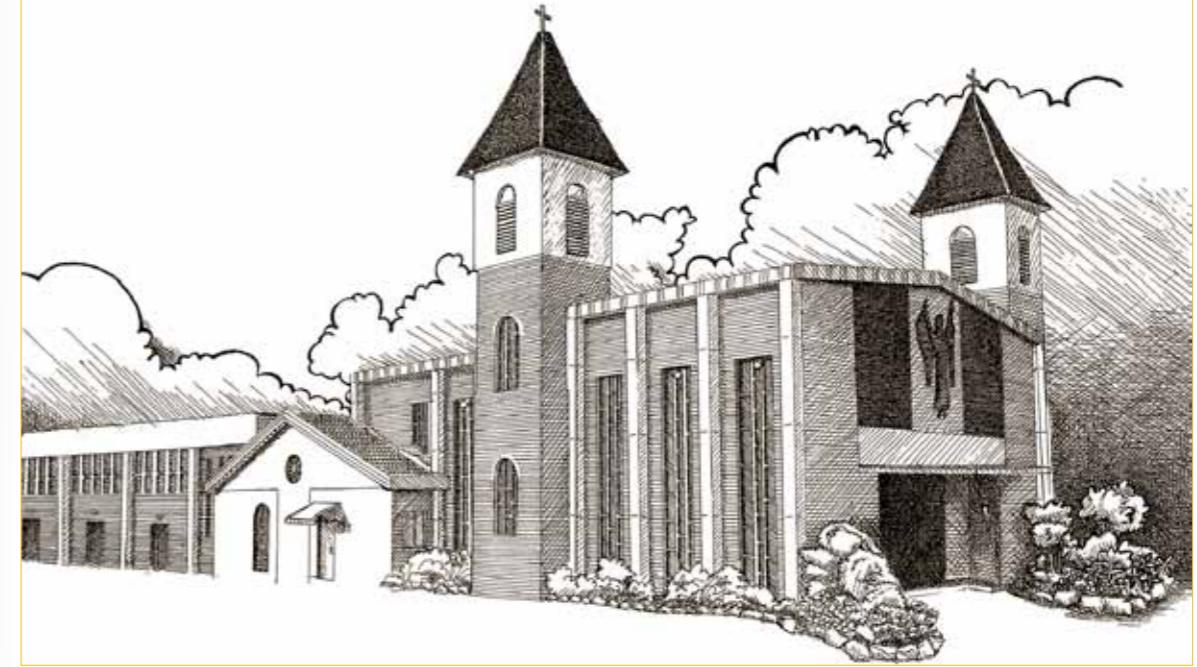
70 let revije Misli

30 let samostojne države Republike Slovenije

Sydney 2022

Vsebina - Contents

7	Zahvale - Acknowledgements
9	Apostolski blagoslov papeža Frančiška –Apostolic Blessing of Pope Francis
10	Pater Darko Žnidaršič OFM
15	Nadškof msgr. Stanislav Zore OFM
19	Provincial pater Marjan Čuden OFM
20	Bivši provincial p. Polikarp Brlolih OFM
21	Bivši provincial dr. pater Viktor Papež OFM
23	Pater mag. Ciril A. Božič OFM OAM
25	Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor
27	Predsednik vlade Republike Slovenije Janez Janša
31	Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Helena Jaklitsch
33	Dr. Zvone Žigon, bivši odpravnik poslov na veleposlaništву RS v Canberri
35	70 let prihoda frančiškanov v Avstralijo – 70th Anniversary of the Arrival of the Slovenian Franciscans in Australia
45	70 let revije Misli in druge publikacije – 70th Anniversary of Misli and Other Publications
53	A Chronicle Depicting the Contribution of the Franciscans to the Life of Our Slovenian Community in NSW
76	Spomini patra Valerijana Jenka
81	Patri in sestre, ki so delovali med Slovenci v Sydneyu – Fathers and Sisters who worked with Slovenians in Sydney
93	Pastoralno delovanje patrov po drugih krajih in aktivnosti – Pastoral Activities of the Fathers in Other Cities <ul style="list-style-type: none"> • Wollongong • Newcastle • Canberra • Brisbane • Perth
129	Naša cerkev in nje umetnine – The works of Art in Our Church
137	Skupine v našem Merrylandsu – Groups at our Merrylands <ul style="list-style-type: none"> • Društvo Sv. Ane • Pastoralni sveti • Molitvena skupina • Podpora skupina • Romanja • Igralska družina Merrylands
153	Pevski zbori, ansamblji, folklore, ki so sodelovali pri cekvenih slovesnostih – Vocal Groups, Ensembles and Folk Dancing Groups, Who Participated in Ceremonies
171	Materin jezik bodi nam ključ – The Mother's Language is the Key <ul style="list-style-type: none"> • Slomškova šola - The Early Beginnings • Slomškova šola - St. Raphael's • Slovenian Schools Committee of N.S.W. (Šolski odbor za N.S.W.)
185	Slovenski mladinski koncerti – Slovenian Youth Concerts
193	Slovo in spomini na patra Valerijana – Farewell and Memories of Fr. Valerijan
199	Avstralski Slovenci za Slovenijo – Australian Slovenians for Slovenia
209	Sodelovanje drugih slovenskih organizacij – Co-operation With Other Slovenian Organisations <ul style="list-style-type: none"> • HASA NSW • Slovene Association Sydney • Club Triglav Mounties • Radio 2EA and SBS
240	Rookwood Catholic Cemetery – Slovenian Sections
244	Hvalnica Stvarstva
245	Canticle Of The Creatures The Canticle of The Sun, ali sončna pesem

Zahvale - Acknowledgements

This book is the result of the diligent work of several people. It is published by cooperation between St Raphael's Slovenian Mission and the Historical Archives of Slovenian Australians (HASA NSW). We are grateful for their efforts and commitment to safeguard and promote the rich history of the many aspects of our Slovenian community in NSW and elsewhere.

The publication of this book was planned for 2 years ago, but covid restrictions and other unforeseen situations, prevented completion of our efforts.

We are grateful to Alfred and Jelena Brežnik, whose support of, and benevolence towards our project, made this publication possible.

The HASA NSW committee worked well as a team and many talents came to the fore and were utilised. Father Darko Žnidaršič, Mihaela Šušteršič, Tania Smrdel and Olga Lah were committed to the project's success. All contributed to the research, compilation and writing of information. The sources of information were varied and to our knowledge, are accurate.

Florjan Auser - Slovenian Media House, was responsible for the design and desktop publishing.

Thanks to Pater Darko for his diligent proofreading and translations. Our gratitude to Father Ciril A. Božič for his encouragement, advice and assistance throughout the project.

Without the financial assistance of the Office of Slovenians Abroad, Republic of Slovenia, Ljubljana, completion of this project would have been difficult.

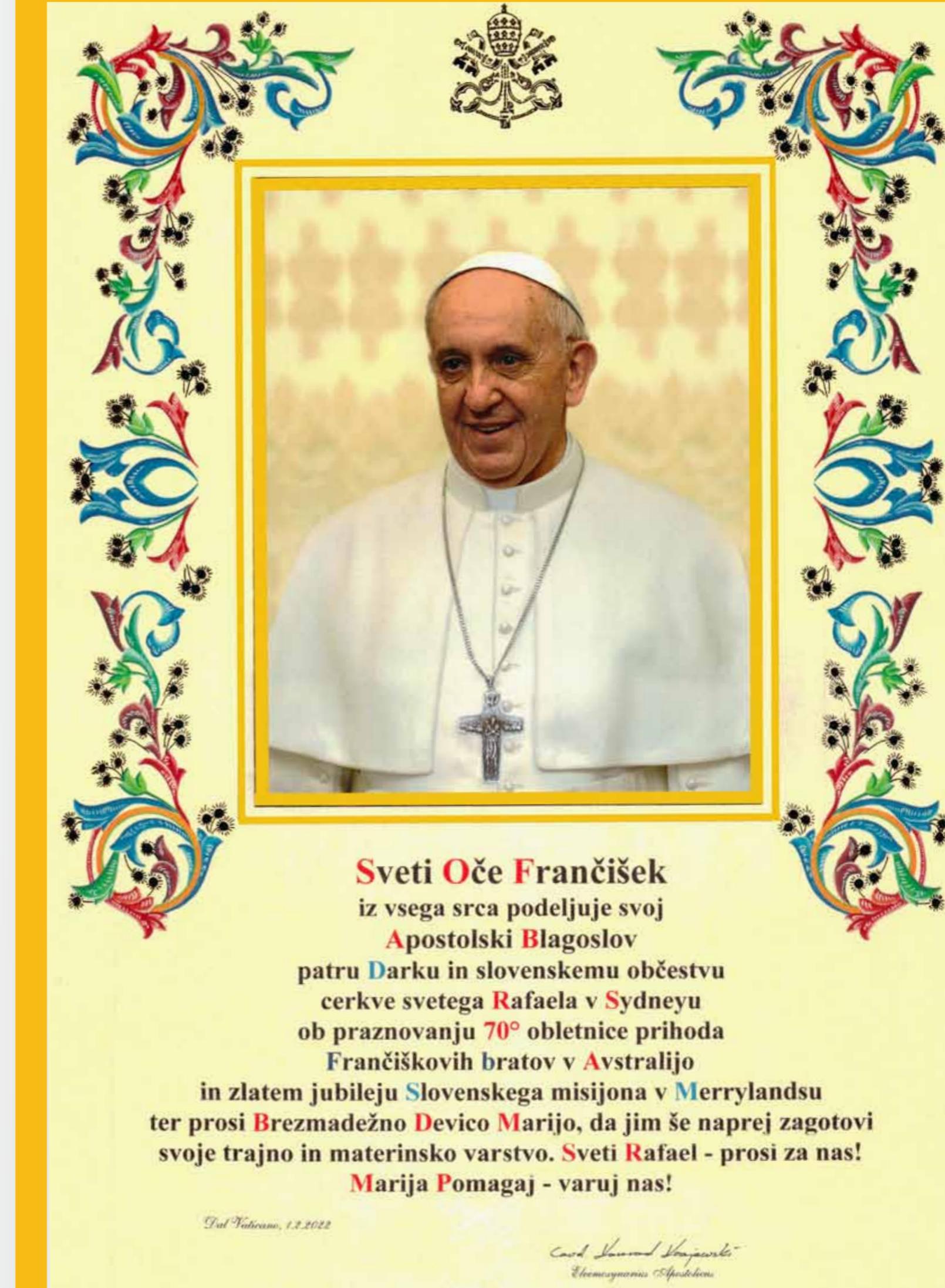
Thank you! – Hvala! – To all who contributed to this book and to those who support the work of the St. Raphael's Slovenian Mission.

P. Ciril A. Božič OFM OAM je prinesel blagoslov papeža Frančiška ob zlatem jubileju.

Merrylands, 27. februar 2022.

Od leve – Jože Marinč, p. Darko Žnidaršič, p. Ciril A. Božič in Anton Šajn

S SV. RAFAELOM ZA ZLATI JUBILEJ RASTEMO V ENO DRUŽINO SKUPAJ NAPREJ

Spoštovani farani pod zvonom in varstvom sv. Rafaela v Merrylandsu, slovenski rojaki v Sydneju in drugod Avstraliji, doma v Sloveniji in povsod, kjer smo in ste doma!

Pred dvemi leti smo prvič obeležili zlati jubilej naše slovenske cerkve in misijona sv. Rafaela, petdesetletnico blagoslova prve cerkve – obnovljene stare prezbiterijanske cerkve, ki je postala naša – slovenska in katoliška cerkev, sedaj pa se že bližamo 50-letnici blagoslova današnje cerkve z znamenitima zvonikoma (1973-2023), ki ste jo pater Valerjan in rojaki začeli postavljati kmalu po blagoslovu prve cerkve. Veseli ste dočakali »dan, ki ga je naredil Gospod« (Ps 117,24), ko je škof dr. Stanislav Lenič blagoslovil naš skupni dom v Bogu, birmal naš mladi rod in nas duhovno prenovil v naslednjih dneh ljudskega misijona. Rojaki se že živo spominjate nepozabne slovesnosti, nekateri so že pri nebeškem Očetu, vedno znova pa vsi čutimo, kako kot živa Cerkev, v molitvi in delu, v prošnji tudi za pokojne člane občestva in naše najdražje, ustvarjamo tisto duhovno družino, v katero rastemo. »Rastemo v eno družino« je pomenljivo geslo praznovanja pred več kot 30 leti, in še kako drži danes in bo držalo naprej!

V naših letih v Veselovem, kot po slovensko imenujemo Merrylands, in že veliko prej, v tistih prvih letih v novem svetu, smo ustvarjali nov slovenski dom in svojevrstna, nepozabna doživetja, dragoceno dediščino in nove prijateljske vezi z Bogom in med nami, sadove, ki resnično ostajajo. V vseh naših letih smo to doživljali pri nedeljskih in prazničnih sv. mašah in srečanjih, prireditvah v cerkvenem letu, ob božičnih in velikonočnih praznikih, prvih obhajilih, birmah, praznovanjih materinskih in očetovskih dni, zakonskih jubilejih, duhovniških jubilejih naših patrov, miklavževanjih, ob nastopih otrok Slomškove šole in pri raznih delovnih akcijah.

V naših zlatih letih smo srečevali naše slovenske in krajevne škofe, slovenske skupine, posamezni, glasbeniki, ansamble, predsednike, politike, kulturnike in druge predstavnike slovenskega življenja, pripravljali razstave, dobrodelne prireditve. Zaživele so razne skupine, podpora skupina, delovne skupine, molitvena skupina Srca Jezusovega, Igralska družina Merrylands, kjer smo igrali igre in razveseljevali naše rojake doma in drugod, arhivska organizacija HASA NSW in tudi sedaj, ko so naše skupine in srečanja – večina od teh – že zgodbina, ko se žal borimo tudi z novo nadlogo – korona virusom – ostajamo povezani, dejavni, in kot živi kamni, v odnosu z Bogom in med seboj rastemo v eno družino. Ko zmanjka moči nekomu, se spodbujamo naprej, prebujamo, ne ostajajmo pa sami zase, zaprti vase. S to željo drug drugemu prihajajmo naproti, posejmo seme v zemljo in za naš zlati jubilej, dokler imamo čas, molimo in delajmo naprej!

Z veseljem in gorečnostjo, in predvsem z veliko hvaležnostjo se hočemo pripraviti in proslaviti naš bližnji zlati jubilej naše slovenske cerkve sv. Rafaela v Sydneju - Merrylandsu, ki je žal premnogim rojakom doma še vedno premalo poznana. Zavedamo se, da zaradi znanih novejših okoliščin in ker so naši rojaki že precej v zrelih letih, ne bomo mogli pripraviti velikega slavlja.

Toda Slovenci ne bi bili Slovenci, ko bi ne pripravili slavlja tako prisrčno, kot to znamo samo mi. Z darovi in talenti, molitvijo in žrtvijo, v zvestobi, zvestobi našemu izročilu in v živi veri stopimo skupaj in Bog bo dal rast in svoj čas! Bog je vedno z nami – »Emanuel« - v vseh naših obdobjih, pri vsem našem delu, molitvi, prizadevanjih, čudovit v svojih velikih delih in v naših delih in dosežkih, tudi, ko smo z velikimi naporji dobojevali dober boj, zgradili lastno slovesko državo in pred 30 leti uspešno dosegli, da je Avstralija mednarodno priznala Slovenijo 15. januarja 1992, dva dni za Vatikanom (13. januarja 1992).

»Živi kamni smo in Kristus je naš temelj!« (Prim. 1 Pt 2,4-5) S to pomenljivo spodbudo Vas pozdravljam in se Vam iz srca zahvaljujem za skupne dni in sodelovanje, za nazaj in za naprej!

Bog Vas živi!

p. Darko Žnidaršič OFM

Voditelj slovenskega misijona
in cerkve sv. Rafaela v Sydneju – Merrylandsu
7. januarja 2022

Merrylands, 2nd June 2019.

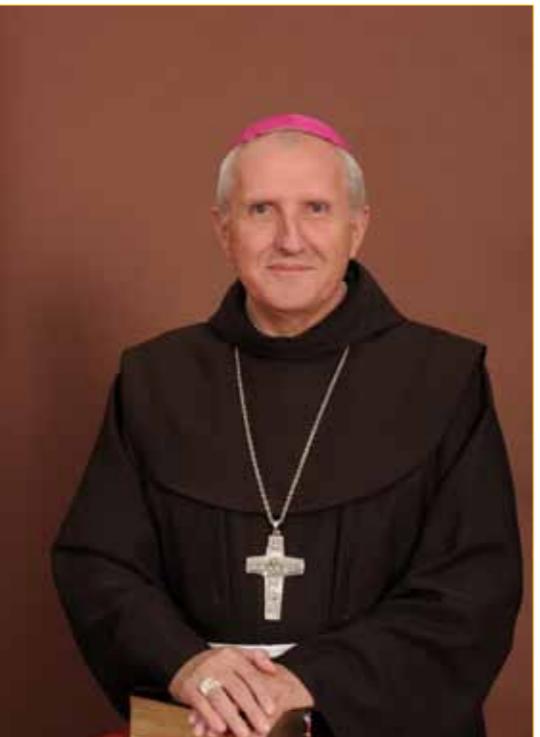
Father Darko Žnidaršič celebrated his silver jubilee of the Priesthood with the Slovenian community in Sydney.

LJUBLJANSKI NADŠKOF
ARCHIEPISCOPUS LABACENSIS

Ljubljana, 22. februar 2022

TU SMO DOMA ...

Vsi dobro poznamo pripoved Druge Mojzesove knjige, ki govori o očaku Jakobu in njegovi poti v Mezopotamijo, da bi si po očetovem naročilu tam našel ženo. Ujela ga je noč in prespal je pod milim nebom. V sanjah je videl stopnice, ki so segale do neba in po njih so hodili angeli. Ko se je zbudil, je še ves pod vtipom tega prizora vzkliknil: »To ni nič drugega kakor hiša Božja in vrata nebeška« (2 Mz 28,17).

To misel pogosto srečamo zapisano nad vhodnimi vrti različnih cerkva. Opominja nas, da je kraj, na katerega stopamo, da je prostor, v katerega vstopamo, svet. Da vstopamo v hišo, ki je Božja, in da nas ta vrata vodijo v nebesa.

Ob besedi hiša pa mi na misel prihaja še ena beseda, čudežno lepa – beseda dom. Med hišo in domom je precej razlike. Hiša je lahko vsaka hiša, pravzaprav vsaka stavba, ki ustreza določenim pogojem, da lahko v njej prebivamo. Dom pa ni vsaka hiša. Kajti dom ni samo streha nad glavo, zidovi, ki nas varujejo, vrata, skozi katera vstopamo in izstopamo. Dom je samo tista hiša, s katero smo navezali odnos. Dom je hiša, ki nas objame, v kateri se čutimo sprejete. To pa pomeni, da so dom predvsem ljudje, ki nas sprejemajo, ki nam odpuščajo, ki nas razumejo. Dom so ljudje, ki potrpijo z nami in nam pomagajo razvijati vse naše talente. So ljudje, ki se razveselijo vsakega otročka, ki potrebuje njihovo ljubezen, ki trpijo z vsako bolečino, ki koga zadene, in jočejo ob odhodu vsakega njihovega člana v večnost. Dom so ljudje, ki v dejanju živijo največjo Jezusovo zapoved: »To je moja zapoved, da se ljubite med seboj, kakor sem vas jaz ljubil« (Jn 15,12).

Prostora odnosov, varnosti in sprejetosti pa ne potrebuje samo posameznik, pač pa tudi skupnost. Vi, dragi bratje in sestre Slovenci, ste si v svoji novi domovini Avstraliji ustvarili lepe domove, ki dokazujojo vašo pridnost, delavnost, varčnost, pa tudi ustvarjalnost, vztrajnost ter čut za lepo in domače. Naj Bog zvrhano blagoslavlja vaše domove in vse tiste, ki v njih prebivate, Marija pa naj vas spremi s svojim materinskim varstvom.

Čutili pa ste potrebo še po enem domu, po vašem skupnem domu. Po prostoru, v katerem bi se shajali kot Slovenci in kot kristjani. Večina izmed vas je imela morda celo zelo blizu avstralsko župnijo. Vaši otroci so tam hodili k verouku, pogosto tudi v šolo in tudi vi sami ste sodelovali pri župnijskih dejavnostih tega župnijskega občestva. A nekaj vam je manjkalo. Nekaj zelo pomembnega, nadvse dragocenega. Človek, ki življenje gleda bolj ali manj samo skozi denar, skozi zaslужek, tega ne čuti tako. Tak človek ne bi nikdar bil sposoben, pravzaprav ne sposoben, ampak ne bi bil pripravljen poskrbeti še za eno versko središče, še za eno cerkev in jo potem tudi vzdrževati. Skozi očala dobička ne vidi nobene potrebe po tem.

Vi pa veste, da mora tudi vera, ki ste jo prinesli s sabo, dobiti svoj prostor, kjer zaživi in se izrazi v skupnosti ljudi, ki so jo oblikovali od »Štajerskih goric do strme tržaške obali, od Triglava do Gorjancev«, kakor je rekel Cankarjev Kurent. To je posebnavaera, zrasla v tej posebni zemlji. Zato tudi potrebuje možnost, da se izrazi na svoj poseben način. Božič kristjani praznujejo po celiem svetu, a vendar je slovenski božič nekaj drugačnega in ob naših božičnih pesmih, ob naših jaslicah je Jezusov prihod na svet drugačen, je bolj naš. Tudi z veliko nočjo je podobno – Jezusovo vstajenje ob velikonočnem pritrkavanju napolni srce z drugačnim veseljem in upanjem.

Pa ne gre samo za velike krščanske praznike. Tudi krščanski vsakdan je drugačen, če ga živiš v veri, ki je rasla iz naše zemlje, med našimi ljudmi. Naj vam to ponazorim s primerom. Mislim, da bi očenaš znal zmoliti v kar nekaj jezikih. A vendar je očenaš v slovenščini zame nekaj posebnega. Kajti samo, kadar ga molim, kakor me je naučila moliti moja mama, samo takrat pri prošnji: Daj nam danes naš vsakdanji kruh, zadiši po kruhu. V drugih jezikih prav tako prosimo za vsakdanji kruh, a te ob prošnji ne zadiši. Zato je bilo potrebno, da ste ob svojih domovih že pred 50. leti začeli iskati cerkev, v kateri bi lahko po slovensko živeli in izpovedovali svojo vero. Vztrajnost in požrtvovalnost sta obrodili sad in 1. januarja leta 1970 sta p. Valerijan Jenko in p. Bazilij Valentin prvič obhajala v cerkvi, v vaši cerkvi, sveto mašo.

Naj bo letošnje spominjanje nakupa in polepšanja prejšnje cerkve na tem mestu priložnost za hvaležnost vsem tistim, ki so potrebovali ta dom slovenske vernosti v Merrylandsu. Ni jim bilo žal žrtev, dela in sredstev, ki jih so bila potrebna, da je vaša vera dobila dom in v njem mogla dihati po slovensko. Naj Bog vse, ki so gradili to cerkev in gradili tudi živo občestvo v njej, sprejme v Božjo hišo, v kateri je veliko bivališč. In naj Bog blagoslavlja slovensko versko občestvo, ki se zbira pri sv. Rafaelu, ga slavi s svetimi mašami in prejemanjem zakramentov, pa tudi z veseljem, ki ga drug drugemu podarjate vsrečanjih v dvorani.

Dragi rojaki, iskrene čestitke ob prazniku in naj sv. Rafael ostaja dom, v kateremboste doživljali sprejetost od Boga in drug od drugega.

msgr. Stanislav Zore OFM
ljubljanski nadškop metropolit

Provincial pater Marjan Čuden OFM

**SEDEMDESET LET PRIHODA SLOVENSKIH FRANČIŠKANOV
V AVSTRALIJO, SEDEMDESET LET REVIE MISLI
IN PETDESETLETNICA SLOVENSKE CERKVE V MERRYLANDSU**

Vsakič sem ob obisku rojakov v Avstraliji doživel kot veliko resnico, kar je zapisal pisatelj Ivan Cankar: "Domovinska ljubezen Slovenca je stvar čisto brez primere in podobe. Ne da se nikáko opisati. Ob nji se neha moja in vsaka umetnost. Primerjati bi mogel to ljubezen kvečemu z ljubeznijo do matere."

Še posebej med vami, med Slovenci v Avstraliji, sem doživel, kako žlahtna je slovenska kri, kadar zaplapola v ljubezni do Boga in domovine. Občudujem vašo povezanost in velikodušno pripravljenost na žrtve, kadar gre za skupno stvar, pa naj bo to cerkveno, kulturno ali športno dogajanje. "Vsi drug drugega poznamo. Smo kot ena velika družina," ste mi rekli. Vašo družinsko sem doživel kot uresničenje Jezusove želje, ko prosi: »Oče, naj bodo ti, ki si mi jih dal, eno med seboj!« (Jn 17,20).

Vaša močna medsebojna pripadnost je botrovala mnogim čudežem. Ko so prišli naši bratje pred sedemdesetimi leti v Avstralijo, so prišli tako kot vi: z enim kovčkom v roki. A začela so se dogajati čuda: zaradi vaše velikodušnosti so zrasla tri slovenska misijonska središča, mnoge podružnice in kapelice. Zaživila so glasila: Misli, Rafael in druga. Ni mogoče našteti vseh dejavnosti, slovesnosti, romanj in druženj, ki ste jih skupaj z našimi brati »obudili v življenje! Bogu hvala za vašo močno navezo z našimi patri, za vaše veliko krščansko in slovensko srce.

Spominjam se sedemdesetletnice prihoda frančiškanov v Avstralijo, sedemdeset let revije Misli-Thoughts in petdeset let slovenske cerkve v Merrylandsu v Sydneju. Ko sem obiskal Adelaido, mi je rojak po sveti maši naročil: »Vprašajte p. Valerijana, če se še spomni, kako smo gradili cerkev v Sydneju, kako smo se žrtvovali?«

Pater Valerijan se je seveda spomnil in bil je ganjen, ko sem ga to vprašal. Spomnil se je vseh dobrih ljudi, ki so - ste garali za novo cerkev in v ta namen prispevali veliko ur prostovoljnega dela in svojih darov.

Hvala vam, dragi rojaki v Sydneju in drugih mestih, za vsa odrekanja, prispevke in pridne roke, ki so gradile tako daleč od doma slovensko svetišče, ki je že petdeset let vaš dom. Naj bo zlata obletnica postavitev cerkve priložnost, da se vam zahvalim za naklonjenost in prijateljsko bližino, ki ste jo desetletja namenjali patru Valerijanu in njegovim sodelavcem ter slovenskim sestrarjem in jo sedaj namenjate patru Darku. V imenu slovenske frančiškanske province vam čestitam za vse obletnice in vam s sv. Frančiškom želim mir in dobro!

*provincialni minister
p. Marjan Čuden OFM
Ljubljana, 22. decembra 2021*

Bivši provincial p. Polikarp Brolih OFM

Dragi p. Darko, prisrčna hvala za tvoj pozdrav v minulem aprilu v pismu, poslanem gvardijanu p. Robertu. Opravičujem se, da kasnim z odgovorom, sem pač star (98 let) in betežen.

Slovenci v domovini smo veseli tvojega dela in dela tvojih sobratov p. Simona Petra ter p. Davida Šrumpfa, ki ga opravljate med Slovenci v Avstraliji.

Pred leti, ko vas treh še ni bilo v Avstraliji, sem tudi jaz dvakrat obiskal Avstralijo, službeno namreč kot provincial. Datumov obiska si nisem zabeležil in ne imen vseh takratnih sobratov, ki so pastoralno oskrbovali Slovence v Avstraliji. Je pa vse zapisano v vaših avstralskih dokumentih.

Kot začetna pastoralna delavca v Avstraliji sta bila p. Valerijan Jenko in p. Bazilij Valentin. Teh dveh se še dobro spominjam. Kar je pa pomembno, je pa vaša sedanja pastoralna, ki smo je bratje v domovini res veseli in prosimo Marijo Pomagaj na Brezjah za njeno podporo. Mati Marija pa naj tvoje delo, p. Darko, ko se pripravljate na 50-letnico slovenskega misijona v Sydneju v Avstraliji, še posebej podpre. Ta zlati jubilej bo zažarel kmalu. To slavlje naj bo res zahvala Bogu in Mariji Pomagaj, obenem pa spodbuda za vztrajno nadaljevanje, za nadaljnjo rast in zvestobo avstralskih Slovencev ter povezanost z domovino Slovenijo.

Izroči, dragi p. Darko, prisrčne in bratske pozdrave tudi p. Simonu Petru in p. Davidu. Naj vse tri spreminja Božji blagoslov in priprošnja Marije Pomagaj.

Prisrčen bratski pozdrav,
p. Polikarp Brolih OFM

Bivši provincial dr. p. Viktor Papež OFM

V Avstralijo so me v mesecu novembru leta 2008 povabili bratje, ki so tam delovali: p. Valerijan in p. Darko v Sydneyu, p. Ciril v Melbournu in p. Janez v Adelaidi. Z menoj je bil tudi koprski škof msgr. Metod Pirih. Jaz sem ob tej priliki kot provincial opravil tudi t.i. kanonično vizitacijo. Z vsakim patrom sem se pogovoril o njihovem pastoralnem in drugih oblikah dela, ki ga patri opravljajo na njihovih postojankah. Patri so pripravili tudi srečanja z laiki, ki s patri sodelujejo in so odgovorni za razna področja. Pripravili so tudi srečanje v Slovenskih centrih oziroma klubih, kjer sem se seznanil z njihovimi kulturnimi, športnimi in razvedrilnimi dejavnostmi, ki Slovence povezujejo, medsebojno bogatijo in ohranjajo zavest pripadnosti domovini pod Triglavom. V vseh teh klubih so me prijazno sprejeli in mi v pogovorih predstavili svoje delo. Vesel sem bil, da so pohvalili sodelovanje s frančiškanskimi

patri, kar je v tujini še posebno pomembno. Na vsa ta srečanja imam lepe spomine in sem hvaležen predstavnikom klubov. Nepozabna so bila srečanja z ljudmi, ki obiskujejo in sodelujejo pri bogoslužju v slovenskih cerkvah in skrbijo za njihovo urejenost.

Vsaka skupnost vernikov tako v Sydneyu, Melbournu, Adelaidi in Wollongongu ima svoje značilnosti. Prepričal sem se, da imajo verniki radi naše patre in da si sploh ne morejo misliti, kako bi bilo brez njih. Zato so prosili, da ostanejo pri njih, če pa je potrebna kakšna zamenjava, pa naj poskrbimo za drugega. V Ta Pinu smo blagoslovili novo slovensko kapelo Svetе Družine, na pročelju pa je mozaik Marije Pomagaj z Brezij, kjer sedaj delujem. Imel sem čast, da sem s ključi odprl kapelo, škof pa jo je blagoslovil. Tudi tokrat se še enkrat zahvaljujem gospodu Alfredu Brežniku, zaslužnemu častnemu generalnemu konzulu, ki naju je s škofom spremjal in razkazoval znamenitosti mesta Sydneya. V lepem spominu mi je ostal obisk zoološkega vrta, kjer sem prvič v živo videl nekatere živali: kenguruje, koalo, vrste pticev in v vrtečem se stolpu v mestu jedel prvič in zadnjič kengurujevo meso. Sicer pa sem imel vtis, da je Avstralija umirjena dežela, v mestih je veliko parkov, čistoča in sploh urejenost. Na pokopališču v Sydneyu in Melbournu sem molil pa pokojne Slovence, ki so našli svoj zadnji dom v deželi pod Južnim križem.

Nikoli nisem mislil, da je Avstralija tako daleč, četudi se potuje z letalom; ko sem odšel od doma, je bila pozna jesen z mrazom, v Avstraliji pa sem naletel na pomlad. Stvarstvo je zares čudovito urejeno. Naše patre v Avstraliji: p. Darka, p. Davida in p. Simona Petra, ki se še vživila v novo okolje, in vse drage Slovence lepo pozdravljam in vas vse priporočam varstvu in priprošnji Marije Pomagaj na Brezjah, kjer imamo mozaik Milostne podobe Marije Pomagaj, ki ste ga darovali prav vi vsi.

Ostanite zvesti krščanski veri, našemu jeziku in navadam in lepi slovenski verski in narodni pesmi, ki nas je vedno povezovala, bogatila in nas ohranjala kot Slovence.

Dr. p. Viktor Papež OFM

ZLATI SVETI RAFAEL V MERRYLANDSU - 50 LET! p. mag. Ciril A. Božič OFM OAM (1982 - 1992)

Zlati jubilej se približuje drugemu slovenskemu svetišču v Avstraliji - cerkvi svetega nadangela Rafaela v Sydneyu v Merrylandsu. Ker je Rafael zavetnik popotnikov in izseljencev, ga je pater Valerijan izbral za zavetnika cerkve, ki jo je 14. januarja 1973 blagoslovil ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič.

Skupaj s p. Valerijanom Jenkom OFM OAM sem v tem slovenskem misijonu deloval deset let, od 1982 do 1992, in od tod sva oskrbovala slovenska občestva po oddaljenih krajih. Našel jih bom po oddaljenosti v približnih cestnih kilometrih od Merrylandsa: Wollongong (85 km), Newcastle (150 km), Canberra (280 km), Wagga Wagga (460 km), Surfers Paradise (920 km), Brisbane 1000 km), Perth v Zahodni Avstraliji (4000 km) in Hobart na otoku Tasmanija - zračna črta je dolga 1056 km). Danes so zaradi mnogih novih avtocest razdalje gotovo nekoliko kraje.

V živem in hvaležnem srcu ohranjam spomine na mnoga srečanja, dogodke, slovesnosti, šolo in mladinske koncerne, celo na mladinski verouk, pisanje za revijo Misli in v Rafaela, pa delo na državnem radiu 2EA, romanja, ... To je bil, kot pravi g. Florjan Auser, čas razcveta slovenske Avstralije ali avstralske Slovenije; poln načrtov, graditev, materialnega, družinskega, kulturnega, občestvenega in društvenega ustvarjanja. V cerkev so prihajale mlade družine, Slomškova šola je bila ob sobotah polna otroškega in mladostnega žuborenja različnih slovenskih narečij, tako, da si lahko takoj ugotovil, od kod sta doma mama ali ata otroka. Cerkev je bila vsako nedeljo nabito polna. Za večje praznike smo darovali sv. mašo v novi dvorani, ki jo je blagoslovil ljubljanski nadškof metropolit dr. Alojzij Šuštar 30. januarja 1983. Za večje praznike so se v Merrylands pripeljali rojaki tudi iz daljnjih krajev, Wollongonga, Newcastle, Canberre. Življenje je kipelo v mladostni ustvarjalnosti, prekipevajočem veselju, pesmi, delu in praznovanju.

Ko zbiram misli za zapis v knjigo jubilejev slovenske cerkve v Merrylandsu in občestva, ki jo je zgradilo in še danes gradi živo Cerkev, se mi dozdeva, da naj ne »klepljem« novih stakov, pač pa odstranim prah s strani zapisov, ki so nastali v tistem času in so pisani na »terenu«, v živo. Za obeležitev zlatega jubileja sem poiskal tri svoje zapise, ki so sicer že bili natisknjeni, toda zdi se mi, da jih lahko ponovim v tem zlatem spominu, ki ga oživlja ta knjiga, ki prikazuje poslanstvo slovenskega duhovnika, sester redovnic, zagnanih in ustvarjalnih ljudi, sodelavcev. Iz Merrylandsa so žarki našega dela sijali na vse strani in nekaj teh utrinkov je zaobjetih v naslednjih treh prispevkih, ki prikažejo obraze od blizu in s strani, pa tudi dele cest in poti, ki so me vodile k ljudem in do ljudi, od bližnjega Wollongonga do ljudi v prostranstvih Severnega Queenslanda.

Vse te poti so pustile močne sledi prečudovitih srečanj. Tako ta trenutek mislim na vse, ki sem vas (jih) v življenju srečal v lepi in prijazni deželi Južnega križa, Terri Australis, Down Under, Australia.

Mnogim pokojnim molitveni spomin, vam, ki to še berete, pa prijazen, hvaležen pozdrav, voščilo in čestitke za jubilej cerkve, občestva in vaš osebni jubilej in jubileje vaše razširjene družine. Bog blagoslovi in Bog živi!

pater Ciril A. Božič OFM
Kamnik, 17. november 2021

Ob 70. obletnici slovenskih frančiškanov v Avstraliji

Letos poteka 70 let od prihoda slovenskih patrov frančiškanov v Avstralijo. Škof Gregorij Rožman je iz Amerike leta 1951 poslal v Avstralijo dva slovenska duhovnika, da bi skrbela za številne slovenske begunce, ki so po vojni po raznih poteh prihajali v Avstralijo. Bili so raztreseni po njenih prostranstvih brez pravih medsebojnih povezav, utrjevanja narodne zavesti in slovenskega jezika, brez organiziranega verskega življenja; stiki z domovino so bili slabi, jezikovne težave velike – in močna sta bila domotožje ter zavedanje, da je domovina daleč.

V maju leta 1951 sta torej v Sydney prišla prva dva slovenska frančiškana, p. Klavdij Okorn in p. Beno Korbič, in se lotila težkega dela. Bila sta kar uspešna, kmalu je nastala revija Misli – Thoughts, ki še danes redno izhaja, onadva pa sta po dveh letih odšla, kakor je bilo dogovorjeno. Za njima so prihajali drugi, najprej p. Rudolf Pivko s Kitajske, p. Bernard Ambrožič iz Amerike, nato p. Bazilij Valentin in p. Valerijan Jenko, pa koroški dr. Ivan Mikula iz Avstrije, avtor besedila pesmi Rož, Podjuna, Zila. Pozneje so prihajali mlajši patri iz Slovenije in vezi z domovino so se krepile, rasli so slovenski domovi, pomembni so postali tiskani mediji, radio, slovenski programi na televiziji ter v zadnjem obdobju splet ter z njim elektronska pošta, tako da so avstralski Slovenci kljub ogromnim razdaljam dobro povezani med seboj in s svetom ter seveda Slovenijo.

V veliki meri je tako po zaslugu slovenskih frančiškanov in redovnih sester frančiškank. Ta medsebojna povezanost avstralskih Slovencev in njihova povezanost s staro domovino je prišla najbolj jasno do izraza pred tridesetimi leti med desetdnevno vojno in v obdobju osamosvajanja, ko so se opredelili za Slovenijo in pomagali po najboljših močeh z zbiranjem pomoči in vplivanjem na avstralsko politiko, predvsem pri priznanju nove države. Hvaležni smo jim, da so se tedaj tako dejavno zavzeli, da smo lahko skupaj dosegli naš veliki cilj – in bolj bi jih morali vključevati v naše življenje ter naša razmišljanja, saj bi nam dobronameren pogled od zunaj koristil in pomagal pri naših odločitvah.

Slovenski frančiškani so v Avstraliji v sedemdesetih letih delovanja opravili veliko delo. Pri tem je bilo zelo dobro, da so bili del slovenske frančiškanske province Sv. Križa in da so se izmenjevali med Slovenijo in Avstralijo, ker so tako ohranjali tesen stik z domovino in seznanjali Slovence na obeh straneh z dogajanjem na drugi strani. A njihovo delo še traja in se bo moralo nadaljevati tudi v prihodnje – najbrž na drugačen način. V Avstraliji bo vse manj Slovencev, saj bodo postajali Avstralci slovenskega izvora in bodo potrebovali drugačen način vzgoje v slovenstvu.

Prepričan sem, da bodo frančiškani s svojimi izkušnjami tudi to nalogu dobro opravili. To knjigo ste izdali ob imenitnih obletnicah: posvečena je zlatemu jubileju slovenskega katoliškega misijona sv. Rafaela v Merrylandsu v Sydneyju 1970–2020, ki ga zdaj ob sodelavcih vodi p. Darko Žnidaršič, sedemdesetletnici prihoda slovenskih frančiškanov v Avstralijo in sedemdesetletnici revije Misli – Thoughts. Izšla pa je tudi v času, ko slavimo trideset let samostojne države Republike Slovenije. Frančiškanom in vsem, ki ste k temu prispevali, se zahvaljujem ter vam želim še mnogo uspehov.

Ljubljana, 18. november 2021

Spoštovane rojakinje in rojaki!

Domovina Slovenija letos s ponosom praznuje 30 let samostojnosti. Od tu pa spremljamo tudi vas, dragi rojaki in prijatelji v Avstraliji.

Vemo, da bo v letu 2022 minilo 70 let od prihoda prvih dveh patrov frančiškanov iz ZDA v Avstralijo. Patra Klavdij Okorn in Beno Korbič sta takoj prijela za plug slovenstva in skupaj s skupino rojakov ustanovila revijo Misli (Thoughts), ki letos praznuje 70 let.

Lepa slovenska cerkev sv. Rafaela z dvema belima zvonikoma naselju Merrylands – Veselovo po poimenovanju pokojnega patra Bernarda Ambrožiča – že 50 let sporoča, da ima Sydney marljive slovenske rojake in prijatelje.

Spominjam se leta 1992, ko sem vas obiskal kot obrambni minister takrat mlade domovine Republike Slovenije. Spoznal sem vaše zavzetno delo in skrb za družine, pa za cerkev, društva, šole, kulturne nastope, mladinske koncerte. Slovenska beseda ostaja živa in zapisovana že 70 let v reviji Misli. Imeli ste različne revije, časopise, društvena glasila, imate slovenske radijske programe. Ohranjate slovenska narodna in verska izročila ter običaje. Pri vaših mladih prve generacije sem zaznal celo narečja svojih staršev. Primorska, Dolenjska, Štajerska, Prekmurje, izraziti Korošci, Belokranjci s svojo mehkobo ...

Vse to ste živo ohraniali in zato ste lahko tudi v odločilnem času boja za samostojno Slovenijo domovino podprli s svojim prizadevanjem za njeno mednarodno priznanje. Avstralija je tako po vaši zaslugi in zaslugi številnih, ki so danes že pokojni, kot prva prekomorska država priznala samostojno Slovenijo. Hvala!

Slovenske cerkve v Sydneyju, Melbournu in Adelajdi ter občestva po oddaljenih mestih od Canberre, Wollongonga, Brisbane, Pertha do Hobarta v Tasmaniji ste bili v odločilnem času najboljši slovenski ambasadorji.

Ko se boste v Sydneyju in drugje na različnih slovesnostih spominjali zgodovinskega pomena cerkva, velikih dejanj ljudi, občestev in tudi svoje prve domovine Slovenije, vedite, da se veselimo z vami in vam s hvaležnostjo čestitamo ter želimo še veliko ustvarjalnih let.

Slovenija svojo 30. obletnico praznuje z zavestjo, da smo se takrat odločili prav in da smo na pravi poti. Imamo težave in izzive, vendar jih bomo zmogli. Slišali in razumeli smo sporočilo svetega papeža Janeza Pavla II.: »Korajža velja!«

Tudi vi ste se pred 70. in 50. letom prav odločili, ko ste z zdaj že pokojnimi patri Valerijanom Jenkom, Bazilijem Valentinom, Janezom Tretjakom pozidali slovenska svetišča v Sydneyju – Merrylands, Melbournu – Kew ter Adelajdi – West Hindmarsh. Želim vam, da skupaj s sedanjimi patri in sodelavci še naprej gojite in ohranjate nadvse dragو dedičino vere in slovenske kulture ter slovensko besedo v molitvi, pesmi in plesu širjavam avstralskih obzorij, kjer ste prav tako pognali korenine. Želim, da bi tudi vaš naslednji drugi, tretji in že četrti rod ohranjali spomin na lepo deželo pod Triglavom in da je v vsakem Slovencu ljubezen – It is LOVE in every sLOVENian.

Čestitam za vse vaše jubileje: osebne, cerkvene, društvene in 70 let revije Misli (Thoughts).

Naj bo čim prej premagana pandemija covida-19, da se bomo lahko osebno srečali. Vedno ste dobrodošli doma! Pozdravljeni!

St Raphael's Mixed Voice Church Choir,
with Slovenian guest Janez Janša (centre left) and Father Cyril Božič (St Raphael's Priest), 16.2.1992

Janez Janša

Spoštovani Slovenci, dragi naši rojaki v Avstraliji!

Čeprav nas ločijo tisoči kilometrov, ostajamo povezani med seboj. Danes, ob sodobni tehnologiji, je to še mnogo lažje, zato velja izkoristiti vse možnosti, da to povezanost utrjujemo in krepimo. Vsi skupaj smo vendarle del velike slovenske družine, katere člani niso samo v Sloveniji, temveč so razprtjeni po vseh koncih sveta, pa vendar ostajamo kot družina eno.

Predstavljam si, da je ob vsakodnevnih skrbeh in izzivih, ki jih pred nas postavlja življenje, včasih težko vztrajati v ohranjanju slovenske identitete. Mnogo lažje in preprosteje je sprejeti in živeti tisto, kar je okoli nas. Nam, ki živimo v vaši matični domovini ali domovini vaših prednikov, je samoumevno, da se pogovarjamo v slovenskem jeziku. Da gremo v trgovino ali na urad in nas tam ogovorijo v slovenščini. Prav zato mnogokrat premalo cenimo to, kar imamo, in se moramo ozreti okoli, vse do Avstralije, do vas, dragi rojaki, da vidimo in začutimo, kaj pomeni zavestno živeti slovenstvo, slovensko identiteto in, ohranjati slovensko pesem in, če je le mogoče, slovensko besedo.

Vi ste naš zgled pristne ljubezni in zvestobe do izjemne duhovne tradicije našega naroda, ki se je oblikovala skozi stoletja preizkušenj, pa tudi prek velikih mož in žena, ki so s svojim zgledom in predanim delom tlakovali pot k zrelosti našega naroda, vse do njegove suverene odločitve leta 1990, da hoče živeti v samostojni in neodvisni državi Sloveniji. Takrat se je zdelo, da so te sanje, kljub silnemu hrepenenju, nedosegljive. In vendar smo jih uresničili. Ne le zaradi neomajnosti in odločnosti po številu malega, po srčnosti pa velikega naroda, temveč tudi zato, ker ste nas pri tej odločitvi z vsemi svojimi močmi podprli tudi vi, dragi naši Slovenci v Avstraliji in drugod po svetu. Pred dobrimi tridesetimi leti ste stopili skupaj in odločno zahtevali priznanje mlade države pri avstralskih oblasteh. Vaša iskrena in otipljiva ljubezen do Slovenije, vaše domovine in domovine vaših prednikov, je topila srca tistih, ki so odločali o priznanju slovenske države. Vi ste bili tisti, ki ste jih prepričali in za to smo vam rojaki v domovini neizmerno hvaležni, čeprav tega včasih ne znamo pokazati.

Res je bilo takrat opravljeno izjemno delo. Toda tega zagotovo ne bilo, če bi živelji vsak zase. Že desetletja se kot Slovenci povezujete v skupnost, znotraj katere čutite, da niste sami. Znotraj slovenske cerkve in misijona sv. Rafaela v Sydneyu – Merrylandsu, ki je konec leta 2019 praznovala petdeset let svojega obstoja, se srečujete ter tako ostajate povezani. Naj vam ob praznovanju pol stoletnice zaželim, da bi se še dolgo zbirali kot Slovenci v slovenski cerkvi in se veselili medsebojne povezanosti in povezanosti z domovino. Ob tako lepem praznovanju verjamem, da se iz vsega srca zahvaljujete tudi slovenskim frančiškanom, ki že sedemdeset s tako predanostjo skrbijo za vas, dragi rojaki v Avstraliji, da tudi prek njih občutite ljubezen domovine, obenem pa skrbijo tudi, kot je nekje zapisal p. Darko, »za rast Božjega kraljestva v nas«. Iskreno zahvalo našim frančiškanom, ki delujejo v Avstraliji, izrekam tudi sama.

Vem, da je epidemija preprečila veliko slavlje ter dodobra spremenila naše navade in življenje. V teh dveh letih smo se zaradi strahu pred majhnim virusom, ki pa je praktično ustavil svet, zaprli drug pred drugim. Toda ne ostanite pri tem! Spodbujam vas, da tudi v spremenjeni stvarnosti iščete načine, kako ostajati povezani med seboj kot Slovenci. Da ostajate zvesti člani misijona Svetega Rafaela, pa tudi slovenskega naroda. Pomislite na rodove, ki prihajajo za vami. Ali si ne zaslужijo tudi oni živeti v duhovni širini, ki ga daje slovenska identiteta? Prepričana sem, da je vaš odgovor pritrđilen.

Naj vam ob torej še enkrat iz vsega srca čestitam ob tako lepi obletnici! Naj bo spodbuda za nov zagon za delo za slovensko skupnost! Bodite še naprej radi njeni člani. In še enkrat hvala za vašo zvestobo in ljubezen do slovenstva in Slovenije!

dr. Helena Jaklitsch

ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu

Katoliška misija in cerkev Sv. Rafaela

Tempus fugit - čas beži. Že deset let mineva od mojega zadnjega obiska slovenske cerkve sv. Rafaela v Merrylandsu - Sydneju v vlogi predstavnika slovenskega veleposlaništva iz Canberre.

Vsakič, ko sem vstopil na dvorišče, je bilo tako, kot da bi prišel domov. Na varno, nekam, kjer me čakajo prijatelji, družina.

Vsakega potovanja, vsake države, vsakega obiska se običajno najprej spomnimo po sliki, miselnih povezavah, ki se nam prva utrne ob njegovi omembi. Ko kdo reče »Sydney«, se v moji glavi najprej izriše... nikakor ne na primer podoba Opere, ampak bela stavba s križem na vrhu... Potem pa se sproži vrsta spominov. Na slovenske maše in družabna srečanja po njih, na cerkveno petje, na različne prireditve in kosila v dvorani, na kuharice, na lično obnovljene in urejene prostore slovenskega arhiva HASA, pa na patra Valerijana (tu spomin bežno uide tudi nazaj v Slovenijo, na njegovo zadnje slovo...), patra Darka,...

Še posebej prijeten je spomin na ljudi iz »domačih krajev«. Marsikdaj smo že po nekaj minutah pogovora prišli do istih vasi in naselij na Postojnskem, Pivškem in Ilirskobistriškem, do Snežnika, Nanosa, Javornika, nemalokrat celo do imen obojim poznanih ljudi, družin.

Misijon ozioroma cerkveni prostori so pol stoletja predstavljeni kraj srečevanj, združevanj, »nevtralen teren«, na katerega so stopili sicer različno misleči in morda med seboj celo sprti, za mnoge so postali morda celo kraj sprave. Tako kot zame, je bil tudi za mnoge rojake to duhovni dom, zatočišče slovenske pesmi in molitve.

Sveti Rafael ostaja simbol slovenske skupnosti v tem delu Avstralije. Da je temu tako, velja zahvala vsem duhovnikom, redovnicam, dobrotnikom, načrtovalcem, izvajalcem gradbenih in drugih del, kuharicam, mojstrom,... vsem, ki so misijon fizično zgradili z opekami in ga potem desetletja »gradili« z besedami, molitvijo, dejanji.

V slovenski cerkvi domuje slovenska molitev, slovenska pesem in slovenska misel. Hvala vsem - živim in že pokojnim, ki so na tak ali drugačen način 50 in še več let »gradili« sv. Rafaela. Vsem iskreno čestitam, obenem pa celotni skupnosti želim, da bi znala ohraniti svojo slovensko bit - katere vidni simbol in dom je prav sv. Rafael.

dr. Zvone Žigon,
*zadnji začasni odpravnik poslov na
Veleposlaništvu RS v Avstraliji (2010 – 2011)*

Slovenski katoliški misijon svetega Rafaela - Sydney

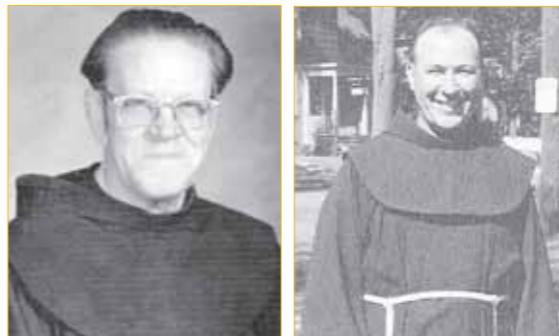
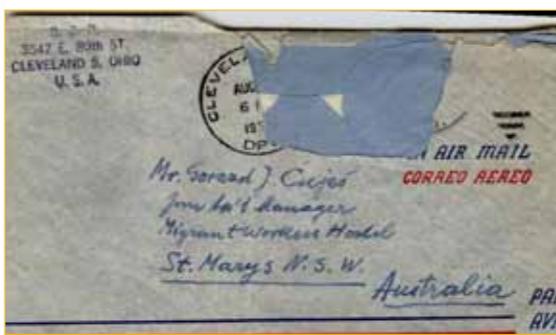
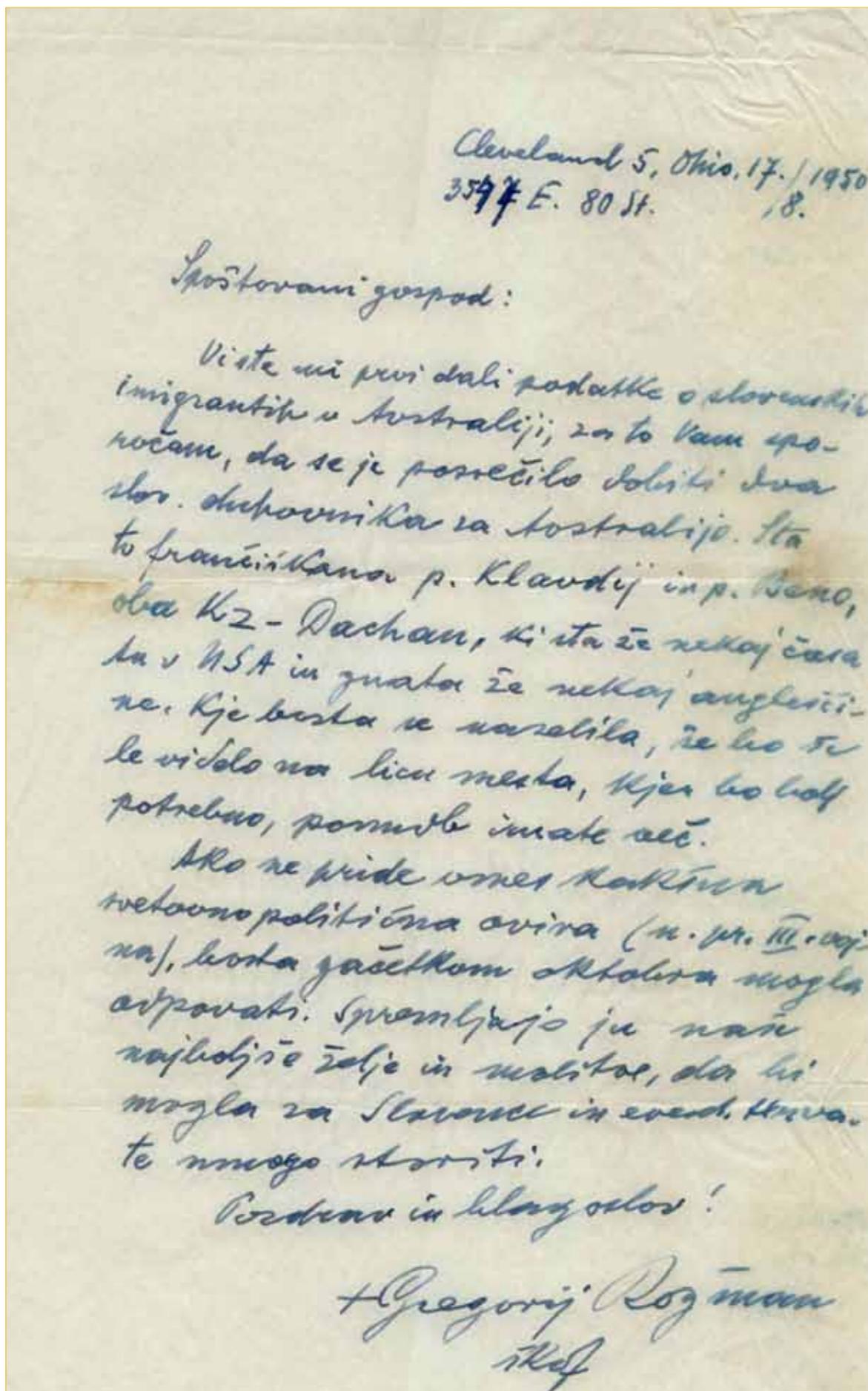

Slovenski katoliški misijon svetega Cirila in Metoda - Melbourne

Slovenski katoliški misijon Svete Družine - Adelaide

**70 let prihoda frančiškanov
v Avstralijo**
***70th anniversary of the arrival
of the Franciscans in Australia***

Slovenski misijon v Avstraliji se je tako začel že leta 1951, ko sta kot prva slovenska duhovnika prispela iz Združenih držav Amerike, pater Klavdij Okorn in pater Beno Korbič. Na praznik Marije Pomagaj, 24. maja 1951, sta poletela iz Amerike in 26. maja pristala v Sydneyu. Po dveh letih sta se vrnila v Lemont.

Dušno pastirstvo in versko življenje med slovenskimi rojaki v Avstraliji je obstajalo že vrsto let, preden smo se začeli zbirati pri našem Sv. Rafaelu. Na prošnjo našega rojaka Jožeta Čuješa, ki je pisal škofu dr. Gregoriju Rožmanu v Ameriko in prosil za slovenskega duhovnika, sta 26. maja 1951 prišla iz Združenih držav Amerike v Avstralijo franciškana p. Beno Korbič in p. Klavdij Okorn. P. Beno je deloval bolj v Sydneyu in okolici, p. Klavdij pa je hodil okrog po začasnih naselbinah, zbirnih centrih in taboriščih, kjer so bili nastanjeni naši fantje in dekleta ter delali in živelji večkrat v zelo težkih razmerah.

»Kako naj se lotita pastoralnega dela na tej prostani celini, kjer Slovenci še niso bili organizirani v društva in v verne občestva in se mnogi med seboj še niso poznali? Vsekakor sta se najprej lotila najbolj učinkovitega načina pastoralnega delovanja, to je, da sta se osebno srečevala z ljudmi po mestih, v katerih so živelji. Vendar sta takoj spoznala, da bo ta ob-

Iz slovenske Avstralije je leta 1950 romalo pismo, naslovljeno škofu dr. Gregoriju Rožmanu v Cleveland v Združenih državah Amerike, naj jim pošlje duhovnikov. Gospod Gorazd Jože Čuješ, ki je g. škofu pismo poslal, je dobil odgovor, da prideta v Avstralijo dva slovenska Frančiškova brata: p. Klavdij Okorn in p. Beno Korbič.

In 1950 a letter was sent by Australian Slovenians, to the Bishop Dr Gregorij Rožman in Cleveland, United States of America "send us priests". Mr Gorazd Jože Čuješ from Sydney received the Bishop's return letter with the good news that two Slovenian Franciscan priests Fr Klavdij Okorn and Fr Beno Korbič are coming to Australia.

lika delovanja dosegla samo manjši del tistih, zaradi katerih sta prisla sem. Čeprav sta bila pripravljena prepotovati tisoče kilometrov, so bile razdalje prevelike in Slovenci preveč raztreseni po prostranstvih nove domovine, da bi mogla obiskati vse.

Po navduhu sta se spomnila edinega načina, po katerem bi lahko dosegla bolj ali manj vse tiste, zaradi katerih sta prišla v Avstralijo. Kakor je že sv. Frančišek Asiški, ko zaradi bolezni ni mogel več osebno pridigati, začel pisati pisma, sta se tudi onadva odločila, da bosta za povezovanje, informiranje in oblikovanje rojakov uporabila besedo, vendar ne več samo osebno govorjeno, ampak zapisano. Tako so se rodile 'MISLI'. Prva številka je izšla 25. januarja 1952. (...)

S pomočjo MISLI sta oba patra mogla priti do ljudi, ki so bili prostorsko preveč oddaljeni, da bi jih mogla obiskovati osebno. Slovenska beseda je začela prihajati v domove, ki bi bili brez Misli popolnoma odrezani od vsega slovenskega. Vsekakor je bil prvotni namen Misli ohranjati in oblikovati versko zavest in versko življenje Slovencev. S tem pa je bilo neposredno povezano obveščanje o dogajanju doma, ki je bilo v časih, ko še niso poznali obveščanja v realnem času, za ljudi zelo dragoceno. Naši patri so jih želeli s pomočjo MISLI oblikovati kot kristjane, kot Slovence in kot demokrate. Prepričan sem, da je bila zaradi bogoslužja

in Misli v slovenskem jeziku Avstralija manj oddaljena od Slovenije in tujina manj tuja kot sicer. Skozi slišano, zapeto in prebrano besedo je zadišalo po domu, po domači družini, po prijateljih, po znanih stezah in običajih, po delavniku in po praznovanju, ki so se ga tako živo spominjali...« (P. Stane Zore OFM, provincialni minister Slovenske frančiškanske province sv. Križa, ob 60-letnici delovanja slovenskih frančiškanov v Avstraliji in ob 60-letnici revije Misli, januarja 2012). /1/

Patra Klavdij in Beno sta se po dveh letih, leta 1953, vrnila v ZDA. Potecko jima je dovoljenje za dveletno bivanje v državi, glavni razlogi pa so bile težave na strani Katoliškega imigracijskega urada, kjer so ju samovoljno pošiljali maševat k ljudem drugih narodnosti. Čeprav so ju avstralski bratje frančiškani lepo sprejeli in jima pomagali, bili v oporo, so avstralske svetne in cerkvene oblasti tedaj čimprej hotele naseljence vključiti v novo, svojo (avstralsko) družbo – jih asimilirati./2/

Ni bilo lahko našima patroma, ki bi se rada popolnoma posvetila predvsem našim ljudem. Čeprav še marsičesa ni bilo, so bili prvi temelji postavljeni.

Prvima patromu se je v pastoralnem delu kmalu pridružil dr. Ivan Mikula, duhovnik krškecelovške škofije, ki je priproval v Sydney z ladjo »Neptunia« 13. septembra 1952. Določen je bil najprej za Zahodno Avstralijo (WA), leta 1957 pa je na prošnjo p. Bernarda Ambrožiča prišel v Sydney. Obiskoval je rojake v bližnjih in daljnih naselbinah. Za slovenska bogoslužja (pred 2. vatikanskim koncilom so bile svete maše še latinske) se ni rad vezal na določene dni ali ure, je pa s svojimi obiski razveseljeval številne rojake in naredil veliko dobrega, dosegel tiste, ki jih patri v rednem pastoralnem delu ne bi dosegli kar tako.

Kmalu za temi tremi je 25. oktobra 1952 prišel p. Rudolf Pivko, frančiškan, apostolski misjonar, ki je bil izgnan s Kitajske. »Njegova želja, spreobračati pogane, se mu sicer ni popolnoma uresničila, ker je bil verjetno v napoto kitajskim komunistom, bo imel pa zato med nami več dela,« piše p. Beno Korbič v Mislih, oktobra

1952. /3/

Toda patra Klavdij in Beno sta se 6. maja 1953 poslovila od Avstralije in p. Rudolf je ostal sam v Sydneu, postal urednik Misli, obenem je obiskoval naše rojake v Queenslandu – Kraljičini deželi, v Južni Avstraliji in v Viktoriji.

Leta 1955 je prišel iz Amerike p. Bernard Ambrožič, znani pesnik in pisatelj, ki je deloval v Sydneu 18 let, do svoje smrti, 23. oktobra 1973. Že naslednje leto, 1956, je prevzel uredništvo Misli, ker je p. Rudolf resno zbolel. P. Rudolf je kasneje zapustil frančiškanski red in duhovniško službo in p. Bernard je ostal sam v Sydneu, v Melbourne pa je leta 1956 prišel p. Bazilij Valentin. Leta 1961 se je p. Bernardu pridružil p. Odilo Hajnšek, ki je po prihodu p. Valerijana Jenka odšel v Melbourne, odtod pa 6. septembra 1965 nazaj v Ameriko, kjer pa ni dolgo ostal. Odšel je v Slovenijo in umrl 30. oktobra 1971 pri Sveti Trojici v Slovenskih goricah. P. Rudolf pa je še mlad umrl za rakom 26. novembra 1963, spravljen z Bogom in s Cerkvio. /4/

Dne 23. oktobra 1963 je prišel v Avstralijo pater Valerijan Jenko. Na Avstralijo je mislil že prej, leta 1957, ko je odšel p. Rudolf, pa tudi p. Bazilij, s katerim sta bila že skupaj v frančiškanskem klerikatu, v begunstvu in v Ameriki, ga je vabil, da se mu pridruži. Vendar p. Valerijan takrat ni dobil dovoljenja. Sam pravi: »Takrat sem zadevo glede odhoda v Avstralijo položil v Srce Jezusovo, v katerega vedno zaupam – naj se zgodi Božja volja – in sem pisal direktno generalu na kurijo v Rim. General se je posvetoval s p. Cirilom Reckom, ki je bil v službi na kuriji, če je potrebno, da grem v Avstralijo. Pater Cyril je dal pritrdirno mnenje in general je napisal obedienco za tri leta dela v Avstraliji in jo poslal kustosu p. Andreju Svetetu v Lemontu, ki mi jo je izročil.

Za odhod v Avstralijo sem se obotavljal in se pripravljal od februarja do oktobra 1963. P. Bernard mi je ponovno pisal: 'Povej datum, ali pa pozabi na zadevo!' Tako sem rezerviral mesto na ladji 'Oriana'. (Z letalom bi 'prehitro' prišel sem). Prispel sem v sydneysko pristanišče v sredo, 23. oktobra 1963. Pričakali so me p. Bernard, p. Odilo in p. Rok Romac (hrvaški pater),

ki nas je s svojim avtom odpeljal v Paddington, kjer je bila moja rezidenca naslednjih sedem let.« /5/

»Moje delo je bilo takšno: med tednom sem obiskoval rojake po taboričih v Sunnerongu (Matraville), Villawoodu, Cabramatti itd. Med tednom sem maševal pri avstralskih sestrach (Sisters of Charity), ki so vodile farno šolo v župniji sv. Frančiška Asiškega v Paddingtonu. Občasno so me patri prosili, da sem maševal tudi v cerkvi. Ob nedeljah pa sem maševal za Slovence pri Sv. Patriku v mestu (Marist Parish); ali v Leichardtu (Sv. Jožef) ali v Villawoodu pri taboriču, ali v Wollongongu, Canberra, Newcastlu. Cerkev v Paddingtonu pa je bila na razpolago za slovenske poroke in krste. Tudi slovensko spovedovanje je bilo vsako soboto dopoldne ob 9. uri. P. Bernard je vodil molitveno skupino, ki se je sestajala enkrat na mesec v kapelici ob glavnem oltarju.

Patri v Paddingtonu so nam šli zelo na roko. Tu je imela 'Akcija za Dom' več prireditev za sklad za nakup zemlje v Horsley Parku.«

Dne 30. julija 1967 je ponovil v Paddingtonu svojo novo mašo avstralski Slovenec g. Edward Sedevčič (Sedevic).

»Kmalu se je izkazalo, da Paddington ni središčna točka za naše rojake. Začeli so se naseljevati v zahodnih delih Sydneja. V začetku jih je bilo kar precej v Wollahri, Paddingtonu, Waverleyu in drugod. Pozneje so se naseljevali v Fairfieldu, Cabramatti, Blacktownu in v Merrylandsu,« pripoveduje p. Valerijan. »Službe Božje za rojake smo imeli v avstralskih cerkvah, vendar je bilo to zelo nerodno za nas, ker so bile svete maše po raznih nedeljah v mesecu na različnih krajih. Rojaki so vedno spraševali, katera nedelja v mesecu je danes, kdaj in kje so svete maše... Tudi ure, ki smo jih dobili, niso bile najbolj ustrezne. Cerkva in oltarjev nismo mogli okrasiti po naših slovenskih navadah za nedelje in praznike, za Božič in veliko noč. Zato smo začeli misliti, da bi ustvarili versko in kulturno središče nekje na zahodnem delu Sydneja. Razmišljal sem, kako bi prišli do lastne cerkve. Pisal sem razmnoženo pismo raznim agentom, ki so se ukvarjali s prodajo

zemljišč in hiš in z nakupom teh, tudi cerkva. Razložil sem jim, kaj bi potrebovali. Dobil sem kakih 10 odgovorov – ponudb za nakup raznih cerkva v Sydneu, ki so bile na prodaj. Seveda je bila cena marsikje previsoka ali pa lokacija neustrezna. Ena pa je bila primerna za naše ljudi, ker je bila kolikor toliko središčna v soseski, kjer je živila večina naših ljudi. To je bila stará prezbiterijanska cerkev v Merrylandsu,« pripoveduje p. Valerijan. /7/

Prva patra in prvi vtisi

»Kako radi prihajajo slovenski izseljenci k naši lemontski Mariji Pomagaj. Pač vedo, zakaj. Marija jih ne pusti, da bi odhajali prazni. Marija jih potolaži, da se vračajo na svoje domove kakor prerojeni,« beremo v reviji Ave Maria 1951. /8/

Marija Pomagaj resnično spremila Slovence doma in tiste, ki so odšli v daljni svet, na vse celine. Tudi pod Južni križ, v Argentino, Brazilijo, Čile, leta 1949 in naslednja leta v Avstralijo, in še kam. »Letos (1951, op.) pa bo dala Marija Pomagaj slovenskim izseljencem prav poseben dan, in sicer onim, ki so daleč, daleč od domovine in tudi daleč od izseljenskih Brezij. Mislim namreč slovenske brate in sestre, ki so prav v zadnjih letih tako številno odhajali v daljno Avstralijo, da si v novi domovini ustvarijo dom v miru in svobodi.« /9/

Na praznik Marije Pomagaj, 24. maja 1951, sta zgodaj zjutraj odpotovala pod Južni križ p. Beno Korbič in p. Klavdij Okorn. »Gotovo nista pričakovala, da bo dan njihovega odhoda prav – praznik Marije Pomagaj. Kakor bi res hotela Marija pokazati, da ju ona spremila na misijonsko pot.« /11/

Marija ju je res spremila in ponesla sta jo rojakom, ki v prvih letih niso imeli ničesar, večkrat niso imeli nikogar. Imeli pa so vero v Boga, molitev in pesem v srcu in Marijo so ponesli s seboj.

P. Klavdij in p. Beno sta pripravljala v Sydney z letalom iz San Francisca v soboto, 26. maja 1951 zvečer ob sedmih. Nihče ju ni čakal na letališču, pišeta v svojem pismu. Ko sta se ozirala okrog, se je neki mož sam ponudil, da ju pelje z avtom. (Danes moramo biti veliko bolj previdni, ker ne vemo, kdo je, kaj se zgodi.)

Onadva sta prisedla in voznik ju je odpeljal v Waverley. »Ta njegova 'kara' je bila bolj igračka, kakor pa avto. Komaj sva se zbasala vanjo, šlo je pa le. /11/ (»Kara« imenujejo ameriški Slovenci avtomobil, po angleški besedi »a car«, op.)

Ob devetih zvečer sta potrkala na samostanska vrata v Waverleyu. Brat vratar je mislil, da sta duhovnika, ki prosita za spoved. Ko je videl kovčke, se je spomnil, da prideta sobrata iz Amerike. »Kmalu smo bili v veselem pozdravljanju. Provincialni tajnik nam je pokazal škofijsko listo duhovnikov. Kar pogledala sva: med duhovniki, ki delujejo med New Australians, sta bila tudi najina imena. Seveda sva bila označena kot 'Slovaka'. Zmoto sva takoj popravila. – Obiskala sva kardinala, ki nama je dal vse fakultete. On je tajnik izseljeniškega komiteja, od katerega sva zdaj popolnoma odvisna. Sva kaplana, slična vojaškim kuratom. Dobiva mesečno plačo 10 funtov in tudi stroške za vožnjo bodo povrnili. P. Beno ostane za enkrat v škofiji Sydney, jaz pa bom potoval iz kraja v kraj,« piše p. Klavdij. /12/

P. Klavdij je znova napisal pismo 7. junija 1951: »Pravkar se nahajam v taborišču Greta blizu Maitlanda, nekako 130 milij severno od Sydneyja. Zelo veliko 'velemesto barak', nad pet tisoč ljudi. Pravi Babilon vseh narodnosti, kar jih premore Evropa. Naših ljudi: Slovencev, Hrvatov in še ostalih jugoslovanskih katoličanov je precej. Obiskal sem jih po barakah in našel celo nekaj družin, s katerimi smo bili skupaj v Nemčiji. Bili so zares veseli. 'Razni duhovniki so hodili tod, a naših ni bilo od nikoder. Da ste le prišli!« sem slišal neštetokrat. – Je pa v kampu hudo: po sobah ni ne miz, ne stolov, prostora je komaj toliko, da postaviš eno večjo in eno manjšo posteljo. Povečini so tu le ženske z otroci. Moški so posebej v tako imenovanih 'Hostels' blizu Sydneya.

Taborišče ima svojega kaplana – Avstralca, pomaga pa mu poljski kaplan, ker je tu 45 odsotkov Poljakov. Ljudje so versko na splošno precej brezbržni. Prva skrb je, da se vsak čim prej znebi taborišča. A to je precej težko, ker jih veže kontrakt za dve leti.

Precej ljudi pa že živi po vaseh. Prav vsepovsod so raztreseni. Če bi hotel vse obiskati, bi moral

imeti 'karo' (avtomobil, op.). Za to pa niti misliti ni: na razpolago imam vlak in pa svoje noge...

Moj prvi obisk je imel namen ljudi spoznati in jih spomniti na versko dolžnost. Vidim pa, da bo težavno delo. Pa saj gre za duše. Morda bomo le kako rešili« (Ave Maria 43 (1951) 215). Patra Klavdij in Beno sta seveda še pisala sestrom frančiškanom v Ameriko in v revijo Ave Maria, leta 1952 pa začela izdajati Misli. - Začetki so težki, tudi tukaj so bili, toda lepi, ko sta našim ljudem, ki so bili še daleč raztreseni, v taboriščih in delali na raznih koncih in krajih, že s svojo navzočnostjo kot slovenska duhovnika prinesla košček doma in vsakič znova so se ju rojaki razveselili. Božič v daljni deželi, zlasti prvi, zbudi v nas še posebno domotožje, ko se daleč proč spominjamo praznovanj Jezusovega rojstva doma, jaslic, potice, svete maše in svetega večera. Za prve božične praznike na peti celini (1951) je v revijo Ave Maria v ZDA poslal pismo naš rojak Ruda Dežman iz Camdena:

»Dragi oo. Frančiškani, prisrčno pozdravljeni! Najprej prosim oproščenja, ker se nisem še nikoli oglasil. Bili smo v taborišču in smo samo čakali, da pridemo 'na svoje'. Zdaj pa smo zunaj in lepo prosim za list Ave Marija na novi naslov. (...) Pred kratkim nas je – Bogu bodi zahvala! – obiskal p. Beno. Ne verjamete, kakšno je bilo naše veselje! Po tolikem času slovenski duhovnik! Iskrena zahvala Vašim predstojnikom, ki so p. Bena in p. Klavdija poslali k nam! Res je že pozno, pa zato še bolj potrebno. Ne veste, kako je nerodno, če se človek še pošteno 'ogleštati' ne more. Saj bi bilo treba k avstralskim gospodom pristeti v spovednico kar cel kup slovarjev. Veste, povečini smo starejši in zato z angleščino več ali manj skregani. Lepše in boljše je, če pride domač gospod vsaj od časa do časa ter pri njem opravimo 'veliko žeho', on pa nas v mili slovenščini okrega. Vsi smo grešniki, nekaj jih je pa še celo prav posebno nerodnih in bosta imela lemontska patra dovolj opravka, da nas bosta spravila v pravi tir. – Še enkrat, torej 'Bog plačaj' za duhovne dobrote«

(Ave Maria 43 (1951) 383-384).

Pokojna gospa Saša Lajovic in gospod Dušan Lajovic sta mi pripovedovala, kako sta patra

Klavdij in Beno kdaj po napornem dnevu prišla k njim na obisk. »Ura je bila devet zvečer, en kamenček na okno ali pridušen klic, da ni bilo hrupa, in že sva vedela, kdo je. Tudi za naju in za mnoge od nas so bili začetki kot začetki, pa smo si zvečer takole dali tudi duška, prigriznili, poklepatali.« (Op. Napisal sem po spominu, dopolnimo, kar bo mogoče. P. Darko) Kako šele dobro dene, ko včasih nimamo nikogar, da bi potožili ali si podelili bolečino ob prvih korakih, prvih padcih, si izmenjali prve zanimivosti, ko moramo začeti znova. Kaj bi šele rekli za delavce v Gospodovem vinogradu, ki so šli našim ljudem naproti, jih obiskovali, skrbeli zanje, obhajali bogoslužja, pomagali urediti to in ono in večkrat je prav dragoceno, ko pridemo skupaj, da si ne samo popihamo kakšne žulje, ampak, da se razgradimo in gradimo pristne stike, ki potem ostanejo.

Prvih spominov naših ljudi v Avstraliji, na prve brazde in korake, na prva veselja in težave, na težke trenutke, ki jih ni bilo malo, je seveda še veliko, marsikateri se žal niso ohranili. Naj bo še tako težko, naši ljudje so, lahko rečemo, imeli vero v Boga, ohranjali običaje, kakor se je dalo, bili ustvarjalni, žal pa nekateri tudi niso uspeli ali so celo obupali. »Naši ljudje so tako ustvarili še eno dragoceno slovensko dediščino, ki naj nas spodbuja tudi doma in na drugih koncih sveta« (p. Darko ob 37. Slovenskem-mladinskem koncertu v Canberri, 2.10.2011).

P. Klavdij in p. Beno sta se poslovila od Avstralije 6. maja 1953 /13/ in prišla v Ameriko dva dni pozneje, 8. maja. /14/ P. Rudolf je ob odhodu prvih dveh misjonarjev sicer izrazil upanje, da se morda le kdaj vrneta. Toda po vrnitvi v ZDA sta bila že nastavljena drugam. P. Klavdij je postal župnik slovenske župnije sv. Janeza Evangelista in predstojnik v Milwaukeeju – Greenfieldu, WI, ZDA, kjer je deloval več kot 20 let. Leta 1966 so tam zgradili novo cerkev in kasneje župnijski dom. Nato je bil župnik in predstojnik pri Sv. Štefanu v Chicago, kjer pa je že po dveh letih umrl, zadet od kapi, 11. julija 1979. – P. Beno je postal kaplan v župniji sv. Družine v Willardu, WI. Od leta 1961 do smrti 2. februarja 2002 pa je deloval v Lemontu, bil dolga leta vikar in upravnik revije Ave Maria in opravljal še druge službe.

»Njuno kratkotrajno delo med nami ne more pokazati takojšnjih sadov, a bodočnost bo potrdila, da sta bila prav ona prva pionirja slovenskega izseljeništva v Avstraliji. »MISLI«, ki sta jih pričela izdajati, jima bodo trajen spomenik – postavljen na petem kontinentu. Draga patra! Resnično nam je žal, da odhajata. Tolaži nas upanje, da se bosta čez leto zopet vrnila in nadaljevala s svojim delom. Dve leti življenja med nami Vama ni bilo posejano s cvetjem. Mi Vama nismo mogli v ničemer pomagati, ker smo še 'zelenci' v tej deželi in ker nič nimamo. Vedno pa smo bili veseli, kadar sta prišla med nas, saj sta vedno kako 'razdrala' in nam tako prinesla vsaj malo sonca v našo vsakdanjo meglo.

Ko se bosta vrnila v Združene države, ne pozabita na nas. Povejta našim rojakom onkraj oceana, da Slovenci nismo najboljši, katoličani še manj – vendar tako slabí, kot bi si morda kdo od nas mislil, pa tudi ne! Taka je pač verjetna tudi Vajina slika, ki sta si jo po dveh letih življenja med nami ustvarila. Vkljub vsemu pa lahko pripomnita, da smo si v narodnem oziru malo bolj edini kot oni. (...)

Obljubljamo Vama, da bomo Vajinemu nasledniku g. patru Pifku po svoji najboljši moči pomagali in Vama ohranili »MISLI« take, da jih bosta ob vrnitvi med nas res vesela.

BOG VAJU ŽIVI!
Hvaležni Slovenci v Avstraliji

Viri, opombe:

- [1] GL Rafael 1/2012, 6-7.
- [2] Prim. Pax et bonum, Melbourne 2001, 28.
- [3] Misli, oktober 1952, 1.
- [4] Povedal p. Valerijan Jenko, ki je še srečal bolnega Mihaela Pivka, bivšega p. Rudolfa. P. Odilo je uredil vse potrebno in podelil zakramente Mihaelu Pivku, ki je svoje dejanje izstopa obžaloval. Mihael Pivko je umrl 26.11.1963 in je pokopan v Waverleyu.
- [5] Prim. Pax et bonum, 130.
- [6] Pax et bonum, 130.
- [7] Prim. Pax et bonum, 130; Pri Sv. Rafaelu smo že 40 let, Rafael 2/2009, 20-21.
- [8] Slovo, v: Ave Maria 43 (1951) 175.
- [9] Prav tam, 175.
- [10] Prav tam, 175.
- [11] Pismo iz Avstralije, v: Ave Maria 43(1951) 215.
- [12] Prav tam, 215.
- [13] Prim. Misli 4/1953, 13.
- [14] Prim. Lemontski odmevi, Ave Maria 45 (1953) 188.

Merrylands, 6. januar 2011.

Praznovanje 85. rojstnega dneva p. Valerijana Jenka in 60-letnice delovanja slovenskih frančiškanov med rojaki v Avstraliji.

Od leve: p. Carl Schaffer, p. Darko Žnidaršič, p. Valerijan Jenko, p. Filip Rupnik

Zadaj: g. Edward Sedevčič, p. Robert Bahčič, p. Ciril A. Božič in p. Boris Markež

Franciscan Rich Tradition of Pastoral Ministry to the Slovenian Catholic Community.

Report: by Virginia Knight

Franciscan's rich tradition of pastoral ministry to the Slovenian Catholic Community. 2011 marks 60 years of the Slovenian Franciscan Father's ministry to the Slovenian Migrants in Australia. Established in 1969 by Father Valerijan Jenko OFM, St Raphael's Slovenian Mission in Merrylands is both a spiritual and cultural centre for the Slovenian community in Sydney and beyond. The current rector, Fr. Darko Znidarsic OFM, travels vast distances in his ministry, meeting the needs of not just the local Slovenian community in Merrylands, but across the state and country. Fr. Valerijan was born in the Slovenian capital, Ljubljana, on the 6th January 1926. He was ordained in Chicago in 1952 and worked in parishes in the USA. In 1963, he came to Australia to work in the Slovenian chaplaincy.

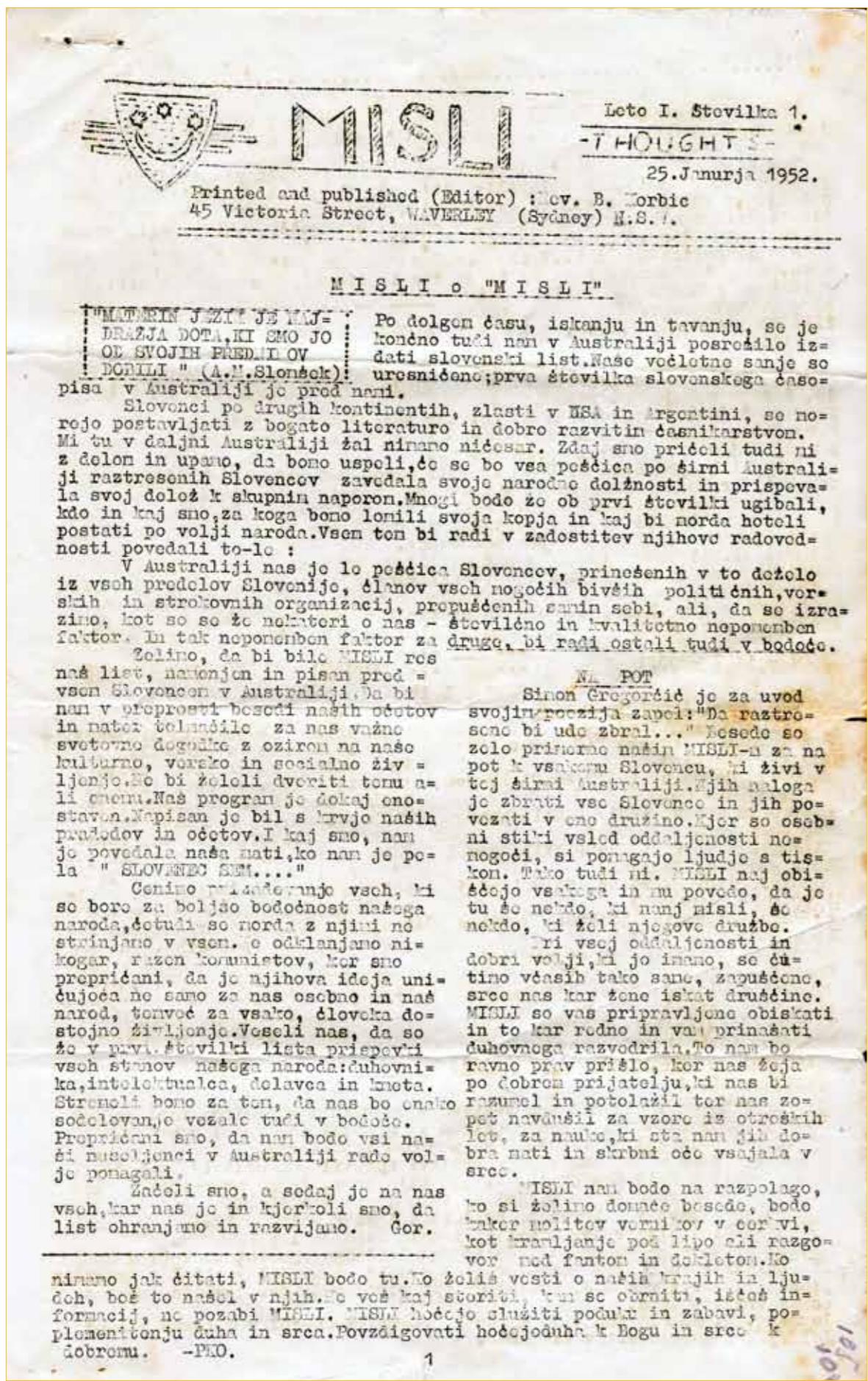
At the time of his arrival, the Slovenian people were living in camps in Villawood and Bonnyrigg before being granted permission to settle in the wider community.

With the permission of Cardinal Gilroy, and with the cooperation of the four surrounding parishes, Fr. Valerijan set about locating and purchasing a church at the most central point for the community. This was a disused Presbyterian Church in Merrylands.

"Our work is very pastoral", Fr. Darko explains.....Accordingly Fr. Darko will travel interstate if necessary to celebrate Baptisms, funerals or marriages. In addition to helping new migrants to settle in, we also assist in tracing people living in Australia for friends and relatives abroad.

The Slovenian community has a mixed church choir and a youth choir. ....The centre houses The Slovenian Drama Group and the Historical Archives for Slovenian Australians NSW, an initiative of the Ministry for Culture in Slovenia and operating with instruction from the Australian National Archives.

Extract from overview by Virginia Knight (Catholic Outlook Periodical pg. 20) Feb. 2011

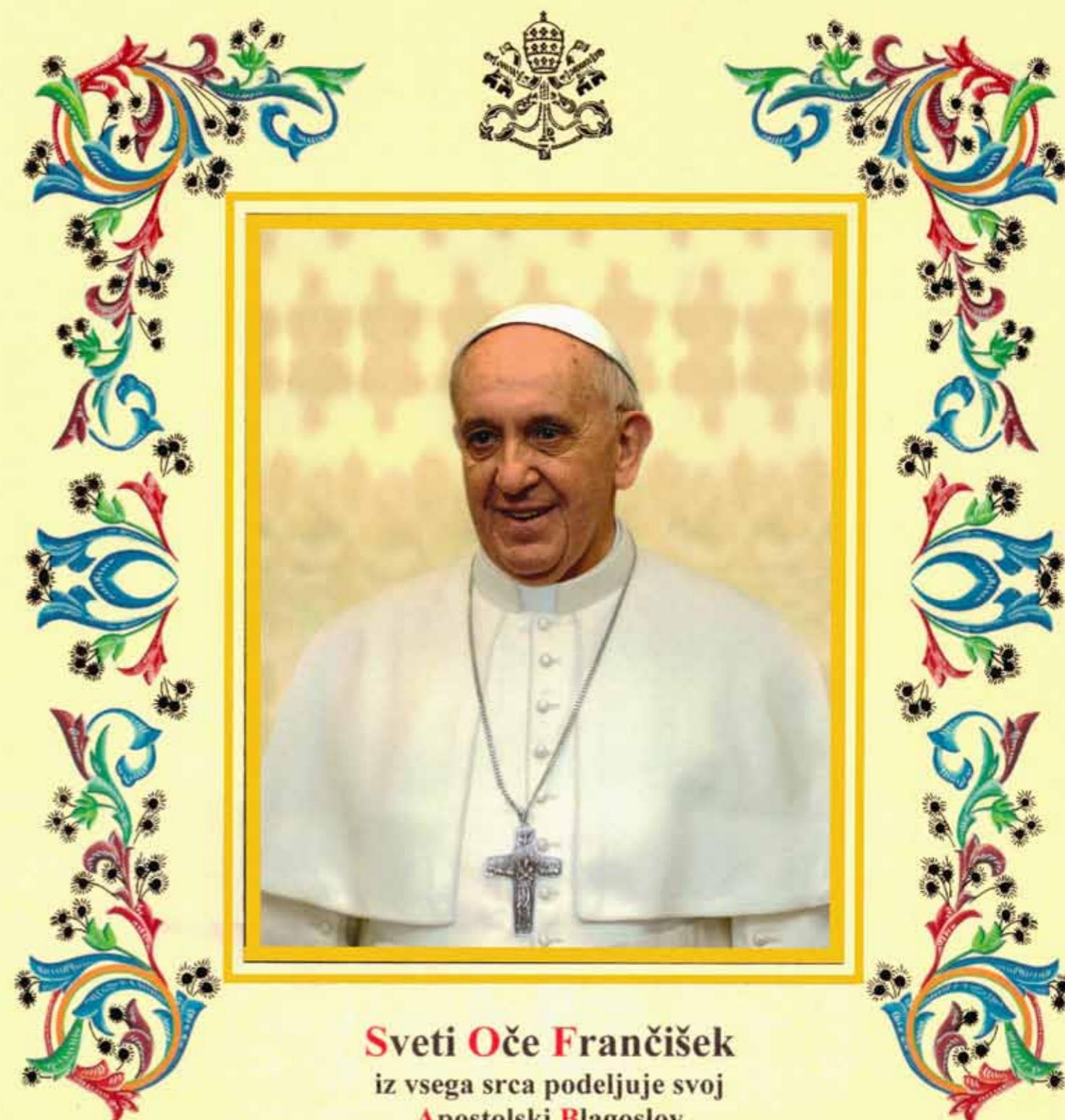

70 let revije Misli in druge publikacije 70th anniversary of Misli and other publications

Kew - Sv. Ciril in Metod, 20. februar 2022

Od leve: p. Simon Peter Berlec, p. David Šrumpf in p. Ciril A. Božič,
ki je izročil blagoslov papeža Frančiška

Sveti Oče Frančišek

iz vsega srca podeljuje svoj
Apostolski Blagoslov

patru Simonu Petru in patru Davidu,
vsem sodelavcem, bralcem, dobrotnikom in nekdanjim urednikom
slovenske revije **Misli-Thoughts** v Avstraliji

ob praznovanju

70° obletnice prihoda tiskane Božje in človeške besede
med rojake pod Južnim križem

ter prosi **Brezmadežno Devico Marijo**, da jim še naprej zagotovi
svoje trajno in materinsko varstvo.

Dat. Vaticano, 1.2.2022

Carl Lennart Krajcarck
Ecclesiasticus Apostolicus

Misli - Thoughts

Written in Slovenian, this was a monthly religious and cultural publication, that had its beginnings in January 1952. Since 2007, it has been published bimonthly. It was first published in Sydney and its target was the members of the first organization in Sydney, 'Slovenec'.

Neko nedeljo popoldne smo se zbrali v kuhinji Jerebove hiše na Waterloo St, Rozelle. Sedeli smo v kuhinji in razmišljali: oba patra (pp. Klavdij Okorn in Beno Korbič), Lojze Glogovšek (daneshima družino v St. Marysu), Franc Polak (imadružino v Doonside), ki sta z delom in denarjem omogočila nakup prvega pisalnega stroja že pred ustanovitvijo lista, in pisec teh vrstic. Sedeli smo in mislili o imenu lista. Vsi mogoči predlogi so padali, z nobenim nismo bili prav zadovoljni. Naenkrat se sredi razmišljenja oglasi p. Klavdij: Kaj pa "MISLI"? Ali bi ne bilo dobro?

Predlog smo soglasno sprejeli in tako je bil list krščen. Slovenci v Avstraliji smo dobili z MISLIMI prvi list. Sestavili smo konzorcij, katerega člani so bili vsi zgoraj imenovani, ter postavili p. Korbiča za prvega urednika. Delo je od tu naprej naglo napredovalo. Napravili smo prošnjo na emigracijski urad, a brez uspeha. Ponovna prošnja je bila 5. dec 1951 ugodno rešena – dobili smo dovoljenje za izdajanje lista v slovenščini.

Od dovoljenja do prve številke ni bilo daleč. V Villawood hostelu, kjer smo MISLI prvotno razmnoževali, so jo čitali že o božičnih praznikih, čeprav je datum na prvi številki – 25. januar, 1952. Prva številka je bila zelo skromna; majhna po obsegu, a bogata po vsebini in ljubezni do naroda, ki so mu sodelavci in bralci pripadali.

Med uvodnimi besedami je stalo tudi naslednje: "Naš prvi program je dokaj enostaven. Napisan je bil s krvjo naših pradedov in očetov. In kaj smo nam je povedala naša mati, ko je pela: Slovenec sem."

Obenem z listom je bilo ustanovljeno tudi prvo slovensko društvo v Avstraliji: SLOVENEC. MISLI so bile predvsem namenjene članom tega društva. Namen lista in društva je bil po dovoljenju oblasti takole formuliran: Pomagati v Avstraliji bivajočim Slovencem, vživljati se v nove razmere, navade in običaje nove domovine.

Tiskanje in razpošiljanje lista je bilo poglavje zase. Naslovno matrico smo s šivanko prebadali na platnenem ovitku stare knjige – ovitek je še danes

ohranjen – zato je tudi kazala temu primerno podobo. Pač nismo bili umetniki. Ker smo hodili vsi na delo, smo tiskali ponoči. Dve, tri, pa tudi več noči je trajalo. Denarja ni bilo ne za papir ne za znamke. Založili smo, pa je šlo. List je bil namreč takrat brezplačen. Kmalu so začeli bralci posiljati denar za tiskovni sklad in nam s tem olajšali težave.

(Vir – HASA NSW – Jože Čuješ os. arhiv.)

Misli o 'Misli'

Po dolgem času, iskanju in tavanju, se je končno tudi nam v Avstraliji posrečilo izdati slovenski list. Naše večletne sanje so uresničene; prva številka slovenskega časopisa v Avstraliji je pred nami.

Slovenci po drugih kontinentih, zlasti v USA in Argentini, se morejo postavljati z bogato literaturo in dobro razvitim časnikarstvom. Mi tu v daljni Avstraliji žal nimamo ničesar. Zdaj smo pričeli tudi mi z delom in upamo, da bomo uspeli, če se bo vsa peščica po širni Avstraliji raztresenih Slovencev zavedala svoje narodno dolžnosti in prispevala svoj delež k skupnim naporom. Mnogi bodo že ob prvi številki ugibali, kdo in kaj smo, za koga bomo lomili svoja kopja in kaj bi morda hoteli postati po volji naroda. Vsem tem bi radi v zadostitev njihove radovednosti povedali to – le: V Avstraliji nas je le peščica Slovencev, prinešenih v to deželo iz vseh predelov Slovenije, članov vseh mogočih bivših političnih, verskih in strokovnih organizacij, prepričenih samim sebi, ali, da se izrazimo, kot so se že nekateri o nas – številčno in kvalitetno nepomemben factor. In tak nepomemben factor za druge, bi radi ostali tudi v bodoče.

Želimo da bi bilo MISLI res naš list, namenjen in pisan predvsem Slovencem v Avstraliji. Da bi nam v preprosti besedi naših očetov in mater tolmačile za nas važne svetovne dogotke z oziroma na naše kulturno, versko in socialno življenje, Ne bi želeli dvoriti temu ali onemu. Naš program je dokaj enostaven. Napisan je bil s krvjo naših pradedov in očetov. In kaj smo, nam je povedala naša mati, ko nam je pela "SLOVENEC SEM...."

Cenimo prizadevanje vseh, ki se bore za boljšo bodočnost našega naroda, četudi se morda z njimi ne strinjammo v vsem. Ne odklanjam nikogar, razen komunistov, ker smo prepričani, da je nji-

hova ideja uničujoča ne samo za nas osebno in naš narod, temveč za vsako, človeka dostenjno življenje. Veseli nas, da so že v prvi številki lista prispevki vseh stanov našega naroda: duhovnika, intelektualca, delavca in kmeta. Stremeli bomo za tem, da nas bo enako sodelovanje vezalo tudi v bodoče. Prepričani smo, da nam bodo vsi naši naseljenci v Avstraliji rade volje pomagali. Začeli smo, a sedaj je na nas vseh, kar nas je in kjer koli smo, da list ohranjamo in razvijamo...

p. Beno Korbič. MISLI. Številka 1.

The Slovenian Franciscan Priests in Australia published the original monthly review, and its targeted readership soon became Australia wide - Sydney, Melbourne, Canberra, Wollongong, Adelaide, Perth, Brisbane, Hobart, and the Gold Coast.

The Editors were:

Father Beno Korbič

25th Jan 1952 – April 1953

Father Rudolf Pivko

1953 - 1955

Father Bernard Ambrožič

1955 - 1972

Father Basil Valentine MBE

March 1972 – July 1997

Father Metod Ogorevc

July 1997 - August 2001

Father Ciril Božič OAM

Sept 2001 – Feb 2020

Father Simon Peter Berlec

March 2020

Up until 1972, Misli was published in Sydney. However, after 1972, its publication was relocated to Melbourne.

As well as documenting the religious and cultural events and issues affecting the Slovenians in Australia, 'Misli' provides the Slovenian community, with the only attempt to document the Births, Deaths, Baptisms and Marriages of Slovenian Australians across all states.

In March 2020, **Father Simon Peter Berlec** became editor of MISLI.

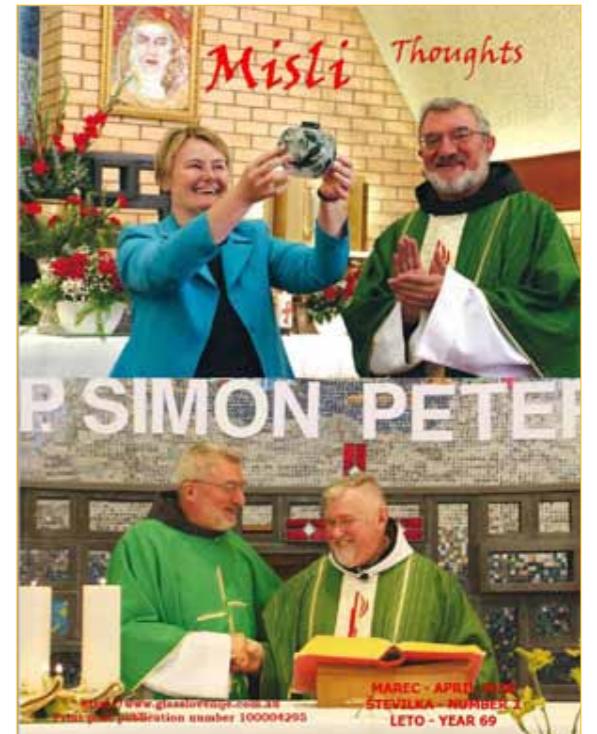
Sedaj pa na dan z veliko in VESELO NOVICO: V četrtek, 20. februarja 2020, prispe v Melbourne dolgo pričakovani pater SIMON PETER BERLEC OFM, ki bo poleg službe voditelja Slovenskega misijona Melbourne, provincialovega delegata za brate v Avstraliji tudi novi glavni in odgovorni urednik

ter upravnik revije Misli. Naj mu bo že na tej stvari izraženo naše veliko veselje in dobrodošlica: Dobrodošel in pozdravljen od bralk in bralcev Misli! Več lahko seveda preberete v rubriki melbournskega misijona. Slovo dosedanjega urednika p. Cirila in urednice Marije pa boste našli na zadnjih straneh teh Misli, tam je zahvala in pozdrav v slovo: Zbogom, dobri ljudje! Če boste potovali v Slovenijo, ste vedno dobrodošli v samostanu v Kamniku. Tam se srečamo. Bogu in Vam hvala za vsa srečanja v Mislih, vse od septembra 2001 do februarja 2020. Ostajamo povezani tudi še naprej preko Misli, Božjih in človeških. Hvala; pozdravljeni tudi v imenu Marije Anžič, in Bog živi!

pater Ciril A. Božič OFM OAM EV

Melbourne – Kew, na god Lurške Matere Božje,

11. februarja 2020

Nedelja - Sunday

This is a weekly newsletter, available on Sundays. It is printed by St. Raphael, Merrylands and outlines the program of Masses for the coming week, as well as any other community issues.

The first issue came out on 9th Aug. 1970.

Rafael

'Rafael' was originally a quarterly bulletin but is now published twice annually. It is published by the St Raphael's Slovenian Mission in Merrylands, Sydney and is a bulletin that covers news from the church communities of N.S.W., A.C.T., and Qld.

It was established in June 1966 and continues to date.

The first editor was Fr. Valerijan Jenko, OFM. Currently, Fr. Darko Žnidaršič OFM, compiles and edits this bulletin.

Razmišljanje patra Valerijana Jenka ob zlatem jubileju Misli

Naslednji uredniki so v teku petdeset let skrbeli za urejanje lista: ustanovitelj lista in njegov prvi urednik je bil p. Beno Korbič OFM (ob sodelovanju p. Klavdija Okorna OFM in Jožeta Čuješa): od leta 1951 do 1953. Drugi urednik je bil p. Rudolf Pivko OFM od leta 1953 do 1955. Za njim je prevzel uredništvo p. Bernard Ambrožič OFM leta 1955 do leta 1972. Ko je p. Bernard zbolel, sta se uredništvo in uprava lista preselila iz Sydneya v Kew-Melbourne: list je prevzel p. Bazilij Valentin OFM, MBE in ga urejal od leta 1972, do svoje smrti 26. julija 1997. Za njim je prevzel krmilo lista p. Metod Ogorevc OFM ob pomoči Katarine Mahnič in ga urejal od avgusta 1997 do leta 2001. V septembру 2001 je po odhodu p. Metoda na Ameriške Breze, v Lemont, Illinois, prevzel uredništvo lista p. Ciril A. Božič OFM ob pomoči laiske misjonarke Marije Anžič.

Od petdesetih let obstaja lista sem bil z njim povezan osemintrideset let – to je od leta 1963, ko sem prišel v Sydney. V listu sem vsak mesec poročal o dušnopastirskih zadevah: o slovenskih službah božjih, o krstih, porokah, pogrebih, itd. V trinajstih nadaljevanjih sem objavljal življenjepis prve avstralske svetnice, blažene Mary MacKillop. Misli so namenjene vsem avstralskim rojakom. Za vsako versko središče je odmerjenih omejeno število strani za poročanje o njihovih dejavnostih. Ker sem želel, da bi bili rojaki v Sydneju in drugod, do koder je segala moja dušnopastirska odgovornost, bolje obveščeni o naših aktivnostih, sem se odločil za izdajanje četrletnega lističa »Rafael«, katerega prva številka je izšla junija 1966. Misli so sicer še naprej objavljale naše dogodke, vendar v omejeni obliki. P. Bernard je bil urednik Misli šestnajst let. Imel je zelo skromno stanovanje v prvem nadstropju nad garažo pri sestrach frančiskankah Marijinih misjonarkah na Point Piper-ju v Sydneju. Bil je njihov hišni duhovnik in jim je vsak dan maševal. Ob nedeljah pa je imel slovensko mašo za naše rojake v raznih cerkvah, redno pa v spodnji cerkvi pri svetem Patriku v Syd-

neyu, pri Sv. Jožefu v Leichardtu ali pa v Blacktownu. Potoval je z vlakom, avtobusom ali pa mu je kateri od rojakov nudil prevoz z avtom. Med tednom pa je urejal Misli in obiskoval rojake po taboriščih, domovih in bolnicah. List je tiskalo neko litvansko podjetje Pranes Nagys. Lastnika sta šla patru zelo na roko. Gospod Žig je prišel na Point Piper in dobil natipkan material za list. Čez nekaj dni se je vrnil in prinesel bruto kopijo. Ko jo je pater pregledal in po potrebi popravil, jo je nesel nazaj v tiskarno in list se je tiskal na linotipe stroju. Tiskarna je list dala v ovojnico, ki jih je pater opremil z imeni in naslovi naročnikov.

Vse je vsak mesec sam lastnoročno napisal in pri tem z vsakim v duhu povasoval in »požebral« zanj kratko molitvico. Pri urejanju lista je imel kar pestro izbiro virov, iz katerih je črpal snov za članke. Med temi viri so bili avstralski dnevni in revije. Iz Clevelanda je dobival »Ameriško domovino«, iz Argentine pa »Svobodno Slovenijo«. Imel je tudi namišljenega dopisnika z imenom Pepe Metulj, s katerim je vsak mesec polemiziral o raznih tekočih vprašanjih. Vse slovenske dnevnike je po uporabi posredoval v branje našim rojakom, po pošti ali osebno. P. Bernard se je že kot bogoslovec in kot mlad pater prosvetno udejstvoval v Ljubljani, ko je ustanovil mladinski list za fante z imenom »Orlič«, in list »Vigred« za dekleta. Predstojniki so ga poslali na študij slavistike in klasične filologije na ljubljansko univerzo, kjer si je nabral pisateljskih sposobnosti.

Med drugim je spisal povest o Slomšku z naslovom »Tonče s Sloma«, in več drugih povesti, kot »Pamet se je odprla«, ki jo je objavljal v »Mislih«. Ko je uredništvo »Misli« prevzel pater Bazilij Valentin, se je list preselil iz Sydneya v Melbourne, kjer je tiskanje prevzel znani in spoštovani dobrotnik in prijatelj verskega središča g. Simon Špacapan, ki že dolga leta uspešno vodi podjetje »Distinction Printing«.

Med vsemi uredniki ima najdaljšo dobo urejanja p. Bazilij, saj je list urejal skoraj petindvajset let. Zanj je bilo urejanje res garaško delo. Ob vsem dušnopastirskem delu je to zmogel le ob neprespanih nočeh. Zato se je

predčasno izčrpal in omahnil sredi dela in načrtov. P. Bazilij se je prosvetno udejstvoval že kot bogoslovec v Ljubljani in nato v Avstriji in Ameriki, kjer je urejal list frančiškanskih klerikov gimnazijcev in bogoslovcev. Pisal je pesmice in ...izdal knjižico, življenjepis svojega očeta z naslovom »Tonček iz Potoka« in »Krompirčkove zgodbe«, prvo je tudi objavljalo v nadaljevanjih v »Mislih«. Skrbel je tudi, da je bila vsaka številka mesečnika okusno ilustrirana, čeprav ni uporabljal računalnika. Prvi naslednik p. Bazilija, p. Metod, je prvi uporabljal računalnik in imel pomočnico Katarino Mahnič. V štirih letih njegovega uredništva je list v marsikaterem pogledu napredoval.

Poznalo se je, da je na krmilu mlada moč. Za p. Metodom je prevzel uredništvo p. Ciril A. Božič OFM, pomaga pa mu laiske misjonarka Marija Anžič. P. Cirilu ne manjka pisateljskih sposobnosti, saj je v času, ko je bil na Brezjah, izdal marsikatero brošuro, objavljalo članke v časopisih in pripravljalo zgodovinske knjige o Brezjanski božji poti. Želim mu mnogo uspehov pri urejanju že kar častitljivega mesečnika »Misli!« Tekom let ima mnogo zaslug pri »Mislih« brez dvoma tudi Draga Gelt, ki je občasno pomagala pri urejanju in večkrat tudi sama pripravila snov za tisk. Prepričan sem, da je še vedno pripravljena za pomoč pri urejanju, ali vsaj z dragocenimi nasveti iz svoje bogate izkušnje.

Naj omenim zahvalo tudi rojakom, ki redno vsak mesec pripravijo pošiljko za pošto in zvestim naročnikom, ki redno plačujejo naročnino in darujejo v tiskovni sklad. Kako dolgo bo list izhajal? Pri tem igrajo vlogo razni dejavniki. Eden od glavnih je zavednost rojakov. Zlati jubilej je lepa prilika, da ponudite list nekomu, ki ga še nima in da si ga naroči. Vam, dragi naročniki, pa hvala za Vašo zvestobo našim Mislim.

MISLI 1-2/2002, 10-11.

A Chronicle depicting the contribution of the Franciscans to the life of our Slovenian community in NSW.

This chronicle is not comprehensive but serves to highlight how the priests and nuns at St. Raphael's Mission have provided the Slovenian community with pastoral care and spiritual guidance over many decades.

The period between the two World Wars registers very few Slovenian migrants and it is generally accepted that there was no organised Slovenian community in existence. It is clear that no real documentation and research exist into the number of migrants for that period. These statistics will remain unknown.

The first significant wave of Slovenian migrants arrived in Australia, specifically NSW, during the period 1946 – 1951. Many refer to this wave of migrants as 'political immigrants' due to the reasons for their displacement after World War 2. Some were in conflict with the new regime in Yugoslavia, on ideological grounds. Many were Displaced persons.

The second and by far the greatest wave of migrants from Slovenia arrived between the years of 1951–1960. This migration was predominantly economically motivated due to the poor economic state of postwar Yugoslavia. Nevertheless, there was still a significant number of migrants in this period who were motivated by their opposition to the existing regime in Yugoslavia.

1951

It was in this year that Bishop Rožman, from the U.S.A., sent the first two Slovenian Priests to Australia to serve the Slovenian community. They were **Fathers Beno Korbic and Klavdij Okorn**. They were Franciscan priests who began the long tradition of Franciscan service in Australia. After 2 years they returned to the USA.

1952

Dr Ivan Mikula, Slovenian diocesan Priest from Carinthia (Koroška), Austria, arrived to Australia in September. **Father Rudolf Pivko** arrived in Australia from China while Frs. Beno and Klavdij were still in Sydney. They left a few months after his

arrival and so Fr. Pivko became the only priest who provided spiritual guidance to our Slovenian community in NSW. In the same year, Frs. Beno and Klavdij began the monthly publication **MISLI**. It was first published in Sydney and its target was the members of the first organisation in Sydney – 'Slovenec'.

1955

Father Bernard Ambrožič arrives in Sydney from the USA, at the age of 63, but full of energy and drive. When Father Pivko became ill, Fr. Bernard took over the editing of MISLI.

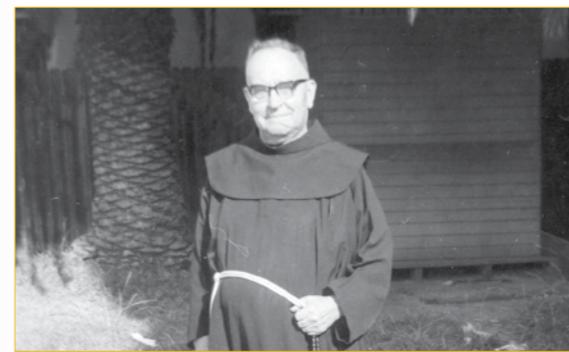
1957

Although he had been based in Perth in earlier years, Dr. Ivan Mikula arrived and set his base in Sydney in 1957, from where he travelled around Australia doing pastoral work amongst our Slovenian immigrants. In the same year, Father Ambrožič leased a house from the Franciscans, which became the **first Slovenian Home in Sydney, at 121 Queen St. Woollahra, NSW**. This address was to house the beginnings of the Slovene Association Sydney; it also housed single Slovenian men who had migrated from Slovenia; it also housed the first informal language classes for the young Slovenians. These lessons were run under the wings of Caritas, an humanitarian organisation of the Catholic Church, which catered for the needs of newly arrived migrants.

1961

Father Odilo Hajnšek arrived in Sydney from USA in 1961. During his time in Sydney, Fr. Odilo was an enthusiastic organiser. He set about setting up Slomškova Sola (Slomšek's School), which was a cross between religious instruction and language classes; He founded the first church choir in Sydney;

founded a Drama Group called 'Igralska Družina Sydney'. In 1963, Fr. Odilo went to Melbourne, where he assisted Fr. Bazilij until 1965, when he returned to the USA because of ill health.

1963

Father Valerijan Jenko arrived in Sydney from the USA. Fr. Valerijan's list of achievement and initiatives are impressive. He had the faith and goodness of a saint, the mind of a business man, the courage of a lion. Because of his foresight and motivation, the Slovenian community prospered for many decades.

1967

30.7. Fr Edward Sedevčič (Sedevcic), a newly ordained priest, celebrated his First Mass in Paddington. More than 700 people attended the Solemn Mass and the reception was organised according to Slovenian customs. Many people were in national costumes.

1968

After many years of pilgrimages to other parishes and churches for the sacrament of Mass, our Slovenian community began fundraising, firstly for a Home for our

Slovenian Nuns, then for a church which would become the spiritual home for our Slovenian community in Sydney.

1969

In March, 1969, Father Valerijan found the perfect location for a Slovenian church and mission. **An old Presbyterian Church** became available for purchase on Merrylands Rd., Merrylands. With permission from Cardinal Gilroy and approval from the Parish Priest of St Margaret Mary's Church in Merrylands, Fr John Kerrisk, Father Valerijan began the task of purchasing the property and fulfilling the dreams of the Slovenian community.

31.12. The old church was blessed by the Australian Provincial, Fr. Ambrose Ryan and soon after, it was decided to build a new church in its place.

1970

1.1. **The first Holy Mass was celebrated by Fr. Valerijan and Fr. Bazilij** and the first child was christened.

25.1. **The First Holy Communion sacrament** was celebrated, for the first time, in the church of St. Raphael.

In January, **the first wedding** was celebrated at St Raphael's.

9.8. The first edition of **Nedelja** was issued. It was planned to be a weekly Parish

publication. The **first funeral** at St. Raphael was held on 12th August.

4.10. The wooden **relief of St. Raphael**, our church patron saint, was blessed by Fr. Valerijan Jenko. The relief was crafted by Fritz Renz from Wollongong. The cost was donated by a number of parishioners from Borjana near Kobarid.

30.11. – 3.12.: Pope Paul VI. visited Australia as the first Pope. Slovenians in Australia donated to His Holiness a chalice, a Slovenian bouquet of flowers and a small flag.

1971

30.5. 16 children made their **First Holy Communion** and received Holy Sacrament of the Eucharist.

In June, Engineer, Ivan Žigon, drew up **plans for the new church of St. Raphael**. In September, the builder of the new church was chosen. '**Catholic Constructions**', a company owned by Reuben F. Scarf was selected and immediately after, the building began to take shape.

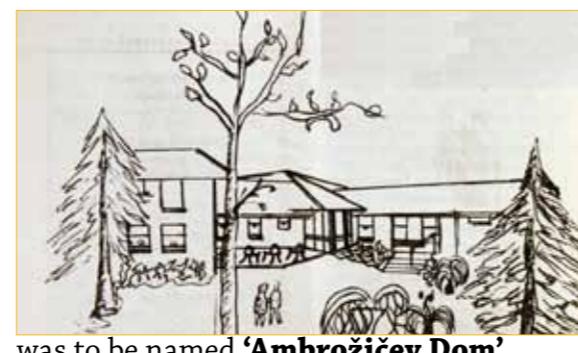
1972

In May of this year, the new church building was finally undercover.

27.7. Two new Franciscan Sisters of the Order of the Immaculate Conception, arrived in Sydney, to assist Faher Valerijan and the St. Raphael's church community

- **Srs Mirjam Horvat and Ksaverija Jerebic**.

In November, Dušan Lajovic proposed that a fund be started to raise money for a Home for Slovenian Aged and Disabled. This home

1973

After several years of fundraising and hard work by benevolent and talented tradesmen and members of our church community, the church was completed in 1973.

14.1. **St Raphael's Church** was blessed by the Most Reverend Dr. Stanislav Lenič, Auxiliary Bishop from Ljubljana. The Franciscan Provincial Fr. Marijan Valenčak from Ljubljana and the Rev. Vinko Zaletel from Vogrče, Kočna (Austria), joined the Bishop and Fr. Valerijan Jenko.

21.1. The **first celebration of the sacrament of Confirmation** was held in the new church. 79 candidates received the sacrament on the day.

23.10 **Fr. Bernard Ambrožič** died at the Sacred Heart Hospice, Darlinghurst. A funeral Mass took place at St. Raphael's and he was buried at Rookwood Cemetery in Slovenian Lawn 1.

1974

5.5. The **Church bells in the iconic bell-tower** of St. Raphael's church were blessed by the Auxiliary Bishop of Sydney, Msgr. Edward Bede Clancy of Blacktown, later Sydney Archbishop and Cardinal.

1975

2.2. **Sr. Marija Kadiš** arrived at St Raphael's, where she joined Srs. Ksaverija and Mirjam in various work to support the congregation.

In July, **Fr. Lavrencij Anžel OFM**, arrived at St Raphael's to assist Fr. Valerijan in the Mission and to pastor the Slovenians

in Wollongong, Newcastle and Canberra. Fr. Lavrencij ran the Slovenian religious radio shows in Sydney and together with Fr. Stanko Zemljak, was an organiser of the Slovenian Youth Concerts.

In September, the Church purchased a house at 69 Burnett St., Merrylands for \$15,000. It was to be a possible site for the 'Ambrožičev Dom' (Home for Seniors and Disabled).

In October, several women in the congregation, formed the Association of Saint Ann (**Društvo Sv. Ane**). This benevolent association of women in the St Raphael's congregation, aimed to meet the organisational needs of the congregation, promoting social interaction amongst its members. It would cater at church functions, organise fund raising and establish programs to aid those in need.

1976

In December of this year, the church purchased 2 houses (Nos. 1 & 3), Warwick Rd. For \$64,000. This is the location where our church hall now stands.

28.8. **The Youth Concert**, organised by the Slovenian Religious and Cultural Missions was first hosted by Sydney. Its theme

was "A Slovenian mother gave birth to me and sang Slovenian songs to me".

1977

22.5. Fr. Valerijan Jenko celebrated his **Silver Jubilee of Priesthood**. The church was beautifully decorated for the occasion, and the parishioners noted the new, red upholstered seats for the Priests and the new iron worked lectern.

2.10. **Provincial Fr. Polikarp Brolih**, under the authority of Cardinal James Freeman, confirmed 93 boys and girls from the St. Raphael's Parish.

In November 1977, the beautiful and large relief of '**Marija Pomagaj**' was unveiled on the wall behind the altar and aside the central cross. The relief was also made from carved wood, similar to the cross and the St Raphael relief on the other side of the cross. The artist was Friedrich Rentz from Port Kembla. The relief was blessed by **Provincial Fr. Polikarp Brolih**.

1978

In January of this year, Fr. Valerijan Jenko began a fund raising campaign to build a hall beside the St Raphael's church. He pointed out the importance of such a building for the community and the priority of such a development.

In May, The **plans for the hall**, drawn up by Jože Jež, were approved by Holroyd Council.

1979

In June, the **Chapel of the Sacred Heart of Jesus**, with its beautiful glass mosaic, was completed in our church.

26.8. **Fr. Lavrencij Anžel** celebrated his farewell Mass and returned to Slovenia.

31.12. A celebration of the **10th Anniversary of the first Mass** celebrated at St Raphael's church, was organised. The congregation attended in large numbers.

1980

1.2. Fr. Janez Tretjak arrived to Merrylands as assistant priest. In July he became the Head of the Slovenian Mission in Adelaide, where he served the Slovenian people for 33 years. They built the Holy Family church in 1982-1983.

22.8. Sr. Hilarija Šanc arrived at the St. Raphael's Mission in Merrylands. She was involved in caring for the Priests and accommodations.

28.9. On the feast of St Raphael, 35 boys and girls were bestowed the **sacrament of Confirmation** by Bishop Bede Heather.

In November, the **house, 307 Merrylands Rd.** was purchased by the church which would become part of the site for 'Ambrožičev Dom'.

1981

In February, the **house on 69 Burnett St. was sold**, to fund the purchase of the house in September 1980.

23.11. Fr. Evgen Ketiš, missionary in Togo, Africa, arrived in Merrylands and helped Fr. Valerjan until June 1982.

1982

25.4. **Dr. Ivan Mikula** celebrated his Golden Jubilee of Priesthood. He was not a Franciscan, but a diocesan priest, who travelled across Australia, including remote areas, meeting and serving Slovenian migrants.

11.9. The St. Raphael's congregation welcomed **Fr. Ciril A. Božič**, who would be based in Sydney to assist Fr. Valerjan. He quickly became involved with the Slovenian radio program on 2EA and was an outstanding speaker and organiser. His sermons were very well received by parishioners.

1983

29.1. **Archbishop Dr. Alojzij Šuštar** arrived in Sydney. The following day, in his presence, the parishioners of St Raphael's, celebrated the 10th Anniversary of the blessing of the church. On this day, the Archbishop also confirmed 28 boys and girls of the Parish and also blessed the newly constructed church hall. Almost 1000 Slovenians attended the celebrations. Assisting the Archbishop in the Mass were: Fr. Valerjan Jenko, Fr. Ciril Božič, Bishop Bede Heather, Cardinal James Freeman and Fr. Frank Malone OFM. This was truly a memorable occasion.

On the Feast of St. Raphael, celebrated on the first Sunday in October in 1983, Fr. Ciril organised the first occasion at which the congregation celebrated the **wedding anniversaries** (round numbers), of Slovenian couples. 30 couples renewed their vows in front of a full church.

27.11. Slovenians celebrated the blessing of the **Church of All Saints in Figtree**, Wollongong. This old church had been purchased by the Slovenian congregation in Wollongong in May of 1983. It was blessed by Bishop William Murray.

1984

In Lent we celebrated a public mission, led by Fr Ciril A. Božič and Fr Bernard Goličnik. Slovenian Slomšek's School had 3 classes this year.

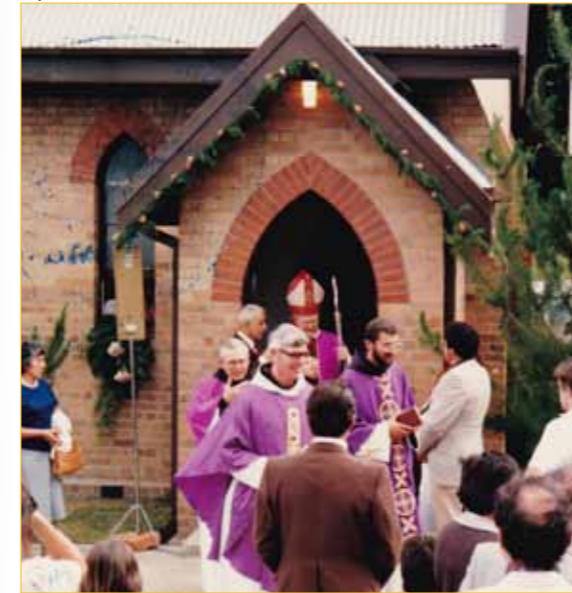
19.5. The second **Youth Concert** was hosted by Sydney. Performers from Adelaide, Melbourne, Geelong and Wollongong participated. Its theme was : "Music Unites Us". Thereafter, Sydney hosted 8 more Youth Concerts and all with outstanding success. The last in 2010, titled 'Reconnect', was organised by a medley of talented and enthusiastic members of second and third generation Slovenian Australians.

7.10. Solemn celebration of St. Raphael and St. Francis of Assisi. Sunday Mass was presided by Bishop Ignatius Doggett, retired Franciscan missionary.

1985

5.5. **Fr Ciril A. Božič** blessed the new pictures of Marija Pomagaj and St. Francis in Wollongong – Figtree.

31.7. **The 1983/84 Holy Year Bell**, which was ordered from Germany through the Bagot Foundry in Adelaide arrived. It weighs 89 kgs and rings in an F tone, thus matching the voices of our other 3 bells. An anonymous benefactor paid \$2000 of the cost. The bell was blessed during the visit by Provincial Fr. Mihael Stanislav Vovk

and the Auxiliary Bishop Msgr. Jožef Kvas soon after they arrived on 23rd October.

30.10. Bishop Kvas confirmed 60 boys and girls from our St Raphael's parish.

3.11. Bishop Kvas said Mass at Rookwood and then, in the afternoon, Mass in the **Church of All Saints in Figtree**. There he blessed the crowns on the head of Marija Pomagaj and Jesus; a picture of The Last Supper of Robert Cvetko Mejač; the Cross above the tabernacle by Fr Wolfgang Kogler, a Carthusian Monk from Pleterje.

1986

8.4. Pope John Paul II. established two new dioceses from the Sydney Archidiocese: the Dioceses of Parramatta and Broken Bay. St. Raphael's belongs to the Diocese of Parramatta, where Bishop Bede Heather was appointed as the first Bishop.

12.7. The first play was performed by the newly established St Raphael's Drama Group (Igralska Družina Merrylands). It was called '**Oath at Midnight**' ('**Prisega oplnoci**') and was a great success.

13.11. Mr. Ludvik Klakočer, our choir leader and organist between 1970-1984, died. Many people attended the Funeral Mass at St. Raphael's and his burial at Rookwood. Last week in November, Pope John Paul II. visited Australia.

12.12. The drama group performed another play called '**The Last Man**' ('**Poslednji mož**).

1987

In July and August, Fr Mirko Žerjav SDB (Salesian), priest and magician, visited our communities, celebrated Masses, guided the retreats in our Churches and entertained us as a magician. Also Bishop Lorenzo Bellomi from Trieste visited us in August.

24.10. The third play was performed by the St Raphael's Drama Group. It was titled '**Domen**'. 12 other such productions, followed over the years, up to and including 2002, under the directorship of Ivan Koželj.

1988

14.2. A celebratory Mass was conducted by Bishop Bede Heather, to celebrate the **15th Anniversary of St. Raphael's Church.**

19.2. The painting of Bishop Frederik Baraga, painted by Cveto Mejač, was blessed by Bishop Heather.

8.4. **Rev. Dr. Ivan Mikula** died. A funeral Mass was held at St Raphael's on 13.4. Dr. Mikula was buried at the cemetery in his birthplace, Bače in Austria.

9.4. **Sr. Francka Žižek** arrived at St Raphael's. Sr. Francka was a blessing to the Mission. She organised the Slovenian language classes, religious lessons and taught and conducted various choirs. She also printed the publication 'Nedelja' and carried out general office duties.

25.5. **Provincial Fr. Mihael Stanislav Vovk**, visited St. Raphael's Mission. Four days later, he blessed the **new Sisters' convent**, which was on the first floor above the hall.

24.7. **Archbishop Alojzij Ambrožič** from Toronto (nephew of Fr. Bernard Ambrožič), visited St. Raphael's Mission and confirmed 24 boys and girls in the parish.

1989

20.5. A meeting was called to discuss the repair or replacement of the church ceiling

and roof, which was leaking. With the generosity and talents of several Slovenians, a new roof and ceiling was built and enhanced. The **ceiling in front of the altar**, has an enormous lighting structure in the shape of sunrays, surrounding beautiful colour stained glass. It is made out of large wooden Canadian cedar beams and conceals the lights that shine on the altar.

1989 was a year of **great progress and work** by helpful, benevolent and talented people. The gardens surrounding the church and hall were established. Much carpentry, cabinetry and electrical work was completed. Wooden floors were re varnished, the lower floor rooms were cleaned and prepared for youth activities, language classes and the drama group. The goodwill in the church community was outstanding.

10.8. The **Sacred Heart Prayer Group (Molitvena Skupina Srca Jezusega)** was established. They met then and have continued to meet, every Thursday for Mass at 10.30, at which they pray the rosary and during Lent, the Stations of the Cross. This wonderful group of women regularly organise get togethers for the sick and the elderly. They promote the belief that prayer and good deeds go hand in hand. After attending Mass, they meet in the church hall for lunch and social interaction. The group also organise pilgrimages to various holy sites.

22.-24.9. A Parish retreat and St. Raphael's Feast: led by Fr Tone Gorjup, Bishop Bede Heather and Australian Franciscan Provincial Fr Maurice West. Bishop Bede blessed our renovated church. Motto of the celebration: »We Are Growing Into One Family« (»Rastemo v eno družino«).

31.12. The congregation celebrated the **20th Anniversary of St Raphael's Church.**

1990

7.1. The first regular meeting of the initial Committee of the **Slovene Democratic Association Sydney, for the Support of Democracy in Slovenia**. The

aims of the association were to support the democratic movement in Slovenia and to help with moral and financial aid. The association between this association and the St Raphael's Mission, reflected a shared vision for the future in Slovenia.

In July 1990, on the cessation of the Association of St Ann, **The Parish Pastoral Council (Pastoralni Svet)** was established and continues to this day. This group of parishioners worked with the priests and nuns of St Raphael's and supported them in organisational matters – its role is as an advisory body that plans and coordinates work in the parish, the maintenance of the premises, the catering at functions, the organisation of events.

12.8. Fr Štefan Krampač, a Slovenian Salesian Priest, born in Melbourne, celebrated his First Mass in Merrylands.

23.12. A Slovenian plebiscite was held for the independence of Slovenia – a memorable historical event for all Slovenians.

1991

4.1. Bishop Stanislav Lenič, who blessed our church in 1973, died in Ljubljana.

24.2. **Dr Jože Pučnik**, President of the DEMOS Coalition in Slovenia, visited St Raphael's mission. After attending Mass, he met the Slovenian community in the church hall.

In April of this year, we had a visit by the Superior Sisters, a General Superior M. Julia Gombotz from Graz, and Provincial Superior M. Avrelija Pavel from Slovenska Bistrica.

19.5. The Youth Group in the St Raphael's

Parish organised a **Car Rally**, Baby Photo Competition and Fashion Fair, to raise funds for the repair and restoration of the Church Bell towers.

25.6. A memorable day for all Slovenians in Australia and Slovenia! **Slovenia became an independent nation**. The next day, it was solemnly proclaimed in the Republic Square in Ljubljana, and elsewhere at home and abroad.

27.6. **The War for independence begins in Slovenia** when the Yugoslav Peoples' Army attacked. The war lasted 10 days. The parishioners of St. Raphael's prayers were heard and answered when the conflict ended and the last Yugoslav soldier left Slovenian soil in October.

21.7. Following Mass, Leon Le Grand gave a lecture to our community, on the miracles of Medjugorje.

19.8. A visit by **Bishop Metod Pirih**, from Koper and Provincial Fr Mihael S. Vovk.

1. 9. Bishop Metod said Mass and confirmed 13 boys and girls. These confirmands and their parents, raised money for the children in Slovenia, who were affected by the war. The funds were given to Bishop Metod.

6 – 13th Oct. A week of prayer for peace in Slovenia, Croatia and Dalmatia, was held at St Raphael's. Daily Mass, the rosary, psalms and hymns were offered up for this purpose.

1992

13.1. **The Vatican** recognises Slovenia as an independent nation.

16.1. **Australia** is the first overseas country to recognise Slovenia as an independent sovereign nation.

12.2. Architect and Painter, **Cveto Robert Mejač**, who created, as his final piece of work, the Stations of the Cross, for St. Raphael's, died in Queensland. A month later in March, these Stations of the Cross were installed in the church and were blessed by Bishop Bede Heather of Parramatta.

16.2. St Raphael's welcomed Janez Janša,

heart attack. After two weeks in Westmead Hospital, he returned to St Raphael's. Father Tone Gorjup arrived from Melbourne to temporarily assist Fr. Valerijan. Fr. Valerijan requested from Ljubljana, that a priest be allocated to Merrylands, to assist him.

6.12. Father David (Feliks) Šrumpf OFM, arrived from Slovenia, to assist Fr. Valerijan for 2 months over the busy Christmas season.

16.12. Pope John Paul II. named Msgr. Alojz Uran as the new Auxiliary Bishop for Ljubljana.

1993

8.2. **The Parish Pastoral Council**

(Pastoralni Svet) wrote letters requesting that a new appointment be made to assist Fr. Valerijan. Letters were sent to the Archbishop Dr. Alojzij Šuštar, Bishop Metod Pirih and Fr. Tone Gorjup in Kew.

In June of this year, the new **Slovenian Lawn 2 at Rookwood Cemetery** was opened.

20.6. Merrylands had a visit from **Dr. Peter Vencelj**, Secretary of the Department for Slovenians Abroad. After attending Mass, he met the Slovenian community in the church hall.

In August, Fr. Valerijan was informed, after waiting a year, that a new priest was to be appointed to manage the St. Raphael's Mission – **Fr. Tomaž Andrej Menart**. Although Fr. Valerijan was given the option to return to Slovenia permanently, he chose to only go for a holiday and then return to his parishioners at St Raphael's.

Until the arrival of Fr. Menart, Fr. David Šrumpf, from Slovenia, would assist Fr. Valerijan.

29.9. On the feasts of Archangels Michael, Gabriel and Raphael, Fr. Valerijan Jenko returned from Slovenia to his Parishioners in Merrylands.

10.10. Provincial **Fr. Polikarp Brolih** visited Merrylands and celebrated a Mass to commemorate 20 years since St Raphael's was blessed.

the Slovenian Minister of Defence. After attending Mass, he met the Slovenian community in the church hall, where he answered any questions posed.

17.2. **The bell towers of St Raphael's** were each given a new copper roof, at a cost of \$21,000.

23.4. **Fr. Ciril A. Božič** left for Slovenia and will represent the Australian Franciscan Brothers at the Provincial Chapter of the Slovenian Franciscan Province of the Holy Cross.

29.4. In Ljubljana, a new leadership team of the Franciscan Order of the Holy Cross was elected. The Provincial Fr. Mihael S. Vovk, who led the Province for 9 years, was replaced by Fr. Polikarp Brolih. Father Ciril A. Božič became the Master of Franciscan Seminarians in Ljubljana, at the Franciscan Church of the Annunciation. In May, Fr. Valerijan was informed that Father Ciril would not be replaced and he was to run the St. Raphael's Mission alone. In Kew Melbourne, Father Tone Gorjup, who had previously been there from 1986 – 89, was to return and help Father Bazilij. Father Niko Žvokelj was to return to Slovenia.

13.9. **Professor Lojze Peterle**, past Prime Minister of the newly independent Slovenia and at the time, President of the Slovene Christian Democrats and Foreign Affairs Minister, visited St. Raphael's Mission in September. After attending Mass, he met the Slovenian community in the church hall.

In October, **Father Valerijan suffered a**

7.11. In **the Slovenian Lawn 2 at Rookwood Cemetery**, the community witnessed the blessing of the large wooden cross crafted by Bruno Bolko, and viewed the design of the planned chapel, by Cveto Mejač, which was to stand in the corner of the site.

1994

24.3. **Fr. Tomaž Menart** has arrived to support Fr. Valerijan at St Raphael's.

16.10. Bishop Bede Heather confirmed 16 boys and girls. At this same Mass, one young girl received her First Holy Communion.

1995

19.1. Pope John Paul II announced the beatification of Mother Mary MacKillop at Randwick.

In June, St Raphael's got a new sound system and new microphones were installed, thanks to the generosity of some parishioners.

25.6. A Mass was held to commemorate the **Slovenian National Day**. We were asked to remember the suffering caused by war 50 years ago, as well as in 1991.

In June, Father Tomaž was elected the delegate to represent all Franciscan Priests, at the Franciscan Congress in Slovenia.

5.12. A visit by the Auxiliary Bishop from Ljubljana – Msgr. Alojz Uran. Throughout November and December, he visited numerous towns and cities across Australia, where Slovenians live.

23.12. Fr. Tomaž was severely injured when

he fell in the church hall, while decorating for midnight Mass. He broke his ankle and was in Westmead Hospital for 9 days. Fr. Valerijan was relieved to get assistance from a Fr. Stanko Kastelic, past Parish priest in Višnja Gora but now retired, who was on a private holiday, but stepped in to assist Fr. Valerijan over the Christmas period.

1996

In February, the St. Raphael community received the sad news that Sister Francka and Sister Hilarija must return to Slovenia in August. 24 years of service by the Sisters of the Immaculate Conception was coming to an end. After pleadings, they were permitted to stay until the end of the year. The community and Fr. Valerijan will miss them greatly.

4.3. We heard the sad news that Sister Kseverija Jerebic died in Ljubljana. She was buried in Križe, where she lived in a convent.

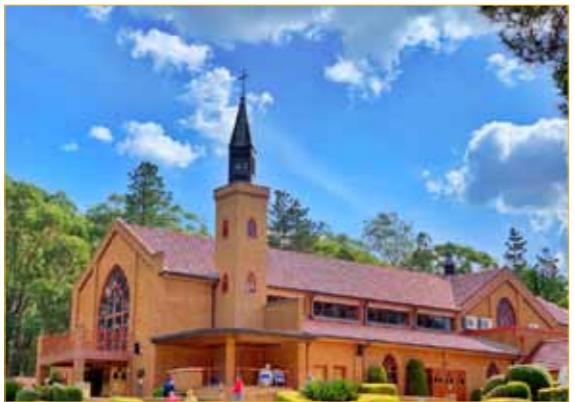
In January and February Fr. Ciril A. Božič visited Australia. He was now the guardian and rector at the Basilica Marija Pomagaj in Brezje.

17.5. Pope John Paul II visits Slovenia. Fr. Ciril A. Božič hosted his visit to Brezje.

9.6. We bid farewell to Fr. Tomaž Menart, who chose to return to Slovenia, to recuperate from his injuries. Fr. Valerijan was left alone to manage the St. Raphael's Mission.

3.11. **The new chapel on Slovenian Lawn 2 at Rookwood Cemetery**, was blessed by Fr. Boris Markež, guardian and chaplain in Maribor, who stepped in to replace Fr. Valerijan when he went on holiday to Slovenia and to celebrate the 100th birthday of his mother Katarina.

In December, Fr. Tone Gorjup decided to return to Slovenia. Both Father Valerijan and Father Bazilij in Melbourne were now left alone to manage large centres.

1997

12.1. **Farewell to Sisters Francka and Hilarija**, who are leaving Merrylands and returning to Slovenia. Sr. Hilarija went to Brezje and Sr. Francka to Križe.

3.2. Mrs. Katarina Jenko, mother of Fr Valerijan, passed away in Ljubljana, age 100.
27.2. Father Metod Ogorevc from Slovenia, arrives to join and assist Father Valerijan.

17.5. Our new chapel, dedicated to '**Marija Pomagaj' in Penrose Park**, is blessed.

26.7. **Father Bazilij Albin Valentin died in Melbourne**. 41 years of service to the Slovenians in Melbourne and invaluable leadership, resulted in a funeral where over 2000 people attended from near and far. Father Metod Ogorec became the new Head of the Mission.

24.8. A newly ordained Fr. Simon Peter Berlec OFM, repeated his 'First Mass' at St Raphael's in Merrylands. He expressed a desire to one day serve the Slovenian community in Australia.

4.10. The Youth concert titled 'Let's Join Hands', with participants from across Australia, was held in the St. Raphael's church hall and was an immense success.

To assist Fr. Valerijan over the Christmas season, Fr. Bernard Goličnik, arrived from Slovenia, but for only 3 weeks.

1998

14.1. The celebration of the **25th anniversary of the blessing of St. Raphael's church**, was postponed until the arrival of Bishop Metod Pirih later in the year. Due

to his illness, Msgr. Alojz Uran came to Australia.

18.1. Msgr Dr. Alojzij Ambrožič was declared the new Slovenian Cardinal by Pope John Paul II.

13.9. A Mass to celebrate **25 years of St Raphael's Church** was offered by Bishop Alojz Uran, Provincial Fr. Stane Zore, Fr. Valerijan and the Australian Provincial Fr. Kevin Goode. At this Mass, 7 boys and girls were confirmed and 5 received their First Holy Communion.

15.10. Father Filip (Franc) Rupnik arrived to Sydney to assist Fr Valerijan.

1999

In March, hard working members of our parish, renovated areas in the house beside the church, No 309 Merrylands Rd.

31.10. The St Raphael's community celebrated the 10th anniversary of the Sacred Heart Prayer group (Molitvena skupina), with Mass, program and lunch in the hall. Fr. Filip Rupnik also started the group of Secular Franciscan Order, assisted by br. Tod Walker and Fr Carl Schaeffer OFM from Campbelltown.

2000

30.1. **Father Valerjan Jenko** is awarded the **ORDER OF AUSTRALIA** for his work in the community and the whole Slovenian community celebrated.

2.6. The President of Slovenia, Milan Kučan, posthumously awarded Fr. Bazilij Valentin with a Republic of Slovenia Medal of Honour, for his work among Slovenians in Australia.

10.9. In the church hall, a wonderful **exhibition titled 'Building Blocks'** which described the Slovenian presence in Australia, was organised by Anita Levar, with the assistance of several parishioners. The exhibition was enjoyed by the President of Slovenia, Milan Kučan, on his visit to St Raphael's on 16.9. The President gifted a chalice, crafted by Jožko Pezdirc from Ljubljana.

5.11. Father Darko Žnidarsič visited Australia for the first time. After a week in Merrylands, he stayed in Kew for 2 weeks and went onto Adelaide. He returned to Merrylands on 6.12 and left for Slovenia on 8.12.

8.12. **Radio SBS** celebrated its 25th Anniversary.

2001

The Golden Jubilee Year of Franciscan service in Australia

14.5. At the Franciscan Capitular Congress in Ljubljana, after the Provincial Chapter, it was decided to send Fr. Metod Ogorevc to Lemont USA and his place in Kew, to be taken by Fr. Ciril A. Božič, as Head of the Mission.

31.8. Bishop Franc Kramberger from Maribor and Provincial Fr. Stane Zore, arrived in Sydney.

2.9. A celebratory Mass was said by Bishop Kramberger. 19 boys and girls were confirmed and 5 received their First Holy Communion.

In September and October of this year, a

talented group of parishioners created an excellent **exhibition in the church hall**. It depicted the 50 years of service by Franciscan Priests and nuns, in Australia. It was an outstanding success.

6.10. **The annual Youth Concert** was hosted by a talented Sydney team. It was titled 'Fusion' (Zlitje, združitev) which had the message: 'Keep the tradition, and discover the new.'

5.11. We received the sad news that long time community leader, teacher, broadcaster, **Mariza Ličan** had died. Her funeral was attended by a great number in the community.

2002

25.1. The publication **MISLI celebrated its 50th anniversary**. It is a publication that documents the religious and cultural events and news from across Australia.

2.2. Father Beno Korbič died in Lemont, IL, USA. Together with Father Klavdij (Claude) Okorn, who died 11.07.79 in Chicago, he was a pioneer in the Franciscan Order of Slovenian Priests' in Australia. He was the first editor of MISLI.

3.5. The mosaic of Blessed Anton Martin Slomšek, created by Lojze Jerič, was installed at St Raphael's church.

19.5. **Father Valerjan Jenko celebrated his Golden Jubilee**. The Slovenian community celebrated his 50 years of priesthood with a solemn Mass, a celebratory program, video and lunch in the church hall. Several weeks of celebration at other locations followed, in particular, Lemont USA and in Šiška, Ljubljana, Slovenia.

In the church hall there was produced an excellent exhibition, which depicted the long-time service of Fr. Valerijan.

31.8. **Father Filip Rupnik** celebrated 50 years of his religious vows.

2003

12.1. The St Raphael's community celebrated the **30th anniversary of the church**. A solemn Mass was followed by lunch in the church hall.

9.2 One of the organisations based at the St Raphael's Mission, was the **Historical Archives for Slovenian Australians (HASA)**. It was registered on this day and work quickly began, setting up the archives on the ground floor behind the hall.

28.9. Parramatta's Bishop Kevin Manning visited the church and confirmed 7 young boys and girls. Celebrations followed in the church hall.

4.10. The 29th Youth concert was held in Sydney. The theme was '**Ignite**', which urged Slovenians to reinvigorate their groups and organisations and so surge into a positive future.

26.10. As well as celebrating the **30th anniversary of St Raphael's**, (which had been celebrated in January), the community celebrated 40 years of service by Fr. Valerijan in Australia, 5 years of service in Australia by Fr. Filip and the silver jubilee of Fr. Boris Markež

2004

30.4. **The HASA archive rooms** were officially opened. For the occasion, an exhibition and book, titled 'The Fruits of our Slovenian Heritage' (Sadovi slovenske dediščine), was produced by the HASA committee.

1.5. Slovenia became a member of the **European Union**. Celebrations in all Slovenian communities followed.

2005

2.4. Pope John Paul II died. On 16.4 Cardinal Joseph Ratzinger – Pope Benedict XVI, was elected.

19.4. The Franciscan Plenary Council decided that Father Filip Rupnik should return to Slovenia. In his place would come **Father Darko Žnidaršič** from Mošnje in Gorenjska.

21.10. The community farewells **Father Filip Rupnik**, who has assisted Fr. Valerijan for over 7 years.

17.11. **Father Darko Žnidaršič arrives**

2006

5.1. Funeral of +Ivan Koželj. Among his many roles, he directed 19 plays, 14 of which were performed by the Merrylands Drama Group (Igralska Družina Merrylands).

8.1. Fr. Valerijan solemnly celebrated his 80th birthday. After the solemn Mass, all were invited to lunch in the church hall.

24.1. Father Darko Žnidaršič began his role as **Head of the St. Raphael's Mission** in Merrylands.

7.4. The church had a reverse air conditioning system installed, for the comfort of the parishioners, at a cost of \$23,000.

10.4.: Pope Benedict established three new dioceses in Slovenia: Celje, Murska Sobota, Novo mesto. Diocese of Maribor was upgraded to the Archdiocese and Metropolitan.

In June, the President of the Republic of Slovenia Dr. Janez Drnovšek awarded **Dušan Lajovic** for his diplomatic work in international affairs, for his role in Slovenia's achievement of independence and Slovenia's international recognition, for his unifying and promotion of Slovenian organisations and other groups in Australia and New Zealand.

30.7. The Slovenian community in Newcastle celebrated 50 years since the first Mass was offered in the Church of St Alfonse in Mayfield. The celebratory Mass was held at the Sacred Heart Cathedral in Hamilton.

30.9. The Youth concert was organised by a Sydney team of enthusiastic and talented members of the congregation. The theme was 'Friends Forever'. Participants from Sydney, Melbourne, Canberra, Qld, ensured an outstanding success.

29.10. One of our own parishioners answered the vocational call from God. Julie Brcar joined the Sisters of Schoenstatt. On this day, a ceremony of investiture was held at the original Mount Schoenstatt Shrine in Germany.

3.12 The children of Slomšek's school, continue to entertain the community on various occasions, under the guidance of their teachers.

2007

In January **MISLI**, which was a monthly publication, became a bimonthly publication, due to hight production costs and diminishing subscriptions.

In February, **Father Ciril Božič** underwent neurosurgery to remove a benign tumour on the auditory nerve. The operation was a success, but time for recuperation was essential.

14.5. Fire broke out at the All Saints Church in Figtree. A lighted candle caused the overnight fire, which caused significant damage.

30.9. The Vicar General of the Parramatta

Diocese, Msgr Robert McGuckin, confirmed 4 boys and girls at St Raphael's church.

15.12. **HASA organised a REUNION** (Zlato Srečanje), for all Slovenians who migrated to Australia 50 or more years ago. A documentary film was shown, which depicted the experiences of these migrants. Those who attended were invited to sign a Memory Book of the occasion.

2008

The number of students in Slomšek's school is dwindling and there is now only one class. Father Darko began to teach a class of adults, who wanted to learn the Slovenian language. At this stage, 5 adults are participating.

24.6. Father Darko became a naturalised Australian.

11.7. The Bishop Most Rev. Dr. Peter Štumpf and Rev. Ivan Krajnc arrived in Sydney.

13.7. Bishop Dr. Peter Štumpf celebrated Mass, which was followed by lunch in the church hall. A celebratory cake, to commemorate the visit, was cut by the Bishop.

15.7. **The WORLD YOUTH DAY 2008 in Sydney**, was launched by Cardinal George Pell.

16-18. For 3 days, at St. Raphael's, Bishop Dr. Peter Štumpf led the Catechesis. Young and older member of our church community and visitors attended.

18.7. The youth of our church community, after a day of workshops, headed to the city to greet and welcome Pope Benedict XVI.

19.7. Our participants of World Youth Day, set off on a pilgrim walk across the Harbour Bridge and onto Randwick racecourse.

20.7. Pope Benedict XVI celebrated Mass at the Randwick racecourse.

7.9. Dr. Drago Ocvirk visited St Raphael's and celebrated Mass. During his sermon and after Mass, in the hall, he lectured on the Solomon Islands and his missionary work there. He welcomed all donations to help the poor there.

In November, we celebrated several anni-

versaries: 35th anniversary of St Raphael's church; 25th anniversary of the Church of All Saints in Figtree; 45th anniversary of the St Cyril and Methodius Catholic Church in Kew; 25th anniversary of the Holy Family Slovenian Church in Adelaide.

5.11. On the invitation of all these communities in Australia, Bishop Most Rev. Metod Pirih from Koper and Provincial Dr. Victor Papež OFM from Ljubljana, arrived in Sydney.

9.11. Our guests celebrated Mass to commemorate the 35 year anniversary of our St Raphael's church. Confirmation of 4 candidates

13.12. HASA organised the second RE-UNION, welcoming all who migrated to Australia decades ago.

2009

10.3. In March, we received a document from the Vatican, containing a **Papal Blessing** for the 35th anniversary since the blessing of St Raphael's church.

22.6. We began work on our church bell towers which again needed repair, as water was seeping through the copper roof.

23.8. The church community celebrated **Fr. Filip Rupnik's Golden Jubilee**. Mass was celebrated by Fr. Filip, Fr. Valerjan, Fr. Darko and Fr. Phillip Miscamble, the Australian Franciscan representative. The church was beautifully decorated and visitors came to celebrate from near and far.

To celebrate the occasion, HASA prepared an exhibition, depicting the life and work of Fr. Filip.

12.9. A new Chapel of 'Marija Pomagaj' was blessed at Marian Valley, Qld. by missionary Fr. Drago K. Ocvirk CM.

10.10. HASA organised the annual RE-UNION, inviting all those who migrated to Australia from the early 1950's. At this time we also celebrated 50 years of Drama groups and the 5th anniversary of HASA.

17.10. Sadly, due to the falling number of students, Slomšek's school is now closed.

22.10. The Sacred Heart Prayer Group (Molitvena Skupina), celebrated its 20th anniversary with Mass, followed by the

cutting of a celebratory cake, in the church hall.

25.10. We welcomed back Dr. Drago Ocvirk, who again informed the church community of the progress of his missionary work in the Solomon Islands.

26.12. A celebration of the 40 years since we bought the old Presbyterian church in Merrylands and began the St Raphael's Mission. The celebration started with Mass and was followed by a rich program in the church hall.

2010

14.6. Alfred Brežnik, Honorary Consul General for the Republic of Slovenia at the time, and a member of our church community and Patron of HASA, was awarded the **MEMBER OF THE ORDER OF AUS-TRALIA** for service to the Slovenian community. The award was richly deserved.

17.9. Solemn Vows of Brother Jack Mardešič OFM. Br. Jack originally came from Merrylands and was christened at St. Raphael's.

2.10. The Youth concert was once more produced by the Sydney team of talented people. The theme was 'RECONNECT' (Znova povezani). For the occasion was

held: a potica baking competition; harmonika face-off and an exhibition titled 'My Slovenia'.

Performers from Sydney, Wollongong, Canberra, Qld and Melbourne ensured the concert was a great success.

17.10. Pope Benedict XVI canonised bl. Mary of the Cross MacKillop as a Saint.

24.10. A solemn Mass was celebrated to commemorate St Raphael's 40th anniversary and the sacrament of Confirmation. Msgr. Dr. Anthony Fisher confirmed 6 young boys and girls from our parish.

2011

3.1. Fr. Filip Rupnik arrived in Sydney from Slovenia, as a representative of the Franciscan province of the Holy Cross. He came to congratulate Fr. Valerjan on his 85th birthday and in recognition of the 60 years of Franciscan service amongst the Slovenian communities.

6-9.1. The church community celebrated **Fr. Valerjan's 85th birthday** with enthusiasm. For the occasion, HASA produced an exhibition covering his life and work over the decades. A video was also produced that depicted Fr. Valerjan's contribution to the lives in his parish and the wider Slovenian community. Visitors from near and far came to congratulate him. Mr. Alojz Jerič from Melbourne created the new mosaic of St. Mary MacKillop for the Church.

9.1. Continuing the celebration, a solemn Mass, followed by a program and lunch in the church hall was attended by 360 parishioners and visitors.

In the afternoon, Fr. Valerjan, Fr. Darko and Fr. Filip visited the Slovenians at the Church of All Saints in Figtree. He was honoured with a beautiful cake, dinner and performances.

26.1. Father Ciril Alojz Božič was awarded on Australia Day, an **ORDER OF AUS-TRALIA medal**, for his dedicated service to the Slovenian communities in Australia.

4.2. Cyclone Yasi devastated parts of Queensland. The Slovenian communities in NSW and Vic. immediately began fund raising in aid of those affected. \$15,660 was raised.

25.6. On this day the **20th anniversary of Slovenia's Statehood** was celebrated at St. Raphael's. After the evening Mass, all were invited to the church hall, where an exhibition, produced by HASA, depicted 'The Road to an Independent Slovenia.' This exhibition was combined with a mem-

orable program, during which Fr. Valerjan displayed the book, which was written for this anniversary. 'From Dreams to Reality' by Draga Gelt.

A documentary film titled 'Australian Slovenians for Slovenia' was also shown.

13.11. The Church of All Saints in Figtree was, until 1982, when the Slovenians bought it, an Anglican church built in 1911. On this day, its 100th anniversary was celebrated by the current Slovenian community in Wollongong. Bishop Most Rev. Peter W. Ingham presided at the Solemn Holy Mass.

2012

11.1. Provincial Fr. Stane Zore made his regular visit to Australia. The Slovenian Franciscans in Australia, met in St. Raphael's Mission, to discuss church issues. Attending were Fr. Darko Žnidaršič, Fr. Janez Tretjak, Fr. Valerjan Jenko, Fr. Ciril Božič and Provincial Fr. Stane Zore.

25.1. The publication **MISLI** celebrated its 60th anniversary. Mass was dedicated to its welfare and future.

In March **HASA** had a visit from Professor Oto Luthar, director of the Scientific Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and the Arts. (SAZU). He visited the HASA centre in Merrylands, to discuss the digitalisation of archival materials. Florjan Auser will trial a digitalisation program, which if successful, will be utilised globally within Slovenian archives.

20.5. Father Valerjan celebrated his **60th year in Priesthood - Diamond Jubilee**

(biserna maša). The church community of St. Raphael's planned an exceptional celebration for the occasion. The church was overflowing with floral arrangements and banners depicting the Australian golden wattle. Florjan Auser, director of Media House, created a celebratory floral backdrop to the altar, never seen before in our church. The church was overflowing with parishioners and visitors. A solemn Mass, in which all thanked God for the gift of Fr. Valerijan, was the focus of the celebration.

The concelebrants were: Fr. Ciril A. Božič from Melbourne – Kew, Fr. Darko Žnidaršič (a homilist), Fr Eugene Szondi, a diocesan priest from Castle Hill, and Fr. Peter Clifford, Franciscan, a Guardian from Waterley. After Mass, all were invited to the church hall for lunch, where a rich program was prepared to honour Fr. Valerijan.

Celebrations of Fr. Valerijan's jubilee were organised in other communities: Brisbane 6.5; Figtree 13.5.; Melbourne 3.6.; Šiška in Slovenia 24.6.; Canberra 19.8. All these celebrations were wonderful tributes to Fr. Valerijan's dedication and spiritual guidance.

In July, Fr. Ciril Alojz Božič OFM OAM, received the **ORDER OF MERIT** (Red za zasluge) from the President of the Republic of Slovenia, Dr. Danilo Türk. He was awarded for his protection and promotion of the Slovenian culture and language among Slovenians in Australia.

In August, after 20 years, the Mother Romana Home in Kew, Melbourne (Dom Materne Romane) closed. Although fully accredited, the changing and demanding rules and regulations by authorities, made the running of the home difficult and unviable.

2013

In January, work began at the St Raphael's Mission, to **renovate and redesign the accommodation rooms and office attached to the church**. Fr. Valerijan's accommodation was unsuitable, unsafe because of its size and unable to accommodate a walking frame, wheelchair or adjustable bed. The

bathroom had to meet safety guidelines for the aged. There was the fear, that unless these rooms were modified and made suitable for the ageing Fr. Valerijan, he would have to leave or go into a nursing home.

The community immediately undertook this project and raised over \$70,000. At the same time, the office behind the sacristy was renovated, the storeroom above the sacristy made more accessible and the library attached to the sacristy was filed and organised for the community.

The generous and hard work by parishioners, reflected the respect and love we had for Fr. Valerijan, who was admitted to hospital on 21.1. The parishioners were determined to complete the renovations before his return on 8.3.

In August, Fr. Janez Tretjak from Adelaide, left Australia, accompanied by Provincial Fr. Stane Zore. The Slovenian Mission in Adelaide would now be administered from the Mission in Melbourne – Kew.

In September, due to low participation numbers, the difficult decision to only visit and celebrate **Mass in Newcastle** 3 times a year, was made. Sundays after Easter and Christmas and one other on a 5th Sunday of the year.

13.10. Another day of celebration at St Raphael's. In addition to 4 young boys receiving the **sacrament of Confirmation** by Bishop Dr. Anthony Fisher, the community celebrated: 40th anniversary of St. Raphael's; 50th anniversary of Fr. Valerijan's arrival to Australia; 25th anniversary of Fr. Darko's first first Temporary profession. The commemorative Mass was followed by a buffet lunch in the church hall.

31.10.: A visit by the Slovenian missionary Fr. Pedro Opeka to Merrylands. On Sunday, 3.11., Fr. Darko, Fr. Valerijan and Fr. Pedro concelebrated at Rookwood Mausoleum and blessed the graves.

10.11. The **Church of All Saints in Figtree**, celebrated its 30th anniversary since its blessing in 1983.

15.11.: Fr. David Šrumpf arrived to Australia. He was appointed as assistant to the Missions of in Melbourne and Adelaide.

2014

15.2. Father Darko again started Slovenian language classes for adults wishing to learn the language. 4 participants are attending Saturday classes.

3.5. **HASA** celebrated its 10th anniversary and the 10th anniversary of Slovenia's entry into the European Union and a REUNION. All were invited, particularly those who migrated to Australia 1960 -1964. The celebration included a program, historical presentation on screen and lunch in the church hall.

19.5. **Fr. Valerijan was again admitted into Westmead hospital.** He returned to St. Raphael's after recuperating for a few days at the home of Dušan and Saša Lajovic, on 24.5.

23.6. After celebrating Mass at St. Raphael's, **Fr. Valerijan left for Slovenia**, to recuperate, accompanied by Florjan Auser. On departure, he spoke these words "With the blessing of St. Raphael, there and back." However, although he was to return in August, he had to postpone his return due to fragile health.

27.7. Fr. Janez Tretjak, former assistant priest in Merrylands and Head of Slovenian Mission in Adelaide for 33 years, passed away in Radlje ob Dravi, Slovenia, 11 months upon his returning to Slovenia. He was 68 and was buried at his home parish Št. Ilj pod Turjakom.

17.8. Celebration of the 25th Anniversary of our Sacred Heart Prayer Group. Many people attended the Sunday Mass in the Church, but few visited the hall due to bad weather.

27.8. As a result of a poor prognosis, Provincial Fr. Stane Zore, advised Fr. Valerijan to remain in Slovenia. Father Valerijan's reply was "But I promised I would return." However, he reluctantly accepted the decision. He wrote a **farewell letter to the parishioners of St. Raphael's**, which was delivered by Florjan Auser on his return. The St. Raphael's community was heartbroken. The letter was published in the Sept. issue of the 'Rafael' periodical and Glas Slovenije.

14.9. The Slovenian Franciscan Province of the Holy Cross celebrated 500 years of history.

In December, a **commemorative album** was gifted and sent to Fr. Valerijan, that contained over 600 photographs depicting his life and work amongst the Slovenians in Australia.

9.11. All Saints Church's celebration in Figtree – Wollongong. Bishop Peter Ingham celebrated his Golden Jubilee of the Priesthood.

Mid December, Fr. Darko was informed by Marija Ritlop, who had visited the **Slovenian Lawn 2 in Rookwood**, that it ap-

peared that parts of our Slovenian Lawn had been given to the Philippine community. Fr. Darko visited the cemetery the next day and confirmed that the area behind our cross and altar, had been renamed ‘Blessed Lawrence Ruiz’s Section” and had already been blessed by Bishop Terrence Brady.

2015

45 Years have passed since the first Mass was celebrated at St Raphael’s.

4.1. This 45 Year Jubilee was celebrated by the community in the company of Golden Jubilant, Fr. Mihael Stanislav Vovk OFM. from Slovenia, who celebrated Mass on the occasion.

Mid January, Jože Žele, who was greatly concerned about the dilemma at Rookwood cemetery, contacted the NSW Consulate for help. As a result, a committee was established to research the problem and find solutions. Fr. Darko was joined by Alfred Brežnik, Mark Stariha and Olga Lah.

23.1. Negotiations began with the Catholic Cemetery and Crematoria Board. It appears, there was only a verbal agreement with Fr. Valerijan. No contract had been signed. After several meetings, the Slovenian community had a positive outcome: **Slovenian Lawn 2** would be extended across the road; the road would be closed and a garden created around a statue of St. Raphael. The Catholic Cemetery and Crematoria Board would cover the costs.

In June, the Minister Mr. Gorazd Žmavc for Slovenians Abroad for the Republic of Slovenia, presented **HASA** with a recognition award, for 10 years of collating, preserving and organising archival material for the Slovene community in NSW.

21.6. A winner of the **Slovenian community awards** in Mounties Triglav in 2015, was

Father Darko Žnidaršič for work in the Slovenian Mission Merrylands. Father Darko received recognition for “OUTSTANDING PASTORAL, SOCIAL AND CULTURAL WORK FOR 2014”. In November, Father Darko explained that the St. Raphael’s Mis-

sion was in need of some renovations and repairs. The lights in the church need updating, the alarm system was damaged by a lightning strike and must be replaced, the tabernacle needs restoration. He asked for donations for this cause.

2016

17.1 From January onwards, the members of the **Melkite Parish Community of St. Elias**, will celebrate Mass at St. Raphael’s, directly after our Mass on Sundays. This arrangement will continue until their church in Guildford is built. Melkites are Christians from the Middle East – Lebanon, Syria and Egypt – the Catholics of the Eastern Rite (Greek Catholics).

22.1. Archbishop Msgr. Stanislav Zore OFM from Ljubljana and his brother Franc, arrived in Sydney.

23.1. The following day the Archbishop blessed the new section of the Slovenian Lawn 2, which henceforth was to be called ‘The St. Raphael’s Slovenian Lawn 2’.

24.1. The Archbishop celebrated Mass, which was followed by lunch in the church hall. On this occasion, the Archbishop awarded **the highest award** of the Slovenian Bishops Conference of St. Cyril and Methodius, to Alfred and Jeni Brežnik and Dušan and Saša Lajovic. They were nominated by the Franciscan Brothers in Australia.

3.2. The Church tabernacle was renovated by WJ Sanders during Lent. Fr. Darko blessed it on Easter Sunday, 27.3., after the Easter Procession.

2017

12.2. **The Priests' Octet Oremus**, from Slovenia, visited St. Raphael’s and jointly celebrated Mass. Before Mass, they sang 3 hymns for the congregation. In the hall afterwards, they performed a short concert for our parishioners.

In April, Fr. Viljem Lovše SJ (Jesuit) visited Sydney.

14.5. Franciscan Provincial Fr. Marjan Čuden and Mr. Jože Možina visited Sydney. Fr. Marjan celebrated the solemn Mass on Mother’s Day and expressed warm greetings from Fr. Valerijan. Mr. Jože Možina recorded some interviews with our Slovenian people in Australia for the serial “Pričevalci” (“The Testimonian”).

18.5 Fr. Valerijan celebrated his 65th Anniversary of Priesthood, in the church on Rožnik above Ljubljana and 9.7. in his Parish Church of St. Francis in Šiška.

26.12. Celebration of the Independence and Unity of the Republic of Slovenia, in the church hall. This was the 27th anniversary of this occasion. After Holy mass, we all proceeded to the hall for a short program and lunch.

2018

14.1. **St Raphael's celebrated its 45th anniversary** with a solemn Mass. Further celebrations will be had in October, when we expect a visit from the Archbishop p. Stanislav Zore and Provincial Marjan Čuden.

2.2. The newly purchased organ for the church, was played for the first time by Milka Stanič. In March Father Darko informed us that the newly purchased organ for \$28,749, was already paid for. Also, the roof of the church was repaired. He thanked all benefactors.

13.5. **Bishop Vincent Long Van Nguyen** visited St. Raphael’s for the first time. He confirmed 8 boys and girls. The Bishop also blessed the church’s new organ. The celebration of Mass was followed by lunch in the church hall.

15.6. The Slovenian community in Aus-

tralia was devastated to hear the news that our beloved **Fr. Valerijan Jenko had died**. The funeral was held 4 days later at the Church of All Saints in Žale, Ljubljana. Archbishop msgr. Stanislav Zore celebrated the Requiem Mass.

Alfred Brežnik wrote a letter that conveyed the sentiments of the Slovenian community in Australia and Fr. Ciril Božič, who attended the funeral and represented the Slovenian community in Australia, read it out as a eulogy.

15.7. The second and third generations of Slovenians in our parish, felt the urge to honour the memory of Fr. Valerijan and express their love and respect for him. Many had been christened by him. The Memorial was held in July, beginning with a Memorial Mass, with an overflow of parishioners. Following Mass, everyone filled the church hall for a program dedicated to the memory of Fr. Valerijan. A film was shown, that depicted his life and work over many decades. This was truly a memorable celebration of a very much loved and respected spiritual guide.

8.10. An agreement was made between HASA NSW and the **Republic of Slovenia Archives**, through which HASA gifted some of the archival collection of NSW, to the Slovenian Archives. The digitalised collection is already available for research. There is still some material left in the HASA NSW archive. The material of all the organisations in later years and individual files, for which we must seek permission, before transferring the contents to the Slovenian Archives or making them available for research on the internet.

14.10. The church hall was officially named: '**Father Valerian Jenko Memorial Hall.**' The plaque was unveiled and blessed by Archbishop Msgr. Stanislav Zore OFM.

2019

During January and February, the kitchen in our hall was renovated: a new refrigerator, work bench and shelving, new wall tiles and doors.

2.6. Father Darko Žnidaršič celebrated **Silver Jubilee of Priesthood.** The community worked hard to make it a memorable occasion. After a solemn Mass, we were all invited into the church hall to continue the celebration with a commemorative program, giving thanks for the gift of Father Darko.

Soon after this celebration, Father Darko left for Slovenia, where he celebrated his Silver Jubilee in various locations. – Tržič, Novo Mesto, Mošnje, Brezje, Nova Šifta pri Ribnici.

On his return, he celebrated his Silver Jubilee in Wollongong 8.9; Melbourne 22.9; Adelaide 6.10; Canberra 20.10.

29.9. On the feast Day of St. Raphael, we unveiled the **bust of Father Valerian Jenko,** in the hall dedicated to him, 'The Father Valerian Jenko Memorial Hall'. The bust stands in the foyer and was sculptured

by Stane Kolman. It was unveiled by Fr. Ambrož Mušič, guardian of the Franciscan friary in Ljubljana and Ivo Bavčar, who represented the church community. Fr Darko blessed the bust.

3.11. At the St. Raphael's Slovenian Lawn 2, a **relief of Father Valerian Jenko,** sculptured by Stane Kolman, was unveiled by Alfred and Jeni Brežnik.

7.11. The visiting Minister for Slovenians Abroad, Peter Česnik, presented a certificate of Recognition to **St Raphael's for the 50th anniversary** since the blessing of the old church; to the **Sacred Heart Prayer Group (Molitvena Skupina),** represented by Danica Petrič, for their 30th anniversary. To **Milka Stanič and Pater Darko** for their contribution to the St Raphael's Mission.

2020

4.2. We were saddened to hear of the **death of Father Filip Rupnik**, who was our beloved priest in St. Raphael's for several years.

16.2. Melbourne parishioners farewelled Father Ciril Božič and missionary Marija Anžič, who on 6.3.2020 returned to Slovenia. They will be sorely missed by all Slovenian communities throughout Australia.

23.2. Father Simon Peter Berlec was warmly welcomed by the parishioners of Kew, Melbourne. He will undertake the editorial role for the MISLI publication and the position as head of the Slovenian Mission and Provincial Delegate.

March 2020 – December 2021

The **corona virus** affected all activities at St Raphael's. The number of parishioners able to attend Mass was limited and at times was subject to a complete lockdown. In the 18 months of severe restrictions and lockdowns, the church hall remained closed.

Spomini patra Valerijana Jenka

v Paddingtonu pa je bila na razpolago za slovenske poroke in krste. Spovedovanje je bilo vsako soboto dopoldne ob 9. uri. P. Bernard je vodil molitveno skupino, ki se je sestajala enkrat na mesec v kapelici ob glavnem oltarju ...

Patri v Paddingtonu so nam šli zelo na roko. Dali so nam na razpolago pevsko sobo in dvorano brezplačno. Tu je imela 'Akcija za Dom' več prireditev za sklad za nakup zemlje v Horsley Parku. Dne 30. 7. 1967 je ponovil novo mašo avstralski Slovenec Edi Sedevčič. Njegov priimek je sedaj Sedevic in je upokojeni župnik sydneyske nadškofije. Kmalu se je izkazalo, da Paddington ni središčna točka za naše rojake.

Za odhod v Avstralijo sem se obotavljal in se pripravljal od februarja do oktobra 1963. P. Bernard mi je ponovno pisal, tokrat z ultimatom: »Povej datum, kdaj prideš, ali pa pozabi na zadevo!« Tako sem rezer-viral mesto na ladji »Oriana«. (Z letalom bi »prehitro« prišel sem.) Prispel sem v sydneysko pristanišče v sredo, 23. oktobra 1963. Pričakali so me: p. Bernard, p. Odilo in p. Rok Romac (hrvaški pater), ki nas je s svojim avtom odpeljal v Paddington, kjer je bila moja rezidenca naslednjih sedem let. V nedeljo, 27. oktobra, je bilo slovensko romanje v cerkev sv. Brigitte (župnijo vodijo pasijonisti) v Marrickville. Tam sem imel mašo za Slovence, pridigal pa je p. Odilo o rožnem vencu.

Moje delo je bilo takšno: med tednom sem obiskoval rojake po taboriščih v Sunnerongu (Matraville), Villawoodu, Cabramatti, itd. Maševarč sem pri avstralskih sestrach (Sisters of Charity), ki so vodile farno šolo v župniji sv. Frančiška Asiškega v Paddingtonu. Občasno so me patri prosili, da sem maševarč tudi v cerkvi. Ob nedeljah pa sem maševarč za Slovence pri sv. Patriku v mestu (Marist Parish), ali v Leichardtu (sv. Jožef), ali v Villawoodu (pri taborišču), ali v Wollongongu, Canberri, Newcastlu. Cerkev

dinal se je izgovarjal, da ni denarja. Potolažila sva ga, da ne prosimo denarja, ampak le dovoljenje. Privolil je pod pogojem, da tudi krajevni župnik v Merry-landsu privoli. Župnik je bil Fr. John Kerrisk. Vprašal me je, koliko Slovencev imamo v njegovi župniji in rekel sem mu, da samo enajst družin. Z roko je zamahnil, da daje dovoljenje. Od tedaj je bila slovenska maša v Merrylandsu vsako nedeljo. V nedeljo, 9. avgusta 1970, je izšla prva številka tedenskega biltena 'Nedelja'. Nekaj časa so bile poleg maše v Merrylandsu tudi maše pri Sv. Patriku v Sydneyu, v Leichardtu in v Croydon Parku.

Nova cerkev in dvorana:

Tako po blagoslovu stare cerkve v Merrylandsu smo sklenili, da jo bomo obzidali in povečali. Prosili smo inženirja Ivana Žigona, da nam je po naših navodilih napravil načrte. Prvotno smo nameravali imeti polovico poslopja za cerkev, polovico pa za sestanke, verouk, itd. V tem primeru bi bila cerkev ožja, toda daljša. Dušan Lajovic je pomagal pri snavanju načrta ... Zidovi so bili končani za božič 1972. Polnočnica je bila v dvorani mestne hiše Auburn Town Hall, božična dnevna maša pa že v nedograjeni cerkvi, ki je bila še brez strehe. Cerkev je bila končana do blagoslovitve, ki jo je opravil ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič. Z njim sta prišla tudi p. Marijan Valenčak, takratni provincial slovenske frančiškanske province sv. Križa iz Ljubljane, in g. Vinko Zaletel, župnik v Vogrčah na Koroškem. Tako po prihodu gostov smo se ustavili v Paddingtonu, kjer smo maševarči. Blagoslov cerkve je bil v nedeljo, 14. januarja 1973. Tako po obredu blagoslova sva nesla s p. Marijanom šopek cvetja bolnemu p. Bernardu na Point Piper. Naslednjo nedeljo, 21. januarja 1973, je škof Lenič podelil zakrament sv. birme okrog 70 otrokom.

Ko se je približevalo leto 1980, smo sklenili, da bomo za cerkvijo zgradili dvorano na zemljišču ob cesti Warwick Road, pozneje pa smo kupili še hiši na 307 in 309 Merrylands Road z denarjem, ki smo ga zbirali za Ambrožičev dom, ki smo ga imeli takrat v načrtu. Načrte za dvorano nam je napravil inženir arhitekt Jože Jež.

Delo je vodil gradbenik Ignac Drevenšek, ki ni bil samo delovodja, ampak je tudi sam veliko delal. Prejemal je majhno plačo, ker je vedel, da je za naše versko središče. Veliko pa so naredili naši rojaki, ki so delali prostovoljno, mnogi so projekt tudi finančno podprtli. Največji dobrotnik pri gradnji dvorane pa je Dušan Lajovic. Dvorana je bila v glavnem končana v januarju 1983, ko je bil med nami ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar, ki jo je blagoslovil in pri sv. maši birmal 28 mladih.

Slovesna birmanska maša je bila na dvorišču. Navzoč je bil tudi sydneyski kardinal James Freeman, škof iz Parramatte dr. Beda Heather, avstralski frančiškanski provincial somaševal Fr Frank Malone, zastopnik avstralskega frančiškanskega provinciala, g. Dominic Arcamone, dr. Ivan Mikula. Pater Cyril A. Božič, ki je bil moj sodelavec od 11. septembra 1982 do 23. aprila 1992, je pripravil ves program v cerkvi in izredno bogat kulturni program v dvorani, ki ga je povezoval takratni naš sosed Andrej Sušnik. Naša dvorana nam služi za zbiranje ob nedeljah po slovenski službi Božji. Imamo piknike, družabne prireditve, nastope raznih ansamblov, odrske predstave naše dramske skupine. Žal so v zadnjem času v dvorani tudi pogrebščine ali sedmine po pogrebih naših rajnih rojakov. Včasih je kaka poročna gostija, praznovanje rojstnih dni in podobno. V letih onemoglosti naši rojaki najraje ostanejo doma pri svojih otrocih. Kadar to iz raznih razlogov ni mogoče, tedaj gredo v starostne domove - domove počitka.

A Snapshot of Activities at St. Raphael's

Patri in sestre, ki so delovali med Slovenci v Sydneyu Fathers and Sisters who worked with Slovenians in Sydney

P. Klavdij Okorn, 1952-1953.

Umrl 11.7.1979 v Chicagu, IL, ZDA.

P. Beno Korbič, 1952-1953.

Umrl 2.2.2002 v Lemontu, IL, ZDA.

P. Rudolf Pivko 1952-1957

Umrl 26.11.1963 v Sydneyu, NSW.

Dr. Ivan Mikula, 1952-1988,

škofijiški duhovnik. Umrl 8. 4. 1988 v Parramatti, NSW.

P. Bernard Ambrožič, 1955-1973.

Umrl 23.10.1973 v Darlinghurstu, NSW.

P. Odilo Hajnšek, 1961-1963.

Umrl 30.10.1971 pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah.

P. Valerijan Jenko, 1963-2014,

ustanovitelj in dolgoletni voditelj misijona. Umrl 15.6.2018 v Ljubljani.

P. Lavrencij Anžel, 1975-1979.

Umrl 8.2.2021 v Ljubljani.

P. Janez Tretjak, februar-avgust 1980.

Umrl 27.7.2014 v Radljah ob Dravi.

P. Evgen Ketiš, 1981-1982.

Umrl 6.10.2015 v Izoli.

P. Ciril A. Božič, OAM, 1982-1992.

Sedaj je gvardijan v Kamniku.

P. Tomaž Menart, 1994-1996,

voditelj misijona. Sedaj na Brezjah.

P. Metod Ogorevc, februar-avgust 1997.

Sedaj je gvardijan v Lemontu, IL, ZDA.

P. Filip Rupnik, 1998-2005.

Umrl 4.2.2020 v Šempetru pri Gorici.

P. Darko Žnidaršič, 2005 do danes, voditelj misijona.

Sestre frančiškanke Brezmadežnega spočetja:

S. Ksaverija Jerebic, 1971-1974, 1975-1981.

Umrla 4.3.1996 v Ljubljani.

S. Mirjam Horvat, 1972-1982.

S. Marija Kadiš, 1975-1980.

Umrla 9.5.2018 na Brezjah.

S. Hilarija Šanc, 1974-1975, 1980-1997.

Umrla 5.1.2008 na Brezjah.

S. Francka Žižek, 1988-1997.

Sedaj je predstojnica v Ljubljani v Šiški.

KDOR VIDEL JE ZGODOBO SLOVEN'JE OTROK

Ena izmed značilnosti delovanja slovenskega izseljenskega duhovnika v Avstraliji je tudi: biti vedno na poti. Slovenski človek je poiskal svoj novi dom v vseh večjih krajih velike Avstralije. In Avstralija je - za primerjavo - velika za dobrih trideset Jugoslavij.

Ta čas deluje med Slovenci v Avstraliji pet slovenskih duhovnikov: p. Janez Tretjak v Adelaidi, p. Bazilij Valentin in p. Bernard Goličnik v Melbournu, p. Valerijan Jenko in p. Ciril Božič v Sydneju. Občasno pa nas obišče tudi zlatomašnik dr. Ivan Mikula.

V čudovitem jesensko obarvanem nedeljskem popoldnevnu, 27. maja 1984, sem na poti k živi slovenski skupnosti v Wollongong. Pater Valerijan pa ta čas vodi romarsko skupino sydneyjskih Slovencev k lurški votlini Earlwooda. Zahvaljujoč modemi tehniki sem v avtu lahko v družbi uglašenega mladinskega pevskega zbora Svetе Družine iz Adelaide. Moje misli pa se neprestano vračajo teden dni nazaj - na čudoviti večer, ki nam ga je pripravilo nad dvesto mladih - na mladinski koncert, ki je bil v soboto, 19. maja 1984, od 6.30 zvečer v naši dvorani v Merrylandsu. Mladi iz Adelaide mi žametno prepevajo in jaz z njimi:

*»V gorenjsko oziram se skalnato stran,
Triglavova bleše se vrhovi;
proti jasnemu nebu kipi velikan.
Kaj delajo Bleda sinovi?
Kdor videl je zgodbo Sloven'je otrok,
je slišal njih petje, njih vrisk in njih jok.
Vse je vihar razd'jal,
vse je vihar razd'jal,
narod pa zmeraj stal,
narod pa zmeraj stal*

*Gledam nad Triglavom neba obok,
gledam nad Triglavom neba obok,
gledam nad Triglavom neba obok!«*

Ne le, da »gledam nad Triglavom neba obok«, povzpel sem se spet na vrh našega očaka - 2864 metrov visokega Triglava - kakor tistega 4. avgusta 1982, ko sem mu šel reč: »Zbogom! Poslavljam se od twojih strmin in grem vsaj za nekaj let za ljudstvom, ki se je rodilo v tvoji senci, zdaj pa mu svetijo zvezde Južnega križa.« Tedaj, v tistem sonca naznanjajočem jutru in ob njegovem vzhodu, sem si s sten Aljaževega stolpa prepisal misli, ki jih je tja zapisal Domovini D. T. 10. novembra 1977:

»Rodile so nas tvoje razbrazdane stene, rasli smo v tvojem naročju previsnih predgov, božale so nas tvoje raskave roke plazov in viharjev, hladile ledene noči so nam vročična čela, učila spoštovati življenje si nas na robovih smrti, in pokazala si nam večno resnico in zadnja spoznanja, zato globlje kot te neskončne globeli zapisana večno v naših si srcih, o domovina!«

Spet previjem kaseto. Naj mi mladi še poj: »Kdor videl je zgodbo Sloven'je otrok, je slišal njih petje, njih vrisk in njih jok.« Ti mladi, ki tako lepo pojo in so up slovenske pomladi v Avstraliji, pa vendar nikoli ne bodo mogli doživeti »zgodbo Sloven'je«, ne več popolnoma slišati in razumeti »njih petja, njih vriska in njih joka«. To je davek izseljenstva. Je pa v njih toliko veselja do slovenske pesmi in plesa, da bo še dolgo odmevala v svetu. Da je res tako, mi zagotavlja pojoča radost mladih s sobotnega koncerta. Saj vsa ta ljubezen, vtkana v te naše mlade, ne more biti pozabljena.

Odbor »Zbornika« me je naprosil, »da bi bilo zelo lepo in prav, če bi predstavil tudi verski center, ki je imel in še ima posebno pomembno vlogo pri skrbi za naše izseljence in njihove potomce in to ne samo v verskem smislu, ampak tudi v kulturnem, socialnem, vzgojnem, družbenozabavnem in drugih.« Naj najprej povem, kaj je pravzaprav tisto, kar je slovenskega duhovnika pehalo za ro-

jaki po svetu. Bila je to skrb, da bi »narod zmeraj stal« in bil je to popoln posluh za »petje, vrisk in jok« od doma iztrganega človeka. Komur je poznana zgodovina slovenskega duhovnika, ki je izšel iz ljudstva in je bil tudi resnično za ljudstvo: oznanjevalec Kristusovega evangelija in nosilec slovenske kulture skozi stoletja, - temu pač ne more biti nerazumljivo vse to razgibano versko, narodno, kulturno, pedagoško in socialno delovanje slovenskega duhovnika med našimi izseljenci. Morda duhovnik, ki je ves v službi duhovnega, lažje razume resnico, ki je zapisana na Aljaževecem stolpu (tudi Aljaž je bil duhovnik): »Zato globlje kot te neskončne globeli, zapisana večno v naših srcih, o domovina!« - »Zakaj ljubezen je ena sama in nerazdeljiva; v en sam kratek utrip srca je stisnjeno vse - mati, domovina, Bog,« naj pojasni Ivan Cankar. Iz ljubezni do rojakov, do naših ljudi, iz ljubezni do naše besede in do vsega tistega, kar v sebi nosi beseda domovina in iz ljubezni do Boga, je slovenski duhovnik postal izseljenčev brat.

Ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar je v Slovenski koledar (Ljubljana 1983) napisal med drugim: »Prvo, kar želim poudariti, je, da je Cerkev dajala in še vedno daje veliki večini naših izseljencev, včasih in ponekod celo pretežni večini, močno človeško, versko, socialno, kulturno in narodno pomoč in oporo. Druga splošna ugotovitev je, da je za veliko večino naših izseljencev najdragocnejša dedičina vera in materin jezik, ker so ravno po teh dveh vrednotah najgloblje zakoreninjeni v slovenskem narodu in matični domovini.«

Delo slovenskih Frančiškovih sinov med našimi izseljenci Pete celine se je začelo leta 1951 s prihodom p. Klavdija Okorna in p. Bena Korbiča iz Združenih držav Amerike. Še isto leto sta začela izdajati tudi mesečnik »Misli«, ki je še danes najmočnejša povezava med Slovenci v Avstraliji pa tudi po svetu. Po dveh letih delovanja sta se patra vrnila v ZDA, njuno delo pa je prevzel p. Rudolf Pivko, ki je prišel v Avstralijo po izgonu s Kitajske (umrl 1963 v Sydneju). Iz ZDA so prišli še širje: p. Bernard Ambrožič (1955; umrl 1973 v Sydneju), p. Bazilij Valentin

(1956), p. Odilo Hajnšek (1961 - 1965; umrl 1971 Sloveniji), p. Valerijan Jenko (1963), in p. Filip Inocenc Ferjan (1975 - 1980). Iz Slovenije je leta 1969 prišel novomašnik p. Stanko Zemljak, ki je v Avstraliji končal bogoslovne študije in deloval enajst let skupaj s p. Bazilijem v Melbournu. Iz Slovenije so še prišli: p. Lavrencij Anžel (1975 - 1979), p. Janez Tretjak (1980), p. Ciril Božič (1982) in p. Bernard Goličnik (1983), ki je svoj teološki študij končal leta 1981 v Melbournu. Že vse od leta 1952 pa deluje v Avstraliji koroški škofijski duhovnik dr. Ivan Mikula.

V pomoč duhovnikom je tudi šest slovenskih sester, ki so prišle v Avstralijo leta 1966.

Danes delujejo v Avstraliji trije slovenski verski centri: v Sydneju, Melbournu in Adelaidi in Slovenci so si v vseh treh mestih zgradili svoje cerkve: leta 1968 v Melbournu, 1973 v Sydneju ter leta 1983 v Adelaidi. V letu 1983 pa je slovenski klub »Planica« v Wollongongu kupil od anglikancev lepo cerkev.

Pa poglejmo zdaj od blizu in s strani obraze, ki so zgodovina in sedanost, načrtovanje in rast slovenskih verskih središč v Avstraliji.

Pater **VALERIJAN JENKO**, Šiškar z gorenjskimi koreninami, dobrosrčen pa, kakor da bi bil Štajerec ali Dolenjec. Z njim sem se zadnje leto dopisoval in on mi je tudi pomagal, da sem lahko prišel v Avstralijo.

Oktobra 1983 je preteklo že dvajset let, kar je prišel sèm iz ZDA. Hotel se je pridružiti poljskim frančiškanom, ki so šli misjonarit na Filipine. Pa so ga čakali težji misiji - med Slovenci v Avstraliji. Vsaj tako je razmišljal neki možakar, ki ima zares bistre misli: »Težko je človeku, ki gleda samo za dolarjem, pokazati na božje. Preprosti ljudje v pravih misijonih znajo misjonarjev trud gotovo bolj ceniti.« Verjetno je res tako.

Pater Valerijan je začel iz nič. In zdaj ga včasih malo podražim, da je pokupil že skoraj pol Merrylandsa. Pred enajstimi leti je sezidal cerkev svetega Rafaela, zdaj pa končujemo dela na novi dvorani, ki jo je 30. januarja 1983 blagoslovil ljubljanski

nadškof in slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar. Zares lepa, akustična zgradba s številnimi prostori. V povezanosti z dvorano raste tudi sestrski samostan. Sestro Hilarijo pa že nagovarjava, da naj povabi še kakšno sestro. Pa Valerijan misli še naprej - na dom za ostarele. Zemljišče, kjer danes stojijo tri hiše, že čaka.

Ko takole s strani opazujem njegov obraz, ga imam bolj za svetnika in bi mu ne prisodil, da je tudi tak, kot se tukaj temu reče, »businessman«. Da se razume bolj na brevir kot na gradnjo. Pa zna to p. Valerijan vse lepo uskladiti! Ni dneva, ko ne bi zvečer pred spanjem obiskala še »soseda« v cerkvi. V utripu večne luči razbiram, od kod pater že toliko let črpa moč.

Kaj vse je doživel! V tujini so življenjska pota rojakov tudi trnova. Vsaj na začetku je bilo vsem težko. Vsak ima najprej svojo zgodovino, zakaj je tukaj. Potem so tu začetna leta: neznanje jezika, iskanje dela, pa spet iskanje boljšega dela, . . . In vedno znova so se nanj obračali. Zakaj vse ga še danes iščejo! Piše priporočila za šolo, za službo, za advokate, hodi po sodnijah in zagovarja naše ljudi. Obiskuje jih po bolnišnicah in zaporih. Dogodek, ki ni tako redek: Slovenska družina leta in leta ni hotela imeti nobenega stika s Slovenci ne pri cerkvi ne pri društvih. Zadnje dni pred smrtjo očeta so poiskali p. Valerijana...

»Bova kaj spila?« me vprašuje v vročini. »Pater, za dobro stvar sem vedno pripravljen,« mu odgovarjam. In potem seveda, si nalijeva sok ali kaj bolj resnega in zlasti ob večerih steče beseda o delu, o prehojenih poteh, o naših ljudeh, o življenju v provinci in načrtujeva naprej.

Veliko je delo, ki ga je p. Valerijan opravil za Slovence in slovenstvo v Avstraliji. Je neizmerljivo. In ljudje to vedo. Ko sva bila 11. decembra 1982 na otvoritvi novega slovenskega doma Triglav, je tam predsednik Slovenske izseljenske matice delil priznanja za delo med Slovenci. In ljudje nekaj vrst pred nama in za nama so začeli glasno govoriti: »Pater, zdaj pa boste dobili

priznanje!« Seveda ga ni dobil, pa ga tudi ne pričakuje. Od nikoder. Prizadevno in mrljivo dela in zgleda, da bo ostal tu, kjer je, dokler mu bo Gospod dal moči. Za Slovence v Avstraliji izgoreva, da bi ostali domovini sinovi in hčere ter Bogu zvesti otroci in v tem delu se izničuje.

Vesel sem, da mu bom lahko vsaj nekaj let pomagal pri tem težkem, a lepem in koristnem delu. In vesel je, da ni sam. Da sva zdaj dva. Pa ne le zaradi delitve dela, bolj zaradi skupnosti. V domačem, bratskem pogovoru človek zacveti.

V prvih dneh mojega bivanja v Avstraliji se je po telefonu oglasil p. **BAZILIJ VALENTIN**. Presenetil me je že njegov glas. Takoj sem moral sliko o njem popravljati: glas mi ga je razodeval mlajšega, kakor pa sem si ga predstavljal. In nekaj mesecev pozneje je prišel v Sydney, kjer sva se pozdravila kot stara znanca. Direkten je in zelo komunikativen. Takoj sem lahko vi zamenjal s ti. Kadar kaj razлага, sname očala in tedaj njegove iskrive oči še bolj zažare, njegove roke pa podčrtujejo misel, ki hoče biti vedno jasna, nedvoumna, premočrtna. Ne priznava odstopanj.

V Melbournu deluje že od leta 1956. Pred petnajstimi leti je tam zgradil lepo cerkev, posvečeno svetima bratom Cirilu in Metodu. In v kratkem bo začel z zidavo doma počitka v bližini cerkve. V oskrbi pa ima tudi Baragov dom, hišo, ki je svoj čas služila slovenskim fantom kot prvi dom v Avstraliji. Danes je v domu še nekaj slovenskih fantov, večina pa je od drugod, saj danes ni več tako množične migracije iz Slovenije, kot je bila pred desetletji in leti. V triindvajsetih letih, kolikor je p. Bazilij oskrbnik te hiše, je našlo tu streho in žlico preko 1700 fantov (štiriinpetdesetih narodnosti in šestnajstih veroizpovedi), ki so si potem v večini ustvarili svoje družine in si v širni Avstraliji postavili svoje domove. Nekaj pa jih je žalostno propadlo, utonilo v pijači in brezdelju ter hladu tujine. Tako razodeva slovenski del pokopališča v Keilorju, kjer jih nekaj počiva, svojo veliko bolečino. Tudi ta zadnji dom jim je preskrbel in zanj skrbi p. Bazilij.

V marcu 1972, dvajset mesecev pred smrtjo p. Bernarda Ambrožiča, je Bazilij sprejel uredništvo in upravo revije »Misli«. Takrat je zapisal: »Sicer ne smem trditi, da sem v urejevanju lista novinec: bo že kar petič, da me mečejo v uredniško vodo. Vselej sem srečno zaplaval in bom menda tudi zdaj...« (Misli 21/1971/51). Res dobro plava. Občudujem njegovo lepo slovenščino: toliko let že ni bil v domovini, kjer jezik živi, pa je njegovo pisanje tako živo, nič ostarelo. In oprema res solidna. Za svoje veliko delo, ki ga opravlja p. Bazilij, je 12. junija 1982 (ob praznovanju kraljičinega rojstnega dne) prejel visoko odlikovanje M.B.E.: Member of the Most Excellent Order of the British Empire. 19. novembra mu ga je pripel guverner avstralske države Victorije Rear - Admiral Sir Brian Murray.

Slovenska skupnost v Adelaidi, ki je središče vinorodne Južne Avstralije, je precej manjša po številu, kot je ta v Sydneju ali Melbournu. Vendar se zaveda dediščine, ki jo je prejela od svojih mater in očetov: slovensko besedo in vero v Boga. Zgradili so si svoje lepe domove tukaj in zedinili so se, da bodo zgradili tudi cerkev, ki bo njihova, kjer bodo poslušali božjo besedo v materinem jeziku, peli in molili po slovensko in vse to posredovali svojim otrokom. Ti sicer živijo v drugačnih okoliščinah, čutijo že avstralsko, toda po njihovih žilih se pretaka slovenska kri. Še čutijo svoje korenine, samo nagovorjeni morajo biti.

Slovenci v Adelaidi so bili več let brez svojega duhovnika. Vsaka dva meseca jih je za en teden obiskal p. Bazilij ali p. Stanko iz Melbourn. Leta 1970 so kupili zemljišče s staro hišo in z dovoljenjem nadškofije ustvarili slovensko versko središče z namenom, da zidajo tudi cerkev. Delo p. Bazilija je nadaljeval p. Filip Inocenc Ferjan. Leta 1980 se je p. Filip vrnil v ZDA in na njegovo mesto je prišel mladi pater **JANEZ TRETJAK**. V njegovem času so dozoreli mnogi sadovi, ki so bili v preteklosti posejani v slovensko adelaidsko zemljo. Mala slovenska skupnost je v osmih mesecih zgradila svojo cerkev Svete Družine, ki jo je 13. februarja 1983 blagoslovil ljubljanski

nadškof dr. Alojzij Šuštar ob navzočnosti adelaiskega pomožnega škofa Kennedyja in še drugih duhovnikov, senatorja - našega rojaka Miša Lajovica ter drugih zastopnikov zveznih in krajevnih civilnih oblasti.

Pater Janez je poln navdušenja pripovedoval: »Gradbišče je bilo živo zlasti ob sobotah, ko so prihiteli ljudje in zares sami gradili svojo cerkev. Gotovo bi šlo hitreje, ko bi gradil kakšen podjetnik, toda tako je bilo zares vse njihovo delo. Rad sem hodil na gradbišče in veliko sem se naučil od teh naših pridnih ljudi. « In zidava cerkev zida - pa še kako! - živo Cerkev. Vzdigujejo se glave, nekaj se tu dogaja, bomo poprijeli... Tako raste skupnost, tako se pletejo prijateljske vezi. Cerkev je preprosta in prijetna, zaradi svojega alpskega sloga pa ponosna, je vsekakor poleg Slovenskega doma živa priča slovenskega človeka, ki ima v en sam kratek utrip srca stisnjeno vse: mater, domovino in Boga.

Iz teh treh verskih središč slovenski duhovniki s svojo skromno močjo in obilnim božjim blagoslovom negujemo in ohranjamo slovenske svetinje. »Imam pa rad domovino. Naj bo še tako opotekava in nerazumljiva, njene besede, čeprav tako majhne v primeri z angleščino in francoščino, nemščino in kitajščino, so le duh, ki me preživlja in ohranja. Kadar se pogovarjam s kom, ki pride od tam, pijem moči slovenskega vesoljstva« (Pavle Zidar).

»Kdor videl je zgodbo Sloven'je otrok«, ne more drugače, kot razdajati, kar je sam prejel in tako ohranjevati to zgodbo.

p. Ciril A. Božič OFM

Objavljeno v:

Zbornik avstralskih Slovencev 1985 - Anthology of Australian Slovanes, 1985, Slovensko-avstralski literarno-umetniški krožek (SALUK), strani 98 do 103.

Od spominjanja živim s. Francka Žižek (1988 - 1997)

“Od spominov se ne da živeti”, pravijo. Toda pri meni ni tako. Za spomine na moja avstralska leta bom uporabila besedo spominjanje, ki podobno kot pri maši ponavziči dogajanje. Potem pa se da od tega živeti! In ker so ti spomini del moje zgodovine.

V tem času, ko vsa Slovenija, doma in po svetu, praznuje 30 letnico svoje samostojnosti, so mi misli najprej ušle nazaj v leto 1991, ko sem skupaj z vami šla v “desetdnevno vojno za Slovenijo”. Še nikoli do takrat nisem do bolečine občutila, kaj pomeni biti Slovenec in imeti lastno zemljo, ki te v življenjski ogroženosti terja nazaj, ker te potrebuje za svoj obstoj. Tem bolj sem bila potrjena v prepričanju, da domovina ni neka dogovorjena tvorba, ampak ima lastno bitnost, katere del si, ker te je rodila. In to sem doživljala pri vas, da se tudi po tolikih in tolikih letih ni pretrgala popkovina, ki vas je vezala na dom in domovino. In ko je bila ta ogrožena, ste se kljub “razlikam” še trdneje povezali, da bi ji vsak po svojih sposobnostih in možnostih stali ob strani.

Od spominjanja živim, ker sem prav ob vas zrasla v samozavestno in ponosno Slovenko. Spominjam se vaše zavzetosti in požrtvovalnosti za ohranjanje in obnavljanje verskega in kulturnega središča, klubov, za slovensko sobotno šolo, za slovenski program radia, slovenskih praznovanj cerkvenih in državnih praznikov, pirhovanj in štefanovanj, mladinskih koncertov, obhajanja slovenskih maš v Wollongongu, Canberri, v Brisbanu in na Zlati obali, v Newcastlu, v vsem dogajanju sem čutila vašo slovensko dušo; kako ste z vero in srcem vadili, igrali in peli naše verske in narodne pesmi, uprizarjali igre, kako je bilo domače na druženju po mašah v dvoranah ali drugih prostorih gostiteljev, in seveda ob slovenskih dobrokah; še danes vidim vaše veselle obraze, tudi obraze tistih, ki se zdaj smejojo iz nebes in katerih imena zasledim v “Mislih” ali v “Rafaelu”. Povsod ste znali ustvariti male Slovenije. Ker se zavedate, da brez vere, narodne zavesti, slovenskega jezika in izročila,

brez slovenske kulture ne morete preživeti kot Slovenci, ne osebno ne kot narodna skupnost. Od spominjanja živim, kako veliko ste bili pripravljeni darovati in dajati od svojega, da bi kot Slovenci lahko obstali in živelji naprej v svojih otrocih in vnukih, da bi svojo izvirnostjo za Avstralijo kot svojo drugo domovino nekaj storili in tako postali prepoznavni.

Od spominjanja živim, da cenite slovenskega duhovnika in da ste radi imeli nas sestre. Kakor koli bo zgodovina ocenila naš prispevek tamkajšnji slovenski skupnosti, je pravično, da imate slovenskega duhovnika, dokler bo en sam Slovenec ali Slovenka še hotel in hotela tako živeti in umreti. Vredno je. In zaradi tega sem zelo hvaležna bratom franšiškanom za to uvidevnost in vztrajnost, ki ju poganja njihova ljubezen do vas.

Od spominjanja živim, ko smo se srečevali na vaših domovih, pred cerkvami, v klubih, na raznih “uradnih” sprejemih; resnično, znali ste sestre narediti pomembne in potrebne.

Vsaj enkrat na dan se sprehodim z svojim fantom (kuža Taro) mimo tovarne Tuba Lajovic v industrijski coni Šiška, kjer sestre živimo, in tako se nehote spomnim nanj in na vse avstralske Slovence.

Od spominjanja živim, od sodelovanja z mladimi; občudovala sem njihovo željo in dejansko vključenost v vse dejavnosti: bili so v kuhinji, pri šanku, na odru, na pevskem koru, stregli so pri mizah, čistili, sodelovali na proslavah in praznovanjih; občudovala sem njihovo prizadevanje, da smo govorili slovensko, da so premagovali razdalje od doma do središča. Pa so bili vedno dobre volje in zabavni, da je bilo veselje biti z njimi. Od njih sem se naučila spoštovanja do vrednot staršev in njihove dediščine, končno tudi angleščine. Spominjam se, kako smo zapeli in zaigrali Slovenski božič Matije Tomca. Brez njihovega deleža ne bi uspeli, in pred temi univerzitetnimi glasbeniki se še danes počutim majhno. Zdaj imate že svoje otroke.

O, da bi jih vsaj enkrat pripeljali v Slovenijo, da bi doživelj njene lepote, videli njen napredek, prisluhnili njeni govorici, okusili njenogostoljubnost, potem bi bili še bolj ponosni na svoje stare starše in na svoj izvor. Mladi radi vprašajo: Kaj bom imel od tega? Če se učim slovenski jezik? Gre za več kot za neposredno korist. Gre za vašo istovetnost in celovitost, dragi mladi, za vašo identiteto in integriteto. Pa saj ne morete zanikati svojih korenin: nekaj slovenske krvi vendar teče po vaših žilah in nekaj je slovenskega zapisa v vaših genih - in to je dedno! Svojih staršev, ki jih gotovo ljubite, ne morete zanikati. Vse pa, kar je ljubljeno, ne moreti izgubljeno. Slovenija vas ljubi, dragi mladi, zato za njo ne smete biti izgubljeni. Vi pa poskrbite za svoje starše in jim omogočite stik s slovenskim v Avstraliji, da ne bodo ginili od domotožja.

Od spominjanja živim, od obiskov starejših in bolnih; pri njih sem doživila, kaj pomeni biti rojen v Prekmurju ali na Primorskem, slovensko govoriti, peti, čutiti. Nekateri so razumeli samo še slovensko in si žeeli domov, domov. Spominjam se, kako so njihovi otroci in vnuki obžalovali, ker se niso vsaj malo naučili slovensko, da bi se lahko pogovarjali s staro mamo. Bilo jeboleče.

Dragi in spoštovani moji rojaki, od spominjanja vaše darežljive in iznajdljive ljubezni živim. Ne morem pozabiti, kakšno popotnico ste mi skrivajte pripravili pevci z družinami ob mojem prvem odhodu na dopust po petih letih. Tudi na moški zbor “Triglav” sem ponosna, da so prišli v cerkveni zbor in smo lahko zapeli pasijon. Na veliki petek je nek domačin vprašal enega od triglavskih pevcev: “Kaj pa ti tukaj?” Odgovoril mu je: “Ne veš, da je Kristus umrl za grešnike”!

Naj to zadostuje. Mojih spominov na bogastvo in razgibanost vašega življenja je za debelo knjigo. Čeprav je minilo že okoli 24 let, odkar sem odšla iz Avstralije, in čeprav je med Slovenijo in Avstralijo velikanska razdalja, obstaja vez, ki ohranja spomin živ in ustvarja bližino: to je molitev in hvaležnost. Nedavno je Plečnikova cerkev sv. Frančiška Asiškega Ljubljana-Šiška, v kateri molim za vas, postala del svetovne kulturne dediščine. Na to smo ponosni in vabljeni, da si jo ogledate.

“Slovenec sem, od zibelke do groba”. Za avstralskega Slovenca je lahko težava, v kateri zemlji bo počival. Gospod Alfred Brežnik je to s svojimi domačimi enostavno rešil: “Pol piksne tu, pol piksne tam”. Če vas ne prehitim, vam prinesem nagelj in rožmarin, ta slovenski spomin.

A mojih spominov ne bi rada končala tukaj. Ampak vam želim, da ostane zdravi, še dolgo živite in pridete kdaj domov, v Slovenijo.

Vaša s. Francka

Sestra Francka in kuža Taro

S. Mirjam Horvat (1972 -1982)

Kot še edina živeča sodelavka v misijonu - od tistih, ki smo bili v mojem času v Merrylandsu, sem bila naprošena v imenu p. Darka, naj napišem nekaj spominov, ki bodo objavljeni v knjigi ob 50-letnici delovanja misijona.

V Avstralijo sem odpotovala leta 1972, kot 21-letna. Prvi pristanek je bil v Melbournu, kjer so že nekaj let delovale sestre frančiškanke Brezmadežnega spočetja, ki sem jim tudi jaz pripadala. Tam je bila tudi s. Ksaverija Jerebic, s katero sva čez pet dni odpotovali v Sydney. Prvo doživetje je bilo nekaj posebnega zame, saj je bila stavkali delavci na bencinskih črpalkah (Petrol strike). Pater Valerjan naju je prišel iskat s Toyoto, ki je bila že dobro v letih. Med vožnjo smo imeli prvo dogodivščino, da avto enostavno ni hotel vžgati. Pater Valerjan mi je dal kos železa in mi pokazal, kjer naj tolčem in on je med tem vžgal avto. V MERRYLANDS smo prispeli srečno, kljub temu, da smo prišli pozno ponoči, so nas pričakali člani družin Šarkan in Kobal. Vse je bilo lepo pripravljeno, po večerji smo se hitro poslovili, saj bila vožnja utrudljiva in že smo bilo vsak v svoji postelji. Moram priznati, da kljub utrujenosti nisem mogla spati, ker mi je bilo tako hladno, nikoli prej in ne pozneje nisem doživelka kaj takega. Naslednji dan nam je gospa Klakočer kupila električne blazine in nikoli več ni bilo težav.

Cerkev je bila že končana, vendar ni bilo ne turmov, zvonov, križevega pota, križa in še marsičesa ne. Imelo smo veliko piknikov, vsakega z določenim namenom. Družine so bile mlade in vsak je priskočil na pomoč, da je cerkev sv. Rafaela postala to, kar je še danes. Skupno smo uspeli vse.

P. Valerjan me je vpisal v tečaj angleščine. Končala sem kar 3 tečaje. Z vlakom sem potovala dnevno v Sydney, tako sem bila vsaj delno pripravljena, da smo začeli s poukom verouka in poukom slovenščine najmlajših pri Sv. Rafaelu. Čeprav je bil pouk ob sobotah, je veliko staršev moral delati tudi ob sobotah. Pater Valerjan mi je dal na razpo-

lago svoj avtomobil Toyota, da sem šla uro pred poukom po otroke, ki niso mogli priti do našega centra in po pouku sem jih peljala nazaj. Včasih je bilo tudi do 12 otrok v avtu in hvala Bogu in sv. Rafaelu, ki so nas varovali.

Med glavnimi počitnicami v januarju smo imeli taborjenja, teden dni za fante in potem teden dni dekleta. Blizu Kurrajong-a na Mt. Mileni nam je g. Ljenko Urbančič dal na razpolago svojo zemljo, da so očetje postavili velike šotorje, kjer smo taborili. Bilo je vedno zelo doživeto in predvsem dekleta so medseboj navezala tesne stike, nekatera mislim, da so še danes povezana. Prvi teden, ko so taborili fantje, sem doživila nekaj, kar ne bom pozabila nikoli. Fantje so pripravili ogenj zunaj, kjer je bila plošča, na kateri smo pekli. Nesla sem klobase na velikem krožniku in naenkrat slišim šumljanje. Ko opazim, že kričim: "KROKODIL!" Fantje so pridrveli in se smeiali; to je vendar GOANNA. Klobase so končale vse na tleh v prid GOANNE, saj sem v strahu stresla vse na tla.

Leta 1974 smo doživeli nepozaben obisk ansambla bratov minoritov MINORES. Vsi smo jih vzljubili tako, da so bile dvorane napolnjene do zadnjega sedeža. Gostovali so v vseh naših misijonih centrih in povsod so bili ljudje veseli teh mladih duhovnikov, ki so peli kot angeli. Znali so pripraviti mledo in staro za domače razpoloženje.

Leta, ki sem jih preživela v Merrylandsu, so bila zelo pestra. Vedno je bilo nekaj novega v cerkvi in drugod. Tudi dvorana in stovanje za patre je bilo zgrajeno v tem času.

Moram priznati, da imam zelo lepe spomine na MERRYLANDS. Bilo je lepo, škoda, da vse, kar je lepo, mine prehitro.

Miriam Klemen

**Pastoralno delovanje patrov po drugih
krajih in aktivnosti**
*Pastoral activities of the Fathers in
other cities*

Wollongong

Slovenska cerkev Vseh svetnikov, Figtree (Wollongong)

V ZAVETJU VSEH SVETNIKOV

**Ob praznovanju 25. obletnice blagoslovitve cerkve
Vseh svetih, Figtree – Wollongong NSW, november 2008**

VESELEMU PRAZNOVANJU srebrnega jubileja blagoslovitve cerkve Vseh svetih v Figtreeju se pridružujem s hvaležnostjo Bogu, da sem mogel nekaj let delati skupaj z vami, dragi rojaki in ljudje drugih narodnosti, ki ste doprinesli svoj velik delež, da je anglikanska cerkev Vseh svetih postala najmlajše slovensko katoliško svetišče na tleh Avstralije.

Bila je sobota, 11. septembra 1982, ko sem v modrini pomladanskega dne prvič pristal v Sydneju. Naslednji dan je bil seveda slovesen sprejem pri sv. Rafaelu v Merrylandsu in po ksilu je odpeljal poln avtobus mladih družin za srečanje s slovensko skupnostjo, ki je imela takrat nedeljsko mašo v kapeli Villa Maria v Wollongongu.

Prvo srečanje z vami je bilo že na razgledni točki Bulli. Spomnim se, da je sedaj že pokojni Ciril Škofic, doma z Brezij, prinesel tja domačega vina rekoč: "Brezjan Ciril za Cirila Dolenjca. Brez cvička ne gre!" Zanimivo, kako gre potem naša življenska pot: Tudi Ciril Dolenjec je postal za šest let brezjanski Ciril! Toda to je druga zgoda.

V življenju se ponudijo priložnosti in če jih posameznik, družina, skupina ali narod zamudijo, se ne povrnejo več. Tako je tudi skupina Slovencev v Wollongongu, zbrana v klubu Planica, zvedela, da so na prodaj dvorana, cerkev in hiša, kajti anglikanska župnija, ki je to upravljala, se je selila v vecje in nove prostore. S predlogom so prišli seveda tudi k p. Valerijanu in meni, ki sem se šele razgledoval po novih razmerah, kaj drugačnih od Slovenije: Da bi navdušili slovensko skupnost v Wollongongu in okolici za nakup vseh teh prostorov. Srečali smo se na domu Ivana in Marinke Rudolf. Po spominu obujam srečanje – tam so bili še pokojni Milan Sirc, Marica in Karlo Kerčmar, Ema Mailow in morda še kdo. Seveda so bili pomisleni, ki so prihajali z različnih strani. Sam zase vem, da sem po srečanju s skupino, ki je bila pobudnik, našel dovolj razlogov za to, da sem jih lahko podprl. Vse nastajanje boste seveda popisali kronisti in ljudje, ki ste bili ves-

čas aktivni soustvarjalci, zato tega seveda ni treba meni.

Zapišem naj le, da se z veseljem spominjam živahnega, mladostnega utripa pred 25. leti in še potem: Obnova cerkve, sodelovanje z vami in umetnikom Cvetom Mejčem iz Queenslanda, ki je ustvaril čudovite podobe za vašo cerkev: Marijo Pomagaj, sv. Frančiška Asiškega, zadnjo večerjo. Spominjam se naročila za krono za Marijo in Jezusa v Sloveniji, ki sem ju osebno prinesel s seboj, skupaj s Križanim, ki ga je naredil iz gline kartuzijanski pater v Pleterjah.

Cesto iz Merrylandsa do Figtreeja sem poznal do potankosti in z letalsko točnostjo sem pri vsakem kilometru vedel za prihod v Figtree. Kako lepo se je razvijal verski, kulturni in družabni utrip občestva!

Uvedli smo sveto mašo vsako drugo in četrto nedeljo v mesecu, kar je še danes. V adventnem in postnem času smo imeli sv. maše ob petkih zvečer, prav tako v maju in oktobru. Pa še za vse praznike. Vstajensko procesijo na veliko noč sem obhajal trikrat: zjutraj v Merrylandsu, sredi dneva v Figtreeju, zvečer v Canberri. Nepozabna mi je bila vsakoletna pot na sveti večer v Figtree, kjer sem imel ob polnoči polnočnico.

Pater Valerijan je predlagal in zaživila je navauda, da smo vsako mašo in vse dogajanje kronološko zapisovala v poseben zvezek. Vedno sva zabeležila tudi obisk. In zanimivo je verjetno danes pogledati zapiske izpred 25 ali 20 let.

Sodelovanje je bilo vedno zgledno. Pevovodinja Barica Brodnik, ki sem jo klical za mojo avstralsko mamo, je vedno našla mlade organiste, ki so s skupino pevcev vadili pred mašo in po maši: njena hčerka Mojca, Vesna Hatežič, Andrew Žičkar, ki še danes tako zavzeto dela. Mladi romarji iz Slovenije s Svetovnega dneva mladih v letošnjem juliju ga niso mogli prehvaliti! Zaživel je tudi mladinski zbor!

Potem je prišla sestra Francka Žižek, ki je še dodatno obogatila lepoto bogoslužja in pes-

trost kulturnih nastopov v Figtreeju in seveda v Merrylandsu, pa tudi po drugih krajih, ki jih oskrbujemo iz Sydneysa. Mežnar Hans Konrad in potem Ciril Škofic – sedaj oba že pokojna – sta vzorno skrbela za cerkev. Nenehno aktivni pobudnik in še sedaj zaslužni predsednik kluba Planica Ivan Rudolf z ženo Marinko je zgledno in potrežljivo vodil razgibano delovanje. Planica Wollongong je edini slovenski klub, ki ima svojo cerkev! Verjetno je moral kdaj tudi kakšno slišati na ta račun; najprej pomisleni z ene strani, potem pa tudi kaj z druge strani.

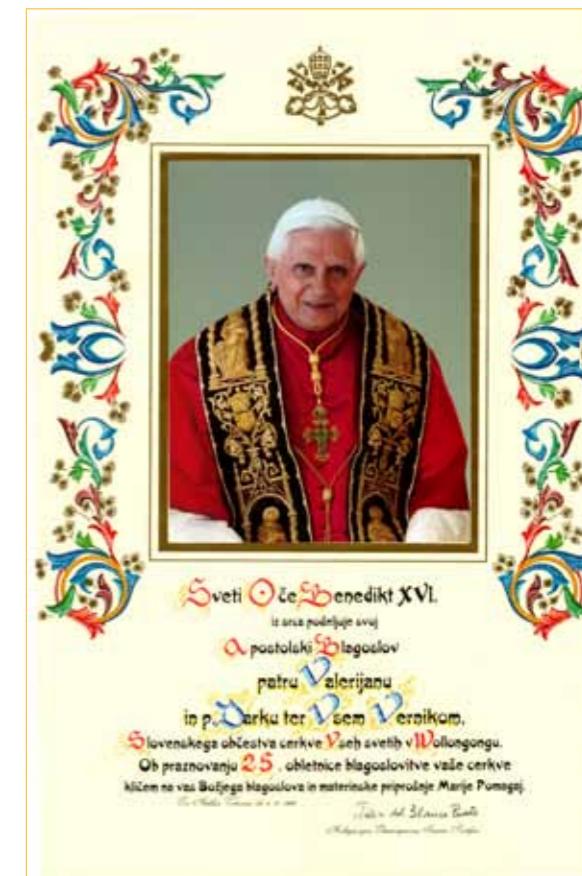
Zaslužni pa ste vsi, ki ste sprejeli razne odgovornosti v upravnem odboru kluba, pri raznih dejavnostih, od kuhanje, od koder je bila vedno prinesena večerja patru, sestri in drugim; vsem, ki ste skozi vseh 25 let z veseljem in ponosom oživljali to svetišče in ta slovenski prostor med goro in morjem, kar menda pomeni aborigenska beseda Wollongong.

Hvala vsem, s katerimi smo pred četrt stoletja in še potem do leta 1992 skupaj zavzeto ustvarjali podobo tistega časa in to zavzeto delate še danes. V molitvi se spominjam tolikih, s katerimi smo se takrat srečevali, pa so že v družbi vseh svetih.

Hvala neumorni Margaret Hatežič, ki sedaj dokumentira preteklost in sedanost in me je povabila, da lahko z vami delim tudi ta lep, praznični čas – srebrni jubilej blagoslova vaše cerkve.

Čestitke. Naj še naprej zlati!
Lepo pozdravljeni in Bog živi!

pater Ciril A. Božič OFM,
sedaj pri sv. Cirilu in Metodu v Melbournu, ki v
letošnjem letu praznjujeta 40. obletnico blagoslovitve
naše prve slovenske cerkve v Avstraliji.
Melbourne, 25. avgusta 2008

Prvo adventno nedeljo, 27. 11. 1983, je škof William Murray blagoslovil slovensko cerkev Vseh svetnikov v Figtreeju pri Wollongongu. Cerkev, dvorano in hišo je kupilo tamkajšnje slovensko društvo "Planica".

Njen predsednik Ivan Rudolf je predlagal, da bi odslej imeli slovensko mašo v tej novi pridobljeni cerkvi poleg društvene dvorane. Maša je odslej vsako drugo in četrto nedeljo v mesecu ob 5. uri popoldne, za velike praznike in ob posebnih prilikah.

Od leta 2014 je sv. maša samo vsako 2. nedeljo v mesecu, za velike praznike, ob pogrebih in ob posebnih obiskih ali praznovanjih.
p. Darko

Nastop pevke Katelin Koprivec

Praznovanje 50-letnice slovenskega Kluba Planica, 9.2.2020

CHURCH CHOIR WOLLONGONG

Cerkveni zbor Wollongong, 1966 – Present

ORGANISTS: Sonja Žabkar, Vesna Hatežić, Andrew Žičkar, Mojca Brodnik, Marija Barič, Carmen Fuderanan-Austin, Andrew Žičkar organist, with the Church Choir Wollongong and tirelessly then took over the role of conductor. In recent times, Andrew Žičkar has provided organ accompaniment to the mixed church choir which has, at times, been provided by Vesna Hatežić, Mojca Brodnik, Marija Barič or Carmen Fuderanan-Austin.

As early as 1966, a women's choir was formed in Wollongong, which sang regularly at the Villa Maria Chapel, where Mass was celebrated in the Slovenian language.

The organisers of this choir were Ivanka Žabkar and Barica Brodnik. Ivanka Žabkar chose and prepared the musical scores, whilst the organ was frequently played by the young Sonja Žabkar. This choir sang at church services through to 1983.

In 1983, the Wollongong Slovenian community acquired a small church with a house named 'The Church of All Saints' (Cerkev Vseh Svetnikov). The community moved its base to this Figtree location, where they had also established a clubhouse for the Slovenian Australian Club Planica. Soon after they moved

here, a mixed choir was established which was led by Barica Brodnik. After 1988, the choir sang under the leadership of Sister Francka Žižek until her departure in 1997. Barica Brodnik, who had previously given selflessly

The choir perform at a festive event in national costume As early as 1966, a women's choir was formed in Wollongong, which sang regularly at the Villa Maria Chapel, where Mass was celebrated in the Slovenian language.

The organisers of this choir were Ivanka Žabkar and Barica Brodnik. Ivanka Žabkar chose and prepared the musical scores, whilst the organ was frequently played by the young Sonja Žabkar. This choir sang at church services through to 1983.

Church Choir Wollongong perform at the 2003 Slovenian Youth Concert in Sydney

Newcastle

50 LET SLOVENSKIH MAŠ V NEWCASTLU

Prva slovenska maš za rojake v Newcastle in okolici je bila 26. avgusta 1956. Takole je povabil rojake k službi božji p. Bernard Ambrožič v Mislih avgusta 1956:

»MAYFIELD-NEWCASTLE! To je pa NOVO! Tamkajšnji rojaki so povabili slovenskega duhovnika in uredili, da bo slovenska služba božja četrtu nedeljo, 26. avgusta. Cerkev: Na hribu v Mayfieldu, sv. Alfonz, znana tudi pod imenom »Ave Maria«. Do nje se pride po Woodstock ulici. Čas: 11 A.M. ali ob enajstih dopoldne. Eno uro pred mašo ali že prej spovedovanje. Spovedovanje tudi v soboto poprej isto tam ob 4. popoldne.

Rojaki in rojakinje v Newcastle in okolici, vzemite na znanje! Povejte se drugim, ki morda niso naročeni na MISLI! – *P. Bernard*«.

Petdeset let je vsekakor važen mejnik v življenju vsakega posameznika, še bolj pa je to važen dogodek neke skupnosti. Ob takih jubilejih se navadno še bolj zavemo, kako hitro mineva čas in kako kratko je pravzaprav naše življenje.

Prve maše se je udeležilo vsaj 19 odraslih rojakov in 10 otrok, kakor nam pokaže črno-bela fotografija, ki se je kot živ spomin ohranila do danes. Od teh je vsaj dvanajst že pokopanih na Gospodovi livadi, med njimi Milan in Ivanka Torbica, Peter in Pavla Kolatchew, Alojz Marčič, Tončka Lampe, Ivanka Smuck, Andrej Mavrič, Andrej in Hermina Pichler ter drugi, za katere nam ni znano, kam po svetu so se razšli.

Udeleženci prve slovenske maše v cerkvi sv. Alfonza ali »Ave Maria«, Mayfield, 26. avgusta 1956, s p. Bernardom.

Največ dve maši sta bili v cerkvi »Ave Maria«, vse naslednje so sledile po zaslugi Hermine Pichler in Ivanke Torbica v cerkvi Sv. Srca Jezusovega v Hamiltonu, katera je šele pred nedavnim postala katedrala Newcastle/Maitland škofije. Mašo imamo vsako peto nedeljo, ko jo mesec ima, in posebej za božič in veliko noč.

Vsa leta so nas pridno obiskovali frančiškani, slovenski škofje in drugi duhovniki. Naj omenim samo nekatere: p. Bernrad Ambrožič, p. Odilo Hanjšek, dr. Ivan Mikula, p. Ciril Božič, p. Filip Rupnik, škofje Janez Jenko, Alojzij Šuštar, Alojzij Uran in Franc Kramberger, in seveda nam posebno priljubljen in zvest prijatelj ter duhovni vodja p. Valerijan Jenko, in zadnje leto p. Darko Žnidaršič.

Samostanska cerkev sv. Alfonza ali Ave Maria, občudovanja vredna stavba na 1,2 hektarja veliki parceli, katera ima kapelo, obloženo z marmorjem, in kateri pripade več čudovitih stavb, kjer so živeli bratje redemptoristi, je danes stara 119 let. Ker je red redemptoristov v Newcastle izumrl, je po poročilih dnevnega časopisa vse skupaj na prodaj.

V nedeljo, 30. julija 2006, smo se pri naši redni maši spomnili te visoke obletnice. Pater Darko je organiziral poln avtobus rojakov iz Sydneja, ki so nas prišli ob tej priložnosti obiskati. Okrog 80 ljudi se je udeležilo slavnostne maše. Tako veličastno še nikoli ni zadonela slovenska pesem v cerkvi Srca Jezusovega kot to nedeljo!

Newcastle

As early as 1949, Slovenians are recorded as settling in the Newcastle area. After the Second World War, many emigrants from war torn Europe, including Slovenians, were accommodated in several hostels across the country. In Newcastle, they were sent to the 'Greta' hostel. Greta was situated 50 kilometres west of Newcastle.

Many Slovenians were employed either at the textile factory in Maitland, the army camp in Singleton or within the steel industry of Newcastle. After leaving the hostel, many permanently settled in Newcastle, while others re-settled in other parts of the country.

There is evidence that the Slovenians began to group socially together around 1953/1954, with encouragement from the clergy from Sydney, who were influencing greatly the quality of life in the Slovenian community. A frequent visitor to Newcastle was Dr. Ivan Mikula, a missionary priest who catered to the needs of new settlers.

In the early years, Mass in Slovenian, was offered at a small church named St. Alphonse, sometimes known as Ave Maria, in Mayfield. In later years Mass was offered at the Church of the Sacred Heart at Hamilton.

Father Valerijan Jenko and other Fathers visited Newcastle and offered Mass every 5th Sunday of the month, on special religious occasions or visits of Slovenian bishops or provincials or other visiting priests. Father Darko Žnidaršič continued to offer Mass for several years until only recently.

V zadnjih letih se je število udeležencev pri slovenskih mašah zmanjšalo zaradi starosti, bolezni, smrti rojakov. Nekateri ne morejo več voziti v večernih urah. Zato smo leta 2015 ukinili svete maše 5. nedeljo v mesecu in obdržali samo dve nedelji, nedeljo po Božiču (sv. Družina) in nedeljo po veliki noči (bela nedelja).

Bili smo majhni, pa vendarle prisrčna skupnost in radi smo prihajali. Žal se je v naslednjih letih dogajalo, da je sv. maša morala kdaj odpasti zaradi različnih okoliščin ali tudi iz razloga, ker bi nas bilo premalo pri Božji službi.

Zadnjo sveto mašo in srečanje smo imeli 26. maja 2019. Leta 2020 je sveta maša odpadla zaradi covid-19. Potem sta nepričakovano umrla eden za drugim zakonca Emil in Marija Grosman. Septembra 2020 smo uradno prenehali.

Canberra

Biserna maša p. Valerijana Jenka, 19.8.2012.

Obisk župnika g. Toneta Vriska in skupna sv. maša v Canberri, 1.2.2009.

Canberra

The services in Canberra were originally held at St Mary's Church in Braddon and currently are held on the third Sunday of the month at St Peter and Paul's Church in the Canberra suburb of Garran. In the very early days (c 1952), Mass was celebrated in St Mary's Church by Father Bačinskas, a Lithuanian priest. He married young Slovenian couples including loyal parishioners, Cvetko and Ada (née Velan) Falež.

Whilst Father Bačinskas didn't speak Slovenian, he spoke Italian and German as well as English and so was able to communicate with the members of the community. A number of Slovenians attended his weekly Mass at St Mary's Church.

In the early 1960s, Father Valerijan Jenko was the Slovenian Franciscan priest who travelled the three-hour drive from his parish in Merrylands, Sydney to attend to the parishioners of the Slovenian community in Canberra. He would come to Canberra, initially on an ad hoc basis.

After mass was celebrated at St Mary's and St Patrick's Churches in Braddon, the venue was changed to the Chapel of St Peter and Paul's School in Garran. For a brief time parishioners transferred to St Bede's Church in Red Hill and then finally back to St Peter and Paul's Church where Mass is celebrated every third Sunday of the month to this day. Father Valerijan was often driven by accompanist Sister Francka or later, Carmen Funderanan-Austin during the afternoon drives to Canberra.

Father Valerijan was eventually joined by Pater Lovrencij Anžel and Pater Ciril Božič.

In recent years Father Darko Žnidaršič has had this parish under his wing.

...Through song and praise of God, the Slovenian Australians in Canberra regularly worshipped and united their group to form a close-knit community, once again thanks to the Franciscan fathers who came as pioneers to this land.

Extract from Anthology of Slovenian Australian Musicians – Katarina Vrisk /pg.262-263/

The Slovenian Church Choir Canberra on the occasion of the Baptism of Karmen Falež in 1992 (front row) with (L to R) Florian Falež (II), Florian Falež (III), Veronika Falež and Marika Falež with Karmen Falež. In the rows behind (L to R) Marija Godec (formerly Osolnik, née Falež), Suzi Smrdel, behind them are Sister Francka Žižek at the electronic organ, Marija Valenci, Marija Hebar, Marija Urbas and the men are Kocjan Kobal and Frank Bresnik.

Slovenian Church Choir Canberra 2015 with accompanist Oskar Urbas

SLOVENIAN CHURCH CHOIR CANBERRA

Slovenski cerkveni zbor Canberra, 1970 – present

PAST AND PRESENT MEMBERS (incomplete): Marija Valenci, Marija Urbas, Ivanka Bajt, Marija Godec (formerly Osolnik, née Falež), Maria Hebar, Geni Kavaš, Josephine Sullivan (formerly Pivar, née Kavaš), Jožica Koštrica, Simona Osolnik, Elka Lavrenčič, Kocjan Kobal, Cvetko Falež, Frank Bresnik, Ivan Urh, Stanko Godec, Jožef Koštrica, Martin Osolnik

CONDUCTORS/CHOIR LEADERS: Sr Francka Žižek, Marija Valenci, Marija Urbas

ACCOMPANISTS: Josephine Bresnik, Susan Falež, Brigitte LeStrange (née Osolnik), Sr Francka Žižek, Brigitte Bezjak, Carmen Funderanan-Austin, Oskar Urbas

Paying homage to Slovenian culture and heritage has been a traditional feature of the Slovenian Church Choir Canberra at the monthly services conducted by the Slovenian priests from Sydney.

The choir leaders over the years have included Sister Francka Žižek, who travelled from Sydney to work with the choir, Maria Valenci who led the choir for the 17 years following Maria's passing and Marija Urbas who has led the choir since December 2013. Marija's grandson, Oskar Urbas, who has been playing the piano since he was seven years old, has accompanied the choir since October 2013.

Other accompanists have been Josephine Bresnik who began accompanying the choir at 12 years of age, Susan Falež, Sister Francka Žižek, Brigitte LeStrange (née Osolnik), Brigitte

Bezjak who accompanied the choir for 15 years, Carmen Funderanan-Austin from Sydney and currently Oskar Urbas. Prior to Oskar, Josephine Bresnik occasionally filled in for Brigitte Bezjak.

Mass was mostly held at 6pm. There was no formal beginning. The usual routine of the choir was to have rehearsals sometime before the evening service began. As would have often been the case, many people in the community were natural singers and simply joined together to continue their strong tradition of praising God through song. When there was a special occasion, Cvetko Falež would ask other people in the community to augment the choir group. Ferdo Strehar was one such person.....

Extract from Anthology of Slovenian Australian Musicians – Katarina Vrisk

Barbara Falež, Elka Lavrenčič (dec), Marija Hebar, Marija Valenci (dec), Vivien Boosz (née Falež), Marija Godec (formerly Osolnik, née Falež), Marija Urbas, Mrs Tadina, Ivanka Grmek, Ada Falež and Magda Hribenik

Brisbane

**Ob pomembnem jubileju Frančiškanov v
Kraljičini deželi - Mirko Cuderman**

Že leta 1959 nam je gospod Pavel Robič v italijanske begunske taborišču govoril o slovenskih frančiškanih v Avstraliji, ter nam dal kontaktne naslove z naročilom, naj se naročimo na revijo Misli in naj se pridružimo slovenski skupnosti. Njegov nasvet sem vzel resno in se v Melbournu pridružil patru Baziliju v Baragovem domu, kjer sem spoznal pri slovenski sveti maši še druge znance in prijatelje. Toda moja pot me je leta 1966 peljela v toplejše kraje v Queensland.

V Brisbanu sem se moral sprizniti z dejstvom, da tukaj nimamo slovenskega duhovnika in smo odvisni od periodičnih obiskov slovenskega duhovnika. Naš takratni organist in vodja cerkvenega pevskega zборa Stane Sivec nam je pripovedoval o prvi slovenski sveti maši že leta 1952 ob obisku patra Bena Korbiča, toda o tem dogodku ni nobene dokumentacije, niti omembe v MISLIH, ki jih je pater Beno Korbič takrat pisal in urejal.

Malo več vemo o patru RUDOLFU PIVKU, ki je obiskal brisbansko slovensko skupnost v času Božiča 1954. Točen datum ni znan. Pokojna gospa Kristina Plut je takrat organizirala cerkev in prevzela skrb za patra Pivka. Za to priliko (nam znane) prve slovenske svete maše je bila narejena skupinska slika s patronom Pivkom pred Marijino cerkvijo v South Brisbanu. Po zaslugu Kristine Plut in njenih hčerk imamo lepa bandera Marije Pomagaj in sv Cirila in Metoda. Stane Sivec je bil dolga leta oskrbnik bander. Jože Košorok, eden od najstarejših in aktivnih rojakov, nam malo več poroča o patru Pivku v svojem društvenem poročanju, kjer omenja tudi prvo slovensko zabavo, ki so jo imeli dve leti prej v dvorani BAES na George Streetu v Brisbanu. Pater Pivko si je vzel čas, da se je bliže spoznal z brisbanskimi rojaki, zato je ostal dalj časa tukaj in se ob drugi priliki zopet vrnil.

Obiski slovenskega duhovnika so se redno nadaljevali s prihodom gospoda dr Ivana Mikula. V Brisbanu je največkrat prenočeval pri družini Jožeta Košoroka. Ob tragični smrti njegovega brata Janeza je g. Mikula ostal cel teden pri njih na 36 Macartney St, Rosalie, in jih tolažil. Čeprav je bil doma s Koroške, se ni omejeval

samo na Slovence. Na poti je bil Jugoslovan in je v svoje obiske vključeval tudi Hrvate in druge dobre ljudi raznih narodnosti. Značilno za g. Mikula je tudi to, da je zelo zaupal Božji Previdnosti. Bil je misijonarski popotnik, ki je prepotoval celo Avstralijo in obiskoval rojake, po osamljenih in oddaljenih farmah brez svojega avtomobila. On ni vozil avta. Potoval je s posameznimi dobrotniki, ki so ga vozili (na velikih razdaljah od ene farme do druge farme, od enega naslova do drugega naslova poznanih ljudi po različnih mestih). Kasneje, ko sva se spoznala, sem dostikrat prevzel vlogo šoferja in ga vozil okrog. Spominjam sem, da me je ob priliki prosil, naj ga peljem k neki družini na obisk. Ko sva prišla tja, so oni (meni nepoznani gostje) praznovali veliko družinsko slavlje. Sprejeli so ga z veseljem in odprtimi rokami. Toda po parih dnevih me je gospodinja okrečala, naj se drugič telefonično najavim, predno pripeljem gosta. Vsakokrat, ko je bila v Evropi zima, je prišel med nas in za nas daroval slovensko sveto mašo ter nas z veseljem nazdravil: da smo blagoslovjeni, ko živimo v tako lepi Kraljičini deželi, da smo v cerkvi nebeške Kraljice, saj je ona prava naša Kraljica naše Kraljičine dežele. Ta naziv nam je bil všeč.

Kasneje nas je leta 1969 obiskal pater BERNARD AMBROŽIČ OFM. Povabili smo ga na prvo slovensko odersko prireditev Finžgarjeve drame Razvalina življenja. V tistem natrpanem času, ko smo selili pol našega pohištva za kulise za odersko prireditev v dvorano, je prenočeval pater Bernard pri nas v Mogilu. Zjutraj me vprašal, če se je lepo obril. Dobro izgledate sem mu odgovoril. "Sem se kar v zid gledal, ker je ogledalo izginilo", mi je resno odgovoril. Imel je smisel za humor. To je lahko opaziti v starih MISLIh, ki je pisal. V njegovem času urejanja je večji del društvene kronike našega društva Planinka zabeleženo na straneh revije Misli.

Iz Melbourna je prišel med samo za vikend novi pater BERNARD GOLIČNIK OFM in je daroval slovensko sveto mašo v Marijini cerkvi v South Brisbanu. V tistih časih se zbralo lepo število rojakov. Po sv. maši smo po navadi imeli čajanko v sosedni leseni zgradbi šolskega poslopja.

Kmalu po nakupu društvenega zemljišča nas je obiskal pater LOVRENČ ANŽEL OFM in nam ga tudi blagoslovil 27. 3.1978. Takrat smo imeli zgrajen samo BBQ prostor. Zbrala se nas je lepa skupina brisbanskih rojakov okrog patra Lovrenca in on je vodil lepe slovenske molitve z blagoslovom. Pater nam je za društvena pravila tudi narisal lep društveni grb s Triglavom in boomerangom. Pater Stanko je maševal v Marijini cerkvi v South Brisbanu. Bil je poznan po lepem petju.

PATER VALERIJAN JENKO OFM OAM je bil med nami največkrat. Sprva je daroval slovensko sveto mašo ob nedeljah v Marijini cerkvi v Sth. Brisbanu, dokler ni bila društvena dvorana dokončana, potem nekaj časa dopoldne v dvorani Planinke in popoldan v Marijini cerkvi v South Brisbanu. Po dogovoru, da spada Queensland v oskrbo Verskega Centra v Merrylandsu, je pater Valerijan postal naš duhovni pastir. Od takrat naprej smo imeli redno 4 do 5-krat letno slovensko sveto mašo. Večina patrovih obiskov v Kraljičini deželi so bile vključene tri svete maše: na Zlati obali v cerkvi Srca Jezusevega, v dvorani društva Planinka in v Buderimu na Sunshine Coastu. Pater Valerijan je tudi skrbno sledil društvenem dogajanjem pri Planinki. Ko je Anka Brožič predila igro Špelca v Ljubljani, je pater povabil vse igralce v Sydney, kjer so uspešno ponovili igro v cerkveni dvorani. Večkrat smo bili po patrovi zaslugi deležni obiskov cerkvenih in civilnih dostojašnikov iz Slovenije, ki so se mudili v verkem centru v Sydneyu. Obiski patrov so večji del prenočevali pri nas v strminah v planinah na Mt Mee. Tako je pater imenoval našo vijugasto cesto. Kadarka sva obiskovala bolnike v bolj oddaljenih krajih, sva vedno med potjo molila rožni venec. Imel je globoko vero. Rad se je udeleževal ob torkih naše tedenske molitvene skupine na Mt Mee in molitve rožnega venca. Poznal je vse ljudi in se zanimal za vsakega, ki ga je pogrešal. Rad se je odzval vabilu obiskov tukajnjih bolnikov, katere sva obiskovala po domovih in bolnicah.

Pogostokrat nas je tudi obiskal pater FILIP RUPNIK OFM. Bil je poznan po lepo urejenem bogoslužju. Vse je moralo biti po pravilih. Red

mora biti. Od patra sem se naučil precej podrobnosti, za katere prej nisem polagal dosti pomembnosti. Tako je bilo tudi na cesti. Pater je poznal vsa cestna pravila, čeprav tukaj ni vozil avta. Pater je poznal veliko ljudi, tudi takih meni nepoznanih. Pogostokrat sva jih obiskala in doživila marsikaj presenečenj. Bila sva pri starejši ženici, ki je bila že v domu ostareih. Po daljšem pogovoru sta spozala, da je pater Filip poročil njenega očeta, ko mu je žena (njena mama) umrla. Tako se je pogovor raztegnil, da sva pozno prišla domov. Rad se je zanimal za bolne rojake, da sva jih obiskala. Zanimal se za ljudi, ki so imeli sorodnike v njemu poznanih farah, saj je poznal veliko ljudi tukaj in doma. Tudi pater Filip se je pogostokrat udeleževal naše molitvene skupine pri molitvi rožnega venca in daroval sveto mašo za nas.

P. TOMAŽ MENART OFM nas je parkrat obiskal. Verjetno bi prišel večkrat, a si je poškodal nogo in je dalj časa boloval. Bil je dober pridigar. Svetu mašo je daroval v društvu Planinka in na Gold Coastu. Všeč mu je bil Queensland in je večkrat primerjal lepo slovensko Božjo naravo z obširno panoramo tukajnjega evkaliptusa, velikih farm in tukajnjih velemest.

Še dva frančiškana moram omeniti, ki sta obiskala našo slovensko skupnost tukaj. Pater TONE GORJUP in pater MIHA VOVK sta nas junija 1988 obiskala v društvenih prostorih.

Patra BAZILIJA VALENTINA OFM MBE smo večkrat vabili v Queensland, a mu je radi velike obveznosti v Melbournu pri urejanju MISLI in skrbi za slovenski misijon to ni bilo mogoče. Končno se je odločil, da nas je novembra leta 1988 obiskal. Bil je naš gost in vsi smo ga bili veseli. Poznan je bil kot odločen in resnoljuben pater, ki ni klonil pod pritiskom komunizma. Zato je vsestransko žel spoštovanje. Veliko je pomagal novim emigrantom, ki so iz begunskih taborišč prispleli v Avstralijo. Govoril nam je o svobodni in samostojni Sloveniji in nas vspodbujal k molitvi za domovino. Ponoči je pisal in urejal MISLI, ker samo takrat je imel mir pred telefoni. Brisbanska kronika društvenega delovanja je po njegovi zaslugu na splošno

zabeležena v Mislih. Misli so nas navduševale pri delu za skupnost. Njegove besede, da je nesebično delo za skupnost na koncu vedno zmagajoče, četudi so ovire pri delu. To dokazujejo uspešna dela širom Avstralije, kar so rojaki s prostovoljnimi delom in dobro voljo zgradili. Pater METOD OGOREVC OFM je prevzel vodstvo slovenske misije v Melbournu in uredništvo MISLI. Sprva ni bilo lahko novemu patru nadaljevati, saj je bil pokojni pater Bazilij velikan v svojem poslanstvu. Toda uspešno je nadaljeval njegovo delo, posebno še z urejanjem Misli.

P. CIRILAA. BOŽIČ OFM OAM bi mora omenjati že v prvih vrstah, saj nas je pogostokrat obiskoval iz Sydneysa in kasneje iz Melbourn. Pater je naredil zelo dober vtis med tukajnjimi verniki. Bil je zelo sposoben predstojnik slovenskega misijona. Bil je dober z ljudmi in ljudje so mu radi pomagali. Lično je prenovil Baragov dom in uspešno vodil uredništvo MISLI. Ko je izvedel, da se bo gradila Marijina kapelica v Queenslandu, nas je vsestransko moralno podpiral. Po njegovi zaslugi in zaslugi Marije Anžič so nas melbournski rojaki obiskali s polnimi avtobusi. Priskrbel nam je nove slike Brezjanske Marije Pomagaj, ki bodo z Božjo pomočjo še dolgo predstavljal Slovenijo tukajnjemu svetu.

Omeniti moram tudi patra DAVIDA ŠRUMPFA OFM, ki nas je obiskal ob 9. obletnici blagoslovitve slovenske Brezjanske kapelice Marije Pomagaj. Takrat je somaševal s patrom Darkom, patrom Cirilom in dvema patroma pavlincema. Pater Cyril nam ga je predstavil kot mojstra računalniške tehnike. Tudi meni je pomagal urediti zvezo z mojo tablico. Pater rad pomaga rojakom pri raznih problemih. Škoda, da ni več romarjev (vključno patra Davida) iz Melbourne, kot so bila tista leta, ko nismo imeli problema z virusom.

Pater DARKO ŽNIDARŠIČ OFM je naš sedanji dušni pastir. Obiskuje nas iz Sydneysa, kolikor mu čas dopušča in kakšne so razmere glede na epidemijo covid-19. Vsakokrat, ko gre na pot v Queensland, si mora najti duhovnika, da ga nadomešča v domači cerkvi. Pred leti je pater

po navadi imel tri svete maše: na Gold Coastu, v Brisbanu in Sunshine Coastu. Ker se število vernikov tukaj krči, smo se morali spriznjaziti z dejstvom, da ima pater samo eno sveto mašo za celotno skupnost. Poleg rednih obiskov, imamo redno letno svečanost v Marijini dolini pri naši slovenski kapelici Marije Pomagaj v sredini septembra. Letos 2021 bo že 12. obletnica. Pater Darko nam vedno lepo pozivi praznovanje z lepim petjem, posebno s petimi litanijsami Matere Božje. Takrat je ponavadi največja udeležba. Pater Darko tudi izdaja periodični list RAFAEL, ki nas obvešča o dogodkih med nami, v NSW, ACT in Queenslandu.

Omeniti moram tudi patra SIMONA PETRA BERLECA OFM. Čeprav nas še ni utegnil obiskati, vrši zelo pomembno vlogo pri uredništvu MISLI, saj nas revija povezuje v eno družino. Preko MISLI izvemo, kaj se dogaja med nami, v domovini in po svetu. Za vse tiste, ki MISLI zbirajo, je v listih celotna kronika vseh pomembnih dogodkov med nami in drugod. Sedaj vstopamo že v 70. leta. Tekom let je izhajalo že več drugih slovenskih listov, ki so po navadi nehali izhajati po nekaj letih ali mesecih.

Dejstvo je, da so MISLI pisali in urejali s prejšnjim žrtvovanjem slovenski frančiškani, ki poznajo in vedo, da so le z nesebičnim delom in Božjim blagoslovom lahko uspešni.

Mirko Cuderman,
Julij 2021

Zadnja sv. maša v prostorih Planinke, 8. januar 2020

Marijina Kapelica Brezjanske Marije Pomagaj in društveno Marijino znamenje v Marian Valley

Sedaj smo pred dvanajsto obletnico blagoslovitve naše kapelice. Lepo in prav, da se ob tem pomembnem dogodku spomnimo na začetek in gradnjo naše kapelice, saj je ponos nas vseh Slovencev v Avstraliji.

Jože Gjerek kot pobudnik in graditelj kapelice je bil v nedeljo, 9. novembra 2008, na posebnem sestanku v Marijini dolini pooblaščen, da prevzame odgovornost za gradnjo kapelice. Pooblastil ga je takratni predsednik društva Lipa Jani Pal. Izbran je bil svet zaupnikov: Jani Pal, Jože Vohar in Jože Gjerek. Takrat je Jože uradno začel nabirko darov za stroške gradbenega materiala. Njegov sin Joe Gjerek je narisal načrt bodoče kapelice, ki so ga vsi rojaki zelo lepo sprejeli. Pater Cyril Božič je skupno z župnikom g Tonetom Vriskom januarja 2009 blagoslovil zemljišče kapelice. Kmalu za tem so bili skopani jarki za temelje in 25. januarja so bile že pozidane stene. Na gradbišču so poleg Jožeta Gjereka delali še Jani Pal, Joe Gjerek in Franc Lovrec. Kalupe za betonske stene in okna je napravil Jani Pal. Streho in strop kapelice je postavil gradbenik Karel Knap, ki je zgradil tudi znamenje na društву Planinka. Pri delu

sta mu ... mu pomagala Ježe Gjerek in Jože Čeh. Streho zvonika s križem je postavil in daroval Mirko Cuderman in jo spomočjo Jožeta Čeha montiral 30. maja 2009. Franc Lovrec in Jože Čeh sta nato ometala kapelico, ki jo je Jože Čeh tudi prebarval. Tone Brožič je obložil kamnite plošče na spodnjem delu kapelice. Tone Kralj je obložil tla v kapelici in zunanjost s keramičnimi ploščicami. Melbournški umetnik Lojze Jerič je izdelal mozaik Marije Pomagaj, kakor tudi sprednji napis in grb brezjanske Matere Božje. Jože Gjerek je sodeloval pri vseh delovnih projektih, napeljal vodovod, postavil oltar, napeljal elektriko in z ženo Marto sta uredila lep vrt okoli kapelice. S pomočjo Urada za Slovence po svetu je kapelica dobila lična steklena vrata, ki varujejo notranjost pred ptiči in kenguriji. Pater Darko je daroval še kip svetega Jožefa in nato je kapelica dobila še ikono avstralske svetnice Mary McKilop ter sliko škofa Antona Martina Slomška.

Septembra 2009 je bila kapelica blagoslovljena in tega praznika se spominjamo vsako leto z vseslovenskim romanjem v sredini meseca Septembra. Jože in Marta Gjerek skrbno vzdržujeta kapelico in Marijin vrt okrog kapelice.

Obenem pa pa bi rad dodal še razlago o društvenem znamenju Marije Pomagaj, ki nam dopolni in polepša slovenski prostor v Marijini dolini. Znamenje društva Planinka – "war memorial shrine" je bilo zgrajeno leta 1985 spomočjo Karelne Knape po načrtu arhitekta Roberta Mejača. Spomenik je blagoslovil 2. 11. 1985 ljubljanski škof Jože Kvas. Mejačev prvotni namen je bil spomenik žrtvam vojne. Narisal je 4 lepe slike za vsako stran znamenja: beg v Egipt - značilno za begunce, Sv Krištof - zavetnik popotnikov, Jezusovo trpljenje – trpin in brezjansko Marijo Pomagaj. Ker so slike pod močnim avstralskim soncem obledele, smo jih nadomestili s slikami Marije Pomagaj in tako je postal znamenje Marije Pomagaj. Ker je bilo očitno, da bo kmalu potrebno prodati društveno zemljišče, smo morali spomeniku preskrbeti novi dom, saj bi ga novi lastnik porušil. Po večkratnem spraševanju okrog mi je predstojnik samostana pavlincev dovolil, da smo ga prestavili na njihovo zemljišče – v Marijin park - Marijino dolino poleg kapelice Marije Pomagaj. Najel sem firmo, ki je 7 tonski spomenik izkopala, pripeljala v 80 km oddaljeni Marian Valley in ga z dvigalom na-

mestila. Na spomeniku so pritrjene granitne plošče, kjer so vgravirana imena pokojnih rojakov – društvenih sodelavcev. Odkar je zgrajen spomenik, se vsako leto v začetku novembra tam srečamo in zmolimo rožni venec za pokojne sodelavce in sorodnike v domovini, katerih grobov ne moremo obiskati.

V kapelici je spominska knjiga, kjer so vknjižene prošje različnih narodnosti, romarjev z vseh delov sveta. Tam vidimo različne pisave različnih jezikov, ki se priporočajo naši Nebeški Priprošnjici. Pred kapelico je tudi velika tabla z razlago v angleščini, ki razloži, kje so Brezje in zgodovino Brezjanskega romarskega središča. Več na internetni strani www.marianvalley.org

Mirko Cuderman

Naslov: Pauline Fathers Monastery
Marian Valley, 2541 Beechmont Rd
Witheren Qld,
POBox 104 Canungra, Qld
Tel. 07 5533 3617.

V PRAGOZDU IN BLATU - NA POTI K DOBRIM LJUDEM

Objavljeno v: Rafael 4/1984, strani 9 - 12 in 25.

V sredo, 28. novembra 1984, sem prejel od prijatelja arhitekta Cveta Mejača pismo, v katerem verjetno malo za šalo malo zares pravi: "Rad bi sprožil stvarnost, ki me 'skrbi' in to je: ker ste prestali t.i.m. krst po queenslandski mentaliteti, da postanete kaplan ali župnik največje župnije Slovencev na svetu pod imenom 'Kraljičina zemlja' – QLD, seveda, če Vaš 'superior' to dovolijo."

Res ne vem, kako bomo to uredili – toda nekaj je res: moje potovanje po Queenslandu od 26. oktobra do 16. novembra 1984 je bilo polno prijetnosti in presenečenj, ki so pot popestrila.

V nedeljo, 28. oktobra, sem maševal za slovensko skupnost v Surfers Paradisu. Johny Knap je lepo igral na orgle. Med mašo pa se je nekdo 'sprehodil' po zakristiji in mi odnesel potovalni kovček. V njem sta bili dve štoli, naslovi rojakov v Queenslandu, ključ od zakristije v Brisbanu, nekaj pisem in znamk. Torej ničesar, kar bi bilo za tatu kaj vrednega, zato ni čudno, da je kovček odvrgel že v bližnjem grmovju, kjer so ga čez nekaj dni našli. Ker sem ostal brez naslovov, sem telefoniral p. Baziliju in on mi je poslal naslove na pošto v Rockhampton. Tam so me v sredo že čakali.

Iz Surfers Paradisa sem odpotoval v Brisbane, kjer se je zbralo lepo število rojakov in smo ob šestih zvečer darovali sveto daritev. Pa tudi peli smo lepo. Tista cerkev je zelo akustična. Po maši smo se razgovorili v dvorani tja do devete ure. Hvaležen sem brisbanskim Slovencem za skrb za moje zdravje (ker sem bil zelo prehlajen, so me v ponedeljek peljali k zdravniku) in za pripravo ali kar celo aranžiranje moje poti. "Ne smete iti sam na tako dolgo pot, je nevarno," so me svarili. Preskrbeli so mi spremljevalca, dobrega šoferja, mladega fanta Damijana Visočnika iz Bribie Islanda, ki ga kličejo Jaka. Ko sem ga v Rockhamptonu prvič predstavil Ivanu Pišotku, sem se znašel kar v zadregi: jaz sem rekel: to je pa Jaka, on pa se je predstavil: Damijan Visočnik. No, sem si mislil, lepa stvar, bo rekel Ivan, saj se še vidva ne poznata. Ivan

je bil zelo vesel obiska, saj je v tem mestu edini Slovenec. Kaj 'našega', da sliši samo na konjskih dirkah – kvanto iz naših južnih krajev. Drugi dan si je Ivan vzel dela prost dan in naju z Damijanom vozil po znamenitih turističnih krajih okoli Rockhamptona.

Ne daleč od mesta Marlborough sva z Damijanom povozila kačo. Nekaj kilometrov pozneje že drugo. Kaj, sva zdaj v kraljestvu kač? se začudim. Na vsej poti sva povozila štiri kače, ena pa je za las ušla. V Mackayu sva našla Marjana Lončarja, ki nama je odstopil svojo sobo. Srečanje v Marian z gospo Emilijo Kuzma je bilo veliko presenečenje: prvi slovenski obisk v sedmih letih. Najprej sploh ni prišla do sape in ni mogla verjeti, da je res. Kar nekaj ur praznika vseh svetih smo preživelvi skupaj. Morda bi iz pogovora z njo zapisal le eno njen misel: "Ko sem pred sedmimi leti prišla v Avstralijo, je bilo in je še zame tukaj vse tuje. Edini kraj, kjer se počutim doma, je naša cerkev. Tudi naš župnik pogosto obišče prebivalce našega Caravan Parka."

Ko sem iz Home Hilla telefoniral Knafeljčevim v Claredale in smo se dogovorili, da naju bo čakala na nekem križišču hčerka Anita, avto potem ni hotel več vžgati. K sreči je bil mehanik v bližini, ki je hitro namestil nov akumulator. Čez kakšne dobre tričetrt ure pa smo se že srečali z nasmejano Anito (dogovorjeno znamenje je bilo: nasmejana Anita, avto mazda in križišče ceste – nemogoče zgrešiti). Mislil sem, da se bom pri Knafeljčevih zadržal le uro ali dve, pa je bilo to nemogoče. Prijetni ljudje so to in gospodarni. Prvič sem si ogledal od blizu nasade sladkornega trsa in dobil vpogled v gojenje te rastline. Zvečer smo imeli lepo mašo, ki smo jo darovali za pokojnega sina Štefana, ki se je pred sedmimi leti ponesrečil.

Osmi dan moje poti je bil namenjen srečanju s Slovenci v Townswillu. Townsville je lepo mesto – nad mestom je Castle Hill, od koder je lep razgled po mestu in na otok Magnetic Island. Najprej sem se oglasil pri prijaznem Janezu Roglju. Tam sem zvedel še za nekaj naših ljudi, ki živijo v tem mestu. Ker sem moral pot na-

daljevati, sem se z nekaterimi srečal kar preko telefona. Domač človek, domača govorica, duhovnik – nobenih pregraj nikjer. Kako je to nekaj čudovitega, sem razmišljal.

Večer me je dohitel v Tullyju. Tu domujejo Harejevi, ki so naju z Damijanom tako gos toljubno sprejeli. Tully je ves v zelenju. Okrog so hribi in pragozdovi. In na tem severu živi veliko več Slovencev kot pa v mestih, ki sem jih do sedaj obiskal. V krajih Tully, Innisfail, Cairns, Mareeba, Dimbulah – in vse to je blizu skupaj – v vseh teh krajih sem doživel nepoz abna srečanja z našimi ljudmi. V Tullyju se je pri Harejevih zbrala pisana druština, tako, da sem začel mašo po angleško, maševal po slovensko, pridigal hrvaško. Res nekaj poseb nega. Ne morem sedaj več imenoma naštrevati vseh dobrih ljudi, s katerimi sem se srečal. Kot pravim, v teh krajih severnega Queenslanda živi polno dobrih rojakov. Naj omenim le še Vravnikove v Cairnsu, kjer sva z Damijanom prenočila in družino Milene in Jožeta Cek iz Mareebe, ki sta se tako zavzela in sklicala ljudi za sveto mašo, ki smo jo imeli v nedeljo, 4. novembra, potem pa še vse povabila k njim domov na BBQ. Hčerka Helena je lepo prebrala berilo v slovenščini, upam, da bo kaj napisala tudi v "Misli". Jožetu in Mileni sem hvaležen tudi za dan, ki sta mi ga žrtvovala in me peljala po lepotah Atherton Tablelanda, kjer je toliko lepote v jezerih, slapovih, jezovih, vulkanskih kraterjih, pragozdovih. Lepi so ti kraji, samo daleč so. Tako menda mnogi pomodrujejo.

Na hitro bomo zdaj prepotovali dolgo pot (1287 km iz Cairnsa) in že smo v vroči in suhi Mt. Isi. Najprej pri Slavku in Kati Golobič. V njihovem novem domu sva bila z Damijanom nekaj dni doma. Ker sva s Slavkom doma vsak z ene strani Gorjancev – on z belokrangske, jaz pa z dolenjske – sva se hitro ujela.

Po Guinessovi knjigi rekordov je Mt. Isa največje mesto sveta – glede na površino, ki jo zavzema mesto kot občina. Na severu meji na občino Burketown, na jugu na Boulia, na Northeren Territory na zahodu in na Cloncurry na vzhodu. Površina občine Mt. Isa je 40.977 kvadratnih kilometrov, kar je enako Švici, je večja kot Nizozemska ali pa je za dva Izraela. V Mt. Isi sem pa res lahko obiskal vse naše ljudi. Težko delo opravlajo v rudnikih, kjer kopljejo baker, cink, kositer, aluminij. V

soboto in nedeljo sem potrkal na šestnajst vrat slovenskih domov. In prijetno sem bil v nedeljo popoldne presenečen, ko smo se v cerkvi sv. Jožefa zbrali k slovenski službi Božji. In kot jaz so bili presenečeni tudi sami. Saj se že vrsto let niso v takem številu zbrali k slovenski maši. Po maši smo še malo poklepotali pred cerkvijo. Nekaj pa se nas je zbralo pri Golobičevih. Ob pogovoru, petju slovenskih narodnih in potem še božičnih pesmi se je večer že prebujal v jutro. Kakšen glas ima Stanko Leben, pa tudi čudoviti človek – očanec Toni Starija! Prava belokranjska grča. Svež, duhovit, dovitipen in moder.

18. dan potovanja, ponedeljek, 12. novembra 1984. Avto sem dal na servis, nato pa sva z Damijanom startala in vozila do devete ure zvečer, ko sva nekaj kilometrov iz Augathtelle proti Morvenu obtičala v blatu. Pred nama pa kamion. Cesta je kar izginila. K sreči sva kmalu dobila človeka, ki naju je izvlekel iz vode in blata in naju popeljal nazaj v Augathtello, kjer sva se lahko okopala, nato pa v avtu ob luninem svitu prijetno zasmrčala.

Zjutraj me je zbudilo petje ptic in zora jutra. Hitro je postalovo vroče. Treba je bilo iti na Charleville. Tam sva malo očistila stekla, saj prej skoraj nisva videla ven, tako je bil avto zamazan z blatom. Navsezadnje je bilo še dobro, da sva pred mestom Dalby padla v vodo (poplavljena cesta) in se tokrat srečno izmazala. Podvozje avta pa nama je temeljito spralo, kajti prej je ves čas odpadalo blato, ki se je zagozdilo v podvozje.

Po dvaindvajsetih dneh potovanja, 8112 prevoženih kilometrih, sem v petek, 16. novembra, poljubil zemljo v Merrylandsu. Hvaležen Bogu za srečno potovanje in vsem našim dobrim ljudem, ki v tako daljnih krajih velike Avstralije živijo iz vere svojih mater in očetov.

O, dobri Bog, blagoslavljaj Ti, zdaj in tu in povsod, naš rod!

Pater Ciril Božić

SLOVENIAN CHURCH CHOIR, BRISBANE

Brisbanski cerkveni pevski zbor, 1957 – 2005

MEMBERS (incomplete): Soprano: Anica Cuderman, Gizela Vuga, Kristina Skočir, Anka Brožič, Slavka Maver, Frida Celin and Dora Vodopivec **Alto :** Francka Barbis, Ivanka Hrvatin, Albina Vah and Mirka Zavnik **Tenor:** Franc Penko, Danilo Maver, Jože Čeh, Franc Lilek, Albin Žmigovc, Albin Orel and Edi Andlovec **Bass:** Jože Vah, Jože Barbis, Franc Vodopivec, Franc Hrvatin, Janez Picelj, Leon Klemen and Ivan Leben
CHOIR LEADER & ACCOMPANIST: Stanko Sivec

Even as early as 1957, the members of the Slovenian community in Brisbane were musically active, with a church choir being formed in the latter part of the year by Stanko Sivec. Stanko had a background in choral singing and also played the organ. He gathered enough singers together to form the Brisbane Slovenian Church Choir.

Stanko Sivec was also assisted by Father Odilo Hajnšek, the 'singing' priest. Father Odilo was then based at the Slovenian Mission in Sydney but would travel to Brisbane to say Mass in Slovenian for the community. He organised music notation for Stanko, which made his job so much easier as the music was already arranged in two or four-part harmony. Father Odilo also knew which songs were appropriate for the different times in the church year. The choir sang for two Masses at Christmas in 1957, however sadness soon enveloped the community in the New Year. One of the choir members, Mrs. Pavle Čarman, who was a talented singer in the choir and a tireless worker for the New Year's Eve dance which followed some days later, was sadly taken to an early grave. On the 12 January, 1958, a freak accident occurred which saw her thrown from her stationary car on to the footpath where the 35 year old took her last breath. She left behind a husband and two young children. The choir began rehearsing in the inner suburb of New Farm, then found rehearsal spaces at St Mary's and the Lithuanian club both in South Brisbane. They also rehearsed on the ground floor (or foundation) of the partly-completed Holy Name cathedral on Ann Street in Fortitude Valley, Brisbane. The cathedral was the vision

of Archbishop James Duhig who was a priest for almost seventy years (1896-1965) and an archbishop for nearly fifty (1917-1965). He was known as 'James the builder' as his attraction to property and his ambition to increase the reach of his church saw him responsible for the construction of over 400 buildings in Brisbane, including hospitals, schools and churches. Duhig wanted to replace the cathedral of St Stephen with a more elaborate and striking cathedral to signify the importance of the Catholic faith in Brisbane. It was to be the biggest of any faith in the southern hemisphere. Duhig's ambition to erect a grand cathedral was so powerful that he demolished his 1891 residence 'Dara' to make way for the cathedral. On Sunday 16th November, 1928, foundation stones for the cathedral were laid on site. More than 5,000 people attended to see Archbishop Duhig, other church and local dignitaries proclaim the commencement of construction. Sadly, despite his efforts, which included failed investing in oil exploration in Roma, the Great Depression and World War II, the funds to build the cathedral didn't eventuate. By 1935, Duhig was only able to find enough money to complete the crypt. The council built a retaining wall around the property in exchange for some land to widen Ann Street and a foundation and crypt were created. A basement or foundation level was built and this is where the Brisbane Slovenian Church Choir conducted some rehearsals.

Unfortunately the choir had to vacate the premises as the cathedral project was abandoned sometime after 1965 when Archbishop Duhig passed away. Various rehearsal venues

Mixed and men's choirs from Sydney and Brisbane sing the national anthems at the 2006 Slovenian Youth Concert in Sydney

were utilised after the cathedral and before the Slovenian Club Planinka's clubhouse was built. Rehearsals were held before Slovenian Mass which occurred four to five times a year. Once the club's premises existed, the choir rehearsed there as this was also the venue for Mass. Priests travelled to Brisbane from Sydney several times a year. The Brisbane Slovenian Church Choir participated in Planinka Club celebrations and at St Stevens Cathedral for the yearly Multicultural Mass. Some singers participated at the St Raphael Slovenian Mis-

sion in Sydney at the invitation of that parish. The leader and accompanist was Stanko Sivec throughout the time of the choir. The last performance of the Brisbane Slovenian Church Choir was for the Golden Anniversary of the Planinka Slovenian Club in Brisbane in 2005....

Extract from Anthology of Slovenian Australian Musicians – Katarina Vrisk /pg.290-293/

Brisbane Slovenian Church Choir Back Row: (L to R) Jože Vah, Leon Klemen, Jože Barbis, Franc Lilek, Ivan Leben, Franc Hrvatin, Albin Orel, Edo Anlovec in Danilo Maver. On the right hand side is organist Stanko Sivec Front Row: (L to R) Mirka Zavnik, Francka Barbis, Albina Vah, Ivanka Hrvatin, Slavka Maver, Dora Vodopivec, Frida Celin in Anica Cuderman. Mirka Cuderman at the microphone

SLOVENIAN CHOIR PERTH

Slovenski pevski zbor Perth, c.1982 – 1990s

MEMBERS (Incomplete): Zlata Agrež, Stane Tavčar, Helena Žigon, Štefan Plej, Vida Tavčar, Leo Masten, Marija Kristan, Rajko Kunej, Silvo Bezgovšek, Jože Alajmo, Milan Žnuderl, Tone Mihalič, Ivan Bevk, Milan Bevk, Mrs Cirej, Marija Surina, Mrs Plej, Vera Podpečnik, Ančka Kočar

CONDUCTOR: Mary (Mili) Stockbauer

Slovenian Choir Perth was a mixed choir. They were led by Mary Stockbauer. Mary's talents were on many levels; she played piano, organ, sang, was a member of the *Capella Group*, an Australian ensemble, and was the choir conductor of the *Slovenian Choir Perth*.

In 1990, three members of the choir were involved in Slovenian Association Melbourne's

talent show, 'Show Us What You Know' concert at their premises in Research, Melbourne. The trio consisted of: Hela Žigon, Zlata Agrež and Mary Stockbauer. Mili was the organist and Music Director at St Kieran's Parish in Osborne Park for many years and was on the Parish Council for some years.

Slovenian Choir Perth L to R: Zlata Agrež, Stane Tavčar, Helena Žigon, Štefan Plej, Mary (Mili) Stockbauer - choir leader
Vida Tavčar, Leo Masten, Marija Kristan, Rajko Kunej

Perth

NAŠA PASTORALA V ZAHODNI AVSTRALIJI (WESTERN AUSTRALIA)

Mnogi slovenski rojaki so ob svojem prihodu na peto celino, Avstralijo, stopili na njena tla prav na našem »Dalnjem Zahodu« - v Perthu ali v bližnjem Freemantlu in tam začeli novo poglavje svojega življenja. Duhovnik dr. Ivan Mikula je prav tako začel v Perthu, obiskoval rojake, maševal zanje, delil zakramente, dokler ni leta 1957 prišel v Sydney. Vendar veliki potopnik ni pozabil rojakov, ki jim je prvi delil Gospodove skrivnosti.

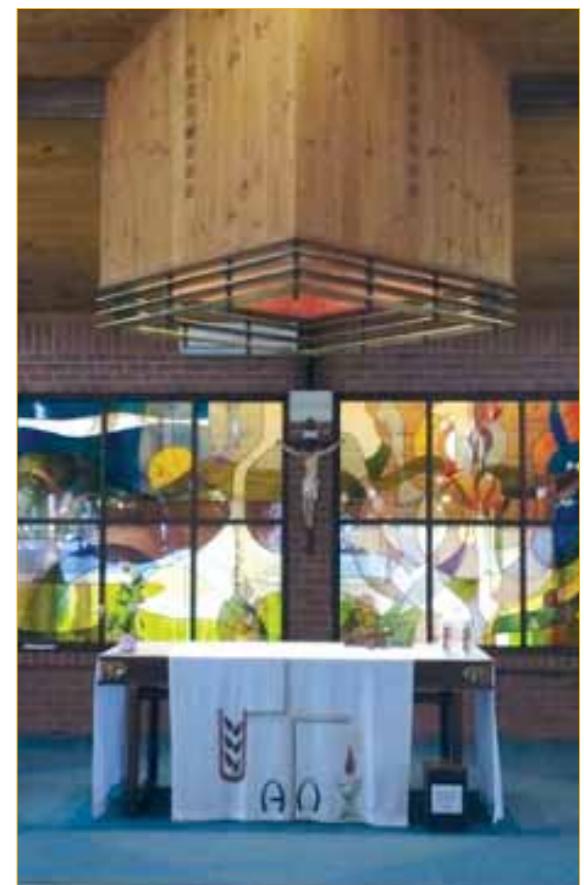
Ko zaradi bolezni in starosti dr. Mikula ni mogel več potovati, so se patri Valerijan, Bazilij, Janez in Cyril leta 1986 dogovorili, da bodo od časa do časa poskrbeli za Božjo službo in za obiske, zlasti obiske bolnih in ostarelih rojakov. Pater Valerijan je obiskal tamkajšnje rojake v prvih dneh februarja 1987. Na sestanku po sv. maši so ustanovili cerkveni odbor, ki je vrsto let skrbel za to, da je imel pater prenočišče, hrano, prevoz. Pater Cyril A. Božič, ki je naslednja leta obiskoval rojake, je 9. aprila 1989 blagoslovil novo bandero Marije Pomagaj, ki jo je prinesel iz Slovenije; sliko Marije Pomagaj je naslikal patrov prijatelj ing. arhitekt Robert Cveto Mejač v Queenslandu. Škof msgr. Metod Pirih in p. Cyril sta začela škofov pastoralni obisk v Perthu v letu samostojne Slovenije, avgusta 1991. Rojake sta pozneje obiskovala tudi p. Janez Tretjak iz Adelaide in p. Tone Gorjup iz Melbourne.

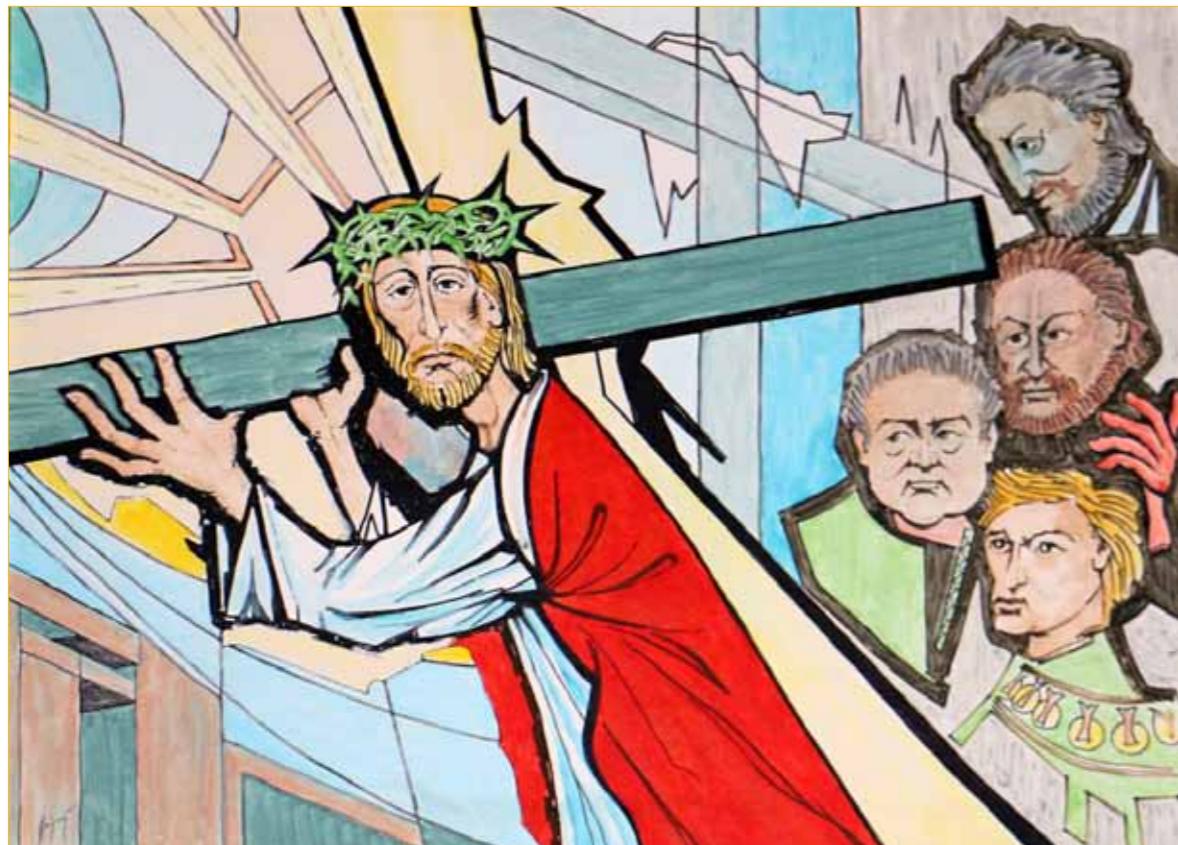
Ker sta bila v Sydney skoraj stalno dva patra, so naši bratje frančiškani sklenili, da sta rojake v Perthu obiskovala sydneyjska patra, izmenično vsako leto eden za deset dni, in maševela zanje dve zaporedni nedelji v cerkvi sv. Kieran-a v Osborne Parku (zgrajena 1980-1983). Rojaki so redno prinesli bandero Marije Pomagaj, pevski zbor, ki ga je vodila Slovenka Mili Mary Stockbauer (tudi župnijska organistinja), je redno pel pri sv. mašah.

V zadnjem desetletju se je število rojakov zmanjšalo zaradi bolezni, starosti, smrti. Pater Valerijan tudi ni mogel več potovati daleč, ali

pa je zaradi zdravstvenih težav moral kdaj obisk rojakov odpasti (leta 2011 in 2012). Pater Darko Žnidaršič je rojake tretjič obiskal novembra 2013 po treh letih, takrat samo za daljši konec tedna (long weekend). Leta 2014 se je p. Valerijan vrnil v Slovenijo in p. Darko je ostal v Sydneyu sam. Naslednje leto, 2015, je rojake spet obiskal p. Cyril, maševel zanje ter obiskal tiste, ki so bili v domovih starejših. Nato smo se patri dogovorili, da je pastoralno skrb prevzel iz Adelaide p. David Šrumpf, ki oskrbuje rojake še danes. Zadnji dve leti (2020, 2021), ko nas pesti epidemija korona virusa, se spet nismo mogli videti, toda združeni smo v duhu, v duhu slovenstva in v Duhu, ki oživlja (prim. Jn 6,63).

p. Darko Žnidaršič OFM

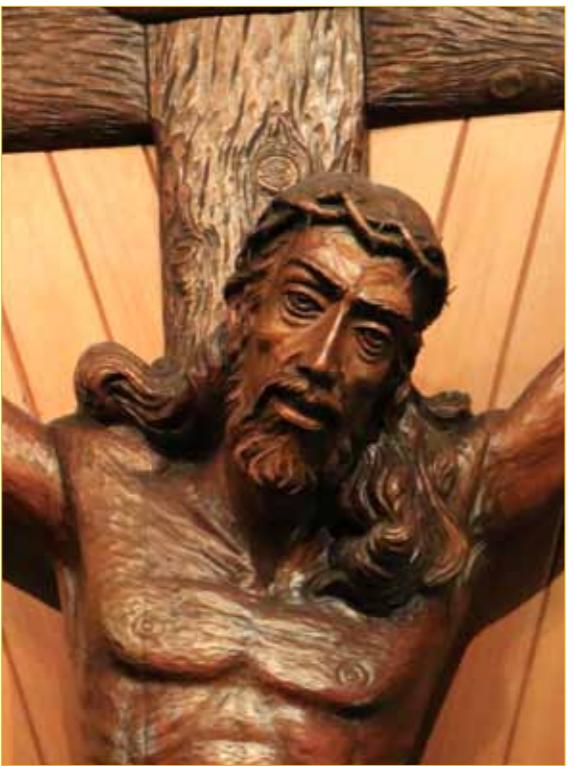

Naša cerkev in nje umetnine
The works of Art in our church

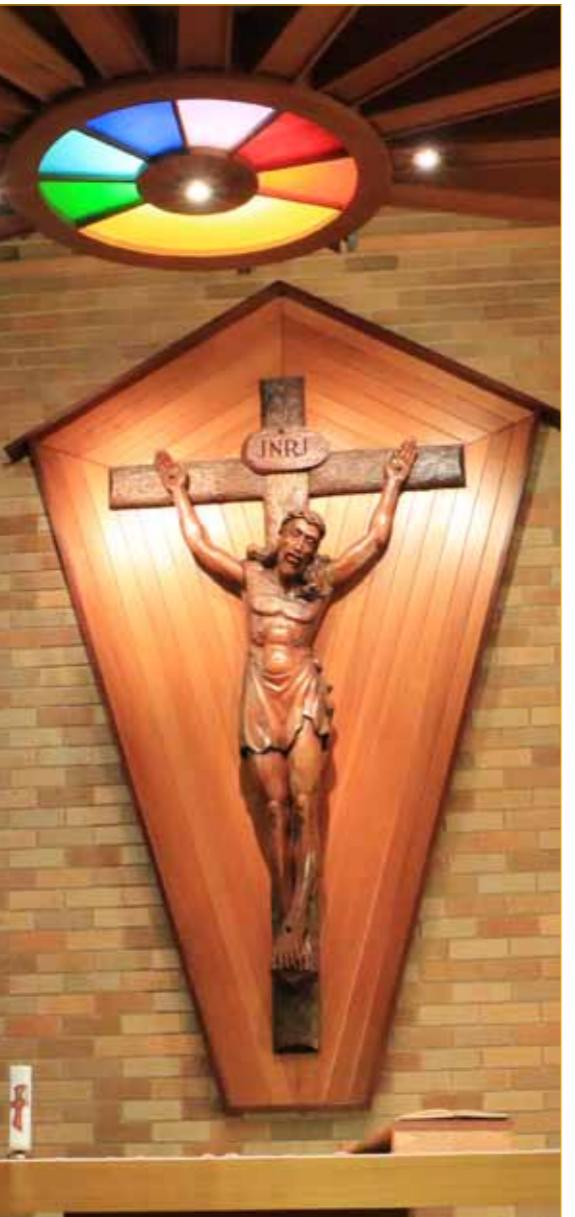
Religious and Catholic art reflect our religious beliefs, our culture and values. The icons in St. Raphael's Catholic Church in Merrylands – sculptures, paintings, reliefs, wooden carvings – provide us with a focus that lifts our minds spiritually and brings us into a deeper relationship with God. When you walk into St. Raphael's Church, you immediately feel touched by the internal beauty of its structure and the religious icons and artwork displayed. Many members of the church donated their hard work and talents, over many decades, to build a church that celebrates their faith. Carpenters, electricians, cabinet makers, gardeners, concreters, painters, artists - worked together to build a church that has been and will be, a source of pride for many generations. Although many of their names will not be recorded in this overview, we respect and appreciate their contribution.... In Fr. Valerjan Jenko's words – "Bog naj jim povrne!"- May God reward them!

As you enter the St Raphael's church, you are immediately awed by the size, shape and artistry of the Central cross behind the altar. It is made of red cedar, which in its unique design, skilfully and artistically draws the eye to Jesus on the Cross.

KRIŽ S KRIŽANIM v naravni velikosti kras steno ob oltarju naše cerkvice. Prispel je tik pred božičem. Rezljaj je iz avstralskega lesa, rdečega cedarja. Umetnik, ki je to delo imenitno izvršil, je g. Friderik Rentz iz Port Kemble. Isti umetnik je napravil tudi relief sv. Rafaela ob tabernaklu. Križ je vzbujal med ljubitelji umetnosti veliko zanimanje še v umetnikovi delavnici. Drugi so ga imeli priliko videti na televiziji v Wollongongu in v krajevnem časopisu "Illawara Mercury". Kristus na križu ima glavo nagnjeno proti oltarju: kot bi nam hotel s tem pokazati, da je sv. maša obnavljanje kalvarijske daritve. Rezljanje križa je vzelo tri mesece in pol dela (po več ur na dan). Cena je \$1200. Polovica je že plačana z darovi prav v ta namen. Ostala polovica še čaka novih dobrotnikov.

Misli Jan. 1973- P. Valerijan, stran 25.

In October 1977, on the occasion of the Confirmation of 93 members our Slovenian community, by p. provincial Polikarpa, there was unveiled the artwork highlighting the tabernacle in the church - Sunrays surrounding the tabernacle in brass. This awe-inspiring artwork was created by Jože Grča, a generous and talented member of our church community. He was also the artist who created the brass relief on the altar. The altar table, on which the relief is situated, was designed and made by Štefan Šernek.

Edinstven je tudi bil okras oltarja. Prav za ta dan je dobil tudi naš tabernakelj poseben okras žarke iz medenine. Po zamisli p. Lovrenca jih je v rekordnem času izdelal Jože Grča.

Misli. Oct./ Nov. 1977, stran 28

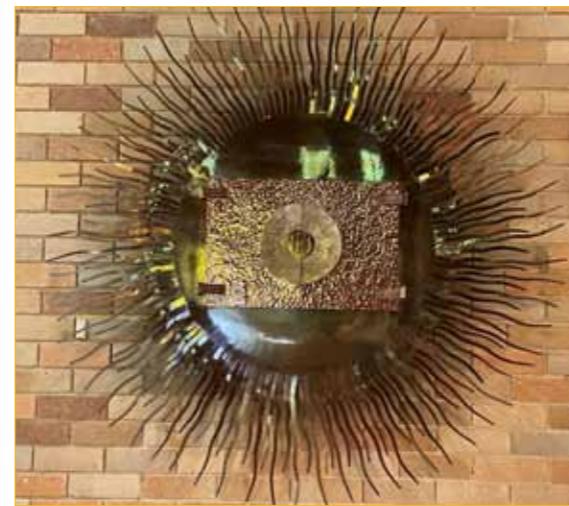

The sounds of our bells in the iconic belltower of St. Raphael's Church are admired and enjoyed on many special occasions. In the Slovenian tradition, they sound at weddings, celebrations and funerals.

The bells arrived in Merrylands on March 15, 1974. They were made in Žalec and traveled for four months. The big bell is dedicated to St. Raphael, with the tone "E", and weighs 107 kg, the middle one is dedicated to the Mother of God - Sveta Gora, and weighs 70 kg, the smaller bell is dedicated to St. Stefan, and weighs 49.5 kg. The bells for our church were blessed by the Auxiliary Bishop of Sydney, Msgr. Edward Bede Clancy of Blacktown, later Sydney Archbishop and Cardinal.

Naši zvonovi vzbujajo dosti zanimanja in povpraševanja. Njihov prihod se je zavlekel, ker trgovska ladja 'Luka Botič', ki vozi zvonove proti Avstraliji, postaja v številnih pristaniščih. Njen prihod je napovedan za 22. januarja. Upam da bom v februarski številki že povedal, kdaj jih bomo blagoslovili.

Misli Jan, 1974 - P. Valerijan, stran 25

Zvonovi so prispevali v Merrylands 15. marca 1974. Narejeni so bili v Žalcu in so potovali štiri mesece. Veliki zvon je posvečen sv. Rafaelu, s tonom »E«, tehta 107 kg, srednji je posvečen Svetogorski Materi božji, tehta 70 kg, manjši zvon je posvečen sv. Štefanu, tehta 49.5 kg. Stara prezbiterijanska cerkev, ki je stala na tem kraju, je bila posvečena sv. Štefanu in prav tako mu je posvečena nova prezbiterijanska cerkev v naslednjji ulici. - Zvonove za našo cerkev je blagoslovil sydneyški pomožni škof msgr. Edward Bede Clancy iz Blacktowna, pozneje sydneyški nadškof in kardinal.

In November 1977, the beautiful and large relief of 'Marija Pomagaj' was unveiled on the wall behind the altar and aside the central cross. The relief was also made from carved wood, similar to the cross and the St Raphael relief on the other side of the cross. The artist was Friderik Rentz from Port Kembla.

Podoba Marije Pomagaj bo krasila steno za oltarjem naše cerkve Sv. Rafaela, ko boste to brali. Tudi ta podoba bo lesorez, kakor križ in pa sveti Rafael, ki že izpolnjujeta to veliko stensko ploškev.... Blagoslovitev podobe bo izvršil pred vrniltvijo v domovino p. provincial: na tretjo adventno nedeljo 11. decembra, pri glavni maši.

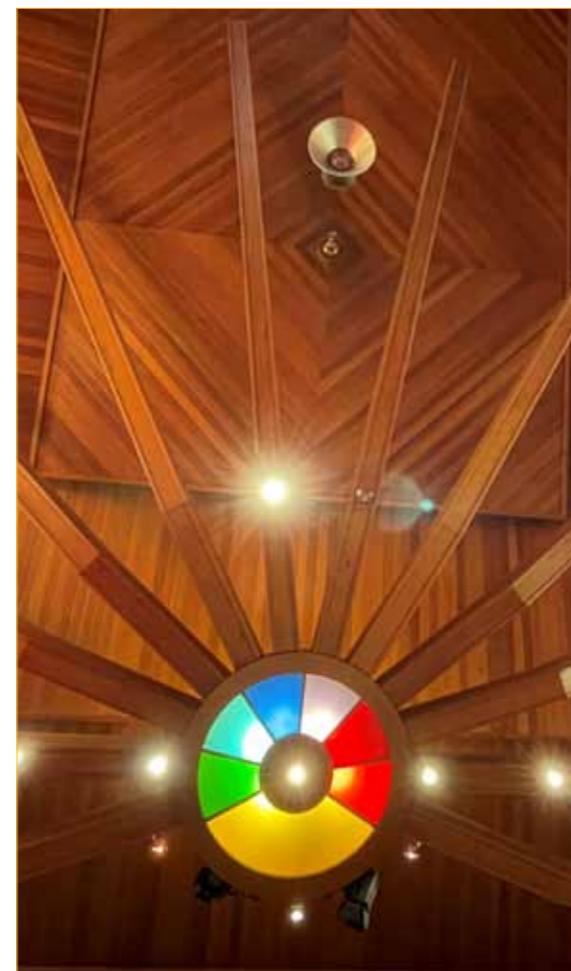
Misli Dec. 1977, stran23

The ceiling in front of the altar, has an enormous lighting structure in the shape of sunrays, surrounding beautiful colour stained glass. It is made out of large wooden Canadian cedar beams and conceals the lights that shine on the altar. This remarkable work was designed and created by Bruno Bolko, who also built the ceiling and walls of the church's Sacred Heart chapel, and Stanko Slokar.

Mojstra Bruno Bolko in Stanko Slokar, ki imata znano podjetje PRIMORIE PTY. LTD. sta se s svojimi delavci res zavzela, da bo naša cerkev za letošnje žegnanje prenovljena. Dne 28. avgusta, smo jo spraznili ter odstranili stari strop, naslednji dan pa že začeli z montiranjem novega. Leseni strop iz deščic kanadske cedre, povezanih v različne površine, bo pravi okras svetišča. Iz središča cerkve se bodo nad oltar z dvanaestih strani spuščale lesene letve, ki se bodo srečavale v krogu nad oltarjem, ki bo razsvetljeval in poudarjal pomen daritvenega oltarja.

Misli Sept. 1989, stran20

In November 2019, a Relief of Father Valerjan Jenko was unveiled by Mr Alfred and Jelena Brežnik and serves to remind all his pioneering work and spiritual leadership in our community. This relief was created by sculptor Stane Kolman in Slovenia. It stands proudly at the Slovenian Lawn 2 in Rookwood Cemetery, Sydney.

In September, 2019, a bust of Father Valerjan Jenko was unveiled in the Hall at the St Raphael's Mission, dedicated to him. It was also created by the sculptor Stane Kolman.

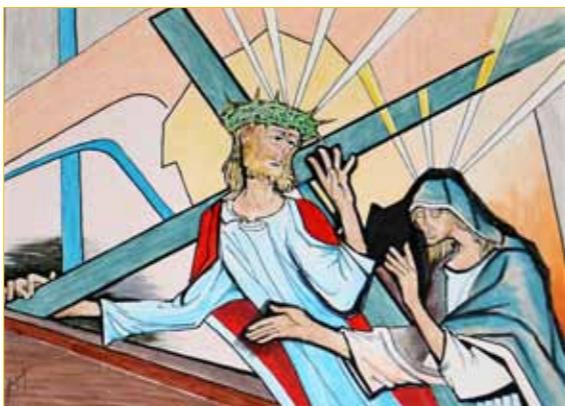
Za naše žegnanje smo v veži dvorane slovesno odkrili in blagoslovili doprsni kip patra Valerijana. Kipar Stane Kolman je izdelal tudi relief p. Valerijana, ki smo ga odkrili in blagoslovili na slovenskem pokopališču sv. Rafaela v ROOKWOODU po nedeljski sv. maši za naše rajne, 3.11.2019. Relief sta odkrila naš zaslužni častni konzul g. Alfred Brežnik in Jeni Brežnik, blagoslovil sem ga p. Darko.

Misli Nov/Dec 2019, stran 15

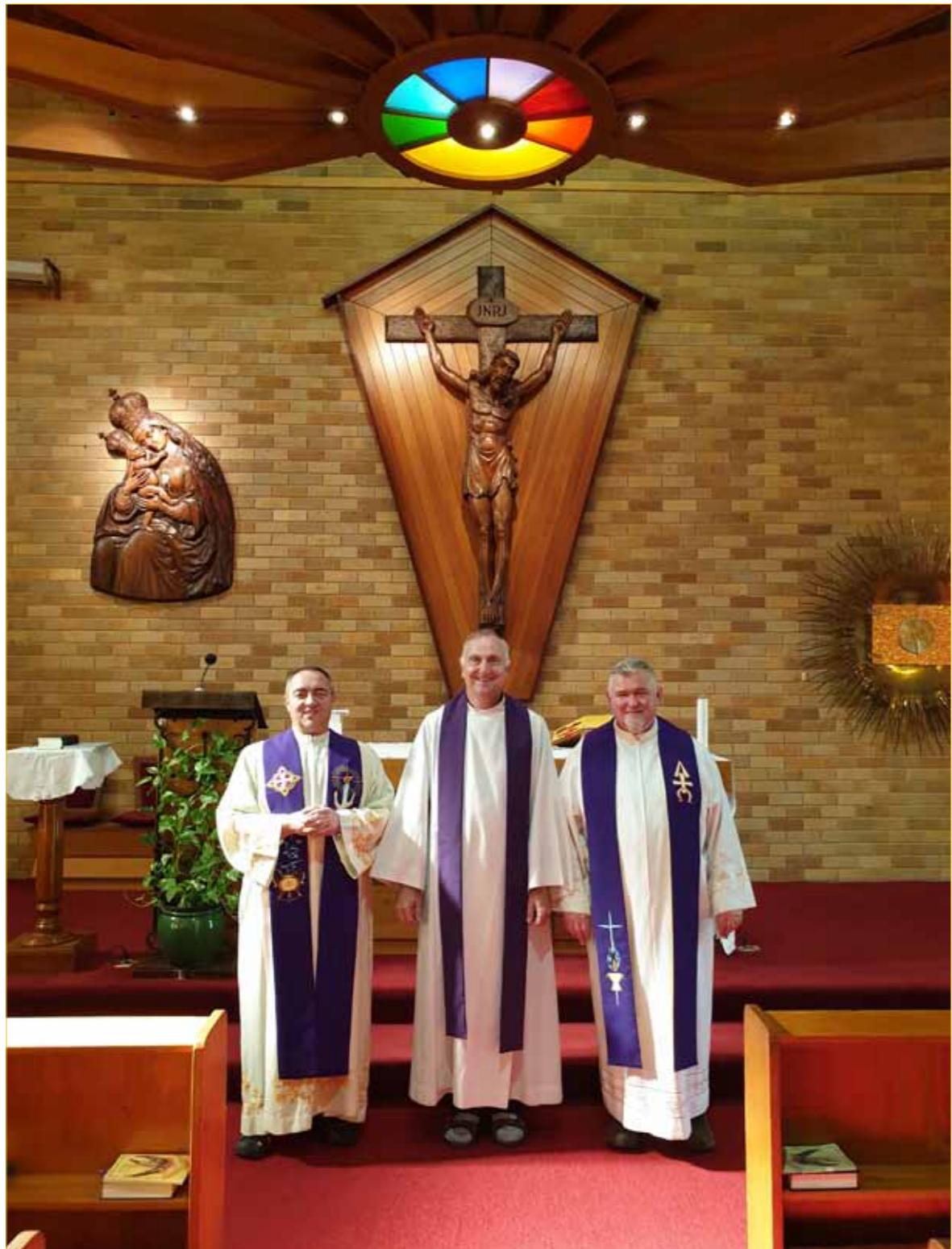
Noteworthy are also the beautiful mosaics of Alojz Jeric. Alojz brought his knowledge from Slovenia, but only put his talent to use in his later years. The mosaic of Mary MacKillop and A.M. Slomšek enhance the walls of the St Raphael's church. The mosaics are executed in coloured glass and natural stone.

Križev pot

The 'Stations of the Cross' in the church of St. Raphael, was created by artist/architect, Robert Cveto Mejač. It was artwork that was created during the war for Slovenia's Independence in 1991 at the request of Father Ciril Božič. The artwork was blessed by the then Bishop of Parramatta, Dr. Bede Heather on Sunday, 15th March 1992.

*Križev pot v cerkvi svetega Rafaela v Merrylandsu je med vojno za Slovenijo v začetku julija 1991 na prošnjo patra Cirila Božiča naslikal ing. arhitekt Robert Cveto Mejač. Blagoslovil ga je tedanji in prvi škof Parramate dr. Beda Heather v nedeljo, 15. marca 1992.
Misli marec/april 2018, stran 2*

Delujoči patri v Avstraliji, pater Darko Žnidaršič, pater David Šrumpf in pater Simon Peter Berlec, Sydney, marec 2020

Skupine v našem Merrylandsu ***Groups at our Merrylands***

Društvo Sv. Ane The Association of St. Ann

This benevolent association of women in the St Raphael's congregation, worked tirelessly for 15 years, meeting the organisational needs of the congregation and promoting social interaction amongst its members. It catered at church functions, organised fund raising and established programs to aid those in need.

USTANOVNI SESTANEK ženskega kroška našega verskega centra smo imeli v soboto, 25. oktobra, po večerni maši. Članice so se zedinile za ime kroška: Društvo sv. Ane, za vodstvo prvega leta pa so bile izbrane sledeče: predsednica Katarina Menič, podpredsednica Jožica Stres, tajnica Uršula Gomboc, druga tajnica Angela Torjan in blagajničarka Marija Laznik. Prvič bo krožek pomagal pri pikniku 16. novembra, ko

bomo praznovali prihod p. Lovrenca v našo sredo. Druga prireditev ob sodelovanju krožka pa bo naš družabni večer 29. novembra. Kot prvo zunanjko akcijo pa so članice izbrale zbiranje rabljene obleke za begunce iz Vietnamja, ki se nahajajo v Easthills Hostelu. Novemu verskemu krožku želimo lep procvit in dosti uspehov!

Misli, Nov. 1975, str. 24

DRUŠTVO SV. ANE ima sestanek vsak mesec na prvo soboto po večerni maši, ki je ob 7. uri. Nove članice še vedno dobrodoše! Namen društva je pomagati pri organizaciji prireditev in aktivnosti našega centra v Merrylandsu. Poleg tega pa tudi po možnosti nuditi razne vrste pomoči rojakom v težavah.

Misli May 1976, str. 22

Župnijski pastoralni svet The Parish Pastoral Council

On the cessation of the Association of St Ann, The Parish Pastoral Council was established in July 1990 and continues to this day. This group of parishioners worked with the priests and nuns of St Raphael's and supported them in organisational matters – its role is as an advisory body that plans and coordinates work in the parish, the maintenance of the premises, the catering at functions, the organisation of events. Their work is invaluable in their support of activities in the St Raphael's Mission.

Na tem sestanku (julij 1990), smo ustanovili tudi Župnijski pastoralni svet, v katerem bodo poleg patrov in sester tudi vodje delovnih skupin in referenti za razna pastoralna področja. Žal mi tu prostor ne dopušča, da bi omenil vsa imena oseb, ki so potem na prvem sestanku sprejele svoje naloge.
p. Valerijan Misli, Avgust 1990, str. 27

Člani pastoralnega sveta so se skozi leta tudi menjavali. Sedaj izvolimo zasedbo vsakih pet let. Poleg tega posvetovalnega telesa vsake župnije in seveda našega misijona, pa so rojaki ustanovili TRI DELOVNE SKUPINE, ki so skrbele za kuhinjo in postrežbo za razne slovesnosti, pustni piknik, pirhovanje, maternski in očetovski dan, Rafaelovo žegnanje, Štefanovanje. Pomagali ste še drugi rojaki, Bog Vam povrní! Žal se naše vrste krčijo in smo morali skupine pred desetletjem združiti in končno so šle v zgodovino. Še vedno pa pripravljamo pirhovanje, žegnanje in Štefanovanje in bomo zelo veseli novih pridnih rok.

p. Darko Žnidaršič OFM

Pastoralni svet pri Sv. Rafaelu leta 1991. Na fotografiji: s. Francka Žižek, Henry Stariha, Anton Kociper, p. Ciril Božič, Milka Stanič, Tončka Stariha, Mirjam Stariha, p. Valerijan Jenko, Ivan Koželj, s. Hilarija Šanc, Francka Jamšek, Saša Lajovic, Danica Petrič, Andrejka Andrejaš, Branko Pezdirc, Ana Konda in Marjetica Bolko.

Molitvena Skupina Srca Jezusovega

The Sacred Heart Prayer Group

Na pobudo žena je v naši cerkvi od četrtka, 10. avgusta, sedaj vsak četrtek od 10.30 do 11.45 MOLITVENO SREČANJE, h kateremu je povabljen in dobrodošel vsakdo. Po 45 minutni molitvi sledi družabno srečanje. Morda zna biti ta čas sredi dneva za mnoge prijetna poživitev, za vso našo skupnost pa duhovna obogatitev.

Misli. September 1989, str. 21

The Sacred Heart Prayer Group was established in August 1989, at the behest of the women in the St Raphael's congregation. They met then and have continued to meet every Thursday for Mass at 10.30am, at which they pray the rosary and during Lent, the Stations of the Cross. This wonderful group of women regularly organise get-togethers for the sick and the elderly. They promote the belief that prayer and good deeds go hand in hand. After attending Mass, they meet in the church hall for lunch and social interaction. The group also organise pilgrimages to various holy sites.

Tri prijateljice, s. Pavla Kaučič, Valentina Papagna in Danica Petrič smo se pogovarjale o videnju, ki ga je imela Valentina, in smo prišle do spoznanja, da bi bilo potrebno poživiti duhovno življenje pri Sv. Rafaelu v Marylandu in da ni dovolj, da prihajamo k sv. maši le ob nedeljah. Po zgledu medjugorskih dogodkov, tam se Mati Božja prikazuje že 33 let, smo sklenile, da ustanovimo molitveno skupino. Najprej smo molili le rožni venec in razne molitve iz molitvenika. Mnoge molitve smo tudi razmnoževali in delili med molilce. Po molitvah smo jih dali v mape, ki smo jih hranili v peči male kuhinje v zakristiji. Vemo, da je vera povezana z dobrimi deli. Sklenile smo, da bomo pomagale bolnim in ostarelim. Začele smo karitativeno delovati, pripravljati kosila in srečanja molitvene skupine Srca Jezusovega za bolne in ostarele rojake. Uspeh je bil nepričakovani,

udeležba na četrtkovih srečanjih pa je bila večja. Prvo kosilo je bilo 2. novembra, 1989. Na teh dnevi smo zapeli tudi kakšno domačo pesem, praznovali rojstne dneve in dobili kdaj kakšno nagrado na srečolovu. Rožni venec moli ob četrtkih in tudi ob pogrebih zvesta članica Molitvene skupine Ivanka Žele. Druga dva zvesta člana sta Teja Bavčar in njen mož Ivo. Teja je s pomočjo s. Leonarde Rod, Marijine sestre v Sloveniji, organizirala molitev Živega rožnega venca, ki ga nekateri člani Molitvene skupine že nekaj let, vsak dan, molimo doma, po eno desetko vsak.

Danica Petrič.
Rafael - 2/2014, str. 5-10

Molitvena skupina Srca Jezusovega je bila ustanovljena v oktobru leta 1989. V četrtek, 24. oktobra, smo proslavili 30-letnico s sv. mašo v cerkvi sv. Rafaela ter veselim druženjem in kosilom v cerkveni dvorani. Ko je bila leta 1989 na obisku s. Pavla Kaučič iz Melbourna, sva se pogovarjali še s prijateljico Tinco Papagna, kako lepo bi bilo ustanoviti molitveno skupino po zgledu medjugorskih dogodkov. Naš p. Valerijan je bil v tistem času na počitnicah v Sloveniji. Povedale smo s. Hilariji, da bi rade z molitveno skupino presenetile p. Valerijana. Ona nam je dovolila, da z molitvijo rožnega venca začnemo v četrtek. Fotokopirala sem še veliko drugih molitev in tako smo se začeli zbirati ob četrtkih. Sestra Hilarija je na začetku izpostavila na oltar Najsvetejše.

Pozneje smo se po molitvi rožnega venca zbrali še k sv. maši. Ker je molitev brez dobrih del mrtva, smo redno obiskovali bolnike in upokojence v domovih za starejše, v bolnišnicah in tudi doma. Zelo prizadene so bile Zofka Brkovec, ki je sedaj že pokojna, Marija Matešič in Marija Modrijančič, ki so vse, ki so jih obiskale, tudi obdarile. Organizirali smo veliko kosil za upokojence in bolnike v cerkveni dvorani. Organizirali smo izlete in romanja. V tridesetih letih smo se vsi postarali, postali bolj okorni in bolehni. Zato je naših prireditev vse manj. Redno pa se še zbiramo k molitvam in k sv. maši ob četrtkih. Pohvaliti moram Ivanka Žele, ki že leta vodi molitev rožnega venca, če pa nje ni, pa poprime Liza Kociper. Rada bi se zahvalila vsem kuharicam in kuharjem, ki so vrsto let poskrbeli za naša kosila. In rada bi čestitala vsem članom molitvene skupine ob naši 30. obletnici, posebej še tistim, ki so skupini ostali zvesti vseh 30 let. In za konec naj rečem samo še to, da se vseh trideset let, karkoli smo delali, nismo niti enkrat skregali. Delali smo z Božjo pomočjo in pod varstvom sv. Rafaela.

Spomini Danice Petrič ob 30. obletnico molitvene skupine. Misli Sept/Oct 2019, str. 45

Podpora Skupina Merrylands Support Group, Merrylands

This group grew from the initiative of Jože Košorok and under the wings of the St Raphael's Mission Centre. Its inaugural meeting was held in March 2000.

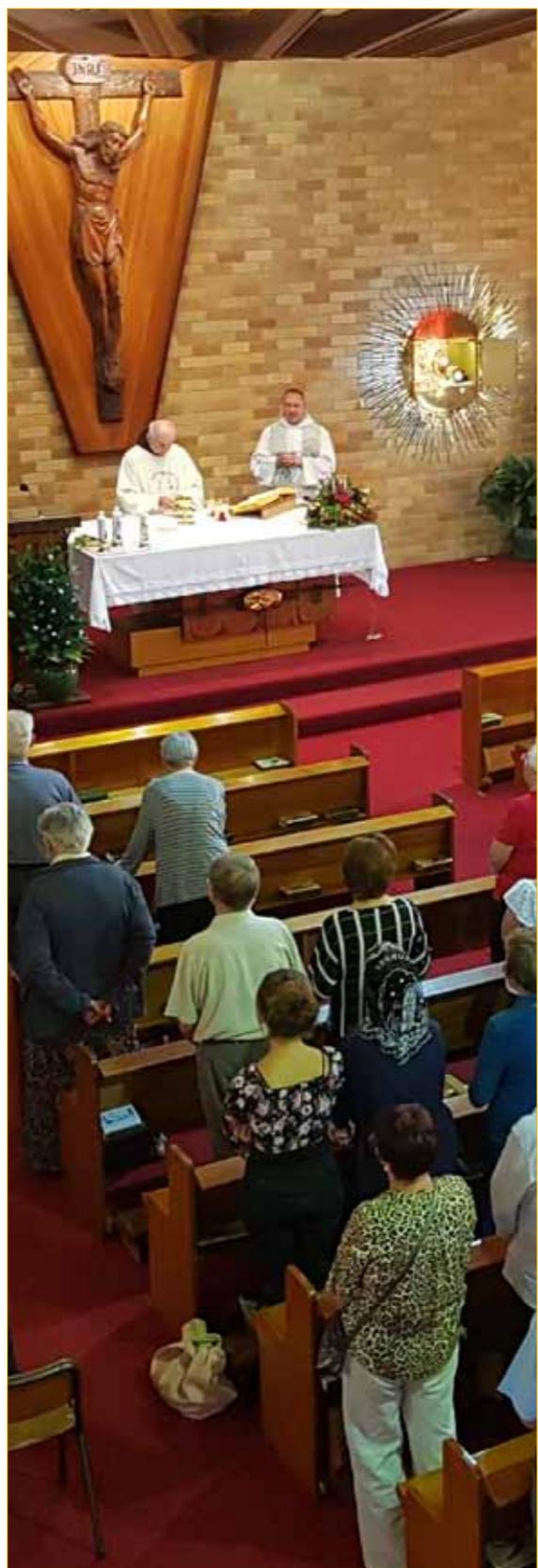
It was formed to support those suffering from mental illness and their carers. Regular meetings were planned at Merrylands, with guest speakers, who had expertise in relevant medical areas. Records show that attendance was generally satisfactory, considering the stigma that is associated with mental illness.

The commitment and leadership Jože Košorok showed in this venture must be gratefully acknowledged.

Zaradi stigme (sramota bolezni) premožno poznamo duševne bolezni, zaradi katere trpi vsak četrti človek v Avstraliji. Z bolnim pa trpi vsa družina, ki to bolezen skriva, ker je sramota biti duševno bolan, ali 'norec'. Tak odnos, do te bolezni se imenuje 'stigma' po angleško, ki povečuje trpljenje bolnikov in njih skrbnikov. Namesto, da bi mislili pozitivno in jim pomagali, jih skupnost izolira kakor gobavce."

Jože Košorok

Misli, 50 (2001), str. 100, maj 2001

Romanja in procesije Pilgrimages and Processions

From the early 1950's Slovenians have proudly demonstrated their faith and culture in their new homeland, Australia. The first recorded participation in a procession in Sydney was in April 1953, when numerous Slovenians participated in the Eucharistic Congress at the St. James' Church in Sydney and a group, representing Slovenia, under a banner of 'Marija Pomagaj' walked in the procession. Fr. Pivko (who ended up with the Croatian group), Fr. Korbič and Dr. Mikula, led the procession of Slovenians in National costume.

Na čelu našega zastopstva je šla Dežmanova Martina, oblečena v slovensko narodno nošo. Držeč v roki napis SLOVENE, za njo pa sta šli njeni sestri Cveta in Majda, prav tako v narodni noši z Marijo Pomagaj v rokah. Ob strani sta stopila g. pater Beno Korbič in Dr. Mikula. Za njim pa 16 fantov in mož v temnih oblekah z evharističnim znakom in slovensko trobojnicico na prsih.

Misli - April 1953, str. 11

Before the St Raphael's Mission Centre was built, Slovenians had to attend Mass in other churches throughout Sydney for periods of time. Some Slovenians had to travel relatively long distances to attend. In the early years, Slovenian priests held Mass regularly in, for example:

St. Francis Church, Paddington
Villawood – Sacred Heart
Blacktown – St. Patrick's Church
St Patrick's Church – The Rocks

Participation in pilgrimages to churches, religious and holy sites by members of our Slovenian community and members of the St Raphael's congregation, were and still are, frequently organised. Through worship, celebrations, and rituals, such pilgrimages provide believers with a spiritual experience, satisfying their need for physical and spiritual health. Their faith is reaffirmed.

Over the decades, pilgrimages were, and many still are, organised to:

Manly – St Patrick's College
The Franciscan Monastery – Maryfields near Campbelltown (The Stations of the Cross)
Earlwood – Our Lady of Lourdes
Springwood – St. Columbus College
Mt. Schoenstatt Spirituality Centre – Mulgoa
Penrose Park - Shrine of Our Lady of Mercy
Marian Valley - Shrine of Our Lady Help of Christians – Canungra, Qld

Igralska družina
Merrylands

Igralska Družina Merrylands
The Merrylands Drama Group

There is a long history of drama groups in the Sydney area. From the early beginnings, in the late 1950's a drama group called 'Soča' performed for the Slovenian community. This progressed to the drama group, encouraged by Fr. Odilo Hajnšek, called The Sydney Drama Group (Igralska družina Sydney). Other drama groups followed e.g., under the wings of the Slovene Association Sydney.

However, the greatest success was had by the drama group established in the St Raphael's Mission Centre Merrylands, who adopted the name 'Igralska Družina Merrylands' – The Merrylands Drama Group. The group were based at the centre, with many rehearsals and performances in the church hall.

It is important to acknowledge some prominent members of this drama group. Although we cannot mention them all, we acknowledge the performances of:

Dane Brkovec (deceased), Mihela Šušteršič, Ivan Koželj (deceased), Danica Petrič, Karl Dolenc, Lojze Kmetič, Marta Magajna, Herman Koželj, Hinko Nell, Jurij Sušnik (deceased), Damijan Fortuna, Pavel Letnar (deceased), Ivanka Šimec, Zofka Brkovec (deceased), Jožica Modrijančič, Jože Modrijančič, Lojze Magajna, Lojze Husarek, Jože Petrič (deceased), Lolita and Karin Žižek, Robert Fisher, Tania Smrdel, Martin Danev, Olga Konda, Adrian Tomšič, Vesna Poch, Peter Šarkan and Rudi Črnčec.

And we must also include priests at St Raphael's that also performed over their years: Fr. Tomaž Menart, Fr. Filip Rupnik (deceased), Fr. Darko Žnidaršič.

Ivan Koželj must be acknowledged for the many plays he directed over 40 years. His patience and drama skills were truly inspirational.

V Avstralijo sem prišel leta 1960 po prihodu patra Odila; ob obisku pri meni, mi je nekega dne omenil željo, da bi rad organiziral igralsko družino in da ne ve, kje naj bi dobil režiserja. Pričel sem mu pripovedati o mojih izkustvih in tako sem s pomočjo patra Odila začel režirati igre v Sydneyu. V času med 1961/1962 smo igrali kar precej iger, kot npr.: Pri Belem Konjičku, Svojeglavčka, Pri Kapelici, Radi Oreha, Razvalina Življenja, igro Trije ptički. V teh časih je bila igralska skupina pod okriljem Slovenskega Društva Sydney. Največ iger smo takrat igrali v mestni dvorani v Paddingtonu, večkrat smo tudi gostovali v Slovenskem domu v Canberri..... Pokojni pater Odilo je našel igralce, boljše rečeno rojake, s katerimi smo potem imeli prve bralne vaje. Bilo je drugače, kot je danes, saj smo bili takrat vsi za najmanj 37 let mlajši. Kot režiser, sem razdelil vloge in tako smo pričeli z vajami. Igre so vse uspele in gledalci so bili vedno zadovoljni. Po kratki pavzi, katera se je vlekla kar v leta, smo zopet pričeli govoriti, da bi bilo dobro organizirati igralsko skupino in tokrat smo bili že v Merrylandsu v Sydneyu. Prva, ki je začela oziroma režirala igro, je bila gospa Ivanka Pohlen, potem sem režijo prevzel jaz. Organizirali smo se v Družino in jo poimenovali "Igralska družina Merrylands". V tej skupini so med drugimi tudi stari igralci, kot npr. Dane Brkovec, Mihela Šušteršič, Marta Magajna, Danica Petrič, Herman Koželj in še drugi, ki pa stojijo ob strani in so vedno pripravljeni pomagati. Zadnje čase se zelo trudimo, da pritegnemo v našo sredino tudi mlade, ki so že druga generacija. Imeli smo srečo, kar nekaj mladih se nam je pred kratkim priključilo in nas kar presenečajo s svojimi skritimi talenti. Da omenim le nekaj imen: Jožica Modrijančič, ki je odigrala že kar lepo vrsto vlog, Robert Fisher, mlad talentiran fant, potem so še Olga Gomboc-Konda, Adrian Tomšič, Tania Smrdel, Karin in Lolita Žižek, Rudi Črnčec, Adrijana Kustec, med malo starejšimi pa še Jože Modrijančič, Peter

Šarkan, Martin Danev, Ivanka Bulovec in Ivanka Šimec. Kulise in scenarij napravimo sami in to vse ob našem prostem času. Vsi pridno delamo in imamo veliko dobre volje, še posebno se trudimo, da razveseljujemo naše gledalce in da s tem tudi ohranjujemo slovensko besedo in tradicijo na petem kontinentu, predvsem pa, da bi s tem učili našo mladino slovenskega jezika z željo, da bi ga nikoli ne pozabili.

Režiser, Ivan Koželj. Svobodni Razgovori. Winter, 1997

Brata, režiserja, igralca: Herman in Ivan Koželj.

Igre igralske družine Merrylands

Poslednji mož	1986
Domen	1987
Pri belem konjičku	1988
Jezični dohtar Petelin	1990
Martin Krpan	1991
Dva prstana	1991
Svojeglavček	1992
Divji lovec	1994
Micki je treba moža	1994
Vdova Rošlinka	1995
Jurček	1996
Trije vaški svetniki	1997
Davek na samec	1998
Zakonci stavkajo	2003
Županova Micka	2005
Dve nevesti	2007

Igra "Dve nevesti", med ostalimi igralci tudi pater Darko Žnidaršič, tretji z desne, leto 2007.

Igra "Dva prstana", leta 1991.

Igra "Martin Krpan", leta 1991.

Marija Ovijač, Dane Brkovec, Martha Magajna in Mihelca Šušteršič.

Spomini.....

Odrske deske so me privlačile že od otroških let. Že v osnovni šoli smo pripravljali Pepelko in druge pravljične zgodbice.

Po prihodu v Avstralijo smo novi znanci kmalu spoznali, da je med nami še več talentiranih igralcev. Posebno smo bili navdušeni, ko je bila v našem verskem središču – slovenskem misijonu zgrajena nova dvorana z odrom, primerna tudi za predstave gledaliških del.

Pod pokroviteljstvom patra Valerijana in z nadarjenim voditeljem, organizatorjem in režiserjem Ivanom Koželjem se je Igralska družina Merrylands vse bolj uspešno razvijala.

Najbolj priljubljene so kmalu postale kmečke burke ali komedije, kjer fantje tekmujejo, kdo je bolj bogat od drugega, ali dekleta, katera je lepša ali katera bo dobila lepšega, mogoče celo istega fanta. S številnimi takimi komedijami smo prepotovali velik del Avstralije ali obiskali vsaj večja mesta, kjer prebivajo slovenski naseljenci. Igralce so pogosto spremljali prijatelji in znanci in napolnili smo avtobus.

Marsikateri konec tedna smo napolnili avtobus s prtljago, kulisami, gosti in šoferji, če smo potovali daleč. Zbrali smo se na cerkvenem dvorišču in pričakali patra Valerijana, ki je pred vsakim odhodom prišel na avtobus in smo zmolili – prosili za srečno pot našega zavetnika svetega Rafaela. Zadnji trenutek so dekleta poljubila dobrega patra na lice in odpravili smo se na pot. Ko je prvič potoval z nami pater Metod, nam je prinesel s seboj film o življenju svetega Frančiška, ki smo si ga na poti v Melbourne z veseljem ogledali.

Vsepovsod smo bili sprejeti z velikim veseljem, najpogosteje v verskih središčih ali v slovenskih klubih. Ponekod smo imeli celo dve predstavi. Običajno smo končali obisk v nedeljo popoldne in se napotili proti domu. Večkrat so nas spremljali tudi naši patri, ki so se izkazali kot odlični igralci – pater Tomaž Menart kot ženin vdove Rošlinke, pater Filip Rupnik kot eden od treh vaških svetnikov (v igri Trije vaški svetniki) in pater Darko Žnidarsič kot kmet Tonč z ženo Tino, s katero gospodarita na kmetiji v gorenjskih hribih.

Ko smo se takole pozno ponoči – ali že okoli 4h zjutraj – vrnili domov, nas je pričakal pater Valerjan z vročim čajem, kozarčkom žganja in nedeljskim pecivom...

Oh, prav solze nam stopijo v oči, kadar se nam zdi, da bi stopil skozi vrata, a njega, njega ni...

Martha Magajna

Igra "Micki je treba moža", leta 1994.

Spomini.....

Moji spomini segajo daleč nazaj, v leto 1976, ko naju je, oba z možem Jožetom, gospa Vlasta Klemenčič povabila k sodelovanju pri igralski skupini Slovenskega društva Sydney (S. D. S.). Moj mož je igral že prej, leta 1961 v igri F. S. Finžgarja »Veriga«, in v drugih.

Jaz sem še kot otrok plesala balet v beli obleki in nastopala kot pevka v oddaji »Pokaži, kaj znaš« in v pevskem zboru, kjer sem bila tudi solistka. Vedno sem rada nastopala in se rada učila na pamet pesmi, ki sem jih lepo recitirala, tako so mi rekli.

Leta 1976 sem bila stara 25 let in z Jožetom sva pričakovala prvega otroka, najinega sinka Tomažka. Spominjam se, ko sva z Jožetom po službi hitela na vaje – učili smo se besedila za igro »Vdova Rošlinka«. Joj, kako sem bila utrujena na teh vajah, ki so se vlekle v noč, da sem mnogokrat utrujena zaspala. V »Vdovi Rošlinki«, ki jo je zelo lepo odigrala Mihelca Šušteršič, sem igrala njeno hčerko. Nikomur nisva povedala, da sva v veselem pričakovanju najinega otroka... - Hvala Bogu, tudi za te prečute noči in za gostovanja, ko smo igrali igro na več krajih. Tomažek je zdrav prijokal na svet in dva dni po rojstvu je moj ljubi Jože praznoval rojstni dan. In rekla sem mu, da je sinka dobil kot najlepše darilo od Boga! Rada sem se družila s Slovenci, igrala sem v več igrah, in imeli smo se radi. Tako sem tudi premagovala svoje veliko domotožje po rodni domovini. Še vedno jo pogrešam, vendar sem z leti vzljubila tudi Avstralijo, ki mi je dala dom, moža, družino.

Pri Igralski družini Merrylands, ki jo je dolga leta vodil režiser Ivan Koželj, sem bila več let tajnica, igralka, šepetalka. Mihelca Šušteršič je kot dobra pomočnica zelo natančno skrbela za vse rezvizite, ki smo jih uporabljali. Zelo zvest in natančen igralec in odrski mojster je bil Dane Brkovec. Za kostume je skrbela šivilja Erika Koželj. Njen mož, Ivanov brat Herman Koželj, je bil odličen igralec in je po Ivanovi smrti vodil Igralsko družino in režiral igro »Dve nevesti«. Najbolj se ga spominjam, ko je leta 1991 igrал Martina Krpana. Tudi naša cerkvena organistka Milka Stanič se je izkazala kot šivilja in mi sešila mnogo oblek za različne predstave.

In, da ne pozabim režiserke Ivanke Pohlen, ki je v našem Merrylandsu leta 1986 režirala igro »Prisega opolnoči«. V igri je igral moj sin Tomaž, ki je bil star 9 let. Sama pa sem kot gledalka uživala, saj so mi igralci pričarali spomine, kako smo kot otroci radi sedeli, pekli koruzo in krompir. Pater Valerijan, dolga leta naš duhovni oče, nas je vedno prišel pogledat, ko smo imeli vaje, ali pričakal, ko smo odigrali igro doma, ali se vrnili z gostovanjem.

Žal naša Igralska družina ne deluje več. Igralci smo se postarali, nekateri so pokojni. Spomini pa ostajajo nepozabni. Zelo sem ponosna in hvaležna, da sem našla v tej družini veliko dobrih ljudi, ki so moji dragi prijatelji še danes. Naredili smo veliko dobrega, tudi v prostem času. Čakamo na mlajše, da stopijo na naša mesta ali začnejo kaj novega.

Danica Petrič

Igra "Trije vaški svetniki", leto 1997.

Pevski zbori, ansamblji, folklore, ki so sodelovali pri cerkvenih slovesnostih
Vocal groups, ensembles, and folk dancing groups, who participates in ceremonies

The Choir performing in the new church at Merrylands c. 1971

St Raphael's Mixed Voice Church Choir perform for a visiting Slovenian Bishop

St Raphael's Mixed Voice Church Choir performing outside St Raphael's Church

Cerkveni mešani zbor svetega Rafaela

ST RAPHAEL'S MIXED VOICE CHURCH CHOIR

1961 - Present

PAST AND PRESENT MEMBERS: (incomplete): Zofka Brkovec, Danila Pirjevec, Olga Vatovec, Olga Konda, Franc Danev, Mirko Lukežič, Karl Lukežič, Lojze Magajna, Lojzka Husarek, Lojze Husarek, Jože Modrijančič, Jože Košorok, Angelca Mikuletič, Štefka Slatinšek, Jerica Grželj, Doroteja Bavčar, Franciška Bavčar, Marija Kužnik, Amalija Sever, Adriana Kobal, Vinko Kobal, Ivan Kobal, Marija Cesar, Marija Klakočer (snr), Ivan Tomšič, Jože Urbas, Rudi Jaksetič, Janez Forte, Ivan Videz, Jože Šušter, Danica Petrič, Maks Mikuletič, Zora Alapači, Marica Konrad, Justina Glajnarič, Ljubica Sušanj, Damijan Fortuna, Lojze Rebec, Franc Mramor, Luciano Kos, Dr Mihael Colja, Berta Colja, Marija Devetak, Lucian Kos, Jože Lah, Vesna Poch, Lojze Kmetič, Olga Lah

CONDUCTOR/CHOIR LEADERS: Father Odilo Hajnšek, Ludvik Klakočer, Antonija Vodopivec, Marija Klakočer (jnr), Miriam Stariha (née Bavčar), Sr. Francka Žižek, Ivan Tomšič, Uroš Ergaver, Marija Ovijač, Milka Stanič and Olga Konda

ORGANISTS (incomplete): Ludvik Klakočer, Tončka Vodopivec, Marija Klakočer (jnr), Mirjam Stariha, Mara Scotton (née Pirjevec), Milka Stanič, Martin Bleesing, Teresa and Frances Rede, Damijan Nemeš, Carmen Fuderanan-Austin

St Raphael's Mixed Voice Church Choir, 1 November, 2015

Father Odilo Hajnšek formed the first Sydney Slovenian church choir in 1961. The initial choirmaster was Ludvik Klakočer and he continued to lead the choir until his passing in the mid-1980s. Tončka Vodopivec regularly played the piano at church services.

The purchase of a mobile organ in 1965 meant that there could be an accompaniment with the singing at any Mass and in any location.

Father Valerian Jenko recalls in Misli, June 1965:

On Sunday 30th May, during the Mass in Leichardt, Father Bernard blessed the new organ. Under Ludvik Klakočer's skillful fingers, the sounds solemnly rang out when he accompanied the congregational singing of hymns. After Holy Mass, the litanies of the Holy Mother were sung. It turns out that the organ is perfect for our purpose. We have, for a long time in Leichardt, missed singing, especially around Christmas and Easter. We hope this deficiency has now been eliminated so that everyone can now join in the singing.

A long time choir member, recalls:

Since we didn't have even our own church, the Holy Mass was in Villawood, Leichardt, St Patrick's in the city and in Croydon Park. Croydon Park was led by Mrs Tončka Vodopivec, who now lives in Mudgee.

After that we acquired our own church in Merrylands (1970), where they established a fixed choir

St Raphael's Mixed Voice Church Choir perform in the St Raphael church under the direction of Sr Francka Žižek

St Raphael's Mixed Voice Church Choir in the mid-2000s

rehearsal time. Rehearsals were every Friday (as they are now every week). Mr Klakočer came to rehearsals straight from work by train (as he did not have his own transport) and he met up with his wife at church.

In 1970, the choir was sufficiently proficient to be included in the 'Carols By Candlelight' performance in Hyde Park under the direction of Mr Klakočer. They sang in national costumes which were donated for the performance by people from all over Sydney.

When the church was built, the singers had a beautiful room in the sacristy. Sister Ksaverija brought tea and cakes for the singers. After her departure, Sister Hilary took care of this.

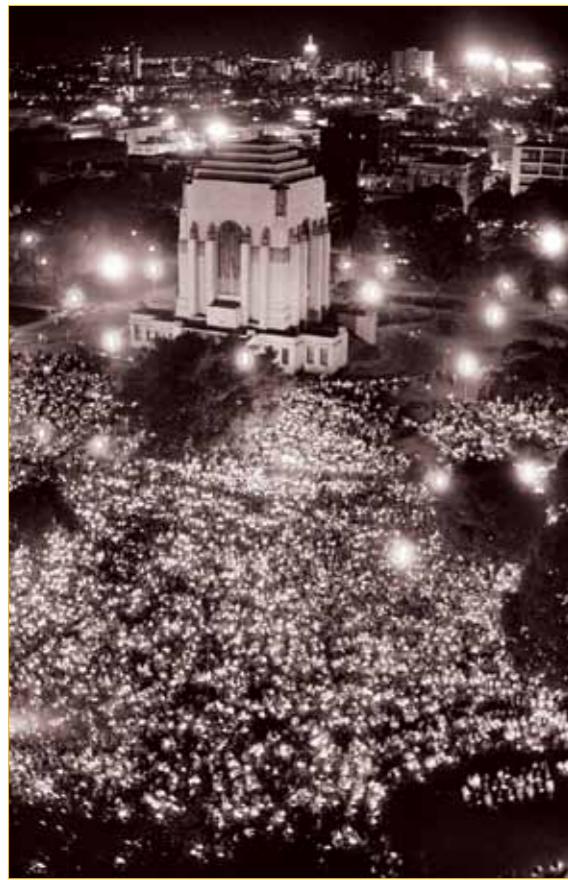
Mr Klakočer led the choir until his death in 1986. During this time, he often came to help his daughter

Muca. This was especially for the major holy days. After the death of Mr Klakočer, Mrs Miriam Stariha (née Bavčar) led the choir. In 1987, Sister Francka Žižek arrived. She took full responsibility for the choir until her departure in 1998. The organist throughout this time was Miriam Stariha. During this time, the choir repeatedly performed at the Slovenian Youth Concert celebrations. They also released Christmas tapes.

It also should be noted that, after the death of Mr Klakočer, Milka Stanič led the singing of 'folk' hymns and played at the Saturday evening Holy Mass. On Sundays, at the liturgy, Mrs Marija Ovijač led the 'folk' hymn singing. After the departure of Sister Francka, a new organist arrived, Miss Carmen Fuderanan-Austin. The conductor, for a time, was Mr Ivan Tomšič. After he left, Mr Uroš Ergaver took over.

Miriam Stariha (née Bavčar) (b 13.11.1961 Sydney, New South Wales) played the organ at the Slovenian Catholic Mission of St Raphael's in Merrylands, New South Wales from 1977 to early 1999. Initially, Miriam accompanied congregational singing at the Saturday Vigil Masses. In 1986, following the passing of longtime choirmaster Mr Ludvik Klakočer, she both directed and accompanied the *St Raphael's Mixed Voice Church Choir*, with the help of her mother Doroteja Bavčar, until mid-1987 when

St Raphael's Mixed Voice Church Choir performed at the 1970 Carols By Candlelight concert in Hyde Park, Sydney

Pevski zbor, leta 2019

Sr. Francka Žižek arrived in Sydney from Slovenia. Sr. Francka then took over the direction of the choir allowing Miriam to focus on the musical accompaniment.

Together Miriam and Sr. Francka successfully developed the choir to a level where they were performing not only for the regular Sunday Masses at St Raphael's in Merrylands, but also at various Slovenian cultural events and as representatives of the Slovenian Community at many multi-cultural events organised outside of the Slovenian Community.

In addition to her involvement with the *St Raphael's Mixed Voice Church Choir*, Miriam also played the organ for congregational singing at the regular monthly Slovenian Mass in Newcastle. In the earlier years of her tenure as organist at St Raphael's church Merrylands, she also accompanied congregational singing at Slovenian Masses in Wollongong and Canberra, and on an 'as needed' basis also provided the music at the many weddings and funerals held at St Raphael's church.

Today the *St Raphael's Church Mixed Choir* is accompanied by Carmen Fuderanan-Austin and on occasions by Milka Stanič and Damijan Nemeš.

THE LARKS - SYDNEY

Škrjančki, 1962 – 1967

CONDUCTOR: Ludvik Klakočer

Ludvik Klakočer (centre) and The Larks (Škrjančki)

The Škrjančki (The Larks) were a men's choir who were formed in 1962 by Ludvik Klakočer. The quality of their performances and their dress, which were identical versions of the Slovenian national costume, gave the choir a sense of professionalism and injected Slovilians in the Sydney community with a sense of pride.

Ludvik had tried unsuccessfully in March, 1958 to start a singing group. The result of this venture was disappointing, however, by the early 1960s, the interest was there and on 29th May, 1963 they performed at 'Kresovanje' (Bonfire). The choir performed at a concert at Palings Concert Hall where it was 'so full, they were turning people away'

(*Vestnik August, 1963*). On this occasion they sang: Dekle, daj mi rož rdečih, Triglav, moj dom and Jaz pa moj gvažek. They were accompanied on piano by Marija Klakočer, Ludvik's daughter. Rehearsals were held every Friday night. Škrjančki performed in both Sydney and Melbourne, sang in church services, held concerts and notably, pressed their own Long Play record in 1965. This was also the year that Ludvik was hospitalised for heart problems. By 1967 the group had ceased performing....

Extract from Anthology of Slovenian Australian Musicians – Katarina Vrisk /270-272/

Ludvik Klakočer accompanies the choir

SLOVENIAN COUNTRY BAND

(Slovenska kmečka godba) 1962

ORIGINAL MEMBERS : Erika Kučan (now Žižek) (accordion), Vlado Kunstelj (tenor saxophone), Ivan Koželj (drums). These members were joined by: Alojz Kučan (clarinet), Anton Omerzel (guitar), Janez Fliser (violin), Rafko Lavtar (drums), Štefan Šernek (accordion), Emil Klemenc, (name unknown), Štefan Trstenjak, (name unknown)

Father Odilo Hajnšek was known as the 'missionary singer'. He helped poor families taking refuge in Ljubljana during World War II and immediately after the war, worked amongst Slovenian in Carinthia (Austria). He moved to the United States of America and arranged, with the assistance of American benefactors, a printing press for Mohorjeva Družba, an old publishing house in Carinthia, so that they were able to resume printing and distribute the Slovenian printed word amongst the Carinthian Slovenians and Slovenian immigrants around the world.

In 1961, Father Odilo decided to leave America and continue his missionary work in Australia, as it had a growing number of Slovenian immigrants. He was an enthusiastic organiser, singer, poet and author of historical disserta-

tions and when he arrived in Sydney in 1961, he founded the church choir and a drama group. A church library was also established and he taught Slovenian at the Slomšek School. In 1963, he went to Melbourne, after Father Valerijan arrived to take the post in Sydney. It was during his time in Sydney, that Father Odilo organised a group of talented Slovenian instrumentalists to play together at Slovenian functions (1962). This was the first formally organised dance band and it launched the careers of musicians such as Štefan Šernek, Vlado Kunstelj and Rafko Lavter. In fact, Vlado has played in bands continuously up until the present day.

Vlado was able to learn the saxophone though the opportunities provided by Father Odilo.

Fr Odilo Hajnsek, (name unknown) (trombone), Janez Flisar (violin), (name unknown), Vlado Kunstelj (saxophone), Lojze Kučan (clarinet) Front row: Rafko Lavtar (drums), Anton Omerzel, (guitar), (name unknown) (accordion), (name unknown) (accordion), Erika Žižek (accordion), Štefan Šernek (accordion)

THE ALTAR BOYS

Ministranti, 1973 – 1974

MEMBERS: Martin Konda (piano accordion & keyboard), Frank Mramor (clarinet & tenor saxophone), Mark Stariha (trumpet & guitar), Henry Stariha (euphonium & bass guitar), Andrew Konda (drums), Irene Kužnik (marr. Stariha) (vocals)

The Altar Boys (Ministranti) met at St Raphael's Slovenian Mission in Merrylands. Although they were all altar boys, Martin Konda was not aware that Henry and Mark Stariha played musical instruments. When Martin's family visited Henry and Mark's family after church one Sunday, Martin saw their musical instruments and asked who played them, to which Henry responded, 'Me and Mark'. Martin then organised for the three of them and Frank Mramor (fellow altar boy, and school and family friend of Martin) to start rehearsing. They performed together for the first time at the 1973 Father's Day concert organised by associates of the Slovenian Church.

Initially, the band performed without a name, but in one early performance they dressed in their altar boy outfits so people began calling

them Ministranti (Altar Boys). Andrew Konda joined to play drums when they started to become popular and the band members thought it a good idea to make an actual band to play at dances.

Martin Konda was the driver of this and many subsequent bands, displaying considerable musical talent in both his own piano accordion playing, as well as in the arranging and writing of music for each instrument in the band.

The Altar Boys played at church functions and both Triglav Club and Slovenian Association Sydney. Irene Kužnik (marr. Stariha) joined in mid-1974 and prompted a change in music style and repertoire by the addition of vocals. As she wasn't an altar boy, the name was no longer appropriate and so forced a change of name. Therefore Rainbow (Mavrica) was formed.

BRIGHT STAR

Svetla zvezda, circa 1976 – 1978

BAND MEMBERS: Henry Stariha (bass guitar), Mark Stariha (rhythm guitar), Andrew Konda (drums), Miriam Bavčar (marr. Stariha) (organ & keyboard), Ciril Košorok (guitar)

LATER MEMBERS: John Kobal (keyboard) replaced Miriam Bavčar while she was overseas

VOCALISTS (over the period): Irene Kužnik (marr. Stariha), Miriam Bavčar (marr. Stariha), Anita Franetič (marr. Košorok), Leanne Menič, Irena Kobal (marr. Topolovec), Jenny Stariha, Brigit Bedernjak (marr. Žele), Lucia Laznik (marr. Dekleva), Nadia Cenčič, Maria Konda.

Bright Star was the first Christian youth band, centred around St Raphael, Merrylands in Western Sydney, which mostly played rock-style hymns during Mass and took the community by storm! They took well known traditional hymns and played them with a 'twist'. Some in the community saw this as a healthy way for the youth to express themselves musically; many, however, were horrified. Irene Stariha (née Kužnik), in the book The Fruits of Our Slovenian Heritage remarks: I remember the looks of shock at our first appearance at a youth concert and the need for explanations afterwards!

Bright Star were together for a relatively short

period of time, but provided an outlet for the youth to express themselves through Christian music and bond with each other. They also played at various church functions.

Bright Star was a church youth rock band based at St Raphael in Merrylands

RAINBOW

Mavrica, 1974 – 1979

MEMBERS: Martin Konda (piano accordion & keyboard), Frank Mramor (clarinet & tenor saxophone), Mark Staroha (trumpet & guitar), Henry Staroha (euphonium & bass guitar), Franc Mramor (drums), Irene Kužnik (marr. Staroha) (vocals).

OTHER MEMBERS: Mark Konda, Sandy Staroha, Ciril Košorok

Rainbow formed from the Altar Boys when Irene Kužnik joined the band as the lead singer. Irene had approached the Altar Boys and told them they needed a singer, and she should be the one. Martin Konda decided they should hold auditions for a singer, and Irene was chosen. As Irene was not an altar boy, the band name was no longer appropriate so they changed the name to Rainbow (Mavrica).

Martin Konda continued to increase his skills in developing more complex musical arrangements and encouraged all the band to take up a second instrument. As their skills grew, in addition to the traditional Slak, Avsenik and other Slovenian polkas and waltzes, the band began to play a wide range of other music including jazz, rock and pop.

In 1977 Frank Mramor left the band, paving the way for Mark Konda and then Sandy Staroha, playing clarinet and saxophone parts.

Ciril Košorok also joined the band as an extra acoustic rhythm guitarist at the occasional gig. Mavrica played at the Slovenian Clubs in Sydney – Triglav and Slovenian Association Sydney, at numerous church functions, and at Slovenian clubs in Canberra, Wollongong and Brisbane. The band also performed at a number of multicultural festivals in Sydney and Wollongong, including on the back of tray trucks in parades.

Mavrica performed at several Slovenian youth concerts in the 1970s and received second and then first place at the 1975 (Melbourne) and 1976 (Sydney) concerts, respectively. They disbanded on 21 July, 1979, exactly five years after the Altar Boys had ended, as band members wanted to pursue different musical directions. Their final gig was at the wedding of fellow musician, Štefan Šernek junior.

Mavrica in 1975 L to R: Franc Mramor, Martin Konda, Mark Staroha, Henry Staroha

ROSEMARY UNDER THE SOUTHERN SUN

Rožmarin pod južnim soncem, 2003 – 2007

MEMBERS (incomplete): Franc Danev, Damijan Fortuna, Lojze Husarek, Father Darko Žnidaršič, Lojze Magajna, Jože Lah, Jože Modrijančič, Rudi Jaksetič, Karl Lukežič, Ivan Kobal, Ivan Koželk, Štefan Šernek, Lojze Kmetič, Mirko Lukežič, Fr. Filip Rupnik.

CONDUCTOR: Uroš Ergaver

After a respite, a few new members joined the men's choir at Slovenian Association Sydney, including Uroš Ergaver, who had conducting experience. They came from the Slovenian Association Sydney, St Raphael's Mixed Voice Church Choir and the Slovenian Triglav Club. The men decided to rename themselves in honour of a 'new beginning' with a new conductor and additional singers, and became Rosemary Under The Southern Sun (Rožmarin pod južnim soncem); the 'rosemary' being the

herb which symbolises 'remembrance'. Rosemary Under The Southern Sun has performed many times since its inception, including Prešeren celebrations, Mother's Day, Father's Day celebrations and other cultural events.

Extract from Anthology of Slovenian Australian Musicians – Katarina Vrisk /pg 289/

Rožmarin pod južnim soncem choir singing at the launch of HASA NSW's book: *The Fruits of Our Slovenian Heritage*

Rosemary Under The Southern Sun (Rožmarin pod južnim soncem) at the 2003 Slovenian Youth Concert in Sydney

DAWN

Zarja, 1980 - 1988

MEMBERS: Female Vocals (incomplete): Irene Stariha, Miriam Stariha, Jude Bavčar (marr. Bavčar-Skulba), Olga Kužnik, Sylvia Kužnik (marr. Radulovič), Sonia Kolar, Tania Kolar, Renata Sušanj, Tanja Sušanj, Marjeta Bolko, Irena Bolko, Ana Bolko, Katherine Pezdirc, Kristina Pezdirc, Milena Godec, Carmen Kalc, Michelle Kalc, Erika Franklin, Bernadette Franklin, Danica Grželj, Margaret Grželj, Gail Twrđy-Smithson, Karen Twrđy, Maria Sever, Ana Kavaš (marr. Fahd), Josie Modrijančič, Sonja Cesar, Julie Brčar, Michelle Brčar, Vesna Lukežič, Karen Šajn, Judy Šajn, Ivanka Zadravec, Teja Lipold, Jana Lipond, Maree Walter

MALE VOCALS (incomplete): Mark Rožanc, Robert Pečovnik, Peter Pečovnik, Eddie Robar, Peter Šarkan, Mario Carr, Joe Carr, Boris Kobal, Ian Makovec, Tony Godec, Michael Godec, Robert Pečovnik, Damien Nemeš, David Kociper, Robert Kociper, Karl Lukežič, Denis Cesar

BACKING BAND: Miriam Stariha (organ & keyboard) Mark Stariha (guitar), plus at concert performances, Henry Stariha (bass guitar), Boris Kobal (keyboards), Frank Rožanc (lead guitar), Glen Henwood (drums)

CONDUCTORS: Irene Stariha (née Kužnik) and Miriam Stariha (née Bavčar) (1980-1986), Marjeta Bolko (1987-1988)

Zarja conducted by Irene Kužnik (marr. Stariha)

There had been an existing youth choir at the Slovenian Mission Merrylands for some time in the 1970s, under the guidance of various choirmasters, the last being Ivan Koželj.

Miriam Bavčar (marr. Stariha) had long been an organist for the *St Raphael's Mixed Voice Church Choir* at Merrylands. Father Valerjan Jenko asked Miriam and singer, Irene Kužnik (marr. Stariha) to run a youth choir at the church.

Zarja was formed in 1980 and comprised up to 40 members of young men and women of the Slovenian community in Sydney.

They often had instrumentalists accompanying them; sometimes up to seven members.

Accompanying Band: Mark Stariha (guitar), Henry Stariha (bass guitar), Boris Kobal (keyboards), Frank Rožanc (lead guitar), Glen Henwood (drums), Miriam Stariha (organ/keyboard)

Irene Stariha, in '*The Fruits of Our Slovenian Heritage*' book (*Sadovi slovenske dediščine*), writes:

Zarja became a social gathering in which a choir was sometimes glimpsed. An existing youth Choir had been running at St Rafael's, Merrylands, for some time under the guidance of various choirmasters - Mr Ivan Koželj being the last of that generation. Gradually as numbers grew, leadership of the choir passed on to two of its youth members - Miriam Bavčar and Irene Stariha. Miriam arranged and performed all of the music, whilst I tried to get as many people as possible opening their mouths and at least pretending to sing!

Numbers increased dramatically as our social activities became more regular.

The choice of material was often based on social conscience and one of our most memorable performances for me, was when we performed a Slovenian song about an unborn child begging its mother not to abort it.

The friendships that were forged during the years of

Zarja's reign have been long-lasting. The youth of the time, were given an opportunity to travel Australia together, go camping, movies, dancing...and singing. Our bond was deep, and once I was married and had a home we celebrated Christmas Eve there and then all of us would go together to church to perform at midnight mass. Even Santa came to visit for a couple of years.

Unfortunately time weathered the commitment. School and life got in the way and slowly Zarja faded. I hope our children's generation can benefit from an experience that is similar!

Irene Stariha

Sadovi slovenske dediščine 2004

Zarja performed at several Slovenian Youth Concerts

Zarja performed at Club Triglav in 1987

The last performance Zarja gave, under the guidance of Irene and Miriam, was at the midnight Mass in 1986. They did, however, continue to sing for a couple more years, under the leadership of Marjeta Bolko. The group then changed its name to *New Paths* (*Nove steze*).

HAPPY GORENJCI

Veseli Gorenjci 1987 – c. 2014

Original Members: Martin Konda (piano accordion & vocals), Andrew Konda (rhythm guitar), Frank Mramor (clarinet), Martin Bleesing (trumpet), Henry Stariha (baritone & bass guitar), Olga Gomboc (marr. Konda) (vocals)

Final Members: Martin Konda (piano accordion), Frank Mramor (baritone and bass guitar), John Lennox (clarinet), Stanko Štamfel (trumpet), Andrew Konda (guitar)

A popular band for many years, *Veseli Gorenjci* (*Happy Gorenjci*) were formed in 1987 and four members from *Mavrica* (*Rainbow*), which was previous to that the junior band *Ministranti* (*The Altar Boys*).

This revised ensemble was a more traditional 'folk entertainment' style band. The instrumentation reflected this with Andrew Konda now playing rhythm guitar instead of drums. Olga Gomboc was also a popular singer of this style. The leader of all these bands was accordionist Martin Konda, who is a veteran player, having not only band experience but also accompanying skill with folk dance groups in Sydney. Martin is a gifted musician with a love of Slovenian music. Martin's brother Andrew and Olga (who later married) were also members of various ensembles. Frank originally played clarinet and saxophone, but switched to bass guitar and baritone, the latter at which he excelled.

Veseli Gorenjci performed for many functions at the Slovenian, German and Austrian clubs in Sydney and Canberra, and a number of private parties, special events and celebrations.

Veseli Gorenjci were regular performers at Oktoberfests throughout New South Wales. They also performed at the Thredbo ski resort. *Veseli Gorenjci* also supported touring Slovenian musicians including Alfi Nipič. They were considered the most polished Slovenian band in New South Wales due to the balanced arrangements, musicianship and sound. Several members continue to play in other bands around Sydney.

On Boxing Day 2014, *Veseli Gorenjci* gave a free of charge 'farewell' performance at the St Raphael Slovenian Mission hall in the suburb of Merrylands. Martin thought it was appropriate he perform his final band performance at St Raphael's church hall, the same place that he had first started performing more than 40 years prior. In addition, Martin invited Olga Konda (née Gomboc) and fellow past *Mavrica* band members Irene Stariha (née Kuznik), Mark Stariha and Henry Stariha to perform with him. The band was extremely well received by the audience who hoped that this would not be their last performance.

NEW PATHS

Nove steze, 1989 – c. mid 1990s

MEMBERS: Ana Bolko, Julie Brcar, Michelle Brcar, Natalie Brcar, Sonia Cesar, Carmen Lah, Veronica Lah, Vesna Lukežič and Denise Matuš.

CONDUCTORS: Marjeta Bolko and Sister Francka Žižek

ACCOMPANISTS: Miriam Stariha (organ), Marjeta Bolko (guitar) and Damian Nemeš (keyboard)

The New Paths (Nove steze) choir was formed in the late 1980s after *The Dawn* (*Zarja*) disbanded. They were also based at the Slovenian Mission in Merrylands in Sydney's western suburbs. Some of the original members of *Zarja* joined, however, the choir was overall, much smaller in size.

Often Marjeta Bolko would accompany the choir with guitar, whilst also singing, however Nove steze often were also accompanied by Miriam Stariha on organ or Damian Nemeš on

keyboard. Nove steze performed at several Slovenian youth concerts from the late 1980s to mid-1990s. They also performed at their 'home ground' of St Raphael's Slovenian Church in Merrylands for Masses in the Slovenian language and special occasions such as Mother's and Father's Day celebrations and St Nicholas Day concerts. The group disbanded in the mid-1990s.

Extract from Anthology of Slovenian Australian Musicians – Katarina Vrisk /pg 288/

KRYSTAL

1980 – 1983

MEMBERS: Andrej Koželj (accordion, keyboard), Branko Koželj (lead guitar & vocals), Glen Henwood (drums & vocals), Henry Stariha (bass guitar, euphonium), Mark Stariha (trumpet, rhythm guitar) and Irene Kužnik (marr. Stariha)(vocals).

Krystal formed when three previous members of *Rainbow* (*Mavrica*), Irene, Mark and Henry, teamed up with the Koželj brothers and Glen Henwood, a school friend of the Stariha brothers, on drums.

The members of *Krystal* began playing at Slovenian functions for both Slovenian clubs in Sydney, as well as numerous functions at the Slovenian Church in Merrylands. Andrej completed the arrangements for all the traditional Slovenian polkas and waltzes, the remainder

of the pop and rock music was arranged collectively by the band.

Krystal then began wedding reception work in the wider Australian community, including work as a covers band at local clubs and pubs in Sydney's western suburbs playing a wide variety of styles. With the exception of Henry, all the members of this band contributed vocals. In 1983, they ceased performing under this name and became *Cheap Expense*.

SOUTHERN STARS

Južne zvezde, 1999 – Present

ORIGINAL MEMBERS: Carmen Fuderanan-Austin, Danica Šajn, Irenka Bell, Anna

O'Reilly and Celeste Kalan

LATER MEMBERS: Mary Simčič, Uroš Ergaver, Majda Kosovel (marr. Murabito), Tamara and Renee Letnar, Danica Grželj, Brigita Bezjak, Rebecca Keen, Carmen Fuderanan-Austin, Marjeta McCauley, Erika Franklin, Perina Brown (prev. Keen), Gary Brown, Jordan Covich and Vesna Poch

The Southern Stars (Južne zvezde) are a Sydney-based vocal group who sing every month for Mass in English at the St Raphael Slovenian Mission, Merrylands. They have performed regularly at Slovenian Association Sydney, Triglav Club functions, many national Slovenian youth concerts and at the St Raphael Church Hall. In 2012, they sang at the New South Wales Parliament House for the 20th Anniversary of Slovenia's Independence.

Each year at the Triglav Club, 'Slovenian of the Year' Awards are presented to members of the NSW Slovenian community for their dedication to their studies, the community or in their specific field. In June 2015, the Southern Stars were awarded one such accolade. Southern Stars formed in 1999 with the following line-up:

Carmen Fuderanan-Austin, Danica Šajn, Irenka Bell, Anna O'Reilly and Celeste Kalan. During 2000, Mary Simčič, Uroš Ergaver, Majda Kosovel (marr. Murabito) and Tamara and Renee Letnar joined and in early 2002 Danica Grželj and Brigita Bezjak joined them. Later that year, Rebecca Keen joined the existing members: Carmen Fuderanan-Austin,

Danica Šajn, Irenka Bell, Anna O'Reilly and Danica Grželj. In early 2003, Marjeta McCauley came to the group and towards the end of that year, Perina Brown (prev. Keen) joined. The following year, Erika Franklin joined the vocal group for a year.

Since 2008, the current line-up of Carmen Fuderanan-Austin, Danica Šajn, Irenka Bell, Danica Grželj, Rebecca Keen and Perina Brown has remained constant with the exception of Gary Brown who joined in 2014. Carmen and Danica Šajn are now the only original members of the group, however, Danica Grželj, Rebecca Keen and Perina Brown have been together since 2003.

Southern Stars sing in both Slovenian and English, often in part singing but also in unison. They are most often seen wearing the Slovenian national costume, except for ANZAC Day services at the Triglav Club. The vocal group have also sung for functions at the Slovenian Association Sydney, the 10th Anniversary of HASA NSW and are often invited to various functions and celebrations to sing the national anthems of both Slovenia and Australia.

Folk Dancing Group, St Raphael's Merrylands

Some members included:

Jožica Modrijančič, Mark Slatinšek, Gail Twrdy, Kristina Berginc (Šuber), Walter Šuber, Peter Šarkan, Lolita Žižek, Denis Cesar, Jenny Stariha, Martin Bleesing, Danica Šajn, Damijan Fortuna, Lidia Gal, Frank Brian, Carmen Kalc, Boris Tomšič, Mariane Kos, Lojze Kmetič.

Motivated by the Folk Dancing seminar that was held at the Triglav Club, in 1987, under the teaching of Ljuba Vrtovec, a group of young dancers were motivated to form the St Raphael Folk Dancing group. They were taught and led by Ivan Koželj.

They had their practices every Monday night and demonstrated a high degree of skill. Their costuming was detailed, correct in form and extremely colourful.

The St Raphael community enjoyed their professional performances on many occasions.

Informativno

SLOMŠKOVA SOBOTNA ŠOLA V LEICHARDT-U

5. maja 1964

Dragi starši in šolarji:-

Pred nami je proslava Dneva naših mater, ko bo Slovensko društvo imelo svojo prireditve - to je prihodnjo soboto, 9. maja. Vršila se bo v Redfern Town Hall. Ta dvorana je na 71-73 Pitt St. (na vogalu Pitt & Wells Sts), Redfern. Je samo 10 minut hoda oddaljena od Železniške postaje Redfern.

Zato to soboto ne bo več pouka v Leichhardtu, pač pa ste naprošeni, da pridete, kolikor ho pač mogoče, na društveno prireditve z otroci.

Obenem pa vam sporočamo, da bomo za zimsko dobo pouk v Slomškovi šoli v Leichadtu sploh prekinili in sicer do prve sobote v septembru. Za to določitev imamo več razlogov, pa naj tu omenimmo samo eno zadevo. V šoli imamo lepo število zelo majhnih otrok in tega smo zelo veseli. Bojimo se pa, da zimski čas ni primeren zanje, da bi prihajali v šolo. Nekako od srede maja tja do septembra lahko pričakujemo dosti mrzle dni. To bi motilo pouk. Pa saj bi gotovo nekateri sami od sebe nehalli prihajati.

Zato smo se odločili, da bo v naši šoli pouk po dvakrat na leto nekako po tri mesece:

Od prve sobote v februarju do Dneva naših mater in od prve sobote v septembru do Miklavževe prireditve v decembru.

Pač pa se bomo vsi skupaj potrudili, kajneda, da bo pouk kar mogoče reden in obisk otrok nepretrgan v tistih mesecih, ko bo šola delovala. Na to mislite že sedaj.

In še eno:

Doma nadaljujte pouk! - Starši, to je zlasti od vas odvisno. Govorite z otroki doma dosledno slovensko. Pomagajte jim, da si osvojijo več in več slovenskih besed. Vzemite si kdaj pa kdaj čas, da otrokom pomagate do lahkega slovenskega čitanja. Pa tudi v pisanju jih vadite. Tako boste najbolje sodelovali z našo šolo in otroci ne bodo pozabili v treh mesecih, kar so se v prejšnjih treh naučili. Saj si lahko mislite, da v tistih pičlih urah, ki jih damo otrokom v šoli, ne moremo veliko napraviti, če nimamo opore v domovih, iz katerih otroci prihajajo k pouku.

Naj še omenim, da ta ureditev velja samo za Slomškovo šolo v Leichhardtu. Obe drugi šoli - v Condell Parku in Cabramatti - začenjata in zaključujeta pouk v skladu z ondotnim krajevnimi okoliščinami - cilj je pa vsem skupen.

Prav lep pozdrav vsem šolarjem in staršem!

F. Valerijan Jenko
F. Valerijan Jenko
šolski referent

Materin jezik bodi nam ključ
The mother language is the key

Slomškova šola The early beginnings

Slomškova Šola, which had had its beginnings in the late 1950's, under the wings of Father Bernard Ambrožič and Father Odilo Hajnšek, provided Slovenian tuition to the younger children, in various locations (Paddington, Leichhardt, Cabramatta, Condell Park, Blacktown, for a time at SDS, then in 1973 and thereafter at St Raphael's, Merrylands).

Woollahra - 1957

This was the humble beginning of the Slovenian language classes. They were informal programs of learning and catered mainly to young children who were the offspring of the first wave of immigrants from Slovenia. The lessons were held at 121 Queen St. Woolahra and were run under the wings of Caritas (an humanitarian organization of the Catholic church, catering for the needs of the newly arrived migrants).

The lessons were taken by Father Bernard Ambrožič, who was later assisted by Virgilij Ferfolja.

Slovenska Karitas Poroča.

Po naklonjenosti Kat. Immigration Offica, smo dobili spet svoj kotiček za sestanke, petje, čitanje, šahovske, igre itd., da se lahko zbiramo. To je v znani hiši na 121 Queen St. Woollahra, ki jo ima zdaj v najemu omenjeni Immigration urad. Naš kotiček je v nekdanji plesni dvoranici, ki ima zdaj vhod naravnost z verande. Obiskovalci bodo našli mnogo slov. knjig, listov in časopisov, ki jih lahko pregledujejo in berejo.

Misli, January, 1962 /pg. xx/

Leichhardt - 1958

Another Slovenian language class, established in the Sydney basin, was at Leichhardt. These classes again catered to the very young children. Initially, Father Bernard Ambrožič was assisted by Virgilij Ferfolja and Antonia (Tončka)

Vodopivec, who motivated the children with her playing of the piano, drama performances and singing. These classes ceased by the end of the 1950's. Under the support of the newly arrived Father Odilo Hajnšek however, classes recommenced at Leichhardt in 1962. These continued until the mid 1960's with the work of these fine teachers – Anton Omerzel, Virgilij Ferfolja, Marija Kokl and M.Vojsk (relieving).

Dve soboti pred veliko nočjo sta bili v naši šoli posvečeni bližajočim se praznikom. Eno soboto smo posvetili butaricam za Cvetno nedeljo. Učitelj Tone je butaro narisal na šolsko tablo in sicer z barvnimi kredami. Za mnogo otroke je bilo to vse novo. Otroci so vsi butare naslikali v svoje šolske zvezke. Za najlepšo je bila določena nagrada, ki jo je dobil France Mugerle, slovensko knjigo. Risali smo tudi pirhe ali pisanke. P. Odilo je razlagal pomen butar, pirhov in blagoslova velikonočnega "žegna". Zanimivost je bila, da smo imeli v Leichhardtu na Cvetno nedeljo blagoslov oljk, palm in butaric. Vsi navzoči smo napravili procesijo, zunaj cerkve. Posebno lepo je bilo videti naše otroke. Največjo butaro je prinesel k blagoslovu Koželjev Andrejček. Kar zdihoval je pod njeno težo, ker je še majhen. Pa ni pustil, da bi mu jo mama pomagala nesti. Dve soboti po veliki noči smo posvetili Matersinskemu dnevu. Pri pesmici o naših mamicah so bili otroci tako navdušeni, da smo morali razdeliti kar tri nagrade onim, ki so pesmico najbolje povедali. Nagrajenci so bili: Magda Vidmar, Erik Metlikovec in Milan Gabrielčič. Magda in Milan sta dobila vsak rožni venec, Erik pa lepo slikanico o sv. Dominiku Saviju. Hvala staršem, ko tako lepo in redno pošiljate svoje otroke v šolo!

P. Odilo in učitelj Tone Omerzel,

Misli, May 1962. Pg. 152

Paddington - 1961

With the arrival of Father Odilo Hajnšek in 1961, language classes moved to the new location of Paddington, in the hall attached to the Church of St Francis. With two dozen students

Father Odilo began classes once more. This time, he was assisted by a qualified teacher, Anton Omerzel. Antonia Vodopivec took over these classes in the second half of the 1960's, after which classes ceased.

Slomškova Šola

Ustanovili smo jo v Sydneyu za Slomškovo stoltnico. Podobno, kot je Slomšek priporočal nedeljsko šolo in z njo prebudil Slovence. Pri nas imamo sicer sobotno šolo, pa v istem duhu: Slovenec sem, Slovenec čem ostati. Slovenka sem, Slovenka čem ostati, rodila me je slovenska mati!.....

Ker v Paddingtonu ni primeren kraj za zbiranje otrok – preveč je oddaljen od slovenskih središč – smo odprli šolo na dveh drugih mestih:

V Leichhardtu, prav tam kot imamo nedeljsko službo božjo, vsako soboto ob 10.dopoldne. Vodita p. Odilo in učitelj Tone Omerzel.

V Cabramatti pri novi cerkvi Srca Jezusovega na Park Rd.... Vodita p. Bernard in učitelj Jože Čuješ.

Upamo, da bo s to uredbo zelo ustrezeno staršem in otrokom. Že, ko smo poskusili v Paddingtonu, so starši in otroci pokazali, da tako šolo cenijo in ljubijo. Zdaj jim prihaja bliže – ni dvoma, da bo na obeh krajih lepo uspevalo.

Misli, March, 1962. Pg. 90

Slomškova Šola v Sydneyu ....Prav gotovo zasluzi tak naslov. Uči vse prav tako, kot je učil Slomšek. In se je že lepo ukoreninila. V soboto 3. februarje se je kar s procesijo preselila iz Caritas dvoranico na Queen St. v šolski poslopje ob cerkvi sv. Frančiška v Paddingtonu. Kar dolg sprevod je bil: otroci in 'učiteljski zbor'. Prišli smo v zaresen šolski razred s klopmi, tablo in kar je še potrebno.

Zato smo pa tudi takoj začeli na tablo pisati, kaj mama dela: kuha, pere, pospravlja, šiva, moli. Otroci so si s table vse lepo prepisali. Ko smo zapisali, da mama moli, so nekateri otroci kar rokice sklenili. Lepo priznanje njihovim mamam!

Seveda smo tudi peli. Od Izidorja, ki je ovčice pasel, in o veseli slovenski deklaci. Pri tej pesmi, ko je prišel na vrsto "tra-la-la", je moral učitelj

Tone malo zaplesati. Otroci so mu močno ploskali. Slomškova slovenska šola je vsako soboto ob 10. dopoldne. Pripeljite še več otrok!

P. Odilo, Misli, februar 1962, 35

'Skromen začetek, ko je novodošli p. Odilo Hajnšek zbral kake dva ducata malih Slovenčkov in jih začel sam poučevati v Paddingtonu. Kmalu si je našel poklicnega učitelja, Toneta Omrzel, in je kar nekaj let uspešno poučeval še v drugih krajih kjer so se v okviru društva odprla še razreda v Leichhardtu, nato še Condell Parku in Cabramatti. Šolo so poimenovali po znamenitemu domoljubu škofu A.M. Slomšku. Duša tega je takrat bil poklicni učitelj in dolgoletni društveno-kulturni delavec in organizator Jože Čuješ. Poučevali so poleg omenjena učitelja še Antonija Vodopivec, Virgilij Ferfolja. Slomškova šola, Društvo in Karitas so sodelovali....'

Nagovor Lojzeta Košoroka, 2001

Cabramatta -1962

In the 1950's and 1960's, the expansion of the general population of Sydney out to the western suburbs of Sydney, reflected the settlement of migrants generally, but specifically Slovenians. There was an obvious need to open up Slovenian language classes further out in the western suburbs of Sydney. This was done with the opening at two new locations –Cabramatta and Condell Park.

The Cabramatta classes were held at the Sacred Heart School, Park St. Cabramatta. The teachers were: Jože Čuješ, Father Bernard Ambrožič, Ludvik Klakočer (singing) and Antonia Vodopivec. By 1970, these classes ceased. In 1964, under the wings of the Slovensko Društvo Sydney, Jože Čuješ wrote and published a textbook for the teaching of the Slovenian language. It was called: 'Prvi Koraki'. This text was used in the Slovenian classes.

V soboto, 19. maja, smo imeli prvi pismeni izpit. V mislih sem bil, da bo ta dan veliko otrok ostalo doma, pa niso. Prišlo jih je 29 in lepo število staršev. Po polurnem učenju smo odšli v dvorano, kjer je g. Košorok, predsednik Slovenskega društva, pozdravil otroke in starše. Zahvalil se jim je za požrtvovalno podpiranje šole. Zanjim je spregovoril

nekaj besed p. Bernard, starešina » učiteljskega zborna .« Nato je g. Klakočer pokazal spretnost mladinskega zborna. Mladim pevcem in pevkam je dirigiral učenec Marijan Ratko. Kar dobro se je postavil, čeprav je bil to njegov prvi nastop pred javnostjo. Po končanem pevskem nastopu smo zvedeli za uspeh izpitna in gledali razdelitev nagrad. V skupini od 7. – 9. leta so bile nagradene: Zdenka Klemenc, Nada Žeks in Leonida Ploj. V skupini nad 9. let sta prejeli knjižno nagrado (This is Slovenia) Marija Verzel in Marijan Ratko. Od 50 dosegljivih točk sta dobila vse. Tako za njima, samo z dvema točkama razlike, sta bili Zlata Žeks in Mara Pirjevec. Otroci izpod 7. leta so za izpit risali. Najmanjši, Boris Švigelj, je pa pokazal, kje je omara, kje metla in kje okno. Povedal je tudi, da ima čevlje, ki niso dobrni, ker so pretrdi. Po razdelitvi nagrad so odborniki Slov. Društva pogostili otroke z oranžado in 'chips'. Matere so prispevale slaščice. Ni treba omeniti, da smo odšli domov prav veseli in si obetali, da se bomo v bodoče še bolj pridno učili. Ob koncu še prav lepa hvala vsem, ki ste pri naši skromni šolski prireditvi pomagali, posebno g. Klakočerju, odboru Slov. Društva in materam.

Jože Čuješ, učitelj. Misli June, 1962

When I look back....

...I remember attending Slovenian Mass in a different church each Sunday of the month, being dressed in national costume and going out to the airport to be a part of a 'welcoming committee' when Slovenian dignitaries visited our shores and making 'butarice' at Easter time, but there is one other ritual that sticks out and that was the regular Saturday routine of going to Slovenian school. Indeed, as a child at the time, I thought this was the weekly drudgery, but we (there were three of us, my brother and sister) attended each Saturday afternoon come rain or shine – that was our parents' commitment and we dared not raise their ire! Gospodična Tončka, as we affectionately called her, was our teacher and we attended class at the Sacred Heart School in Cabramatta, N.S.W. Looking back, those were fun days, yes they actually were, but it's only with the benefit of wisdom that you come to this realization, which doesn't help the Slovenian youth attending Slovenian school today much, does it? .....

Slovenian schooling then, as it does today,

coincided with the official school year and classes were usually of two hours duration. The general age span of students was 5-13 years. In asking Ms. Tončka what sort of subject matter was taught, she replied "Anything the children asked for and more. Sometimes the children even brought with them their English school work particularly if they needed help."

School, amid the acquisition of language, also provided an avenue for cultural exhibitions. Some school afternoons were spent celebrating national costumes such as 'Pust'(masquerade) and sv. Miklavž (St. Nicholas). Others were devoted to displays of the Slovenian national dress and on some occasions we were even taken on excursions – with parents in tow of course. Excursions were the highlight for us students and many fun times were had.

On one particular occasion Ms. Tončka took us to Leura in the Blue Mountains, to see the 'Everglades' – these were gardens. We then continued to the Mines and Minerals Dept. In the Blue Mountains, where I can vividly remember being given lots of information about rocks – which as children, we thought was just astounding. We then continued to some old, no longer working coal mines just past Lithgow. Those carefree days were magic.

Part of our Slovenian schooling was also devoted to preparing for stage presentations. Be they drama, oration, dancing, singing or playing an instrument, stage presentations were very popular and no Slovenian event was complete without the obligatory performance. ....Ms. Tončka recalls the intensity of the stage fright amongst the children she taught. Many of them had to be taken by hand onto the stage. She remembers one particular incident when a male student (name omitted to avoid embarrassment), was to greet Bishop Jenko on stage at St. Francis' church hall, Paddington. He knew his greeting extremely well, but when he faced the audience, tears welled up in his eyes and he started to cry. Being the 'professional' he was, he quickly composed himself and finished the job very well. Today this gentleman is a well respected, high school Mathematics teacher.....Slovenian primary school – and it was known as Slomškova Šola then too – was an institution which catered for many more needs than language acquisition alone. The school left a great legacy to those who attended: a respect for things Slovenian, its culture

and customs and lots of good friends. I for one am extremely grateful to my parents for their commitment in taking us to Slovenian school.

Miriam Stariha (Bavčar). A.S.R. Summer, 1997

Condell Park - 1962

Demonstrating industry and practicality, Jože Čuješ started classes at Condell Park. Jože Čuješ taught these classes in the main. He was relieved by Tončka Vodopivec on a few occasions. Vinko Kobal assisted with the children's singing. Classes were held in the garage of the private home of the Kariž family at Lancelot St. Condell Park. These classes ceased two years later.

Preden se pod toplim soncem preveč polenimo, naj napišem par vrstic o naši šoli. Tako bodo tudi doli v Viktoriji vedeli, da smo še pri življenju.

Trenutno imamo v naših dveh šolah velike skrbi. Pripravljamo se na končne izpite, ki jih bomo imeli

v drugi polovici novembra. Od teh izpitov odvisi oceana učencev v letnem spričevalu in razdelitev nagrad! Otroci so že nekje zvedeli, da bo glavna nagrada fotografski aparat z vsemi pritiklinami. Kdo ga bo dobil?

V začetku decembra bo obiskal naše otroke Miklavž z angelčki in tudi parkelji. Nekateri naših otrok ga bodo prvič videli. Seveda bo tudi vse otroke obdaroval. V oktobru smo imeli v šoli v Condell Parku tudi dva prvoobhajanca: Edita Logar in Karla Ovijača. Lepo smo jima čestitali. Morda bosta poslala fotografije za MISLI.

Končno naj izrecem zahvalo dvema prijateljem naše šole: gg. Mozetiču in učitelju petja Vinku Kobalu. Prvi nam je okrasil razred v Condell Parku, drugi pa nam napravil nove klopi. Lep pozdrav vsem kotičkarjem pošilja, učitelj.

*Misli, November, 1963,
Jože Čuješ, učitelj*

Slomškova Šola, Sv. Rafael

The St. Raphael Mission Centre was established when the new Slovenian Church was built at Merrylands in the early 1970s. Slovenian Language classes began soon after the arrival of two sisters in July, 1972 – Sr. Mirjam Horvat and Sr. Ksaverija Jerebic (from Melbourne). Sister Mirjam set up the Slovenian language classes on 2nd June, 1973.

At various times, 'Slomškova Šola' in Merrylands, was taught by these teachers:

Fr. Valerijan Jenko, Sr. Francka Žižek, Sr. Marija Kadiš, Sr. Mirjam Horvat, Fr. Lovrenc Anžel, Miriam Sušnik, Peter Lehnar, Judy Šajn, Zlata Pondelak, Danica Šajn, Danica Grželj, Fr. Ciril Božič and Kristina Šuber. At times, others have assisted these teachers, such as Majda Kosovel and Carmen Funderanan. The Slovenian community was grateful for their commitment.

Slovenska Šola v Merrylandsu..... V nedeljo 20. maja se je v Merrylandsu zbral "solski svet", če ga lahko tako imenujemo, da se pomeni o načrtu za slovenski pouk. Pri seji so bili: p. Valerijan, g. Klakočer, g. Kobal, s. Mirjam in gospodični Lilija in Novak (Angela Mikuletič in Danica Petrič). Vsi so sodili, da bi si slovenski otroci v 'sobotni šoli' morali učiti materinega jezika, ter spoznavati domovino v zgodovinskem in zemljepisnem pogledu. Žalostno je namreč, če slovenski otrok o domovini ne ve dosti več kot to, da ji je ime Slovenija in da je nekje v Evropi. Solski svet je tudi menil, da bi otrokom, ki jim matematika ali kateri drugi predmet dela preglavice v redni šoli, pomagali in jih učili z dodatnimi urami. Dokler pa se ne bo pokazala potreba po takem dodatnem inštruiranju, bodo na urniku slovenske šole v Merrylandsu: slovenščina, zemljepis in zgodovina Slovenije in Jugoslavije. Vabimo vse starše šoloobveznih otrok, da jih prijavite v slovensko sobotno šolo. Ravno tako vabimo k sodelovanju vse, ki imajo veselje do poučevanja. Saj veste, pravega učiteljskega zbora in naraščaja še v domovini manjka! Torej, pripeljite otroke, ter

učiteljice, javite se! Vsak začetek je težak, prvi korak pa smo že storili.

Danica Novak (Petrič).

Društvene Novice. June, 1973

Nas je potrebno predstaviti? Upam, da ne, vsaj Sydneyski Slovenci nas poznajo, saj smo del njih in njihove aktivnosti. Kdor od drugih nas želi bolj spoznati, naj nas pa pride obiskat in se bo sam prepričal. Zbiramo se vsako soboto popoldne ob dveh k pouku slovenščine. Naša šola je slovenski verski center sv. Rafaela. Prvic smo se zbrali dne 2. junija: tokrat je prišlo nič manj in nič več kot 28 učencev. Zdelo se nam je, da je to za naše izseljenske razmere veliko število, proti našemu pričakovanju. Drugo soboto pa se je to število povečalo kar na 36 učencev. Pa ni ostalo niti pri tem: končno število pripravljenih učencev je poskočilo na 59. Boste rekli, da jih na fotografiji ni toliko. Res jih ni, ker jih vedno nekaj iz upravičenih razlogov manjka, a trudijo se vsi, da pridejo, če je le mogoče. Je pač Sydney veliko mesto in razdalje kljub dobrim volji včasih prehude. Morda se vam tudi nudi vprašanje, kam damo toliko otrok, kje je prostor za vse. Da, to je bilo tudi naše vprašanje. Rešili smo ga s tem, da smo skupino razdelili: manjše otroke na cerkveni kor, večje pa v razred za oltarjem. Ta prostor ima že videz razreda, vsaj takrat, ko je napolnjen z učenci. Je pa zanimivo in hkrati razveseljivo, da se za našo slovensko šolo zanima predvsem skoraj odrasla mladina. Ne manjka veliko, pa bo razred poln kot takrat, ko je bila še vsa skupina eno. Kako lepo jih je gledati, ko prihajajo in zavzemajo svoje prostore. Starši, ki se za našo šolo zanimajo, pa s tem pokažejo resnično ljubezen do svojih otrok, pa tudi ljubezen do naše domovine.

Danica Novak (Petrič).

Društvene Novice. June, 1973

Saj je Slovenija tako lepa, tem lepša pa seveda takrat, ko razumeš jezik, ki ga v tej rodni domovini staršev govorile. Le zakaj bi ravno Vaš otrok ne govoril slovensko ali napisal pisemce staremu očku in mami, ki bi bila gotovo vesela, če se avstralski vnučki spomnijo nanju? Vsi skupaj želimo, da bi se v tem šolskem letu čim več naučili. Seveda je za to potrebno veliko truda in žrtev, saj slovenski jezik ni lahka zadeva. A zatrdno smo si postavili cilj, da bomo govorili slovensko. Če je še komu priložnost naklonjena priti v našo bližino, nič ne odlašaj! Naučil se boš slovensko, pa tudi dosti priateljev in priateljic boš srečal. Boš videl, da bo lepo, le priti med nas je treba!

Naša Slovenska Šola.

Sr. Miriam Horvat

Misli, 22,1973, pg.234

Slovenska Šola v Merrylandsu bo v kratkem zaključila svoj drugi tečaj. Tudi letos smo imeli dva oddelka. Udeležba je bila dosti boljša pri manjših kot pri večjih otrokih. Nekateri so obiskovali šolo res z veseljem, drugi pa zato, ker so jih pač starši primorali. Pri takih se je opazilo pomanjkanje zanimanja in sodelovanja. Zdi se mi, da nekateri starši preveč pričakujejo za svojega otroka in od te skromne slovenske šole. Če ni od doma podlage in smisla za naš jezik, bo tudi šola komaj kaj opravila – saj je pouk komaj eno uro in pol tedensko. Če so starši zanemarjali zanimanje za slovenski jezik, otrokom tudi ta pouk ne bo dosti pomagal. Trenutno je večina otrok naše šole zaposlena s pripravami na igrico, s katero bodo pozdravili Miklavža. Uči jih s. Mirjam.

Misli, 23, 1974, pg.341

Šolski Odbor za N.S.W.

Slovenian Schools Committee of N.S.W.

The Slovenian Schools Committee (Slovenski Šolski Odbor za N.S.W.), was established in 1977. Its role was to seek and focus, the support of all the Slovenian organizations in N.S.W., onto the promotion of Slovenian schooling. This committee was instrumental in having Slovenian accepted as a subject in the Higher School Certificate course in N.S.W. In 1978, Slovenian was accredited as a subject taught in the 'Saturday School of Community Languages'. Eleven years later, in 1989, the Slovenian Schools Committee was also an important force behind the introduction of Slovenian, as a subject, in the Slavonic Studies program at Macquarie University.

Tomaž Možina was the first President of this committee. Six months later, Majda Mavrič, who was also one of the first teachers at the Saturday School of Community Languages, filled the position. Olga Lah filled the position for 2 years, after which Mariza Ličan co-ordinated the committee's work as President for many years. Marie Williamson took over in 1996. Acknowledgement needs to be given to the numerous members of the Slovenian Schools Committee, in particular Fr. Valerijan Jenko, Alfred Brežnik, who over many years, strived to meet the set objectives of the committee.

The Slovenian Schools Committee was made up of representatives of all the Slovenian organizations in N.S.W. and had many responsibilities:

- Collecting the names of all eligible students and promoting involvement in, and attendance at, the Saturday School of Community Languages School.
- Promoting and encouraging the attendance of the younger students at the church and club organized schools, thus ensuring a continuity of tuition.
- Finding suitably qualified teachers for the classes.
- Fundraising to fund some of the educational resources needed by the teachers.
- Mediating between the Department of School Education, tertiary institutions and the Slovenian community.

- Assisting with the development of a balanced teaching program.
- Organising the Matriculants' Graduation Balls annually. These were hosted, in turn, by all the Slovenian organizations.

Predstavnika S.I.M., NSW

Dragi gosti, dragi nocojšnji maturanti!

Danes se že dvajsetič srečamo na prireditvah katерim, pravimo maturantski ples. Vse te prireditve so bile vse kaj več kot le bal ali ples. Bile so mladinske prireditve - sicer namenjene našim maturantom, ki so opravili izpit iz slovenščine, vendar je to barometer nas vseh, našega slovenstva, zavednosti naše slovenske skupnosti v Sydneju in okolici. Ko se je pred dobrimi dvaindvajsetimi leti ustanovil odbor, ki ga imenujemo Slovenski šolski odbor za NSW, so se ti zavedni ljudje še kako zavedali svojih dolžnosti do slovenske skupnosti in do slovenskega naroda. Vsi, ki so v tem odboru sodelovali in delali vsa ta leta skupno z učitelji oz. učiteljicami, so izpolnili vsa naša pričakovanja, delo je bilo uspešno opravljeno in zato danes ob tem jubileju lahko čestitamo vsem, resnično smo jim hvaležni, ko so trdo delali in vztrajali. Vsak zaveden Slovenec se tega zaveda, ve tudi, da je jezik nekaj kar nas najbolj povezuje, ki je last naroda in vsakega posameznika, jezik je, ki nas povezuje v skupnost in tega se zavedajo tudi doma v domovini, zato je že od vsega začetka ustanova, ki se imenuje Slovenska izseljenska matica, vedno ta projekti podpirala, moralno kot tudi s knjigami in drugimi učnimi pripomočki, pač v okviru možnosti. Vsakokrat pa vsem dijakom maturantom ob teh praznovanjih nagrajala z lepimi knjižnimi darili. Tako tudi danes! V imenu SIM iskrene čestitke našima maturantkama, vsem učiteljem, odbornikom in vsem, ki ste pomagali skozi vsa leta, da danes praznujemo že dvajsetič tak lep in pomemben večer, kot je nocojšnji!

Ponedeljek, 8. avgust 1977 bo zapisan med dnevi, ki so odločilno vplivali na razvoj slovenstva v Sydneju. V prostorih Verskega središča v Merrylandsu so se zbrali zastopniki slovenskih organizacij iz Sydneja in nekateri posamezniki, ki jim

je pri srcu slovenska materina beseda. Ustanovili so Slovenski šolski odbor za NSW, ki si je zadal naloži dobiti priznanje slovenščine v tukajšnjih šolah. Sestanka so se udeležili: **Tomaž Možina, Alfred Brežnik, p. Lovrenc Anžel, sestra Marija Kadiš, sestra Mirjam Horvat, Mariza Ličan, Majda Mavrič, Jože Čuješ, Vladimir Menart, Vinko Ovijač, Tone Bulovec in Virgilj Ferfolja.**

Za uspenejše delo so ustanovili Šolski odbor: **Tomaž Možina - predsednik, Alfred Brežnik - tajnik, Vergilij Ferfolja - blagajnik; ostali člani so bili: Vinko Ovijač (zastopnik Slovenskega društva Sydney), p. Valerijan Jenko (zastopnik Verskega središča), Marija Verko (zastopnica Kluba Triglav), Mariza Ličan (dopolnilna šola Kluba Triglav), sestra Mirjam Horvat (dopolnilna šola Verskega središča) in Majda Mavrič. V teku let so bile predsednice Šolskega odbora Majda Mavrič, Olga Lah in Mariza Ličan. Iz brošure 'Rastemo iz korenin' omenjenim predsednicam se je pridružila tudi učiteljica Marie Williamson.**

Slovenščina je bila priznana v Avstraliji kot maturitetni predmet in v NSW je bila že leta 1979 prva matura. V obdobju dvajsetih let je v NSW maturiralo iz slovenščine okoli 160 maturantov. Želeti je, da Slovenci oziroma slovenske učiteljice kot članice Šolskega odbora ne bi uporabljale napačna imena, kot so 'slovenska gimnazija' ali celo 'Saturday Slovenian School' (tako je pisalo na letošnji brošurici za maturantski ples), ker Slovenci svoje lastne stavbe - torej gimnazije ali šole v Bankstownu nismo imeli in nimamo! Imamo pa slovenski razred, kjer se poučuje kot predmet samo slovenščina. V angleščini naj bi uporabljali sledečo terminologijo (iz pogovora z direktorjem Saturday School of Community Languages Tomom Campbellom) Slovenian Classes at the Bankstown Girls High School - Center of the Saturday School of Community Languages. Po naše pa: slovenski razred v Bankstownu pri Center of the Saturday School of Community Languages.

Toda, ko govorimo o prvih začetkih slovenskega šolstva v NSW, se moramo ustaviti najprej pri slovenskih duhovnikih in slovenskih društvih in klubih,

za tem pa seveda še pri imenih članov prvega Šolskega odbora za NSW. Pri začetkih slovenskega pouka na avstralskih sobotnih državnih šolah pa je imela svojo zelo pomembno vlogo tudi Saša Ceferin iz Viktorije, ki je za NSW poleg drugega pripravila syllabus za maturo iz slovenščine.

Še veliko zaslужnih ljudi za slovensko šolstvo v NSW je tukaj neomenjenih, saj bi bila za točnejši zapis potrebna celo študija.

Govor **Lojzeta Košoroka**. 20. Maturantski Ples. 27. November, 1999.
(Speech by Lojze Košorok)

S stališča slovenske skupnosti je Slovenski šolski odbor v Sydneju gotovo najbolj uspela slovenska ustanova. Z njegovo ustanovitvijo in delovanjem smo Slovenci dokazali, predvsem sami sebi, da smo vključ ideološkim in političnim razlikam zmožni složno delati v prid slovenske skupnosti.

Razlog za ta uspeh je treba pripisati dejству, da so člani Slovenskega šolskega odbora dosledno spoštovali načelo, da predstavljajo slovensko skupnost v Sydneju samo za šolstvo. Po pravilih Slovenskega šolskega odbora ima vsak delegat ustanovnih organizacij pravico, da da veto na katerikoli sklep šolskega odbora. Do danes se še noben delegat ni poslužil te pravice iz enostavnega razloga, da ni bilo nikoli potrebno. Globoko v svojem srcu si vsak Slovenec želi, da bi bili Slovenci složni in enotni. Kar zadeva sloge, smo zadnja leta precej napredovali. Meddržvena trenja je nadomestilo zdravo tekmovanje. Zelo verjetno je, da je Slovenski šolski odbor že s samim svojim obstojem precej pripomogel k temu razvoju. Kar zadeva enotnosti, pa prihajamo vsi počasi do spoznanja, da ni bistveno, da smo vsi istega misljenja v vsaki stvari, dokler znamo enotno nastopati v važnih zadevah. Šolstvo je ena tistih zadev, v kateri nastopamo enotno. Če si vzamemo nekaj časa in malo premislimo, bomo gotovo odkrili še druga področja, na katerih lahko skupno delujemo. Potrebne pa so skupne meddržvene ustanove, kot je šolski odbor, da enotnost na drugih področjih pride do izraza in obrodi sad. Tudi ni potrebno, da druga področja iščemo z veliko lučjo. Eno the področij se nam naravnost vsiljuje, namreč ustanova, ki bi imela za nalogu, da pripravi in vzdržuje popis Slovencev, nekak 'Slovenski etnografski inštitut', ali po angleško: 'Slovene Institute for Ethnographic

Research'. Slovenski šolski odbor, na primer, ima velike težave, ker nima polnega seznama slovenskih šolskih otrok. Kako naj se obrača na starše, če ne ve za otroke in nima njihovih naslovov. Poleg tega je moral šolski odbor improvizirati učne moči, ker je manjkalo kvalificiranih učiteljev. Pritisak na obstoječe učitelje in učiteljice je bil nevzdržen, ker so bili preobremenjeni. Na srečo je odbor po naključju pred kratkim našel dve novi in dobro kvalificirani učiteljici, ki sta pripravljeni sodelovati. Gotovo je še nekaj kvalificiranih učiteljev in učiteljic slovenščine, ki ne vedo za Slovenski šolski odbor in odbor ne zna njih. Neumno je, da moramo čakati na naključje, ko bi z malo truda lahko imeli na razpolago spisek vseh...

Alfred Brežnik,
tajnik odbora, avgust 1982.

Slovenski šolski odbor za državo Novi Južni Wales je imel v sredo, 25. avgusta svoj letni občni zbor, katerega so se udeležili predstavniki vseh slovenskih organizacij, ki so včlanjene v to telo. Sejo je vodila priljubljena učiteljica in predsednica Šolskega odbora Olga Lah, ki je v svojem predsedniškem poročilu nazorno prikazala uspešnost dela odbora in tudi težave, na katere je pri svojem delu odbor naletel, to je, na pomanjkanje učiteljev. Vendar je odbor to prevedril z močno voljo, z mesebojnim sodelovanjem ter z veliko pozrtovalnostjo. Slovenski šolski odbor je v preteklem letu pokazal in dokazal, da je potreben in koristen. Pokazal je tudi, da Slovenci tukaj, ne glede kako smo razbiti in kako raznolika so naša osebna politična naziranja (zakaj pa bi morali biti vsi istega prepričanja?), še vedno lahko sedemo za isto mizo in se pogovarjam o stvareh, ki so in nam bodo vedno skupne: slovenski jezik in kako ga je mogoče prenesti na naše otroke; naši lepi slovenski običaji; zgodovina našega naroda od pamтивeka do danes; kako vse to obdržati, predati naslednjemu rodu, ki se nezadržno in opazno razhaja od nas ter se utaplja pred našimi očmi v okolju, kateremu smo ga rodili, ne vedoč, da ga ne bomo mogli nikoli povsem rešiti. Slovenski šolski odbor nam lahko precej pomaga v naši dilemi, katere razsežnosti se niti ne zavedamo. Nujno je, da ta odbor podpiramo vsi, kot moralno, tako tudi denarno. Odbor ima stroške in mogoče tudi kakšen plan, katerega pa zaradi pomanjkanja denarnih sredstev ne more

tako hitro in uspešno izpeljati, kot bi to rad. Zato predlagam: Podprite Slovenski šolski odbor!!!

Jože Žohar.

Editor of 'Avstralski Slovenec'. August, 1982. Za slovenske izseljence v Avstraliji, še posebno za tiste v zvezni državi Novi Južni Wales, je letošnje leto izredno pomembno. Večletna prizadevanja, da bi v avstralskem šolskem sistemu priborili slovenščini enako mesto kot nemščini, francoščini in drugim jezikom, so bila končno kronana z uspehom. Slovenci v Avstraliji imajo svojih prvih devet maturantov, ki so v okviru mature opravili tudi izpit iz slovenščine. Darja Karbič, Franc Kranjc, Peter Lechner, Joško Šajn, Alfred Brežnik, Franc Mramor, Anica Kranjc in Liza Reja iz Sydneya ter Ana Melnik iz Wollongonga bodo tako zapisani z zlatimi črkami v zgodovini naših rojakov v Avstraliji.

Tako starši kot celotna slovenska skupnost v Novem Južnem Walesu so tega uspeha zelo veseli ter nanj nadvse ponosni. Bodoči maturantje so se že predstavili javnosti na valovih slovenske radijske ure v Sydneyu ...in na slovenski strani tamkaj zelo branega hrvaškega izseljenskega lista 'Nova Doba' (naklada okrog 10 tisoč izvodov). Pot do tega uspeha ni bila lahka. Avstralske oblasti so dolgo imele glede vključitve doseljencev v Avstralsko družbo asimilacijske namene in zaradi tega niso nič kaj vzpodbudno gledale na učenje jezikov posameznih skupin doseljencev (Italijanov, Grkov, Jugoslovanov). Stvari so se začele obračati na bolje, ko je politično asimilacije zamenjala politika integracije ali kot jo tudi imenujejo, kulturnega pluralizma v Avstraliji. Oblasti so namreč spoznale, da lahko isti cilj, t.j. vključitev doseljencev v avstralsko družbo, dosežejo tudi na drug, za doseljence dosti manj boleč način, z integracijo, ob kateri posamezne skupine še vedno lahko zadrže svoje običaje, svoj jezik, skratka kulturo, s katero samo obogatijo avstralsko družbo. Politične stranke so v boju za glasove začele kar tekmovati, katera bo svojim neanglosaksonskim volilcem nudila več. Kot gobe po dežju so se začeli pojavljati tako imenovani etnični časopisi,...v večjih mestih so ustanovili radijske postaje, ki oddajajo v jezikih Novoavstralcev, nekaj podobnega je z etnično televizijo, ki bo začela redno oddajati v začetku prihodnjega leta. Jeziki večjih doseljenskih skupin so se začeli prebijati tudi v

tamkajšnje šole. Seveda Novoavstralci še vedno nimajo vsega, kar si želijo; toda v primerjavi s prejšnjimi leti so dosegli velik napredek. Slovenci niso stali ob strani, čeprav so po številu šibki v primerjavi z ostalimi skupinami doseljencev (v Avstraliji okrog 20 tisoč, v Novem Južnem Walesu okrog 9 tisoč), kar je tam za priznanje posameznih pravic oziroma njihovega obsega še vedno mnogokrat odločilno. Slovenščine so se otroci naših izseljencev dolgo leta učili bodisi doma bodisi v okviru dopolnilnih sobotnih šol, ki so jih ob izdatni pomoči Slovenske izseljenske matice ustanovila izseljenske društva ali pa slovenska cerkev in prav iz teh šol so tudi izšli prvi maturantje. Da bi pritegnili čimveč otrok v dopolnilne šole ter priborili slovenščini mesto tudi v rednih šolah, so naši rojaki v Novem Južnem Walesu ustanovili tako imenovani šolski odbor, ki združuje predstavnike vseh slovenskih društev v Sydneyu ter še nekaj posameznikov. Delo odbora je bilo z uvedbo politike integracije lažje, vseeno pa je še vedno terjalo velike napore. Slovenska izseljenska skupina je bila, kot že rečeno, majhna po številu, mnogi slovenski rojaki so utonili v 'avstralskem morju', v društvih je bilo organiziranih le okrog 8 odstotkov rojakov, v marsikateri družini je vladalo zmotno misljenje, da bi učenje slovenščine otrokom bolj škodilo kot koristilo (slabše bi zaradi tega govorili angleško, sošolci in sosedje bi se jim posmehovali itd.), ker je slovenščina vendarle majhen in nepomemben jezik. Naporji Slovenskih organizacij, šolskega odbora, staršev, učiteljev in končno učencev samih so bili

na koncu v lanskem letu kronani s prvim večjim uspehom. Slovenščino so uvedli v tamkajšnje srednje šole – gimnazije. Temu je letos sledilo še priznanje slovenščine kot maturitetnega predmeta ter priznanje slovenščine s strani vseh treh Sydney-skih univerz. Slovenski jezik danes poučujejo v dveh gimnazijah v Sydney-skih predmetih Bankstownu in Ashfieldu, poleg tega pa še v dopolnilnih šolah pri Slovenskem društvu Sydney, društvu Triglav, prav tako iz Sydneya, društvu Planici v Wollongongu ter slovenski cerkvi v Sydneyu. Slovenci v Novem Južnem Walesu oziroma Sydneyu imajo letos torej svojo prvo maturo, slovensko maturo, kot jo radi imenujejo. To je bil le še en kamenček v mozaiku prizadevanj naših rojakov v tem delu Avstralije, da s svojimi društvimi, radijskimi in T.V. urami, časopisi, poukom slovenščine, ob pomoči avstralskih oblasti in matične domovine ter z lastnim trdim delom ohranijo slovenski jezik tudi v tem daljnem koncu sveta.

Božo Cerar,
Vice-Konzul.
Avstralski Slovenec Dec. 1979.

Mladinski koncerti

- 1975 – Prvi slovenski mladinski koncert (The First Slovenian Youth Concert) Melbourne
- 1976 – Slovenska mat' me je rodila, slovenske pesmi pevala**
(A Slovenian Mother Gave Birth To Me; She Was Singing Slovenian Songs) Sydney
- 1977 – V srcu jo nosimo (We Carry Her In Our Hearts) Canberra**
- 1978 – Koncert '78 (Concert '78) Melbourne
- 1979 – Leto otroka (Year of the Child) Melbourne
- 1980 – Beseda materina – dota drogocena (A Mother's Words – A Precious Gift) Melbourne
- 1981 – Zapojmo, bratje! (Let Us Sing, Brothers!) Melbourne
- 1982 – Vesela pesem naj doni (May A Happy Song Ring Out) Melbourne
- 1983 – Naša pesem naj živi (May Our Song Live) Melbourne
- 1984 – Pesem nas združuje (Song Unites Us) Sydney**
- 1985 – Slovenska pesem iz roda v rod (Slovenian Song From Generation To Generation) Adelaide
- 1986 – Naša pesem naj živi (May Our Song Live) Canberra**
- 1987 – Poslušaj s srcem (Listen With Your Heart) Melbourne
- 1988 – Naša lipa naj cveti (Let Our Linden Tree Blossom) Wollongong**
- 1989 – Vedi, da si slovenskega naroda dedič (Know You Are Of Slovenian Heritage) Adelaide
- 1990 – Slovensko srce bije v prsih mi! (A Slovenian Heart Beats In My Breast) Sydney**
- 1991 – Ko korenin se zavemo (Be Aware Of Your Roots) Canberra**
- 1992 – Pod svobodnim soncem (Under the Sun of Freedom) Melbourne
- 1993 – Spomin, ki opominja (Reminiscing) Sydney**
- 1994 – Slovenec biti ni drugega, kakor slovensko misliti, slovensko govoriti in peti
(To Be A Slovenian Is Nothing Else Than Think Slovenian, Speak And Sing Slovenian) Adelaide
- 1995 – Most ljubezni (Bridge Of Love) Sydney**
- 1996 – Korajža velja (Courage is Priceless) Melbourne
- 1997 – Podajmo si roke (Let's Shake Hands) Sydney**
- 1998 – Kultura nas druži (Culture Keeps Us Together) Canberra**
- 1999 – Praznujmo! (Let's Celebrate!) Melbourne
- 2000 – Veliki jubilej 2000 (The Great Jubilee 2000) Adelaide
- 2001 – Fusion Sydney**
- 2002 – Pojte, hribi in doline (Let The Mountains and Valleys Sing) Melbourne
- 2003 – Poživamo skupnost (Ignite – All Fired Up) Sydney**
- 2004 – Skupno na poti (On The Path Together) Adelaide
- 2005 – Kruh naš vsakdanji (Our Everyday Bread) Melbourne
- 2006 – Prijatelji za vedno (Friends Forever) Sydney**
- 2007 – Spoštuj preteklo živi danes, delaj za prihodnost**
(Respect The Past, Live Today, Work For The Future) Canberra
- 2008 – Ostanimo v srcu mladi (In Our Hearts Forever Young) Adelaide
- 2009 – En sam utrip srca: Mati, domovina, Bog (In a single heartbeat: Mother, Homeland, God) Geelong
- 2010 – Znova povezani (Reconnect) Sydney**
- 2011 – Žive priče v pesmi in besedi (Our Timeless Memories In Song) Canberra**
- 2012 – Božja ljubezen je pesem – pesem je mladost**
(God's Love Song – Song of Youth) Brisbane
- 2013 – Canberra - kraj srečanja (Canberra - The Meeting Place) Canberra**
- 2014 – Slovenec po srcu (Slovenian At Heart) Melbourne

Mladinski koncerti

Sydney,
1976, 1984, 1990, 1993, 1995, 1997, 2001, 2003, 2006, 2010
Canberra,
1977, 1986, 1991, 1998, 2007, 2011, 2013
Brisbane,
2012
Wollongong,
1988

The idea to hold an annual concert of Slovenian Australian youth came from Father Stanko Zemljak from the Slovenian Catholic Mission in Melbourne. It was he, along with Father Bazilij Valentin, who organised and made the first concert happen in 1975. They were held every year until 2014. Father Stanko had the vision of bringing young people together from different areas so they could meet and share their talents with each other.

When Father Stanko set out the rules for the concert, he stipulated:

The group had to have its own name.

Everyone in the group had to have at least one parent who was Slovenian, although if up to five members, one could be of non-Slovenian background. If there were more than five in the group, then there could be two of non-Slovenian background.

The items could be three or four songs but only one could be non-Slovenian.

The items had to include: music only; singing only; or singing and music together.

In addition, people in groups could also perform but only as a vocal soloist, accompanied by a single instrument.

The Slovenian youth concerts always had the aim of linking young Slovenian Australians from all corners of the country and of making ties between the different Slovenian communities in Australia, particularly focussing on youth; to bring together the smaller and larger centres and maintain the Slovenian culture through music, songs, poetry and dance. Even with the first Melbourne-based concert, entrants came from Melbourne, Geelong, Sydney and Brisbane. The same happened the following year, with even more states of Australia being represented. The exception was the fifth concert in 1979 where there were only performers from Victoria.

The first concert was held on 6th December because most eligible entrants were students and exams had concluded by that time of year. Melbourne was chosen because it was 'in between' the Adelaide and Sydney Slovenian Missions.

The Slovenian Youth Concerts were organised as a competition for the first two years only. The adjudicators were chosen from the Slove-

nian and Australian communities, to ensure impartiality. The winner of the first concert was Ensemble Drava and the second concert was won by the ensemble Mavrica (Rainbow). After this it was decided that participation was more important than competing and more in the spirit of 'coming together and getting to know one another more.'

The organisation of the youth concerts was always held by the Slovenian Religious and Cultural Missions in Australia. These were based in Sydney, Melbourne and Adelaide and so many of the concerts were based in these three centres. Because of their central locations, this was a better strategy, however, the Missions' responsibilities spread the entire breadth of Australia and so concerts began to emerge in Canberra (1977, 1986, 1991, 1998, 2007, 2011, 2013), Wollongong 1988, Geelong 2009 and Brisbane 2012. Third and fourth generations of Slovenian heritage appeared in more recent concerts and a wide variety of styles were represented. Every concert had a theme and logo created especially for it. In fact, having the theme led to a logo being designed. Programs of items, names of working parties and sponsors were also created with the theme and logo being utilised. These later were realised

to be of historical significance as a record of everyone who participated. Special certificates of participation were designed and replaced the trophies awarded at the first two concerts. At the last concert, aprons with the logo and pens with commemorative text were created to raise extra funds for the costs associated with staging this event.

Each concert developed its own identity. The theme for the concert was usually initiated by the Slovenian priests or the organising committee in the host city. They usually were centred on encouragement to love Slovenian songs from the homeland of their parents or grandparents and themes which were topical that year; for example, 1992 Under the Sun of Freedom (Pod svobodnim soncem) when Slovenia's independence was recognised and Courage is Priceless (Korajža velja) for the visit of Pope John Paul II to Slovenia.

The appearance of the Holy Family Junior Church Choir 'Anton Martin Slomšek' from Adelaide, South Australia in 1982 also encouraged people from this part of Australia. South Australians were from then on regular visitors to the concert. In the 2014 concert in

Melbourne, the numbers from Adelaide represented the most non-Victorian items. In other years, items from New South Wales were the highest in number after Victorian participants.

Each of the concerts was recorded in some way. Either the audio was recorded or in later years, they were video recorded (taped or in digital format). The audio was played on Slovenian radio programs on ethnic broadcasting stations in the days after the concert. In later years, DVDs were produced and sold through the Slovenian Catholic Missions in Australia. In the last few years, the concerts have appeared either in segments or as a 'Part 1/Part 2' series on sites such as Glas Slovenije and YouTube under the Slovenia Australia Channel.

The concerts, which were usually held from mid to late Saturday afternoons, were followed by a friendly gathering of performers, their parents and guests who came to hear the performers. Often the concert was followed by a dance with a band that was either local or interstate and an item in the concert. Many friendships amongst children and adults were forged in these gatherings and ensured the Slovenian community in Australia were familiar with each other.

On the Sunday of concert weekend, Holy Mass was held with usually some involvement of performers from the concert, either in song or direct involvement in the Mass, such as bringing gifts to the altar, doing readings from the Gospel and Prayers of the Faithful. The Mass was followed by a more casual lunch or picnic prepared by volunteer workers. All interstate visitors would then board buses, private cars or their host's car and head for the highway or airport. The bus trips always provided much merriment with the trip usually starting with a prayer for a safe journey, singing and general chatter.

Initially amongst the types of items presented were only singers and instrumentalists, which included ensembles. Soon after, there were many more 'movement-based' items such as solo dancers (ballet, tap, jazz, ballroom and modern) and folk-dancing groups. The latter were centred on presenting the authentic dances from different regions within Slovenia. Colourful national costumes were created to give a truly authentic experience. This brought back memories of childhood for the first generation migrants and educated the subsequent generations in the subtleties of the culture in

different regions of Slovenia. Occasionally, short comedy plays were included, as the audiences always appreciated a laugh.

Youth choirs were also popular, with the major centres having their own groups in Adelaide, Melbourne, Wollongong and Sydney. Not only did these choirs participate in the concert but also in the worship the following day. As this generation progressed past teen years, the membership dwindled and eventually the choirs no longer existed. Attempts were made in 2010 with the reforming of Zarja (Dawn) and Glasniki (The Heralds) in 2014; however, these were nostalgic 'trips down memory lane' and were formed for the concert only. In Glasniki's case, it marked the 40th anniversary of the first choir and the first Slovenian Youth Concert.

The participants enlightened and encouraged one another year after year and the numbers always grew so that concerts, with an interval, could be a hefty four hours long. Through these concerts, those who attended became familiar with the Slovenian communities around Australia; the churches; the folk entertainment and art songs, and the rich heritage of folk dancing.

Busloads of people came from all major centres and beyond to perform, support or just watch and be part of the fun. The cost of the trip was borne by the Slovenian community but the performers' costs were covered by the Religious and Cultural Centres. Often there were fundraising activities such as picnics, raffles, selling of goods such as commemorative pens and auctions of small goods such as home-made prosciutto and sausages.

Overall, the Slovenian Youth Concerts (1975 – 2014) were the single most successful, national event for the Slovenian public in the history of the Slovenian Australian community. The efforts of Father Stanko Zemljak and Father Bazilij Valentin to make this a resounding success were appreciated by one and all. For the next 40 years the Slovenian Youth Concert became an 'institution' in the Slovenian community. Subsequent Franciscan Fathers continued the traditions and made the concert happen and work each year. How blessed we were to have these active community leaders to support this special initiative.

Photo Luna

Božja ljubezen je pesem – pesem je mladost (God's Love Song – Song of Youth) Brisbane, 2012

KONCERT BOMO IMELI!

Med vami so mnogo takih, ki že leta pridno vadite na tem ali onem glasbenem inštrumentu, pa tudi pevcev in pevk ne manjka. Mnogi ste našim krajevnim skupnostim že znani, saj ste nastopali na raznih proslavah kot je materinska, očetovska in podobno. V vseh slovenskih večjih skupinah imate tudi mlađi vsaj en ansambel. Nekaj teh je že po MISLIH znanih med rojaki po Avstraliji, drugi gočovo vsaj ožjemu krogu. Prav bi bilo, da bi se mlađi iz raznih naših nasebin bolj povezali med seboj ter se spoznali, obenem pa eden drugemu pokazali, kaj znate. Da bi vam kaj takega omogočili v bližnji bodočnosti, se je naš verski center v Kew (Melbourne) namenil organizirati KONCERT SLOVENSKEH MLADINSKIH ORKESTROV IN PEVSKIH SKUPIN. (Melbourne se zdi najprimernejši zaradi središčne lege med Sydnejem in Adelaido, druga ugodnost pa je naša lastna dvorana.) Ker ste večina članov teh glasbenih skupin študentje, smo za koncertni večer izbrali datum 6. DECEMBRA 1975, ko so vsi izpiti po šolah že za vami. Koncert bo organiziran v obliki natečaja: najboljša skupina bo dobila priznanje pokal. Razsodniki bodo izbrani med Slovenci in Avstralci, da se tako ohrani nepristranost pri presoji kvalitete danega sporeda in nastopa kot takega. Računam tudi na starše, ki so vam doslej bili v moralno in finančno pomoč pri glasbi, da vam bodo omogočili udeležbo. Prenočišče bomo organizirali po dogovoru, ko se bo skupina javila za nastop. Da bi pri nastopih dosegli vsaj neko mero enotnosti, boste morali upoštevati teh nekaj navodil za nastopajoče:

- 1) Skupina mora imeti svoje IME.
  - 2) Splošno se zahteva, da morajo biti člani skupin slovenskega porekla (vsaj eden staršev mora biti Slovenec). Vendar se v izjemnih okoliščinah dovoljuje druga narodnost: v skupini do pet članov — eden ne-Slovenec, v skupini nad pet članov — dva neSlovenca.
  - 3) Spored (tri ali štiri točke) si pripravi skupina sama. Biti mora slovenskega značaja, le ena točka je lahko v duhu in jeziku katerega koli naroda.
  - 4) Spored sme vključevati:
    - a) samo glasbo,
    - b) sam o petje,
    - c) petje in glasbo.
- Poleg skupin bodo mogli nastopiti tudi posamezniki (soloisti), vendar samo s pevskimi točkami in ob spremljavi enega inštrumenta.

Prepričan sem, da bo KONCERT ob vašem sodelovanju lep uspeh, prinesel pa bo tudi veselje nam vsem. Bo velika atrakcija za slovensko mladino in vzpodbuda k sodelovanju pri ohranitvi slovenske tradicije.

P. STANKO

Misli 24 (1975), avgust 1975, 235

Memories...

Much has been written about the history of our Slovenian Youth Concerts and this account is not wishing to repeat what is already widely available in print within our community. Suffice to state that the concerts were run annually between 1975 – 2014 in various parts of Australia and St. Rafael's Merrylands hosted this event 10 times over that period.

I instead am hoping to give this section a flavour of what it was like to be a strong part of this annual event and that era.

At the age of 15, I joined the band "Mavrica" (Rainbow) and along with a bus load of talented performers and supporters travelled to Melbourne for the 1975 inaugural 'Mladinski Koncert'. The event was fabulous in so many ways! Meeting young Slovenian Australians with similar interest and forging interstate relationships which lasted for years. But best of all was the competition!

So, when it came to the following year when Sydney was to host, we took the task VERY seriously! Of course, it was important that Mavrica come first in the band competition (being that the Melbourne band Drava won in Melbourne) and show those Southerners what the Sydney talent was capable of! The soloist competition was also hard fought between me and Suzana Pekol from Brisbane and every year the prize bounced between us. The competition was fierce and yet the friendships were even stronger! I even remember the heart palpitations upon setting eyes on the cute Melbourne boys getting off the bus!!

In later years, the concerts were no longer competition based, but always an opportunity for groups and individuals to showcase their talents. The largest group to perform at any Sydney concerts (possibly at any of the state concerts but I

2010: Znova povezani - Re-connect, Sydney

2003 - Poživimo skupnost - Ignite! - Sydney

2011 - Žive priče v pesmi in besedi (Our Timeless Memories In Song) Canberra

truly can't be sure of that fact) was "Zarja", the St. Raphael's based youth choir. In its heyday, it numbered up to 45-50 teenagers. Miriam Starika and I, prompted, begged and coerced these young people to actually sing. It seemed the social aspect of being a part of this group seemed "cool" at the time, but singing was sometimes a secondary focus for this choir. Yet when it came to the day of the concert, Miriam and my hearts would burst with pride when everyone sang and usually remembered their harmony! We chose often controversial songs (always chosen by the majority of members) and although we at times received criticism for the choices, our youthful passion kept us strong in the belief that if you want youth involved, then you need to be prepared to hear their message! I am extremely proud that we developed such strong relationships between that generation and that St. Raphael's under the leadership of Father Valerijan allowed for genuine input of the young people. Of course, you would imagine that the Youth Concert was only for the youth. But as less youth were involved, the young at heart filled in more and more of the gaps. It was wonderful to see this diversity of talent, but in some ways that also caused some of the youth to disengage. So, in 2010, (the last concert held in Merrylands) we focused strongly on reconnecting our more youthful generation. We reformed Zarja and were incredibly surprised to hear the excitement in the voices of the original members – the numbers skyrocketed as soon as we started asking for involvement! The old bands of Mavrica and Veseli Goreci combined, and the stage was full of memories and friendships. Father Valerijan seemed to return to "the good old days"

with tears of joy in his eyes at the connection of all of those present. He even took a turn on the DJ desk and mixed a song with his earphones on. That was a highlight for all of us – father Valerijan playing around with his loving extended family!

The Reconnect concert became more than just a youth concert – we had art/craft exhibitions, potica baking competitions, historical photo exhibitions and soooooo much more taking over the whole weekend. Our community seemed to be alive with passion again! Interestingly, there was again controversy in one of our song choices and even though we have less "youthful" passion – we still found a way of presenting the voice we wanted to be heard!

The concerts offered far more than just the opportunity to experience personal pride in performing well on stage, it was always important to those of us who organised these concerts to better the organisation, technical aspects, and diversity of performances from one year to the next. In Sydney we were spoilt with people who had amazing skills at event co-ordination (on all levels) and a strong core group of organisers emerged. This group continued to be involved in all Youth Concerts and many other community projects to try to connect and reconnect younger generations within our community. For many of us the interstate relations have faded somewhat, and the competitive rivalries seem so irrelevant – yet the fond memories and the strength of our commitment to our community lives on – thank you St. Raphael's!

Irene Starika (Kužnik)

*My memories of the Slovenian Youth Concerts
(Slovenski Mladinski Koncerti)*

192

V HVALEŽEN SPOMIN - P. VALERIJAN IN LOVING MEMORY - Fr VALERIJAN

193

Msgr. Stanislav Zore OFM je vodil sv. mašo za + p. Valerijana. Ljubljana, cerkev vseh svetih, 19.6.2018

P. Cyril A. Božič je spregovoril p. Valerijanu v slovo

Pogreb + p. Valerijana na ljubljanskih Žalah

Slovo in spomini na patra Valerijana

Imenovanje dvorane po patru Valerijanu,
Postavitev kipa-portreta patra Valerijana v dvorani
Otvoritev reliefsa patra Valerijana, Rokwood

P. VALERIJAN OSTAJA NAŠ PRIPROŠNJK

Na god sv. Vida, mučenca, priljubljenega in češčenega svetnika na naših tleh, in na osmino praznika Srca Jezusovega (praznik je bil letos 8.6.), je naš očak p. Valerijan končal svoje zemeljsko romanje in odšel v veselje svojega Gospoda. Pri nas je bilo že zgodnje popoldne, ko smo zvedeli novico. Ob treh popoldne, uri Jezusove smrti, sem šel v zvonik in pozvonil z velikim zvonom "cinklekl". Zvečer, ko smo se zbrali k molitvi pred Najsvetejšim in sveti maši, sem takoj povedal ljudem, ki so prišli našo cerkev. Gospe, ki je naročila sveto mašo, tisti večer ni bilo in takoj smo darovali sv. mašo za patra Valerijana, ki se je mnogim, tudi drugim ljudem v Merrylandsu in okrog, zapisal v srca. Še dandanes me kdo vpraša zanj.

Sv. mašo za tisti dan sem po dogovoru s tisto gospo, ki je skoraj vsak dan pri nas pri sv. maši, opravil kasneje. Slovenski rojaki smo se spomnili našega dolgoletnega duhovnega očeta v nedeljo, 17.6., pri sv. mašah dopoldne v Merrylandsu in zvečer v Canberri. V četrek, 21.6., smo obhajali sv. mašo zadušnico ob 10.30 dopoldne ob veliki udeležbi ljudstva. Kljub temu, da je bil delovni dan, je bila naša cerkev sv. Rafaela skoraj polna. V dvorani smo pripravili samopostrežno kosilo, kjer rojaki vedno znova presenečate in nihče od nas ni bil lačen in ne žejen. Seveda se te sv. maše in srečanja niso mogli udeležiti naši mlajši rodoi, ker so v službah in šolah, zato smo takoj v nedeljo, 17.6., sklenili, da pripravimo družinsko sv. mašo in srečanje v nedeljo, 15.7., ko se bomo patra Valerijana spomnili ob 30. dnevnu, kakor redno darujem sv. maše tudi za 7. in 30. dan za naše pokojne. Če kdo kdaj ne more priti h kakemu pogrebu, ga povabimo za 7. dan in 30. dan ali ob drugih spominih in preživimo nedeljo ali tisti dan skupaj.

V Wollongongu smo se spomnili p. Valerijana pri sv. maši 8.7. in na Planinki pri Brisbanu 5.8.2018.

V homiliji pri nedeljski maši sem izpostavil predvsem to, kako je bil p. Valerijan ob vseh velikih delih tukaj med nami, ob majnih in velikih dogodkih, ki se jih bomo spominjali, graditelj živega občestva in predvsem velik molivec. Ko se spominjamo njegovih velikih del ali tudi najmanjših pozornosti, se večkrat - zelo hitro - zgodi, da pozabimo na najvažnejše: molitev. Po sv. mašah, ki jih je daroval ali smo jih darovali patri skupaj, po delu in molitvi slehernega dne, je še dolgo ostajal v molitvi z Jezusom pred tabernakljem in pred Marijo Pomagaj, ki je, lahko bi rekli, naša ambasadorka, na vseh straneh sveta, v vsaki naši cerkvi, ki smo jo postavili Bogu v čast in nam za skupen dom z Gospodom, ali še v drugih cerkvah. Vsem nam je bilo hudo, ko se naš očak v zreli jeseni življenja ni mogel več vrniti med nas. Toda ostali smo povezani, hvaležni, združeni v duhu in v Svetem Duhu, ki je tolažil in opogumljal Jezusove učence in dela to še danes. »Čeprav se je p. Valerijan večkrat počutil kakor Mojzes, ki je od daleč gledal obljudljeno deželo, ni bil pozabljen, rojaki ste ga pridno obiskovali in on je bil zvest Bogu in nam, v molitvi in spominjanju do konca.

Hvala Vam, pater Valerijan!
Hvala Vam, rojaki!«

p. Darko Žnidaršič OFM

(Iz homilije pri nedeljski sv. maši v slovenski cerkvi sv. Rafaela v Merrylandsu 17.6.2018)

Slovo in spomini na Patra Valerijana

Memories.....

I'd also like to acknowledge our pastoral 'dads' Pater Darko and.... Pater Valerijan, who both so selflessly give of themselves every day to support our community and this is undoubtedly challenging. So, a very big thank you to both p. Darko and p. Valerijan.

.....I'd like to pay tribute to Pater Valerijan who is such an integral part of all our lives. I feel somewhat cheated because I didn't get the opportunity to personally thank him and farewell him before his departure to Slovenia. Jude and I have prepared a short thank you in pictures, to show you how we see him. It's by no means a complete history, merely a snapshot of some of the images he has left us with. In this pictorial you'll see a young man whose vocation led him to Australia, to bring together the many Slovenians who migrated here in search of a better life for themselves and their families.

There are many facets to Father Valerijan, he is a son and brother, he is a colleague, he is our pastoral father and a friend to us all. He is a builder – a church builder, a community builder and bridged many spans between cultures. He ministered to the elderly, he ministered to the young. He has known us since we were young; he welcomed many of us into God's family through baptism, he's joined many of us in matrimony and he's farewelled many on their way to life everlasting. He is loved by the young, and the young at heart. He has friends in high places who respect his work. He can mix it with people from all walks of life, yet he is – one of us. He loves celebrations just like all of us, birthday cakes are a favourite. He can be the 'worker bee' just as easily as he can be the 'queen bee' that is, he will do the menial work as well as the spiritual work. And like us all, he has many pastimes and likes to take a break.

He's been recognised for his untiring work within our community – most recently through the awarding of an Order of Australia.

He has notched up 60 years of priesthood and we all celebrated this occasion with him in 2012.

Father Valerijan is now in the 'winter' of his life, but he never forgets any of us.

And he always has that lovely, bright smile that lights up his face whenever you engage with him. Somehow a far-away thank you just doesn't seem enough for a truly devout man who has touched every single one of us here today in some way. I for one will be eternally grateful to him for his involvement in mine and my family's life. And I'm pretty sure that you would all have the same sentiment to add to this.

Miriam Stariha (Bavčar) On Father's Day, Sept. 2014

Slovenski rojaki so se spomnili našega dolgoletnega duhovnega očeta

In September, 2019, a bust of Father Valerijan Jenko was unveiled in the Hall at the St Raphael's Mission, dedicated to him created by the sculptor Stane Kolman

In November 2019, a Relief of Father Valerijan Jenko was unveiled by Mr Alfred and Jelena Brežnik and serves to remind all his pioneering work and spiritual leadership in our community. This relief was created by sculptor Stane Kolman in Slovenia. It stands proudly at the Slovenian Lawn 2 in Rookwood Cemetery, Sydney.

Avstralski Slovenci za Slovenijo
Australian Slovenians for Slovenia

Avstralski Slovenci za Slovenijo

Quite a few books and articles, interviews and documentaries have been written under the title 'Australian Slovenians for Slovenia'. In addition, most of the events on this topic have already been described in other chapters of this book, especially in the chronological description of the activities of our St Raphael's Slovenian Mission. We wish to mark this important period of our history with pictorial representations and brief descriptions of the memories and reflections of individual members of our community. The article: 'Marija Pomagaj is also our Queen', published in Marija magazine in June 2021, author: Alen Salihovič, - an interview with Alfred Brežnik, is most suitable to reprint in this book - with the permission of both of course.

Ta knjiga bi naj izšla lani ob trideseti obletnici samostojne države Republike Slovenije, ko smo Slovenci doma in po svetu proslavljali ta visoki državni jubilej. Žal pa do javne proslave v Sydneju ni prišlo, čeprav je bilo zanjo že vse pripravljeno. Ta nesrečni CORONA virus je pokvaril vse načrte in proslava je bila prestavljena za leto dni. Prav tako je virus povzročil enoletno zamudo pri izidu te knjige.

Glavni namen te knjige je predvsem zgodovinska/arhivska obeležitev 50 let slovenskega katoliškega misijona sv.Rafaela v Merrylandsu, 70 let prihoda slovenskih frančiškanov v Avstralijo in 70 let revije Misli. Ker pa tridesetletnica samostojne države Republike Slovenije sovpada s temi obletnicami, smo tej knjigi dodali tudi poglavje o doprinosu našega občestva pri Sv. Rafaelu k nastanku naše nove države. Pod naslovom 'Avstralski Slovenci za Slovenijo' je bilo napisano že kar nekaj knjig in člankov, posnetih intervjujev in dokumentarcev. Poleg tega je večji del dogodkov na to temo že opisanih v drugih poglavjih te knjige, predvsem pri kronološkem opisu dejavnosti našega misijona. Uredniški odbor se je odločil, da bo to pomembno obdobje naše zgodovine obeležil s slikovnimi prikazi in kratkimi opisi spominov in razmišljanj posameznih članov našega občestva. Tako je naneslo, da je članek:

'Marija Pomagaj je tudi naša kraljica', objavljen v reviji Marija, junija 2021 (avtor: Alen Salihovič) - intervjyu s Alfredom Brežnikom, vsebinsko primeren za ponatis v naši knigi – z dovoljenjem obeh, seveda.

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti, da se je gibanje za demokratično in samostojno Slovenijo pričelo prav tu v našem verskem središču v Merrylandsu v soboto, 7. januarja 1990, z ustanovitvijo AVSTRALSKEGA DRUŠTVA ZA PODPORO DEMOKRACIJE V SLOVENIJI, s popolno podporo naših dušnih pastirjev - frančiškanov.

V soboto, 7. januarja 1990, so v Merrylandsu, (Sv. Rafael) Sydneyu, imeli svojo prvo redno sejo člani iniciativnega odbora Avstralskega društva za podporo demokracije v Sloveniji.

Namen društva je, kot samo ime pove, podpora slovenskemu demokratičnemu gibanju v Sloveniji in to moralna in finančna pomoč. Iniciativni odbor je na seji sprejel začasna pravila društva in izbral devetčlanski upravni odbor.

(Prim. Draga Gelt: Od sanj do resničnosti; page (67)

On Saturday, 7th January 1990, at Merrylands, (St Raphael's) Sydney, we had the first meeting of the initial committee of the Australian Association for the Support of Democracy in Slovenia. The aims of the organisation were to support the democratic movement and help with moral and financial aid. At this meeting, the initial committee adopted its preliminary constitution and established a nine member committee.

30 1 6

"Marija Pomagaj je tudi naša Kraljica"

Alfred Brežnik AM:

»Danes smo samostojni, osvobojeni preteklosti pa prav gotovo ne«

Članek objavljen v reviji Marija, Brezje, junij 2021, (avtor: Alen Salihovič)

Gospod Alfred, oziroma Fredi Brežnik, kot vas pozna večina ljudi okoli vas. Praznujemo 30 let Slovenije. Bili ste med tistimi, ki ste aktivno sodelovali pri njenem nastajanju. Kako danes gledate na tisti čas?

Gledano s perspektive 30-letne samostojne države Republike Slovenije, je predvsem za nas starejše, ki smo nastajanje le-te doživeli in mnogi celo aktivno sodelovali, to najpomembnejši dogodek v zgodovini našega naroda. Sama razglasitev njene samostojnosti, najprej v skupščini in pozneje na Trgu republike, 25. junija 1991, pa eden od najsrečnejših trenutkov mojega življenja. Tisti trenutek, ko se je z droga pred skupščino spuščala ta-stara zastava z rdečo zvezdo, na Trgu Republike pa istočasno dvigala nova dolga belo/modro/rdeča z grbom naše nove države ob zvokih slovenske himne, je nepozaben – enkraten. Mnogim nam prisotnim so se osolzile oči – bile so to solze sreče. Bil je to čas narodovega končnega prebujenja, uresničitev stoletnih sanj, postali smo nacija v pravem pomenu besede s svojo državo. Še danes, po treh desetletjih, tako čutim in ponosen sem, da se lahko identificiram, kjerkoli v svetu sem, kot Slovenec.

Ni skrivnost, da so številni v času osamosvajanja sklenili roke, zaupali, molili, prosili, ... Je bilo tako tudi v Avstraliji?

Če pravilno razumem to vprašanje, bi najprej odgovoril takole: Tudi mi, avstralski Slovenci, še predvsem tisti, ki smo kmalu po vojni zapustili svojo rodno domovino in naši nasledniki, seveda smo, ravno tako kot rojaki doma, doživljali osamosvajanje ... Razlika je morda le v tem, ker smo mi živeli v demokratičnem svetu, kjer so svoboda govora in človekove pravice norma, del vsakdanjega življenja, pričakovali, da bo z osamosvojitvijo tudi v domovini prišlo do tega. Čeprav je naša skupnost do takrat bila nekoliko razdeljena, je tokrat stopila skupaj – enotni kot še nikoli smo se zavzeli za osamosvojitev in pomoč domovini – verni kot neverni. V ta

namen smo se še posebej organizirali in zbirali pri vseh organizacijah in verskih središčih širom Avstralije. V naših cerkvah: Sv. Rafaela v Sydneju, svetih bratov Cirila in Metoda v Melbournu in Sveti Družine v Adelaidi, ki jih vodijo slovenski frančiškani, smo molili za domovino in prosili Boga, da jo obvaruje pred sovražnimi napadi in izgubo življenj.

Kako pomembna je bila v času osamosvajanja »nota« čutiti, slišati, jo imeti v srcu Slovenije?

Zelo pomembna! Upanje, da bomo končno dosegli to, o čem so naši predniki stoletja sanjali in, da bomo mi tista generacija, ki bo to doživila/dočakala. Nepopisni občutek – pa tudi bojazen, kaj pa, če ...?

Po 30-ih letih je tega zanosa, ki je veljal takrat, manj. K temu je delno pripomogla tudi epidemija, pa vendar to gotovo ne bi smel biti razlog za zastoj napredka, rasti nacije? Se strinjate?

Žal je to res, da je tega zanosa manj. Imam občutek, da je vzrok za to brezbriznost nekje drugje. Bojim se, da so 'sile', ki so pred 30-timi leti osamosvojitev navidezno sicer sprejele, jo danes omalovažejo in vidijo priliko, za spremembe - za vsako ceno. S tem se pa seveda ovira razvoj in rast nacije; to je pa tudi njihov namen. Poglejte samo primer epidemije, ki ga Slovenija odlično obvladuje, kljub nagajanju teh nestrennih razdiralnih elementov. Najbolj žalostno je pa to, da prebivalci izpod 40 let starosti zelo malo vedo o naši novejši zgodovini, predvsem pa o slovenski osamosvojitvi. Oče slovenske demokracije, dr. Jože Pučnik, je po plebiscitu izrekel te pomembne besede: "Jugoslavije ni več. Zdaj gre za Slovenijo!" Ja, še vedno gre za Slovenijo. Zato bi dodal tole vprašanje: "Kam gre Slovenija danes?"

Z 22-timi leti ste odpotovali v Avstralijo, ki je vaš dom, ustvarili ste si družino, uspeli... A, kot radi poudarite, je domovina le ena – o njej vedno govorite z občutkom,

ki ga je gotovo težko opisati, pa vendar, gospod Brežnik, rad bi vaš pogled na domovino? Zdi se, da jo njeni sinovi in hčere večkrat hočemo imeti zgolj za mačeho in ne za mater!

Kljub nekaj zgoraj izrečenih bolečih misli, sem še vedno optimist in svojemu narodu zaupam. Mnogi mladi so v zadnjih 30-tih letih prepotovali velik del sveta, predvsem zahodnega. V te države gredo iskat delo, študirat in se strokovno izpopolnjevat. Tam vidijo in spoznavajo svobodni in demokratični svet. Ti mladi, pa tudi oni, ki so ostali doma, nosijo svojo domovino v srcu, prav tako kot mi, ki smo jo pred 60 leti zapustili. Tega se morda trenutno niti ne zavedajo. Slovenci smo preveč ponosni na svoj rod in domovino, da bi dovolili še enkrat izgubiti to, o čem so stoletja sanjali naši predniki. Kot že rečeno, ostajam optimist!

V enem od pogovorov ste dejali, da ste kmalu po prihodu v Avstralijo sanjali o samostojni Sloveniji, saj ste se zavedali, da kot narod ne moremo ohraniti vsega, kar nas definira, če ne bomo samostojni. Danes smo samostojni, kaj pa osvobojeni preteklosti? Ta nas je zaznamovala, nas in nas še bo. Kako stopiti na neko pot sprave, iskrene sprave?

Res je. O samostojni Sloveniji kot dijak in pozneje kot 'Titov vojak', predno sem odšel v Avstralijo, nisem razmišljal. Niti nisem misil, da je to sploh možno. Sem pa v vojski doživel toliko ponižanj kot Slovenec, da sem postal slovenski nacionalist (rodoljub). Pa to, da sem bil edini iz mojega razreda srednje tehnične šole v Ljubljani, ki ni bil poklican v oficirsko šolo, ni bil vzrok. Pač nisem bil politično zanesljiv. Kljub temu me je nadrejeni oficir zaposlil in njezini pisarni, da sem pisal vsako jutro 'nastavu' in to v cirilici, Ni pa pozabil pouzdariti, da slovenščina ni jezik, ampak samo dialekt, ki ga čez 10 let ne bo nihče več govoril. To je bil vsaj eden od vzrokov mojemu nacionalizmu. Imam cel kup primerov, pa tukaj ni prostora za to. Šele v Avstraliji sem spoznal tisti del zgodovine, o katerem nas doma niso učili in se tudi ni govorilo – bilo bi preveč nevarno. Prebral sem obe knjigi prof. Cirila Žebota, 'Slovenija, včeraj, danes in jutri', vključil sem se v Zvezo slovenske akcije, katere ustanovitelj je bil pokojni Ivan Kobal,

že v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Ustanovili smo 'Slovensko narodno društvo', katerega predsednik sem bil nekaj časa. Namen in program obeh teh organizacij je bilo prizadevanje za samostojno slovenska državo.

Kot pravite, danes smo samostojni, osvobojeni preteklosti pa prav gotovo ne. Kot kaže, zagovorniki preteklosti postajajo z dneva v dan bolj glasni in močnejši. To sicer kaže, da demokracija do neke mere deluje. Nič ne bi bilo narobe, če bi to njihovo delovanje bilo na neki civilizacijski in kulturni osnovi. Ker pa njihovo delovanje in obnašanje bazira na neki revolucionarni anarhistični osnovi, kjer se celo grozi z umori, je to nedopustno, necivilizirano in zaskrbljujoče. Dolgo sem verjel v spravo. V naši slovenski skupnosti v Avstraliji, govorim predvsem za Sydney, smo se spravili že leta 1990. Nas je osamosvojitev združila. Škoda, da se to še vedno ne dogaja v naši skupni domovini. Upajmo, da bodo tudi tisti, ki to nasilje spodbujajo, končno spregledali, da je spoštovanje demokratičnih in krščanskih načel, ki so vedno bile del naše narodne omike, edina rešitev za dobrobit nas vseh. Bog daj!

Za konzula Republike Slovenije ste bili imenovani ob odprtju konzulata leta 1992, ob obisku dr. Janeza Drnovška v Avstraliji leta 1998 pa za častnega generalnega konzula. Kaj vas je pri delu najbolj zaznamovalo in katera dva ali pa tri dogodke bi delili z našimi bralci?

To častno službo sem sicer sprejel, vendar z zadržkom. Slovenija ni imela dosti izkušenj na konzularno-diplomatskem področju, zato tudi nisem bil kaj dosti poučen o delu in obvezah te službe. Celo kopija 'Dunajske konvencije 63' (konzularno/diplomatski priročnik), ki sem jo dobil od MZZ ob imenovanju, je bila napisana v srbo-hrvaščini. Delo je sicer bilo zanimivo, večji del prijetno. Opravljal sem ga 21 let z veseljem.

Vprašali ste za dva ali tri najbolj zaznamovane dogodke. Težko vprašanje. Eno prijetnih, ko človek dobi dober občutek, da je lahko pomagal: Starejša gospa, ki je živila kakšnih 60 kilometrov iz Sydneysa, v Blue Mountains, je večkrat prišla na konzulat po razne usluge in pomoč, pa tudi za overitev podpisa za pokojnino iz Slovenije. Za te usluge mi je hotela

plačati. Imel sem težave jo prepričati, da sem častni konzul in da vse to naredim brezplačno. Tega ni mogla razumeti '... pa saj danes ni nič zastonj, vse se mora plačati'. Kar užaljena je bila, ker nisem sprejel denarja. No, ko je drugič spet prišla, mi je pa prinesla zelnato glavo z njenega vrta in ducat jajček od njenih domačih kur. Kaj sem hotel, kot sprejeti to darilo s prošnjo, da drugič pa naj ne skribi... Dobra ženica je bila srečna, da ji nekdo pomaga. Pustil sem ji to veselje in jo tako osrečil tudi drugič. Takšnih primerov imam za celo knjigo.

Velik dogodek so bile olimpijske igre v Sydneysu leta 2000. Bile so vsestransko velik uspeh za Slovenijo. Olimpijci so odnesli dve zlati medalji, paraolimpijci pa dve srebrni in dve bronasti. Bil sem imenovan za atašeja obeh reprezentanc. Že prikorakanje na stadion na čelu obeh slovenskih reprezentanc je bil nepopisen dogodek – enkraten v življenju, če ti je dano – ataše je samo eden. Nepozabno!

Še en velik dogodek, vreden omembe, je bilo slovensko predsedovanje Svetu Evrope leta 2008. Naš konzulat je za šest mesecev predsedoval konzularnemu zboru EU v zvezni državi New South Wales (NSW). Ob začetku predsedovanja smo predstavili program in ob zaključku dosegke le-tega v hiši parlamenta NSW. Zaključku je sledilo še veliko slavlje – praznovanje državnega praznika z udeležbo članov konzularnega zabora, predstavnikov vlade NSW-a, politike, gospodarstva in slovenske skupnosti. Velik dan za Slovenijo in njeni prepoznavnost tukaj doli – 'Down Under'.

Epidemija je potrdila, kako socialna bitja smo ljudje. Avstralske Slovenke in Slovenci ste povezani, srečujete se v enajstih društvih oz. klubih po Avstraliji ter v treh verskih središčih, v Sydneyu, Melbournu in Adelaidi. Gospod Brežnik, kako pomembna je za obstoj naroda komponenta »biti povezan«, »biti skupaj«, kljub vsem različnostim?

Prejšnji režim je naš narod delil vseh 45 let na 'naše in vaše' - na ideološki podlagi. To se je poznalo tudi pri nas v Avstraliji. Mnogi so temu nasedli, čisto enostavno, ker si niso hoteli zapreti vrat za obisk domovine, svojih sorodnikov in prijateljev. Dogodki v domovini v osemdesetih in začetku devetdesetih let prejš-

nega stoletja so pa resnično pokazali, kdo so, in kaj misijo ti ljudje. Kot Slovenci doma smo tudi avstralski Slovenci stopili skupaj – ker je šlo za Slovenijo. Zato si upam trditi, da se naš narod zaveda, da, ko gre, oz. bo šlo za njegov obstoj, se bomo vedno povezali, kljub vsem različnostim!

Gospod Brežnik, vaše delo je bilo skupaj s soprogo usmerjeno v razvijanje merilnih naprav, razvili ste tudi lastne učne naprave za telekomunikacije, s katerimi pomagate univerzam po vsem svetu. Veselje je gotovo gledati tudi sinova, ki sta podjetju podala roko. Kako pomembna je za vas družina? Njena podpora, povezanost?

Družina je zame, kakor tudi za mojo ženo Jeni, vedno bila prva stvar – najbolj pomembna. Oba sva kot otroka med in po drugi svetovni vojni doživela kruto usodo – razbitje družine in izgube življenj njenih članov. Družinska podpora, povezanost, skrb in ljubezen je naš zaklad. In neskončno sva hvaležna Bogu za to milost.

Vzgoja za vrednote je pomembna. Ali menite, da bi je danes moralno biti več; smo morebiti postali preveč zagledani sami vase?

Bojim se, da se kriterij vrednot tako hitro spreminja, da že večina mlajše generacije, ki kar hitro zapopade vsem novim trendom, o vrednotah niti ne razmišlja, kaj šele, da bi jih upoštevala ali celo razumela. Sicer se to dogaja že po vsem zahodnem svetu, katerega del bi Slovenija naj bila. Državne šole, tudi pri nas v Avstraliji, so pod istim pritiskom. Edina sreča, da imamo toliko privatnih (vključno katoliških župnijskih) šol, kar nas rešuje. Morda bi se katoličani in Cerkev v Sloveniji morali nekoliko bolj potruditi in odpreti več svojih šol. V nasprotnem slučaju, Bog ve ...?

»Od sanj do resničnosti« je vaša knjiga, ki je izšla v počastitev dvajsetletnice samostojnosti Republike Slovenije. Gospod Brežnik, kaj bi izpostavili kot dobro in slabo v zadnjih desetih letih?

Najprej, knjiga "Od sanj do resničnosti" ni moja. Avtorica te knjige je gospa Draga Gelt. Jaz sem res dal pobudo, nekaj arhiva in tudi sicer pomagal pri izdaji, ni pa moja! Malo težko mi je oceniti, kaj je dobrega in kaj

Slovenians in Sydney took to the City centre in support for an independent Slovenia

Presentation of the book 'From Dreams to Reality' to community leaders on the 20th anniversary of Slovenia's independence in June 2011

je slabo v zadnjih desetih letih, predvsem iz take daljave. Poleg tega ne bi rad nikogar užalil oz. napačno sodil. Prepričan sem, da je mnogo dobrega storjenega v tej naši 30-letni državi. Že to, da obstaja tako dolgo kot samostojna država, je velik uspeh. Je prepoznavna članica vseh pomembnih svetovnih organizacij. Že drugič bo predsedovala Svetu Evrope. Tudi ekonomsko dobro стоji. Torej je uspešna država. Seveda je pa še vedno veliko stvari, ki so posledica 45 letnega skupnega bivanja pod avtokratskim komunističnim režimom. Takratni voditelji oz. elita se vedno pojavljajo v javnosti, ker jim pač demokratični sistem to dovoljuje. Želijo si povratka in oblasti. Upam, da bo trenutna demokracija vsaj toliko močna, da bodo o prihodnosti še naprej odločali na volitvah.

Mnogi Slovenci so na pot odšli z rožnim vencem in podobo Marije Pomagaj. Ob njeni podobi se zbirajo tudi Slovenci v Avstraliji. Kako močna je ta tradicija, povezanost z vero na eni in domovino na drugi strani?

Pri nas v Avstraliji je prava svoboda izražanja, druženja, veroizpovedi, itn. Zato se nikomur ni treba skrivati ali sramovati vere. To je pri nas osebna zadeva. To se izraža tudi v naših skupnostih. Naša verska središča – misijoni, so še vedno najbolj obiskani. Ti bodo po vsej verjetnost še najdlje obstajali. Marija Pomagaj je tudi naša Kraljica. Imamo jo tudi mi v cerkvi sv. Rafaela v Sydneu in njeni kapelico pri Slovenskem društvu Sydneu. Pri njej se še vedno radi družimo in nam je vsem v veliko podporo in pomoč. In tako je povsod po avstralski Sloveniji, po naših društvih, v romarskih središčih Penrose Park NSW, Ta Pinu v Victoriji, Marian Valley v Queenslandu. Naša Marija Pomagaj celo kraljuje sredi avstralske puščave v svetovni metropoli opalov, v Coober Pedy-ju, v avstralski cerkvi sv. Petra in Pavla. Kot dar avstralskih Slovencev ob dvestoti obletnici brezjanske Marije Pomagaj (leta 2014) pa je njen mozaik, delo avstralskega Slovenca Lojzeta Jeriča iz Melbourne, dobil častno mesto na trgu pred baziliko na Brezjah. Marija Pomagaj nas vse povezuje preko vseh daljav oceanov.

Gospod Brežnik, prosim še za nekaj podatkov o vašem življenju. Leta 2000, v času olimpijskih iger, ste bili imenovani

za atašeja obeh, olimpijske in para-olimpijske reprezentance. Za več kot četrto stoletje nesebičnega dela za razvoj slovenske skupnosti v tujini in povezovanja z maticno domovino ste sprejeli številna priznanja, pa tudi priznanje zasluznega papeža Benedikta XVI. Mogoče nekaj več o tem priznanju in kaj vam pomeni?

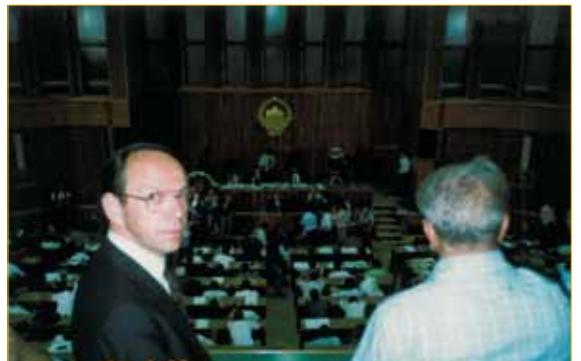
Olimpijske igre sem že omenil v enem od prejšnjih vprašanj. Za vsa priznanja, ki sem jih prejel v vseh teh letih od Slovenije, Avstralije in Katoliške Cerkve, sem izredno hvaležen in počaščen. Moram pa iskreno priznati, da sem vedno tudi v zadregi, ko prejemem kako priznanje. Saj vendar človek ne dela za priznanja. Pri vsakem delu sem imel podporo še od nekoga, predvsem pa družine. Bolj bi bil vesel, če bi priznanja bila skupinska ... Kakor koli že, priznanje Apostolski blagoslov zasluznega papeža Benedikta XVI., ki sem ga prejel ob moji 70-letnici, je bilo zame veliko presenečenje in seveda velika čast. Nisem mogel verjeti in se spraševal, zakaj ravno jaz? Pri prejemu sem ostal brez besed. Sicer pa je bilo namenjeno tudi moji zvesti in ljubeči ženki Jeni ter družini in prijateljem. Prav tako tudi Odličje sv. Cirila in Metoda, najvišje priznanje Cerkve na Slovenskem.

Ob sklepu še vaše sporočilo bralcem revije Marija ob 30-letnici Slovenije.

Vsem bralcem revije Marija moje iskrene čestitke ob 30-obletnici slovenske državnosti! Molimo in prosimo Marijo Pomagaj, da nam pomaga izprositi pri svojem Sinu, našem Gospodu Jezusu Kristusu, da bo naša država še dolgo ostala svobodna, varna, zdrava in verna!

Z Alfredom Brežnikom AM se je pogovarjal novinar Radia Ognjišče, Alen Salihović

Various distinguished Slovenian dignitaries such as dr. Jože Pučnik, Janez Janša, Dimitrij Rupel and Lojze Peterle visited the Slovenian community in Sydney in 1991-92

Various distinguished Slovenian dignitaries such as dr. Jože Pučnik, Janez Janša, Dimitrij Rupel and Lojze Peterle visited the Slovenian community in Sydney in 1991-92

Sodelovanje drugih slovenskih organizacij
Co-operation with other Slovenian organisations

Voščila biseromašniku p. Valerijanu Jenku, 20.5.2012

HASA NSW archivists were recognised by the Office for Slovenians Abroad,
Government of Slovenia for their many years of hard work for the archives.
From left: Olga Lah, Mihaela Šušteršič, p. Darko Žnidaršič, Anthony Tomažin, Marija Grosman,
Martha Magajna, Mark Stariha

HASA NSW Zgodovinski arhiv slovenskih Avstralcev

HASA NSW

Zgodovinski arhiv slovenskih Avstralcev

v podporo delu HASA NSW.

Zgodovinski arhiv slovenskih Avstralcev (HASA NSW) je bil uradno registriran 9. februarja 2003. HASA NSW je neprofitna organizacija, ki se zanaša izključno na finančno podporo skupnosti in različnih institucij. Arhivska organizacija v celoti upravljamo na prostovoljni bazi in je uradno registrirana kot dobrodelna ustanova.

Arhivske sobe so bile uradno odprte 30. aprila 2004, skupaj z zgodovinsko razstavo, ki je predstavljala utrinke iz življenja naše avstralske Slovenske skupnosti. Izšla je knjiga "Sadovi slovenske dediščine" ("The Fruits of Our Slovenian Heritage"), ki jo je ob podpori odbora zbrala in uredila Olga Lah. Namen knjige je bilo poudariti različne zgodovinske vidike življenja slovenske skupnosti v NSWu.

Ustava HASA NSW določa cilje:
Spodbujati možnosti za izobraževanje širše skupnosti o slovenski kulturi in dediščini.

Za študij in raziskovanje zgodovino slovenskega naselja v NSWu.

Zbirati, ohranjati in razstavljati slovenska umetniška dela, knjige, umetnost, literaturo, dokumentacijo, živiljenjske zgodbe in vse gradivo, ki prikazuje zgodovino in kulturo Slovencev v NSWu.

Pripraviti razstave, da spodbuja razumevanja slovenske zgodovine in dediščino v širši skupnosti. Vzpostaviti objekte, ki bodo prispevali k doseganju zgornjih ciljev

Slovenski misijon svetega Rafaela v Merrylandsu je velikodušno dal arhivske prostore HASA NSW. Klet, v kateri je danes HASA NSW, je bila v prvotnem stanju neprimerna. Toda s pomočjo Znanstveno raziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU) in s prostovoljnim delom številnih avstralskih Slovencev so bili prostori prenovljeni po arhivskih standardih najboljše prakse. S financiranjem dobrotnikov, slovenskih klubov in Triglav Mounties je odbor lahko opravljal svoje delo. Prav tako so z rednimi sredstvi Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu

Arhiv HASA NSW vsebuje zgodovinske dokumente slovenskih klubov in drušev, na primer, zapise Slovenskega društva Sydney, zapise Kluba Triglav, Planica Wollongong, Tivoli Newcastle, Slovenskega verskega središča Merrylands, Slovenskega šolskega odbora, Dramske skupine Merrylands, dela slovensko avstralskih pesnikov in pisataljev ter osebne zgodbe in zapisi, ki so jih podarili številni posamezniki.

HASA NSW je tudi izvajala številne posebne projekte v podpori skupnosti. Pripravila je na primer razstave za dopolnjevanje praznovanja obletnice v slovenskih klubih, organizirala 'Zlata srečanja' starejših Slovencev, ki so praznovali več kot 50 let življenja v Avstraliji, sodelovala na podelitev letnih nagrad slovenske skupnosti v Klubu Triglav Mounties, organizirala razstavo ob praznovanju 20. obletnice osamosvojitve Slovenije, in še druge prireditve.

HASA NSW je sledila tudi spreminjačim se tehnološkim zahtevam. HASA NSW se je v sodelovanju z Arhivom Slovenije zavezala, da bo vse zbrane gradivo digitalizirala in jih nato v fizični in digitalni obliki prenesla v Arhiv Slovenije. Tako bo zgodovina avstralskih Slovencev v NSW postala del zbirke zgodovine slovenskega naroda. Naši arhivski podatki so dostopni tudi na Archives Australia. Pomembno je, da priznavamo dragoceno delo Slovenian Media House pri tem projektu digitalizacije.

HASA je posodobila svoje računalnike in aparate, da lahko digitalizira gradiva.

HASA NSW prizna delo in prispevkov več posameznikov:

Dr. Breda Čebulj-Sajko, sodelavka ZRC SAZU, ki je leto 2002 obiskala Sydney in posejala idejo za ustanovitev Arhivskega centra v Sydneyju, Florjan Auser, ki je sanjal o ustanovitvi takšnega centra in je navdušil druge ljudi, da so sodelovali pri tem prizadovanju. Zelo cenimo njegovo neprecenljivo tehnično

Official opening of HASA NSW on 30th April 2004

pomoč do danes. Olga Lah, prva predsednica HASA NSW, ki se je na lastne stroške udeležila enoletnega arhivskega diplomskega tečaja na Univerzi NSW, da bi zagotovila ustanovitev in vzpostavitev HASA NSW v skladu s strategijami najboljše prakse in potrebnimi standardi. Nadzirala je prvotno postavitev opreme in arhivskih sistemov.

Tania Smrdel, druga predsednica HASA NSW, ki je vzpostavila komunikacijske povezave in omrežja za financiranje iz Slovenije. Še danes je pomembna sodelavka pri upravljanju gradiva, fotografij in dokumentov.

Martha Magajna, ki je bila četrta predsednica HASA NSW do konca leta 2021. Njeno poznavanje zgodovine HASA NSW in delovanje imamo za dragoceno bogastvo HASA NSW.

Mihaela Šušteršič je od ustanovitve HASA NSW igrala dragoceno vlogo pri uresničevanju ciljev Arhiva. Mihaela, skupaj s pokojno Marijo Grosman (ki sta z možem Emilem tedensko potovala iz Newcastle), sta bili ključni osebi, ki sta razvrvščali, vlagali in organizirali vse gradivo, ki so ga prispevali društva in posamezniki. To je zelo zahtevno delo in smo jima hvaležni.

Alfredu Brežniku, pokrovitelju in zvestemu dobrotniku HASA NSW, se zahvaljujemo. HASA NSW ceni podporo patra Valerijana Jenka (zdaj že pokojnega) in patra Darka Žnidaršiča (tretjega in spet sedanjega predsednika HASA NSW), tako odboru, kot tudi za prostore HASA NSW.

Širši upravni odbor s predstavniki slovenskih organizacij, ki so pomagali pri odločanju. Številni drugi pomočniki, ki so včasih dalj časa ali po potrebi pomagali pri delu HASA NSW na različne načine, vsem vam velika HVALA! Zahvalujemo se Zori Johnson, Perini in Garyju Brownu, Urošu Ergaverju, Igorju Pochu, Emilu Kukovcu in družini Slatinšek.

Kakšna je prihodnost?

HASA NSW še vedno zbira in digitalizira podarjeno gradivo. Oblikan je vprašalnik, ki bo široko razširjen med vse generacije avstralskih Slovencev in bo beležil zgodovino priseljevanja in generacije, ki so sledile.

The Historical Archives of Slovenian Australians - (HASA), was officially registered on 9th February 2003. It is a non-profit body relying solely on the financial support of the community and grants from various institutions. It is fully managed by volunteers. It is also registered officially, as a charity (ITEC).

The archive rooms were officially opened on 30th April 2004, together with a historical exhibition, presenting snapshots in the life of our Australian Slovenian community. The book 'The Fruits of Our Slovenian Heritage' (Sadovi slovenske dediščine), collated by Olga Lah with the support of the committee, was launched to highlight different historical aspects of the Slovenian community's life in NSW.

The HASA constitution sets out its objectives:

To promote the means and opportunities for the education and enlightenment of the wider community, in the Slovenian culture and heritage.

To study and research, the history of Slovenian settlement in NSW, Australia.

To solicit, collect, preserve and exhibit Slovenian artifacts, books, art, literature, documentation, biographies and all materials concerning the history and culture of Slovenians in NSW.

To produce exhibitions to promote an understanding of Slovenian history, heritage, folklore, to the wider community.

To establish facilities, conducive to furthering the above objectives.

The archival rooms were generously made available to HASA by the Slovenian Catholic Mission of St Raphael's in Merrylands. The basement which houses HASA was unsuitable in its original state. However, through sponsorship by the Scientific Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts (ZRC SAZU), and the voluntary work of many goodwilled Slovenians, the rooms were renovated to Archival best practice standards. Funding by benefactors, Slovenian clubs and Triglav Mounties have enabled the committee to carry out its work. Likewise, regular funding from the Slovenian Government's Office for Slovenians Abroad, have provided funds to support the work of HASA.

The HASA archives contain historical documents of the Slovenian clubs and Associations, for example, the Slovene Association Sydney records, records from the Triglav Club, Planica Wollongong, Tivoli Newcastle, the Slovenian Mission in Merrylands, The Slovenian Schools Board, the Drama Group Merrylands, the works of Australian Slovenian authors and the personal stories and records donated by numerous individuals. HASA has undertaken over the years, numerous special projects to support the community. For example, it has prepared exhibitions to complement Anniversary celebrations in our clubs, organised 'Golden Meetings' of senior Slovenians who celebrated over 50 years of living in Australia, participated in the Annual Slovenian Community Awards held at the Triglav Mounties club, organised an exhibition to celebrate the 20th Anniversary of Slovenia's Independence, to name a few.

HASA has also kept pace with changing technological demands.

Through cooperation with the Archives of Slovenia, HASA has committed to digitalise all the collected materials and then transfer them in physical and digital form to the Archives of Slovenia. In this way, the history of Australian Slovenians in NSW will become a part of the collection

of the history of the Slovenian nation. Our archival data is also accessible through Archives Australia. It is important that we acknowledge the valuable work of the Slovenian Media House in this digitalisation project.

HASA has updated its computers and apparatus to facilitate the digitalisation of material.

When writing an historical overview of HASA, it is an opportunity to acknowledge the work and contributions of several individuals.

- *Dr Breda Čebulj-Sajko, a collaborator of ZRC SAZU, who visited Sydney in 2002 and sowed the seeds, for the establishment of an Archives Centre in Sydney,*

- *Florjan Auser, who had a dream to create such a centre and enthused other people to participate in the endeavour. His invaluable technical help to this day, is acknowledged.*

- *Olga Lah, the first President of HASA, who undertook a yearlong Archival Diploma Course, at the University of NSW, at her own expense, to ensure HASA was established and set up, under Best Practice strategies. She oversaw the original setting up of equipment and the filing systems.*

- *Tania Smrdel, the second President of HASA, who established communication lines and networks for funding from Slovenia. She continues to be an important participant in managing the HASA materials, photos and documents.*

- *Martha Magajna, who was HASA's fourth President until the end of 2021. Her knowledge of HASA's history and its 'modus operandi' makes her a valuable asset to HASA.*

- *From HASA's inception, Mihaela Šušteršič, has played a valuable role in fulfilling the objectives of the Archive. She, together with the late Marija Grosman, who travelled from Newcastle with her husband Emil on a weekly basis, have been the key people who have sorted, filed and organised all material that was donated by associations and individuals. This is very demanding work and we owe them much gratitude.*

- *To Alfred Brežnik, Patron and loyal*

benefactor of HASA, we extend our gratitude.

- *HASA appreciates the support of Pater Valerjan Jenko OFM OAM (dec.) and Pater Darko Žnidaršič OFM (the third and now the current president of HASA NSW), both to the committee, as well as making available the HASA premises.*
- *The management committee, with representatives from Slovenian institutions, who helped in the decision-making process.*
- *The many other helpers, who sometimes for long periods or as need arose, helped in HASA's work in a variety of ways, we say 'Thank You! Our gratitude to Zora Johnson, Perina and Gary Brown, Uroš Ergaver, Igor Poch, Emil Kukovec and the Slatinšek family.*

What is the future?

HASA is still collecting and digitalising donated material. A questionnaire has been designed, which will be widely distributed among all generations of Australian Slovenians and will record the history of migration and the generations that followed.

Slovene Association Sydney
(Slovensko Društvo Sydney)

The history of the early years of Slovene settlements in Australia and particularly NSW, was intertwined with the pioneering Franciscan Priests and their religious and social endeavours. The association between these Franciscan priests and the Slovene Association Sydney was like a web that could not be separated.....this was because both shared a common vision of creating a strong and united Slovenian community that would care for the welfare of its members and promote its cultural and Christian values.

When in 1951, Bishop Rožman in the USA, sent two Slovenian Priests to Australia – Fathers Beno Korbic and Klavdij Okorn, a long tradition of Franciscan service among the Slovenian community began and flourished. On their departure, Father Rudolf Pivko and Dr. Mikula served the needs of the community.

In 1955 Fr. Bernard Ambrožič arrived in Sydney and became a strong force in the endeavour to create a strong base and 'home' for the Slovenian community in Sydney. Towards the end of 1956, the idea to form an Association to meet the social needs of all Slovenians in Sydney came to fruition. Father Bernard Ambrožič had leased a house from the Franciscan Order. This was at 121 Queen St. Woollahra. In this house, a newly founded club, made its first home. A meeting was called on 12. Jan, 1957 to establish a steering committee. At this meeting, held on 2nd Feb. 1957, Milivoj Lajovic was elected President, and Fr. Bernard Ambrožič was made Honorary President. So began the formal partnership between the new Association, later to be named 'The Slovene Association Sydney' and the Franciscan Order.

At this meeting the new club's constitution was adopted. The main aim of this constitution was stated thus:

"THE AIM OF THIS CLUB IS TO UNITE ALL WELL MEANING SLOVENIANS, WHO CARE ABOUT THE CULTURAL, ECONOMIC WELFARE AND FREEDOM OF SLOVENIAN PEOPLE. THE CLUB IS A-POLITICAL AND HAS AS ITS GUIDELINES DEMOCRATIC, CHRISTIAN AND HUMANITARIAN PRINCIPLES."

This main aim still exists in the current constitution of the Slovene Association Sydney.

With the arrival of Father Odilo Hajnšek in 1961, the church hall at Paddington was made available to the Slovenian community, for drama and singing rehearsals. Fr. Odilo was an enthusiastic organiser. He founded the church choir, drama group (Igralska Družina Sydney) and Slovenian religious and language classes.

It was during these years that the Slovene Association Sydney, in partnership with the Franciscan Priests, began establishing the tradition of celebrating certain annual celebrations. For example, Mother's and Father's Days; 'Jožefovanje'; 'Kurentovanje'; 'Jurjevanje' 'Kresovanje'; feast of St Nicholas; Boxing Day and New Year's Eve.

In the year of 1963, we welcomed Father Valerijan Jenko amongst us. He undertook responsibility for providing spiritual guidance to the young Slovenian community in Sydney and worked in partnership with the Slovene Association in fostering community religious and social activities.

'Akcija Za Dom' (Action for a Home), was formed in the July of 1964 and was a significant event in the creation of a future for the club and the building of a 'permanent cultural home' for Slovenians in Sydney. A committee was formed, which would raise funds for the purchase of new premises. From amongst the community were chosen three trustees for the funds

collected. These were: Father Valerijan Jenko, Alfred Brežnik and Vinko Ovijač. The principles of this Action Committee were adopted by and become a part of the Slovenian Association's stated principles of constitution.

Finally, dreams became reality when a parcel of land was purchased on the 31st Oct., 1968. at 45 Ferrers Rd., Horsley Park. The trustees entered into a contract, on behalf of the association, to purchase the land for the sum of \$ 16,600. This parcel of land had spectacular views that reached as far as Sydney Harbour.

The years that followed were prosperous for the Slovenian community.

The committee was determined to build its own hall on the parcel of land. The plans for this hall were prepared by Ivan Žigon but sadly, they were never fully realised.

It became clear that the parcel of land that had been bought at Horsley Park, was in fact, located within a green belt and was not zoned for any construction. This zoning was decreed by the State Zoning Authority. All attempts to find a loophole met with some success and permission was granted to build on the property. This loophole was to cost the Slovenian community dearly. Because the wheels of bureaucracy move slowly, the building was half finished by the time the authorities withdrew the building permit.

The authorities offered a compensatory exchange for the land at Horsley Park. The new location for the club's premises was established on the parcel of land at Elizabeth St., Wetherill Park. The club is on these premises today. The building was commenced in March, 1987. The foundations were blessed on this day by Father Valerijan Jenko with the assistance of Father Ciril Božič. The building proceeded at a fast rate to the extent that by April 1988, the almost completed building was blessed by the Toronto Archbishop, Dr. Alojz Ambrožič, with assistance from Fathers Valerijan and Father Ciril Božič.

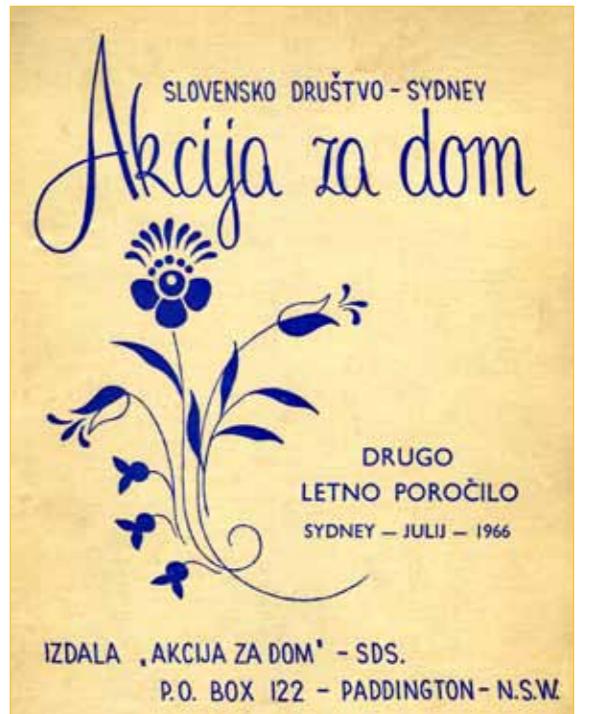
To this day, the close association between the Slovene Association Sydney, the Fran-

ciscan Order and the St Raphael's Slovenian Mission is strong. Mass has been held on several occasions, on club premises, over the decades.

On the 24th June 2006, Father Valerijan Jenko, with the assistance of Father Darko Žnidaršič, blessed the newly built chapel, dedicated to 'Marija Pomagaj', in the garden of Prešeren Park on the grounds of the Slovene Association Sydney. It was on the occasion of the 15th Anniversary of Slovenia's Statehood. Mass has been annually held here to commemorate the Slovenian National Day each June.

As a community, we Slovenians have much cause to acknowledge, celebrate and give thanks for the dedication and selfless contributions of the Slovenian Franciscan Priests and the nuns of the Order of the Immaculate Conception, who through their work, gave direction and purpose to the community's growth and productivity.

They sowed the seeds, and the community enjoyed the fruits.

LIPA - Slovene Association Sydney Men's Choir.

Moški pevski zbor SDS, 1972 – 2002

Between 1972 and 1980, within the Slovene Association Sydney (S.D.S.), a men's choir, under Ludvik Klakočer, performed at various club's functions. Many of the members were either members of the church choir or members of the original group, 'Škrjančki' (The Larks). This choir was then reorganised and became part of the newly formed 'Rožmarin Pod Južnim Soncem', led by Uroš Ergaver, in 2003. It was made up of singers combined together from the: Merrylands Church Choir, Slovenian Association Sydney (S.D.S) and the Triglav Choir.

The first public performance of the newly formed LIPA• was on Prešeren Day, 1982 (celebrating the life and work of the Slovenian poet, France Prešeren.) Numerous performances followed. They regularly sang, to great acclaim, at Graduation Balls, at the St Raphael's events and celebrations and at the

Slovenian club Triglav. They also performed at the Slovenian clubs in Canberra, Wollongong, Albury – Wodonga.

In 1992 and until 2002, Štefan Šernek led the choir.

It then dismantled and the members became part of the newly formed 'Rožmarin Pod Južnim Soncem', led by Uroš Ergaver, in 2003. It was made up of singers combined together from the: Merrylands Church Choir, Slovenian Association Sydney (S.D.S) and the Triglav Choir.

Pevski moški zbor S.D.S. je organiziral Štefan Šernek, meseca Novembra, 1981. Pevci zpora so bili: prvi tenor – **Štefan Šernek; drugi tenor – Štefan Trstenjak; prvi bas – Mirko Godec in Ivan Koželj; drugi bas – Drago Raber in Lojze Kmetič.**

Začetne pesmi so bile : 'Vrtec ogradila bodem', 'gor čez jezero,' 'V dolini tiki' in 'Sem šel čez gmajnico.'

Pevci zpora so bili:
prvi tenor – Štefan Šernek; drugi tenor – Štefan Trstenjak; prvi bas – Mirko Godec in Ivan Koželj;
drugi bas – Drago Raber in Lojze Kmetič.
zvečer pri S.D.S.

Prvi nastop med publiko je bila Prešernova proslava 1982 pri S.D.S. Uspelo nam je, dobili smo veliko pohvalo. Nastopali smo za materinski dan, očetovski dan, maturantski ples v Merrylandsu, na Klubu Triglavu in pozneje tudi izven Sydneysa. Najuspešnejši nastop smo imeli na Slovenskem klubu Albury – Wodonga ob praznovanju 10. obletnice kluba. Tam smo doživeli največji uspeh in aplavz publike.

Bili smo zelo hvaležni in ponosni na naš pevski moški zbor 'Lipa'. Nastopili smo tudi v slovenskem klubu v Canberra in v slovenskem klubu Planica Wollongong - Figtree. Zmeraj Tudi smo nastopali v Canberra

pri Slov. Klubu in pri Slov. Klub 'Planica' v Figtree. Zmeraj smo imeli velike uspehe.

Naredili smo prvi koncert pri S.D.S., izbrali smo 15 pesmi, ki so bile najbolj priljubljene za naše obiskovalce. Koncert je bil zelo uspešen, naši poslušalci so bili presenečeni in dobili smo veliko pohvalo.

Ko je S.D.S. zgradilo novi dom, smo začeli vaditi v novem domu in nastopili smo ob odprtju novega doma S.D.S. in seveda na vseh kulturnih prireditvah pri društvu in v naši cerkvi in dvorani v Merrylandsu. Bili smo zelo ponosni nase.

Obstajali smo že blizu 10 let, ko nam je karnaenkrat naš pevovodja Jože Urbas rekel: "Končali smo, jaz ne morem več peti in voditi zaradi slabega zdravja." Toda mi, pevci, smo bili še naprej zelo navdušeni za petje in smo se odločili, da gremo naprej. Takrat so me vprašali, če bi jaz prevzel pevski zbor. Zasedba se je malo spremenila, nekateri so odšli, prišli pa so drugi: Franc Obid, Tone Okorn, Maks Mikuletič in odličen harmonikar Rudi Črnčec, ki je igral pri folklori S. D. S. Učili smo se novih, zabavnih pesmi. Rudiju smo bili zelo hvaležni za odlično spremljavo. Nastopali smo na Slovenskem društvu ob 40. obletnici, na Prešernovih proslavah in vseh kulturnih

prireditvah, praznikih samostojne Slovenije in na maturantskih plesih.

Po nekaj letih se je naš Rudi poslovil, ker je šel študirat v Melbourne. Naš zbor S. D. S. 'Lipa' je tedaj štel 6 pevcev. Nastopili smo za 45. obletnico Društva in v Merrylandsu za zlato mašo patra Valerijana Jenka (2002). Naše vaje so bile še naprej ob četrtrkih zvečer. Kasneje se nam je pridružil g. Uroš Ergaver, ki vodi mešani pevski zbor v slovenski cerkvi sv. Rafaela. Sklenili smo, da sestavimo nov, skupni moški pevski zbor "Rožmarin pod Južnim soncem, v katerega smo se združili pevci zobra "Lipa", pevci zobra na 'Triglavu' in pevci iz Merrylandsa.

Account by **Štefan Šernek.**
Choirmaster.
February, 2004.

Klub Triglav

VERA IN KULTURA- DVA TEMELJA SLOVENSKE SKUPNOSTI
/Peter Kropel/

Kulturna dediščina slovenskega naroda je bila že stoletja povezana z verskim izročilom, saj lahko vidimo na vsakem zelenem hribčku naše stare domovine cerkvico, obdano z hišami in gospodarskimi poslopiji, zvonjenje cerkvenih zvonov pa se je pogosto pomešalo s slovensko pesmijo in glasom harmonike. Tradicijo povezanosti vere s kulturo so slovenski priseljenci prinesli s seboj tudi v najbolj oddaljeni košček zemlje, v oddaljeno Avstralijo. Domotožje po domači besedi je precej pripomoglo, da so bili z odprtimi rokami sprejeti slovenski duhovniki, ki so tesno povezovali in vzdrževali slovenske tradicije, obstoj in prepoznavnost narodne identitete v pisani množici vseh narodnosti. Predanosti veri in kulturnim izročilom in tradicijam se še posebej zavedamo izseljenci, ki smo tako daleč oddaljeni od domovine.

V mozaiku številnih narodov, njihovih kulturnih in verskih raznolikostih, je za svoj skupni prostor "enak med enakimi" morali vlagati veliko ljubezni, ponosa in narodne zavesti.

Kakor vasica na vrhu hriba okoli cerkve nam je tudi daleč od doma v srcu zrasla želja po svojem domu, kjer smo sledili slovenskim tradicijam in ne nazadnje, zgradili svoj dom, kjer smo se srečevali s prijatelji, poslušali slovensko pesem in učili otroke slovensko besedo. Imena slovenskih duhovnikov, ki so od vsega začetka skrbeli za vzdrževanje slovenske besede, bodo za vedno ostala zapisana v zgodovini slovenskih priseljencev.

Letos praznuje Klub Triglav 50 let obstoja in potrjevanja slovenske zavesti, ki so jo duhovno bogatili in krepili tudi slovenski duhovniki, ki so nam dajali moč in podporo za naš razvoj, obstoj in vero vase.

Januarja leta 1973 nas je na povabilo članov Kluba Triglav obiskal pomožni ljubljanski škof dr. Stanislav Lenič, ki je z domoljubnimi besedami pozdravil vse navzoče, blagoslovil zemljišče in zasadil oljko, drevo miru, ki še danes leto za letom rodi sadove ob spomeniku pisatelja Ivana Cankarja, ki ga je Klubu Triglav podarila Slovenska Izseljenska Matica.

Visokega gosta je ob tej svečanosti pozdravil in nagovoril takratni predsednik kluba Triglav Stanislav Petkovšek z besedami;

"Prevzvišeni, vaš obisk med nami je velik praznik, praznik zato, ker nam prinašate pozdrave iz naše rojstne domovine in ljubezen naših družin, ki jih že dolgo nismo videli."

Naša srca, polna domotožja, hrepenijo po stikih z domovino, so polna želja, da ostanemo živ delček slovenskega naroda povezani z rojstno domovino. Ob tej svečani priložnosti vam naš Klub kliče dobrodošli in pozdravljeni, škof slovenskih izseljencev!"

S škofovim blagoslovom zemljišča, na katerem danes stoji klub Triglav, je prišlo do plodnega in iskrenega sodelovanja med Klubom Triglav in verskim središčem sv. Rafaela v Merrylandsu, ki se iz leta v leto poglablja in dopoljuje. Naslednja, za naš klub posebna svečanost je bila leta 1982 ob obisku ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolita dr. Alojzija Šuštarja.

Po pozdravnih besedah takratnega predsednika kluba Karla Samsa, se je nadškof v svojem nagovoru številnim navzočim zahvalil za izjemno delo prostovoljcev, ki so zgradili nove klubske prostore in za ohranjanje vsega, kar nas veže na rojstno domovino. Med drugim je dejal:

"Slovenski narod se mora zavedati, da nas skozi daljno in bližjo zgodovino veže več tistega, kar nas zbljiže in združuje, kot pa tistega, kar nas razdvaja in ločuje." Zatem je metropolit Alojzij Šuštar ob spremstvu patra Valerijana Jenka in patra Cirila Božiča blagoslovil nove klubske prostore in zaželel, da bi služili nam in naslednjim rodovom za zavetje, za družinska in kulturna srečanja slovenske skupnosti v Sydneyu.

Vhod v klubske prostore je bil v kasnejših letih okrašen z mozaikom gore Triglav - delom znanega umetnika Lojzeta Jeriča, v katerega je kot simbol dveh domovin vgradil kamenčke z vrha Triglava in najvišje avstralske gore Mt.

Kosciuszko. Mozaik sta blagoslovila pater Valerijan Jenko in pater Filip Rupnik.

Str. 231: Od vseh zgodnjih začetkov je pri nas vpeljana tradicija, da skupaj slavimo avstralski državni praznik ANZAC DAY - 25. aprila, posvečen spominu na padle v vseh vojnah, s posebno slovesnostjo, pri kateri so navzoči člani Kluba, politične in krajevne osebnosti, s polaganjem vencev pred Cankarjevim spomenikom na dvorišču našega Kluba. Na slovesnosti je v začetku nastopal Triglavski pevski zbor, ki ga je proti koncu vodila sestra Francka Žižek, po odhodu sester v domovino pa je triglavski zbor zamenjal mladinski cerkveni pevski zbor "Južne zvezde". Ob častnih nagonovih, posvečenih padlim za boljšo prihodnost naslednjih rodov, je vrsto let vodil molitve pater Valerijan Jenko, dolgoletni predstojnik Slovenskega misijona Merrylands in sedaj to tradicijo nadaljuje sedanji predstojnik pater Darko Žnidaršič.

Zadnja desetletja je bilo vse več sodelovanja med našimi organizacijami, še posebej je bilo močno sodelovanje med klubom Triglav Panthers - sedaj Triglav Mounties - pri soustanovitvi Arhivske organizacije HASA NSW, ki je bila odprta leta 2004 v kletnih prostorih Slovenskega misijona Merrylands s pomočjo in podporo Urada za Slovence po

Svetu Republike Slovenije, prispevki slovenskih organizacij in darežljivih posameznikov.

Klub Triglav redno podpira HASA NSW ARHIVE po potrebi vsa leta od ustanovitve dalje, prispevamo pa tudi redno finančno podporo za tisk edinemu preostalemu slovenskemu časopisu v Avstraliji, dvomesečni reviji Misli, ki letos praznuje 70 let ustanovitve in prinaša v domove slovenskih naročnikov poročila iz naše domovine, pa tudi novice, obvestila, pisma bralcev in duhovna poročila iz slovenskih misijonov iz številnejših slovenskih središč v Avstraliji.

Uprava kluba Triglav Mounties se močno zaveda pomembnosti revije Misli, ki povezuje slovensko skupnost širom Avstralije in po svetu, in ta namen s finančno pomočjo pomagamo pri tiskanju revije z željo in upanjem, da bo ostala in živila med nami še na mnoga leta.

Hkrati želimo s svojimi prispevki izraziti našo hvaležnost patrom frančiškanom za njihovo neutrudno delo, brez katerega bi se po vsej verjetnosti Slovenci že izgubili v pisanim mozaiku narodov Avstralije.

TRIGLAV MEN'S AND MIXED CHOIR

Moški in mešani pevski zbor Triglav, 1975 – 2003

MEMBERS (1975 - 2003):

Tenor 1: Joze Šuster, Tone Fabjančič, Stanko Fabjan, Damjan Fortuna, Albin Sedmak

Tenor 2: Karlo Lenarčič, Krol Dolenc, Dario Poles, Tone Logar, Jože Sedmak, Stane Petkovsek, Ivan Tomšič

Bass 1: Lojze Lever, Stanko Štumberger, Avguštin (Gusto) Grgič, Jože Fišer, Karlo Mezgec, Ljubo Brugudac, Lojze Magajna, Lojze Sluga

Bass 2: Florjan Vojska, Mirko Zadnik, Franc Pečar, Lojze Moge, Emil Kukovec, Milan Fabjančič, Rudi Rolih, Jože Slavec, Rudi Jakšetič, Angelo Uljan, Zdravko Valenčič

CONDUCTORS/CHOIR LEADERS: Boro Šedelbauer, Martin Konda, Sr. Francka Žižek, Ivan Tomšič

If you get together three Slovenians, you have a choir and if you give them a glass of wine, they will never stop singing...or so they say. Slovenians love singing and every village at home has a choir.

So writes Martha Magajna from Sydney, in the book '40th Anniversary of Club Triglav'. In June 1975, the Slovenski oktet (Slovenian Octet) visited Australia. The enthusiasm for this group was so great that a larger hall at the Ukrainian Club, Lidcombe was hired but even that proved to be barely big enough. This reaction was unprecedented and inspiring for those singers amongst the audience. There was much enthusiasm; so great in fact, that Triglav members decided in those moments to form a choir. They requested Boro Šedelbauer, a man with music education and who had visited Triglav for the first time that night, to take on the role of Choirmaster. The first to join were all of the Triglav committee members, thinking it to be their 'sacred duty' to be part of something so important – then more singers joined. Choirmaster Boro, separated the enthusiasts from the real talents and finally Triglav had a choir. The singing was in four parts and it took much time and effort to learn each part, particularly as almost all the singers didn't know how to read music. The Triglav Choir first performed at the Triglav Club celebrations. Their first official public performance was in January, 1976 at the Prešeren Academy in Ashfield, on the celebration of Slovenian Cultural Day. After this, they were invited to other Slovenian clubs such as Slovenian Association Sydney and Planica Club in Wollongong. They also performed at various

multicultural festivals in the City of Fairfield, City of Parramatta and other neighbouring councils.

On Sunday 19 December, the Triglav Choir performed at the official gathering of the Cankar Festival on the Triglav Club land, with the blessed unveiling of a monument to Ivan Cankar, the work of sculptor Zdenko Kalin. The statue was donated to the Triglav Club by the Office for Slovenians Abroad. Amongst the numerous distinguished guests from Slovenia and representatives of the Slovenian organisations across Australia, were the Prime Minister of Australia, the Honourable Gough Whitlam, and Milan Kučan, the future President of the Republic of Slovenia. This monument still stands in the grounds of the Triglav Club. It is flanked by an olive tree on one side, planted by the Archbishop of Ljubljana, Alojzij Šuštar, and a linden tree, a symbol of Slovenia, on the other.

After many performances and much gratitude from various places and people, the choir were given encouragement and were inspired to prepare for a performance at the Ethnic Festival at the Sydney Opera House. They were embraced with great enthusiasm for their performance on 4 October, 1977.

Towards the end of 1977, female singers joined the Triglav Choir, so a new mixed voice choir was formed. The choir performed at various club celebrations such as Mother's Day and Father's Day. On 24 September, 1978 they performed in 'a singing marathon' at the studios of Radio 2EA in Rozelle, Sydney. The choir

recorded nearly four hours of songs in preparation for a cultural exhibition of folk music which was to be held at Radio 2EA on 23 October, 1978.

Because of the significantly expanded size of the choir and the workload of perfecting all the different voices in the mixed choir, there was some dissent from the male singers and so, after some months of discontent, the ladies stepped aside and the choir was once again a men's choir.

While the choir began preparing for a performance for the opening ceremony of the new home of the Triglav Club, the singers were bestowed a great honour: they were invited to tour Slovenia and to also visit the region of Austria known as 'Carinthia' (Koroška) and the Slovenian communities who lived there. The 1982 tour was organised and financed by the Slovenian Emigrant Association (Slovenska izseljenska matica), and another emigrant choir was invited, Jadran Men's Choir (Moški zbor Jadran) from Melbourne.

While on tour in Slovenia, Triglav Choir also took part in a joint annual festival of Slovenian choirs in Šentvid, near Stična. The first performance was a special concert of emigrant choirs at the premises of the local school before the official start of the Festival. Nine choirs from abroad with Slovenian emigrants (including

the two from Australia) presented the songs from their program. The next day, the Annual Festival of Slovenian Choirs began with around 240 choirs from around Slovenia and emigrant choirs from certain places around the world; altogether over 8,000 singers, were part of this magnificent festival. The choir stayed in a local hotel and travelled to surrounding villages and gave performances; also sightseeing the beautiful green forests of the Dolenjska region (Lower Carniola region). The tour organiser was Berta Dolinar from the Slovenian Emigrants' Association (Slovenska izseljenska matica).

Triglav Choir, under the baton of Boro Šedelbauer successfully ran for many years, performing at all the important occasions, such as a year later when the Triglav Club was visited and blessed by the Archbishop of Ljubljana, Dr. Alojzij Šuštar. They performed annually at the Graduation Dance for secondary school graduates in the Slovenian language; there were countless other club events.

Several years later the choir began losing members due to illness, retirement and relocation, including choirmaster Boro. Martin Konda was approached, but then the remaining singers asked Sister Francka Žižek, who also led the church choir at the Slovenian Mission in Merrylands, if she was able to also lead a male voice

Triglav Choir under Boro Šedelbauer at Triglav Club, Sydney

choir. Sister Francka was most qualified to lead the choir.

The Triglav Choir had a few successful years under her direction. In more recent years, before the sisters left Australia for good, the remaining singers numbered just six. Sr Francka had asked these choir members to involve themselves in the St Raphael's Mixed Voice Church Choir to reinforce the sound as their numbers had dwindled also. Most agreed but some used the opportunity to leave.

After Sr. Francka left Australia in 1997, there were five members who sang in both the church choir and who wanted to continue with the Triglav Choir, so Ivan Tomšič took over the leadership role with the help of Carmen Fuderan - Austin. Each singer had a lovely, strong voice and a good ear and their performances were highly appreciated. They revamped the repertoire to include Australian and Slovenian national anthems, well-known memorial songs for funerals and a number of patriotic songs. Ivan, together with Carmen, also led the church choir until the arrival of Uroš Ergaver in 2003. Uroš suggested that, in addition to the church choir and their sacred music program, an 'inter-club' male choir should be established to bring together the male singers from both clubs: Triglav Club, Slovenian Association Sydney and also from the Slovenian Religious Centre in

Merrylands. Quite a number of singers from all three directions decided to join the new choir which went by the name Rosemary Under the Southern Sun (Rožmarin pod južnim soncem). And so it is with the birth of the new male voice choir on Monday 28 July, 2003 that the history of the Triglav Choir ended.

Extract from Anthology of Slovenian Australian Musicians – Katarina Vrisk

Radio 2EA in SBS

Radio broadcasters in 1980s, from left – Fr. Ciril Božič, Miriam Sušnik, Mariza Ličan, Peter Krope, Ivica Krope, Jože Čuješ; HASA NSW archive

Slovenian community leaders in Sydney celebrate 20 years of SBS Slovenian in 1995

Radio 2EA in SBS

Radio in Sydney

Reflecting the new policy of Multiculturalism by the Federal and State Governments, Radio 2EA (Ethnic radio in Sydney) was established in June 1975 to provide entertainment, news and information in each language group that makes up part of the Australian community.

The first broadcast in the Slovenian language can be traced back to the studios of the **Christian Broadcasting Corporation**, which was located in Five Dock (in the early 1970s.) These broadcasts were one hour in length, but irregular. The content was primarily focused on cultural and church issues. However, it was the beginnings of the Slovenian experiences with Radio in Sydney.

Radio 2EA (Now SBS Radio)

The first Sydney broadcast in the Slovenian language on Radio 2EA, took place on Sunday 20th July 1975. The program lasted two hours and comprised culturally rich content, put together by a group of motivated by inexperienced volunteers. Nevertheless, the Slovenian community was in a state of joy. Just hearing the sound of the spoken Slovenian language over the airwaves sent a surge of pride through the listeners.

The broadcasts were initially for 2 hours every month. This became a one hour, twice a week timetable soon after until 2013, when the program changed to a one hour a week program.

Marsikdo izmed nas se še dobro spominja, s kakim ponosom in veseljem je slovenska skupnost sprejela to novico in prisluhnila prvim oddajam. To je bilo prvo takozvano "darilo" avstralske vlade etničnim skupinam, v sklopu in duhu, novo se porajajoče multikulture držbe in večnacionalne Avstralije. Še danes

raje imenujemo "etnični radio", kot SBS (Special Broadcasting Service).

Začetek in razvoj radia...

Prvič se je začula slovenska beseda iz dokaj primitivnega radijskega studia Christian Broadcasting Corporation Five Dock. Začelo se je s peščico entuziastov, prostovoljcev, ki so brezplačno s svojimi ploščami in lastnimi idejami, sestavljeni sporedne. Slovenska oddaja so bile v tej porodni dobi ena od desetih narodnostnih skupin, ki si je priborila ta privilegij in se dokopala do radijskega oddajnika, takratnega Radia 2EA.

Lojze Košorok,

Svobodni razgovori, December 2000.

Many broadcasters have been at the helm of the Slovenian broadcasts in Sydney over the last 47 years. These include (in no particular order):

Jože Čuješ (first co-ordinator of the Slovenian programs), Mariza Ličan (Assistant co-ordinator and later long-time co-ordinator of the Slovenian programs), Ivica Krope, Peter Krope, Liza Reja, Angela Mikuletič, Danica Petrič, Anica Stare, Milena Špicar, Miriam Sušnik, Boro Šedelbauer, Father Lovrenc Anžel, Father Ciril Božič, Tania Smrdel (current Executive Producer since 2007).

Regularly, parts of the broadcasts deal with news from the St. Raphael's Slovenian Mission in Merrylands and other religious issues. These are delivered by a representative of the church. Contributors included: Father Valerijan Jenko, Father Ciril Božič, Father Lovrenc Anžel, Sr. Mirjam Horvat, Sr. Marija Kadiš, Sr. Francka Žižek, Father Filip Rupnik, Father Darko Žnidaršič.

Text - Sadovi slovenske dediščine, pages 146-151, with updated items since 2004
HASA NSW archive

Rookwood Catholic Cemeteries and Crematoria – Slovenian Sections

Rookwood Cemetery is a heritage-listed cemetery in Rookwood, Sydney, New South Wales, Australia. It is the largest necropolis in the Southern Hemisphere and is the world's largest remaining operating cemetery from the Victorian era.

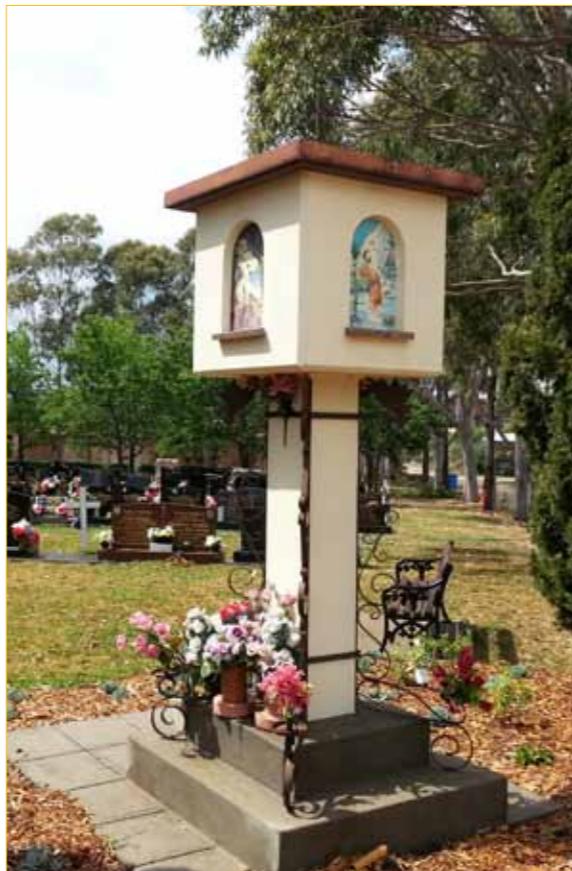
The Slovenian Community has a long association with the Rookwood Catholic Cemeteries and Crematoria. In 1973, a verbal agreement between Rookwood and Father Valerijan Jenko, set aside the Slovenian Lawn 1, beside the St Michael The Archangel Chapel, at the west entrance of the cemetery. In fact, this set of graves, the first of which was the grave of Father Bernard Ambrožič OFM (23/10/1973), is the 3rd Stop on Rookwood's Historical Walk.

When the community outgrew Slovane Lawn 1, a new section – Slovenian Lawn 2, was dedicated to the Slovenian Community in 1986. In 2015, the verbal agreement between Rookwood Catholic Cemeteries and Father Valerijan Jenko lapsed. A portion of land, the community believed was part of the Slovenian Lawn 2, was re directed to another cultural group.

3. The Slovane Monumental Lawn

Settlers from Slovenia have been arriving in Australia since the mid nineteenth century, when it was part of the Habsburg Empire. Slovane territory joined the Kingdoms of Serbs, Croats and Slovenians in 1918, renamed Yugoslavia in 1929. During World War II the nation was invaded and fractured, but after the war Slovenia re-joined Yugoslavia. After Slovenia became independent from Yugoslavia in 1991, the number of Slovenian immigrants settling in New South Wales declined. The Slovenian population of Australia has been estimated to total about 25,000.

Many organisations and social centres have been formed by first generation Slovanes as the place for Slovenian community activities, festivals, cherished Slovenian traditions and customs. This small ethnic burial area with its well-kept graves and abundance of floral decorations, photographs etc., shows in clear relief the changing face of modern day ethnic burial area when compared against the surrounding nineteenth century public and religious burial areas.

Panic set in. Our community was faced with the possibility that there was going to be a very limited number of graves for our Slovenian Community.

A committee quickly began negotiations with Rookwood, to find a solution to the situation. Acknowledgement must be given to **Father Darko Žnidaršič, Alfred Brežnik, Joe Žele, Mark Stariba, Anthony Tomažin and Olga Lah**, for their dedication and efforts on behalf of the community. The result of their efforts was outstanding. The Slovenian Lawn 2 was renamed the 'St Raphael Slovenian Lawn' and has been extended to double its size, with provision for a cremation wall.

A feature garden with a statue of St Raphael on a plinth, bordered by trees, defines the new and extended Slovenian Lawn.

In Nov. 2019, a Relief of Father Valerijan Jenko was unveiled by Mr Alfred and Jelena Brežnik and serves to remind all of his pioneering work and spiritual leadership in our community.

Olga Lah

POKOPALIŠČE ROOKWOOD V SYDNEYU

Slovenska zemlja – stara in nova

V letošnjem poletju smo preučevali in reševali še eno ključno zadevo – naš novi slovenski del pokopališča v Rookwoodu. Pokopališče se vztrajno polni, čeprav je pogrebov nekaj manj kot prejšnja leta, pa vendar. V slabih desetih letih, kar delujem tukaj, sta že dve vrsti polni, pred tremi leti smo začeli pokopavati pokojne v novi vrsti, že blizu dreves in oltarja s križem v sredini. Sredi decembra 2014 me je naša rojakinja, ki redno prihaja k naši nedeljski Božji službi, obvestila, da стоji na delu pokopališča v Rookwoodu, ki naj bi bilo še naše, slovensko, tabla z napisom »Bl. Lawrence Ruiz Lawn«. Imel sem srečo, da sem naslednji dan vodil pogreb na našem pokopališču, in sem šel takoj pogledat. V sredini tega dela pokopališča sem našel temeljni kamen z napisom, da je – sedaj filipinski del pokopališča blagoslovil sydneyški pomožni škof msgr. Terrence Brady. S Sonjo in Ivanko smo šli takoj vprašat v pisarno na katoliškem pokopališču, kako je s tem delom pokopališča, saj nas ni nihče obvestil o tem. Hkrati sem prosil za revizijo in kopijo dokumentacije o našem delu pokopališča, vključno z mapno kopijo, do kod sega naša Božja njiva. Prej ali slej bomo morali misliti na novi del pokopališča. Čez dober mesec me je poklical uslužbenec Jason z uprave katoliškega dela pokopališča in ker je bila zadeva tudi že v medijih (Mark Stariha in Joe Žele sta opozorila na problematiko, Joe je poslal apel tudi ministrici Hon. Karini Hodgkinson MP in g. Alfredu Brežniku), smo se hitro odločili za sestanek z uslužbenci na katoliškem pokopališču v petek, 23.1.2015. Sestali smo se uslužbenci g. Jason Kelly, gdč. Lauren Hardgrove, g. John Sweeney in naša delegacija: g. Alfred Brežnik AM, ga. Olga Lah, g. Mark Stariha in p. Darko Žnidaršič. Med pogovorom smo ugotovili, da je bil dogovor med tedanjim predstojnikom p. Valerijanom Jenkom OAM in upravo katoliškega dela pokopališča za našo slovensko zemljo zgolj ustni dogovor, ki ni bil podpisani, lahko pa, da je podpisani, pa ga je sedanja uprava spregledala, saj imamo novi slovenski del pokopališča že trideset let in naši rojaki so zbirali sredstva za oltar na prostem, križ, kapelico in klopi. Naši novi sosedje Fil-

ipinci so podpisali dogovor in tudi že kupili grobove na tem delu pri grobnicah. Pretehtali smo dve možnosti: Da Filipincem določijo nov del pokopališča in podpišejo nov dogovor, toda vprašanje je, kako bi to sprejeli, verjetno ne z razumevanjem; Da sedanje naše pokopališče razširimo na levo parcelo, ki je še prazna, tam sedaj parkiramo avtomobile, tako pridobimo še kakih 400-500 grobov. Cesto med parcelama bodo preuredili. Naslednjič smo se sestali v ponedeljek, 9.2.2015 popoldne, pridružila sta se novi častni konzul g. Anthony Tomažin in g. Joe Žele, ki sta bila prejšnjič opravičeno odsotna. Uprava pokopališča se je sestala s predstavniki Filipincev, ki so zavrnili predlagane spremembe, zato se bomo odločili za drugo možnost. Olga Lah nam je o našem prvem sestanku poročala v nedeljo, 25.1.2015. Fredi Brežnik in Mark Stariha sta osnutke preureditve pokopališča predstavila v naši dvorani v nedeljo, 1. marca, po sv. maši. Sklenili smo tudi, da oltarja, križa in kapelice ne bomo prestavljali, pač pa bomo namesto ceste, ki sedaj loči dosedanji in novi del, uredili park z živo mejo in postavili kip našega zavetnika sv. Rafaela. Uprava pokopališča uredi naše pokopališče na svoje stroške, obenem predлага, da poimenujemo naše pokopališče »Slovenian Lawn 2« po kakšnem svetniku ali našem zavetniku, in kar hitro smo se odločili za našega zavetnika sv. Rafaela, saj je vsa leta naš skrbni nadangel in velik priprošnjik in bo tudi v prihodnje. Naši ljudje se strinjajo s tem predlogom, da novi slovenski del poimenujemo »St. Raphael's Slovenian Lawn«. Pater Darko in predstavniki naše skupnosti podpišejo nov dogovor – »contract«, ko bo sestavljen in overjen. Hvaležni smo gospodični Lauren in gospodoma Jasonu in Johnu, da smo uspešno rešili to zadevo, ki bo, kakor upamo, v zadovoljstvo našim rojakom in tudi naslednjim rodovom tukaj.

Lepo Vas pozdravljamo in želimo vse dobro!
Alfred Brežnik AM, Olga Lah, Mark Stariha,
Anthony Tomažin, Joe Žele in p. Darko Žnidaršič

p. Darko Žnidaršič

Marec 2015 (Misli 3-4/2015, 41)

Nov kip sv. Rafaela na našem pokopališču Rookwood Nadškof msgr. Stanislav Zore OFM je blagoslovil novi del pokopališča 23. januarja 2016.

Blagoslov reliefs p. Valerijana Jenka in molitve na pokopališču, 3. novembra 2019.

**HVALNICA STVARSTVA
ALI SONČNA PESEM**
Sveti Frančišek Asiški (1181 – 1226)

Najvišji, vsemogočni, dobri Gospod,
tebi hvala, slava in čast in ves blagoslov.
Tebi, najvišjemu, edinemu pristoji
in nihče ni vreden tebe imenovati.

Hvaljen, moj Gospod, z vsemi tvojimi stvarmi
posebno s soncem, velikim bratom,
ki razsvetljuje dneve in nas.
Lepo je in v velikem sijaju žari.
Tebe, Najvišji, odseva.

Hvaljen, moj Gospod,
v sestri luni in zvezdah;
ustvaril si jih na nebu jasne, dragocene in lepe.

Hvaljen, moj Gospod, v bratu vetru in zraku,
v oblačnem in jasnem, sploh vsakem vremenu,
s katerim ohranjaš svoje stvari.

Hvaljen, moj Gospod, v naši sestri vodi;
mnogo koristi ponižna, dobra in čista.

Hvaljen, moj Gospod, v našem bratu ognju,
v katerem nam noč razsvetljuješ;
lep je in vesel in krepak in močan.

Hvaljen, moj Gospod, v naši sestri zemlji,
ki nas kakor mati hrani in nam gospodinji,
in prinaša različno sadje in pisane rože z zelenjem.

Hvaljen, moj Gospod, v onih,
ki zaradi tvoje ljubezni odpuščajo,
in prenašajo slabosti in trpljenje.
Blagor njim, ki ostanejo v miru,
zakaj ti, Najvišji, jih boš kronal.

Hvaljen, moj Gospod, v naši sestri smrti,
ki ji nihče v življenu ne uide.
Gorje njim, ki umrjejo v smrtnem grehu,
a blagor njim, ki počivajo v tvoji najsvetejši volji,
zakaj druga smrt jim ne bo mogla storiti žalega.

Hvalite in poveličujte mojega Gospoda
in zahvalite se mu in služite mu v veliki ponižnosti.
(Prevod: Vital Vodušek)

**CANTICLE OF THE CREATURES
THE CANTICLE OF THE SUN**
Saint Francis of Assisi (1181 – 1226)

Most High, all powerful, good Lord,
Yours are the praises, the glory, the honour,
and all blessing.
To You alone, Most High, do they belong,
and no man is worthy to mention Your name.

Be praised, my Lord, through all your creatures,
especially through my lord Brother Sun,
who brings the day; and you give light through him.
And he is beautiful and radiant in all his splendour!
Of you, Most High, he bears the likeness.

Praised be You, my Lord, through Sister Moon
and the stars, in heaven you formed them
clear and precious and beautiful.

Praised be You, my Lord, through Brother Wind,
and through the air, cloudy and serene,
and every kind of weather through which
You give sustenance to Your creatures.

Praised be You, my Lord, through Sister Water,
which is very useful and humble and precious and chaste.

Praised be You, my Lord, through Brother Fire,
through whom you light the night and he is beautiful
and playful and robust and strong.

Praised be You, my Lord, through Sister Mother Earth,
who sustains us and governs us and who produces
varied fruits with coloured flowers and herbs.

Praised be You, my Lord,
through those who give pardon for Your love,
and bear infirmity and tribulation.
Blessed are those who endure in peace
for by You, Most High, they shall be crowned.

Praised be You, my Lord,
through our Sister Bodily Death,
from whom no living man can escape.
Woe to those who die in mortal sin.
Blessed are those whom death will
find in Your most holy will,
for the second death shall do them no harm.

Praise and bless my Lord, and give Him thanks
and serve Him with great humility.

ISBN 978-0-646-85720-6

A standard linear barcode is located in the bottom right corner of the page.

9 780646 857206 >